

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

[Super Infortiato 2]

Bartolus <de Saxoferrato>

[Venedig], 30. Juni 1493

[Liber XXXV]

[urn:nbn:de:bsz:31-319543](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-319543)

Si vero capiebat. Ad uerte ad. d. .i. si ab hostibus. s. i. q. l3 bart. hic dicit qd illud lucrum iō remanet penes heredes vxo ris z nō applicat fisco qz illud lucrum qz ibi percipiebat maritus ex pūctione hoīs. secus si ex pūctione .i. deserec lucrum: qz priuato eo cui debebat applicabitur fisco: nō autez remanebit apud heredes defuncti. sed ipse Bar. in .d. l. si ab hostibus. tenet qd ibi illud ideo est qz ē spale i lucris specialibz .i. .i. C. de sec. nup. tñ illud est falsuz: qz qz casum. l. z qz mortez. j. de iure fisci. vbi lucrum erat votale z tñ non applicat fisco. vnde opinio sua hic mihi videt verior p qua facit in arg. l. cel. sus. s. de ar. bi. Sed etiā qz illa opi. vi def casus in .l. cū rō. j. d. bo. d. vbi si lra herederat ltituta. z sic capiebat lucrum ex dispositioe hoīs. z tñ ibi dicit qd si testator iteruenit applicabil hereditas fisco nō aut here. dibus venie tibus ab ite stato vel aliis ad idē. l. lucius. de iure fisci. sed pōt dici s3 Imol. in. d. l. si ab hostibz rñdē do ad. d. l. cū rō. z ad. d. l. lucius. qd illud est in lucro hereditatis vt difficilius p daf vt ptz ex bis qd habent in. l. iij. s. h. cū se. z. l. ex pte. s. de adimē. le. Et facit qd no. bar. in. l. bec conditio.

fallit in auē. si captiui. C. de epif. z cle. ubi nō applicatur fisco sed ecclesie. Item fallit in auē. liberi z furiosi. C. de epi. audi. Quartū tēpus est qñ causa supuenit ipso tēpore mortis. z hic aduerte: aut talis cā fuit ex causa sue negligētie: aut ex dolo. utputa qz testator rē iteremit. primo casu est indignus: ut. s. e. l. indignum. secūdo casu si quidē ipse capiebat ex legis dispositione ab ite stato similiter est indignus z applicatur fisco: ut. s. e. l. si inimicitie. i. si. z hoc si legatarij culpa de prebēdit: ut. l. cū rō. in. fi. j. de bo. dā. Si vō capiebat ex dispositione hoīs tunc non capit sed remanet apud eos quibus est relictu: ut. l. si ab hostibus. s. i. s. fo. ma. Ultimum tempus quādo talis causa superuenit post mortē. z isto casu semper talis causa facit quē indignus z omnino nō capace: z facit. l. locū. in. prin. z. l. heredi. z. l. ei. s. e. fallit quādo talis causa respiciebat pmoditatem certe persone: vt. s. e. l. post legatum. s. amittere. z. C. de. l. pe. tunc enim illi psonē applicatur non alij. put lex disposuerit: vt dictis. ll. hoc mō pōt intelligi. l. hoc amplius. de fideicō. De tertio casu z quarto nō dico nunc.

De conditionibus z demonstrationibus. Rubri. l. 1. 27

Quid sit conditio dicitur in. l. i. quid sit demonstratio dicitur. j. e. l. demonstratio. s. i. quid sit modus dicitur in. l. quibus diebus. s. h. j. co. De natura conditionis causalis vel mixte dicitur. j. e. l. in testamento. De natura conditionis impossibilis dicitur. j. de cōdi. insti. l. i. De natura demonstrationis cause z modi dicitur in dictis. ll. Ex. l. sequenti.

Quid sit conditio: ibi. Expediamus. Et an dictio si. semp inducit conditionē: ibi. Primo. Et an dictio cū. faciat conditionē: ibi. Secūdo. Et ibi aliquas differentias inter si z cum vide. Et an dictio nisi. faciat conditionē: ibi. Tertio. Et quid de dictione alioqn: ibi. Quarto. Et quid de dictione alias: ibi. Quinto. Et quid de dictione siue: ibi. Sexto. Et quid de cōiunctione copulatiua: ibi. Quero quid. Et qd importet dictio quoad donec qd diu: ibi. Et quero. Et qd de dictione duz quousqz qñqz z qñ: ibi. Quid de dictione dum. Et qd de aduerbijs loci. z quid de aduerbijs qz tiratis an faciāt conditionē: ibi. Alterius. Et qd de aduerbijs negandi: ibi. Alterius quero. Et an p ppositiōes inducat conditio: ibi. Tertio pncipaliter. Et an ex vi noīs inducat conditio: ibi. Quarto. Et an pnomē conditionem faciat: ibi. Quinto Et an relatiuū substātie quis vel qui. inducat conditionē: ibi. De relatiuis. Et an conditio que inducitur p relatiua sit tacita vel expressa: ibi. Sed qro. Et an verbū inducat conditionē: ibi. Sexto. Et quid de participio: ibi. Septimo. Et quid de gerundijs: ibi. Octauo. Et quid de supinis: ibi. Nonno quero.

Legatis que relin

quuntur. Primo ponit vnā diuisionem trimembrē cuz vna exceptione vsqz ibi: cū dies. ibi ponit vnū dictū de natura secūdi membri: vsqz ibi: dies autē. ibi ponit vnū qrtū mēbrū sm gl. vel dic ibi declarat secūdū mēbrū debere intelligi de die certa an. s3 incerta quādo. vsqz ibi: est autē. ibi ponitur declaratio exceptiōis. C. op. de. l. vbi. s. fi. cū si. tene menti secūda so. vt in qualibet earū no. C. secundo op. de. l. si ita. s. pegasus. C. Tertio op. de. l. stipulatio ista. s. inter cetera. cū simili. Sol.

glo. aliud in die incerta. Contra hoc facit. C. de fideicō. l. post mortem. dic ut ibi: z dicitur. j. ad treb. l. sed si ante. C. Quarto oppo. j. e. l. heres meus in pn. sed bec intelligitur sm illā: vt ibi in prima glo. no. z illa qz expediūt dicere circa diez certā vel incertā dicemus in. l. p. raria. glo. hic tāgit. Expediamus aliqua vtilia circa pditionē. primo quero quid sit conditio. Respondeo cōditio est quedā legati suspensio cuius de futuro defectus vel confirmatio dependet sm glo. s. in rubrica. z l3o in summa de condi. inser. qd non placet in eo qd dicit legatū suspendi: quia etiā alie dispositiones suspendunt per conditionē: vt cōtractus z sententia z similia. Item qd dicit suspensio non est verum. nam suspensio nō est effectus pendentis cōditionis z nō est conditio: vt. s. si cer. pe. l. pecuniam z. l. itaqz. z patet per omnes. ll. huius ti. que ipsum actum qui pēdet ex futuro euentu vocant conditionē. Item in eo quod dicit cuius zc. aut enim intelligas cuius. f. cōditionis. z tunc male sequitur defectus seu cōfirmatio pendet ex futuro euentu. nō enim ipsa conditio confirmatur: sed in ipsius existētia alia dispositio suspenditur. Euentus dico generalil siue consistat in facto siue i iure: vt. j. e. l. multū. Item siue affirmatiue siue negatiue: vt. j. e. l. in facto. Futurus dico ad differentiā conditionū de preterito vel presenti que nō sunt pprie conditiones: vt. l. institutio talis. in. fi. de cōdi. insti. z. j. e. l. eas. in. prin. z. l. si ita stipulatus fuero hāc summā. de vbo. obliga. z. s. si cer. peta. l. itaqz. z ibi no. vbi cūqz enim lex reperitur pditionez appellare que ē de preterito improprie loquitur lex: vt no. s. de. l. e. l. si sic. s. i. in glo. super verbo de monstratio. z no. j. e. l. in cōditionibus. s. i. s. de here. insti. l. ij. in glo. super verbo inesse. In quē dispositio suspenditur hoc dico ad differentiā diei certe: que dispositionez nō suspendit: vt h. z. j. de vbo. obliga. l. cedere diem. quod dic vt dicam in. l. heres meus. Item ad differentiā cōditionis necessarie que non est conditio: vt. l. in illa. s. h. j. de verbo. obliga. z de noua. l. si pupillus. s. sub conditione. item ad differentiā conditionis impossibilis que nō suspendit. ideo nō est conditio: vt. j. e. l. ij. dicam plene in. d. l. i. de condi. insti. C. Adendū est ergo per que verba introducatur cōditio: z si videamus tam de cōiunctionibus qz de positionibus aduerbijs z ceteris partibus orationis. Primo ergo quero de natura huius dictionis si. vtruz inducat semper conditionem. Glo. videtur dicere qz sic fallit quandoqz in. l. muto. s. i. s. de tutel. z quod ibi not. Tu dic latius quādoqz h dicitio si. respicit verbum presentis vel preteriti temporis: tūc non facit conditionem: vt. d. l. si ita stipulatus fuero hanc summam. j. de verbo. obliga. z. s. dixi. z dicam. j. e. l. demonstratio. s. i. z omnia iura que conditiones in preterituz appellant conditiones loquuntur improprie. Aliquando respicit verbum futuri temporis: z hic aduerte. quādoqz ille futurus euentus est certus omni certitudine. quādoqz est certus an. sed incertus quādo. vt mors. alquando est omnino incertus: vt sunt cōmuniter omnes conditiones. Primo casu non facit conditionem: vt. s. dixi. Secundo casu sunt glo. contrare. nam quidam dicūt qz h adiectio si moriar non facit conditionez: vt not. in. d. l. si pupillus. s. sub conditione. de noua. in. prin. glo. z. l. y. tenet ibi. z. C. de here. insti. l. ex tranē. Contrariuz tenet glo. in. l. in omnibus j. de reg. iur. z. l. y. in. d. s. sub conditione. z ista

la picola. j. s. p. di. z demō. cogita qz bar to. hic etiā tenet pau. d. ca stro in. d. l. si ab hostibus. ANDE bal. cōsilio. cery. iij. prio lib.

De conditi. z demōstra. Rubrica.

Quid sit pditio. h. habet diuisio z remissio totius tituli. ad de bonā gl. in. s. lōge in sti. de leg. et qd no. in rubri. C. d. sal. causa. z. l. i. i. C. d. hie que sub modo.

Legatis l. qd sit cōditio.

Et vide per doc. s. in rubri. post gl. p. bal. i. rub. C. de insti. z substi. ibi improprie loquitur ter. z. v. de ad hoc qd habes post bar. in. l. cuz ad pñens. si certū peta.

Loquitur improprie. oia iura qz cōditione in preteritū appellāt improprie loquuntur. ad huc que. s. dicta sunt pri. in diffinitione dixi in. d. l. cū ad pñens si cer. peta.

¶ C. quidaz ticio. Istud tñ limita vt hic p. Jmol. z vide no. p. bart. in. l. ita stipu. v. ij. iu. ita hoc qro. de vbo. obl. b. C. Dico si. Itē aduerte qz si lego tibi cētū si eadem vel ptē eoz dederis scio. dictio si denotat modū nō cōditionē vt per Jmol. hic in l. huiusmodi. in prin. de le. ga. l. c. Instat ergo. Istud ē verū in actu fauorabili se eius in actu odioso. p. l. iij. §. filius. §. de libe. z posthu. fm Jmol. hic.

est veritas. casus est. j. e. l. quibus diebus. §. quidā ticio. de vbo. obl. l. quodcūqz. §. i. Tertio casu regula est qz dictio si. facit cōditionē: vt B. et no. C. de his que sub modo. l. i. z qñ di. le. ce. z. l. si ticio. z quasi in oibus legibus que tractāt de condi. hoc aut fallit in casibus qui patebunt ex respōsionibus ad inferiora p. traria. Instatur ergo p. tra predicta de. l. muto. §. i. de tute. fal. lit qñqz nisi per dictionē si. apponatur conditio que tacite inerat: quia tunc nō facit conditionē. hoc falsum qa in tacita conditione est cōditio z suspendit: vt B. z no. de pac. l. item qa. dic ergo qz ibi nō facit conditionē que tutoris dationem suspendat. sed bene facit p. ditionē que suspendit administrationē: z talis expressio facta a iudice intelligit facta fm qz tacite inerat. als tutoris datio vitari ref. vt ibi patet. facit ad predicta qd no. per Jno. extra de psum. c. h. in prin. mag. glo. z per Jo an. de offi. dele. c. i. in de. Item instabit contra predicta: qa dictio si. interdū ponitur p. qñuis: vt. l. si. C. de li. z eoz li. de aqua plu. ar. l. i. §. apud seruū: z ibi no. z de vbo. obliga. l. inter stipulante. §. sacra. Respōdeo ibi assumitur improprie ne resulter prauus intellectus. nam natura cōditionis est vt ex ea resulter validuz ar. a cōtrario sensu: vt. l. i. §. huius rei. §. de offi. eius cui man. est iuris. z no. per doc. C. de epi. z de l. cōuenticulā. sed in casibus dictarū leguz cōtrarius sensus est prauus. ideo ponitur si. p. qñuis. z sic ponit implicatiue sicut etiā. vel aduersatiue ad id quod prima facie videbatur fore esse. hoc expresse pbatur. C. eo. l. ij. z ibi tex. z glo. Item instatur qa reperit interdum si. p. qa: vt. l. videamus. in pn. z de in litē iurā. z de admi. tu. l. ticiū z meuiū. §. a matre. de dā. infec. l. his. z. l. a quo fundus. e. ti. So. natura conditionis est vt signi ficet rem dubiā que habebat se ad esse z nō esse. vt dictum est. ideo quādo adijcitur dictio si. aliv cui orationi que est certa vel p. certa debet poni: tunc accipitur si. p. qa. vt sit ratio potius qz cōditio: vt. d. ll. z no. §. de le. i. l. iij. z hec etiā tangeť in. l. demonstratio. §. i. j. eo. Itē instatur: quia dictio si. vnita cum copula z. accipitur p. qñuis. vnde in pluribus partibus iuris inuenitur et si. p. qñuis: vt. l. i. §. nūciatio. de ope. no. nū. de aq. plu. ar. cen. l. in diē. cū infinitis si. Respondeo sci re debes qz iste cōiunctiones requirūt duas orationes categoricas siue vnā hypotheticā qd ē idem dicere: vt no. in. l. questrū. de acqui. re. do. Hoc premisso scias qz qñqz h. dictio z. z dictio si. ponitur respectu eardem dispositionum. z tunc coniunctiua z si. est vna pars z ponit z si. i. qñuis vt in p. trarijs. Quādoqz ponunt respectu diuerfarū orationū: z tunc dictio si. stat pprie z facit conditionē: z dictio z. copulat z etiam stat pprie: vt. l. i. §. de vul. z pu. z insti. de vul. substi. in prin. iste. ll. tibi declarāt hoc si diligēter inspe xeris. Item circa predicta dubitatur quādo dictio si. facit cōditionē: an faciat conditionem ex pressaz. Certe sic: vt. d. l. si ticio. quādo di. le. ce. ¶ Secundo quero de dictione cū. an faciat cō ditionez. Circa quod sciendū est qz h. dictio cū. quādoqz est prepositio z tunc habet vim copu le vt. l. illi cū illo. de vsufu. le. v. §. de le. i. l. ticie. §. nihil. z tunc cōditionē nō facit nisi ante appa reat voluntas disponentis: vt. l. si fuerit. §. si. de ma. tes. z ibi bonus tex. z. §. de leg. i. l. si ancilla. z insti. §. le. §. sed si quis ancillas. quādoqz dictio cū. est coniunctio quod est semper cū apponitur verbo preteriti temporis vel presentis: z tūc nō facit conditionē: qa p. ditio nō est de preterito:

d. C. Item in statur. adde tex. iuncta gl. in. l. si. C. q. bus res iu. di. nō no. ¶ C. Dictione cū. Not. de dictione cū. p. bal. i. rub. C. de isti. z substi. sub cō di. fac. p. bal. in. l. ex bis. i. pri. C. qñ di es le. ce. z in. l. ceterisimis. §. si. de ver bo. obl.

sed ponitur causatiue cū. p. qa. vel aduersatiue p. qñuis. vt dicemus. j. e. l. demonstratio. §. i. quā doqz dictio cū. reperitur aduerbiū. s. cum. p. quā do. quod est quādo apponit verbo futuri tem poris. tunc lex videtur ponere regulam qz inter si. z cū. non sit differentia. z vtrūqz conditionē inducat: vt. l. qui promisit. de cō di. inde. z. j. de verbo. obliga. l. quocūqz. §. pe. z h. no. in glo. ta men qa multe. ll. vident cōtradidere. ideo circa hoc posuerunt distinctiones: z no. Guil. in. d. l. qui pmisit. ¶ De. in. d. l. quecunqz. Tu tamen vt apertius intelligas scias qz ppria z principalis differentia inter si. z cū. est: qa si. denotat princi paliter conditionē. secundario tempus: qa nulla conditio est que in se non habeat tempus futu rum vt iā dixi. dictio cū. denotat principaliter tē pus. est enim aduerbiū tēporis. secundario cō ditionē. probatur. j. quādo di. leg. ce. l. si ticio. z. j. e. l. si quis legati. in prin. ¶ Ex hoc insurgunt plures alie differentie. prima est quādo ista ver ba apponunt circa substantiā obligatiōis: uel cir ca volūtate qz exprimit p. vbo futuri subiūctiui. nā illa stipulatio pmittit si voluero nō vlet. secō si cū voluero: vt. l. ceterisimis. §. si. j. §. vbo. ob. Rō fm ¶ De. qa in primo est conditio exp̄ssa per si. in secūdo est conditio tacita per cū. z exp̄ssa no cent zē. vt. j. e. l. nōnūqz. licet glo. in. d. l. ceteri simis. multū laboreť. ¶ Secūda differentia est: qa si pmittis mihi vt legas. x. cū petiero nō facit cōditionē: vt. l. si. x. cū petiero. j. de verbo. ob. z. j. e. l. ticia. secus si pmittis vel legas. x. si petiero vt no. in. d. l. si decez cū petiero. Ratio similiter est: qa per si. est cōditio exp̄ssa. per cū. tempus principaliter. z ideo cū talis temporis expressio sapiat exactionē siue executionē de presenti nul lam suspensioem inducit: vt. l. liber homo. §. de cem. de vbo. obl. ¶ Tertia differentia est: qa di ctio si. siue apponitur circa dispositionē siue cir ca executionē facit dispositionē conditionālē: vt. j. e. l. quibus diebus. §. quidā ticio: s. dictio cū. facit dispositionē conditionālē si apponit circa dispositionē. secus si circa executionem: vt. §. de le. i. l. si cui. z. C. quando di. le. ce. l. ex bis. ita di cunt doc. s. certe qd dicit de dictione si. est verū in vltimis volūtatibus: vt. d. §. quidā ticio. z ibi no. secus in p. tractibus: qa tunc nō facit disposi tionē p. ditionālē: s. z resoluendā sub p. ditione: vt. §. de in diē adie. l. ij. z ibi bo. glo. Itē qd dicit de dictione cū. est verū: si per cum. adijcāť circa executionē tempus certū vt euetus certe etatis. secus si incertū: vt no. j. ad treb. l. seius saturnin. dixi in. d. l. si cui. remanet ergo differentia inter si. z cū. tunc cū in vltimis voluntatibus circa exe cutionē adijcāť quicunqz futurus euentus colla tus in tempus certū. puta certe etatis uel simile. ratio tunc est: qa ex eo qz dispositio precessit pu ra: z postea adiecit per dictionē cū. que principa liter significat tēpus. presumit testatorē uoluisse adijcere p. ditionem. Ex predictis colligitur per dictionē cū. inducitur p. ditio tacita nō exp̄ssa. hoc tangitur. j. e. l. cōditiones que extrinsecus. ¶ Tertio quero de hac dictione nisi an faciat p. ditionē. Dic qz qñqz dictio nisi. apponit vbo preteriti uel p̄sentis tēporis: z tunc ē dictio me re exceptiua. de cui natura solet dici in. l. actiōe. C. de trasac. plenissime in. l. si eū. §. q in iuriā. §. si qs cau. aliqñ adijcāť uerbo futuri temporis: z tūc est quedā glo. qz uidet dicere aut dictio nisi. precedit dispositionē: aut sequit: ut no. de act. z obl. l. obligationū fere. §. p. ditio. s. illud est fal sum: qa quicqd precedit in ordine locutionis.

f. Non sit differentia. Differentia inter si. z cū. habetur per doc. in. d. l. ceterisimis. §. si. p. bal. i. d. l. quodcūqz. §. nō solū. z vide bar. i. l. eadem circa si. anpe. col. in. v. ij. qro iuz p̄dicta.

¶ C. Apponitur. Et vide Barto. in. l. si eum. §. miu. riay. si quis cautio. z ad de Jmol. p. bar. in. l. qd. cūqz. de vbo. obl. z qd ibi dixi p. Jmol. ¶ C. Ex bis. Et ad limita tionē huius vide tex. i. l. si ita scriptū in si. §. de ad ministrat. tu. ro. qd no. ¶ C. Dictione nisi. No. de hac dictione nisi. z qd in sententijs. est tex. gl. z Jno. in. c. reg. sili. de ap. pel. z bal. in. l. quibus. §. quidā ticio. j. co. z vide aliquid per Jmo. in. l. qd cūqz. §. nō solū. de verbo. obl. z qd ibi scri pti post eū. p. fal. in. l. act. C. de trasac. z Jp. in re. gula pecca. tū. de regu. tur. in vi.

Partial text from the right margin, including fragments of other entries and commentary.

tamē in ordine intellectus semp precedit dispositio: z sequitur illa exceptio p nisi. Sic ergo aut loquimur in ultimis voluntatibus z totā dispositio nē facit conditionale: vt. j. e. l. qbus diebus. §. qdā ticio. z. l. fideicomissa. §. qdā. s. de le. iij. aut loquimur in actibus. z tunc aut dispositio fuit acta p verba futuri tps: z tūc idē: aut p verba p̄sentis vel p̄teriti tps: z tūc dicitio nisi. facit resolutionēz conditionale: lz dispositio sit pura: vt no. de in diē adie. l. ij. lz glo. de s̄bē emp. l. ij. at̄ sonet z non bene. ¶ Quarto quero de dictione alioqn. Ista dicitio mirabilis est z nō soluz facit oronem conditionale: sz in seipsa oronem cōtinet: z inducit conditionē d̄riā p̄cedenti dispositiōi. exponit enim alioqn. i. si non fuerint p̄dicta: vt. l. si finita. §. ex hoc edicto. j. de dā. infec. z ibi no. z. s. de dolo. l. eleganter. §. pe. z. j. de fideicō. li. l. si cui legata. z. s. de le. ij. l. lucius. §. lucius. z. s. de le. i. l. si seru⁹ legatus. §. si seruus. z. s. de ipē. in reb⁹ do. fac. l. oino. hoc idē p̄nuiciat papa vt refert Spe. de citatiōe. §. i. s̄. lz pōe papa. vñ iuriscōsult⁹ q labo raut in cōceptiōe penalis stipulationis. de s̄bo. obli. l. cū qd. z. l. p̄tinu. §. pe. vno s̄bo potuissz se expedire. siue p̄cedit dispositio affirmatiua siue negatiua pōt subijcere stipulationē penalem hoc mō. alioqn tātū dabis. z hoc est verū pprie sumēdo lz qñqz in alia significatiōe reperiat: vt. l. dāni. §. pe. de dā. infec. z. l. fluminū. §. idē seru⁹. e. ti. lz in p̄ma ista p̄iunctio cū alia p̄iunctiōe adiungit: z sic sūā naturā imitat. in scōa in vna z ea dem ofone ponit. z sic nō pōt iducere conditionē cū tūc semp requirunt due ofones dispositio z cōditio. ¶ Quinto q̄ro de dictione als. qñqz facit conditionē sicut dicitio alioqn: vt. l. diuortio. circa prin. de neg. gef. z tunc resoluit in si nō. vt no. in. d. l. diuortio. de iureiur. l. als. qñqz alias significationes hz. nā qñqz est aduerbiū loci: z ponit alias. p loco alio: vt. l. adeo. §. si toto. j. de acq. re. do. qñqz est aduerbiū tps. z ponit alias. i. ali qñ vel alio tpe: vt. l. diē p̄ferre. de arbi. z de p̄di. sine causa. l. iij. qñqz ē aduerbiū q̄litas z ponit alias. i. afr. vel alio mō: vt. s. de pec. l. deniqz. §. vtrū. z de aqua quoti. z effi. l. i. §. illud. qñqz ponit als. i. alio casu: vt. l. q in testō. §. mulier. de testa. z hoc ex natura ofonis i qua h dicitio ponit possit qz facili⁹ p̄prehendere. ¶ Sexto quero de dictione siue. Et dico qz ppria natura hui⁹ dictionis est vt sit disiunctiua qz verba disiungit: sensum tñ p̄iungit: vt alexāder siue paris: vt. C. de in litē dā. tu. l. ad p̄tendā: z ibi no. tñ qñ hec dicitio cadit iter duas ofones futuri tps respectu vni⁹ d̄spōnis: tūc conditionē seu conditiones iducit disiunctiue: vt. j. qñ di. le. ce. l. hui⁹. z de s̄bo. ob. l. si ita qz stipulet. ¶ Quero qd d̄ p̄iunctiōe copulatiua. Rñdeo qñqz conditionē iducit si denotat ordinē: vt vñ d̄ necessitate p̄cedat aliud sequatur: vt. l. mulier. §. pe. de cōdi. insti. j. de statuli. l. si peculiū. in pn. z. §. is cui. Idē puto de p̄iunctiōe alternatiua qñ est significatiua ordinis: vt. l. cū p̄. §. pe. s. de le. ij. ex qbus p̄cludo qz ois cōiunctio q̄ dispositionē suspēdit in aliquē futurū euentū iducit conditionē: vt ex p̄dictis p̄. hoc dico qz iste cōiunctiōes sepe ponūtur iproprie z vna p̄ alia: vt. j. e. l. eas cās: z ibi no. ¶ Secūdo principl q̄ro de natura aduerbiōz. z primo de aduerbijs tps. de illis aduerbijs loquor q̄ futuru tps respiciunt. als non esset conditionē: vt pluries dixi. ¶ Et q̄ro de dictione quoad. donec. q̄ diu. qd significat. vt ecce lego vel p̄mitto tibi centū quoad fueris in studio z q̄ diu fueris in studio: vel donec fueris in studio qd idē est. ideo iura p

miscue allegabo. Et videt qz ista verba faciāt conditionē: vt. j. e. l. p̄. §. si. z. s. de an. le. l. l. gatū. z de ali. le. l. gaio. §. ip̄erator. s. de serix. l. iij. i pn. Ecōtra qz nō faciāt conditionē lz modū. no. C. de le. l. i. z. i. d. l. iij. de serui. p glo. Alibi videtur qz ista aduerbia solum tps seu dilationē q̄ dā inducāt: vt. s. de excu. tu. l. pe. in pn. z multa alia iura diuersimode loquūtur in hac materia. ideo ad oem declarationē dic. qñqz iste dictiones apponūtur ad inchoationē alicui⁹ bñficij: z tūc faciūt conditionē: vt. j. e. l. p̄. §. si. de an. le. l. legatū. de ali. le. l. gaio. §. ip̄erator. z. C. de leg. l. i. in oibus illis legibus iducit legatū annuū mēstruū vel diurnū: vt in alimētis. z ideo ad inchoationem cuiuslibet legati apponit. hoc sentit Ly. C. s̄ indi. vidu. l. si. Aliqñ iste dictiones apponūt ad suspēsiōnē alicuius bñficij seu dispositiōis p̄ambule: vt illa talis dispositio differat in euentū alicuius casus. z tūc aut suspēdit in euentū certo tpe limitatū z facit diē: vt. l. scimus. §. donec. C. de iure deli. aut suspendit in aliquē euentū incertū z facit conditionē: vt. s. de p̄di. inde. l. sufficit. q̄ lex ē satis no. ad hoc. qñqz iste dictiones apponūtur ad limitationē bñficij iā cōcessi seu dispositiōis p̄ambule. f. vt id duret in euentū seu in affectu alicuius casus. z dico qz iducit conditionē quedā extiunctiua dispositiōis p̄cedētis nisi in casu q. j. dicitur: ut. l. iij. in pn. s. de serui. ubi est expresse tex. ¶ Aduertendū est tñ qz iste conditiones extinctiue qz p̄ has dictiones significat qñqz extingūt ipso iure qñqz ope exceptionis. nam aut apponitur lege: z tunc eius euentus extingūt ipso iure: ut. s. de condi. fur. l. sine. §. q̄ diu. z de noxa. l. in s̄ lictis. §. si detracta. ratio qa. l. habet hoc facere. Aut apponitur ab hoīe. z tunc aut circa obligatiōes mere p̄sonales: aut circa realia iura. p̄mo casu nō extingūt ipso iure siue in actibus siue in ultimis uolūtatibus: ut. j. de s̄bo. obli. l. euz. g. §. qui ita. z ibi expresse de dictione donec. z. s. de le. i. l. nemo pōt: z ibi rō p̄z. aut circa iura realia z tunc aut circa ius d̄niij: aut circa alias s̄uitutes primo casu puto esse d̄riam: aut loquimur in ultimis uolūtatibus z extingūt ipso iure: ut. C. de le. l. si. fm primā so. ibi positā que est uera. Rō qa testator pōt rei trāfferre d̄niij ipso iure: aut loquimur in cōtractibus: z tūc nō extingūt ipso iure. ratio qa p̄ tractū non pōt hoc regulariter fieri. ut no. de condi. ob cau. l. ea lege. z. l. si. C. de re. ali. nō alie. cū si. Secūdo casu qñ circa alias s̄uitutes. tūc aut circa s̄uitutes p̄sonales ut usu fructus. z extingūt ipso iure: ut. C. de usufruc. l. ambiguitatez: z ibi expresse de dictione donec. Ratio qa usufructus pōt finire tēpore: ut. l. iij. s̄ usufru. aut circa alias s̄uitutes reales z non extingūt ipso iure: ut. l. iij. s. de serui. ubi expresse ponitur de dictione q̄ diu. rō qa s̄uitutes reales nō possunt p̄stitui ad tēpus ut ibi. hec lz sint de materia. d. l. iij. z. l. nemo pōt. s. de le. i. tamē s̄ uoluit dicere q̄tum p̄tinet ad intellectū harū dictionum. Sed p̄tra p̄dicta instat de. l. pe. de excu. tu. z de suspe. tu. l. iij. §. qz si qz. ubi iste dictiones nō iducit conditionē extinctiua nec extingunt ipso iure. lz hoc possit fieri: qa tutor nō pōt dari ad tēpus: ut. d. l. pe. sed magis iducit diēz. So. d̄ni iste. ll. in hac materia turbauerūt animū meū. finaliter dico qz qñ per has dictiones tēporales dispositio p̄fertur in aliquē euentū limitatū certo tēpore: tūc faciunt diē: sed qñ tpe incerto: tunc faciūt conditionē: ut. s. p̄xi. dixi. z dixi etiam. s. cū tractauit de dictione cū. Al̄ d̄ ad p̄positū in illis. ll. dispositio est circa tutelā que ē limitat

Dictione alioqn. Ista dicitio alioqn est separatiua: vt. l. ij. z ibi Ricar. z bar. de sal. s. si cer. pe. Aliqñ p̄ aliter ponit: vt no. in. l. alioquin. de cōtrahē. emp. s̄ insti. de iust. z iurc. s. i. de dictione alioqn. vide tex. i. l. ex diuerso. in pn. solu. ma.

Dictione siue. De con iunctiōe siue dixi in. d. l. si ita quis. z vi de bart. in. l. demonstratio falsa. §. qd aut. in fi. i. j. col. j. eo.

Con iunctiōe copulatiua. vid imo. j. eo. l. qui duobus.

Quid significat. vi de bart. in. l. q ita. de s̄b. obli. z. i. d. l. legatū. Et d dictione do nec. vid bar to. i. l. ambiguitatez. C. de usufr. vbi etis d dictione quousqz.

A Dictione
du. Et vide
no. per glo.
bar. z puto i
.l. i. C. de le.
ga.

B Dictione
quousqz. vi.
de gl. z doc.
in. l. i. C. de
le. z bart. in
.l. h. j. ad ter
tu.

C Ut de di
ctionib. po
nit Jo. an. i
regula nulli
ex consilio. in
mercuali
bus.

D Ut trig
casul. Per
Bal. in. l. ex
arrali. C. de
ac. emp. z q
facit ditione
ne est ter. in
.l. post dotē.
i. v. lect. solu.
ma. Et de di
ctione in ad
de ter. z qd
ibi no. volu
it Jmol. i. l.
publius. in
prin. j. co. et
bar. in. l. qui
bus diebus
.s. h. j. co. vi
de not. in. l.
gallus. s. il
le casus de
lib. z postbu
e Quarto
principaliter
quero. Et d
plurib. alijs
dictionibus
vide qd scri
ptū est in. l. si
qs ita d. au.
z arg. leg. et
de istis h. et
quibusdam
alijs. vide et
p. bar. j. ca. l.
demonstra
tio. p. totā. l.
f. C. ditione.
ne. Quid si
testator di
cat relinquo
tibi sub tali
pacto. sic q
intelligit reli
ctū sub cōdi
tione vel mō
.l. filijs ma
trē z ibi bal.
.C. de inof.
tes. Quid si
dixit salvo z
reservato. vi
de bal. in. l.
iij. in. i. col.
.C. de fruc.
z lit. expē. z
ibi dixi d. di
ctione sm.
Quid d. istis
vbi do tibi
sub hac diti
tione vt facial
dic q signifi
cat modū. l.
cū res. z ibi
bal. C. de do
na. Quid de
his vbi q
possio pete.

ta certo tēpore qm̄ finit̄ pūbertatē. Illud ergo
qd̄ adijcī per dictionē quoad. est limitatū certo
tēpore. s. quoad reipublice cā nō abert̄ illud tē
pus quo nō abierit reipublice causa adijcī circa
tutelā que finit̄ p tps certū. s. pūbertatis. merito
facit diē seu dilationē nō ditionē extinciuam: z
sic apparet q glo. q̄ dicunt q̄ dicta aduerbia fa
ciunt modū nō bene dicūt: ut. l. ut uim. ubi no.
de natura istarū ditionū: qal̄ qnqz extinguat
ipso iure. qnqz ope exceptiōis. qnqz differat: ut
.s. dictū est. tū ille ditiōes haberēt q̄dam vtu
tem repetitiuā ut dispositio suuz reassumat esse
ctum ipedimēto cessante: ut. d. l. pe. z. d. l. iij. s.
q̄ si qs. pbat apertius in. l. si cū in annos. in p̄n.
qui. mo. usufru. amit. qd̄ est notādus. ¶ Quid d
dictione dū. Rūdeo idēz qd̄ in p̄dictis: ut. l. q
cōcubinā. s. uxori. s. de le. iij. facit qd̄ no. in. d. l.
.iij. de serui. z. j. e. l. si qs ita legauerit. Quid de
ditiōe quousqz. Credo idē qd̄ in dictis ditiō
nibus: q̄ eadē est rō qm̄ idē significāt: ut de ma
nu. tel. l. i. peratores. z. d. l. si cū in annos. in prin.
Idē etiā de ditione vsqz. ¶ Quero de ditiōe
qnqz. Rūdeo idē: vt. j. e. l. cuz uir. ¶ Quero de
ditiōe qn̄. Rūdeo idē. qn̄ di. le. ce. l. si pupille.
Et aduerte q̄ oīa p̄dicta aduerbia tps de qui
bus. s. dixi requirūt duo s̄ba. s. uerbum disposi
tionis z uerbū cōditionis. Idē ergo in similib
aduerbijs tps. Idēz credo q̄ ubiqz dixi deā
aduerbia facere cōditionē: q̄a intelligo scōario
principaliter tps: ut dixi. s. de ditiōe cū. z uide
qd̄ de aduerbio postq̄. dicā. j. e. l. qb̄ dieb. s.
fi. ¶ Alterius q̄ro de aduerbio loci ut d̄ ditiōe
ubi. Dico q̄ qnqz ipropriē ponit̄ z facit condi
tionē: ut. l. si ita scriptū. s. fi. s. de le. ij. ¶ Quero
de aduerbijs q̄titatis ut de ditiōe quatenus.
Dico q̄ facit aliqñ ditionē: ut. l. stichū q̄ meus
erit. s. de le. i. licet qnqz aliter ponat̄: ut. l. i. j. de
ope. no. nū. ¶ Alterius q̄ro qd̄ de aduerbijs ne
gādi ut de ditione ne. Rūdeo d̄ hac est dubiuz
an faciat cōditionē uel modū. z ideo de ea dice
mus. j. e. in. l. qbus diebus. s. fi. ubi dicemus de
mō z ibi dicemus de quibusdā alijs ditionib.
ut de ditionibus uti: dūmō: z s̄tib. Subijcio
tamē h̄ regulā q̄ omne aduerbiū quod disposi
tionē suspendit̄ in aliqñ futurū euentū facit cō
ditionē. ¶ Tertio principaliter q̄ro de preposi
tionibus an per eas inducat̄ conditio. Et dico
q̄ conditio inducīt qnqz p̄ prepositiones deser
uientes accusatiuo casui: vt p̄ ad. j. e. l. si vir. licet
qnqz ista eadē p̄positio reperiat̄ iducere modū
vt. j. e. l. qbus dieb. s. fi. z ibi de hoc dicā. Itēz
per p̄positionē deseruiētē ablatiui casui: vt in
prepositionē cū. si uolūtas defūcti appareat: vt. l.
si ita fuerit. s. i. j. de manu. testō. Item p̄ prepo
sitionē deseruiētē vtriqz casui: vt p̄ p̄positionē
in. vt. j. e. l. solemus. z. l. nec semet. s. fi. in habita
tione. j. qn̄ di. le. ce. Et breuiter hec ē regula qn̄
fit p̄ p̄positionē dispositio suspendit̄ in aliqñ i
certū futurū euentū: tunc inducitur cōditio. ista
intelligēt̄ melius cū tractabif de materia modī
j. e. l. qbus diebus. s. fi. ¶ Quarto principaliter
quero de noīe vtrū ex vi noīs inducat̄ cōditio.
Rūdeo inter dispositionē z cōditionē de necessi
tate debet esse diuersitas: vt. l. si ita stipulatus. d̄
verbo. obli. z p̄ oēs. ll. huius ti. mō noīa q̄ sunt
de substātia dispōnis vt nomē p̄sone disponen
tis z p̄sone in quā cōferet̄ dispositio z rei de qua
fit dispositio. ista noīa pur sunt significatiua ali
cuius substātie exntis nō iducūt ditionēz. ala
sequerēt̄ q̄ idē esset ditiō z dispositio q̄ sunt re
pugnātia: sed si sunt significatiua alicui q̄litaris

substātie nō exntis: sed que dependēt ex futuro
euentu tūc inducūt ditionē: vt lego partū are
tuse fructus fundi z similia. h̄ enī nomē partus
nō significat substātiā s̄z quādā qualitātē que
inesse sperat̄ rei future. q̄si dicā lego illuz hoīem
q̄ erit partus aretuse: vel quē aretusa pareret: z
sic de s̄tibus: vt hac. l. in fi. z. l. interdū. de s̄bo.
obli. vel si diceret q̄ illa noīa essent significatiua
substātie future idē est q̄a tacitā cōditionē con
tinent si nascet̄. si inesse p̄duceretur. Itēz qn̄ in
dispositione apponitur quedā que nō sunt de
substātia dispositionis s̄z apponunt̄ tanq̄ causa
de futuro: vt p̄mitto centū noīe dotis. istud no
mē dotis est causa pendens de futuro z facit cō
ditionē tacitā si matrimoniū sequat̄: vt. s. de iur
re do. l. si stipulationē. cū si. Idē in legato dotis
noīe: vt dicā. j. e. l. ticio centū. s. ticio. l. z glo. h̄ di
cat p̄trariū. idē in donatione causa mortis. nam
hoc dictū causa mortis facit cōditionem: vt. s. fi
cer. peta. l. nam oīs: z d̄ do. cau. mor. l. si mortis.
qnqz tamen cū ista appōita sunt p̄ modū cause
future faciunt modū de quo dabimus doctrinā
in. l. qbus dieb. in fi. j. e. q̄a ergo quādoqz noīa
suspendūt dispositionē in aliqñ futurū euentuz.
ideo dicūtur facere ditionē. ¶ Quinto princī
paliter quero de p̄nomie an ditionē inducat.
Circa qd̄ sciendū est q̄ quedā sunt p̄noīa que re
quirūt vnū uerbū tm̄. quedā sunt que de sui na
tura requirūt duo. de primis dico q̄ quedā sūt
significatiua substātie: vt ego tu z ille quilibet
vterqz z similia. z ista cōditionē nō faciūt p̄ se de
sui natura nisi ex natura p̄iuctionis vel aduerbijs
vel alteri p̄tis ofonīs: vt. s. dixi d̄ noīe: q̄a eadē
est rō. qd̄ significāt q̄litarē: vt meū tuū z suū. z
ista sigdē adijciātur uerbo futuri tps faciūt cō
ditionē vel demonstratiōez: vt. l. nup. s. de le. iij. d̄
alijs h̄o p̄noib. q̄ requirūt duo s̄ba dico q̄ qd̄az
sunt distributiua. quedā relatiua. distributiua si
adijciant̄ s̄bo futuri tps semp faciūt ditionē.
hoc p̄bat̄ primo in distributiuo si qs. s. de le. i.
.l. q̄ filiabus. s. i. z. s. de pig. act. l. si necessarias.
.s. si annua. in fi. s. cū si. Itēz in distributiuo q̄
qs cū suis obliquis: vt. s. de vul. z pup. l. q̄ libe
ris. s. h̄ uerba. z. s. de le. i. l. iij. s. fi. z. C. de ipu.
z alijs substi. l. si. cū si. l. sit ar. p̄tra. j. e. l. in cōdi
tione. s. i. dic vt ibi. Item in distributiuo q̄cūqz
vt. j. de iur. fil. l. edicto. circa prin. Itēz de distri
butiua vter vt. s. de condi. insti. l. vter. z idem in
omnib. s̄tibus q̄ duo uerba requirūt de sui na
tura. sed si adijcerent̄ uerbo p̄teriti tps vel pre
sentis esset demonstratio: vt. j. e. l. demonstratio: z
ibi dicā. ¶ De relatiuis videamus. z primo de
relatiuo substātie z de relatiuo quisqz vel qui.
qd̄ est relatiuū substātie: vt no. C. de sen. q̄ p̄ eo
qd̄ interest. l. i. in antep. glo. z insti. de inuti. si
pu. s. alteri. de hoc dico q̄ qnqz ponit̄ distribu
tiue nō relatiue. qd̄ est qn̄ referet̄ ad aliqñ gene
ralitatē: vel ad terminū cōmunē z tūc facit diti
tionem sicut alia distributiua: vt p̄bat̄ de re. du.
.l. si fuerit. qnqz ponit̄ relatiue. qd̄ est quādo re
fertur ad rem certā vel limitatā: z tunc siquidez
iungitur uerbo p̄sentis vel p̄teriti tps nunq̄ fa
cit conditionē sed demonstratiōē licet quedam
iura uideant̄ cōtrariū dicere. qd̄ examinabimus
j. e. l. demonstratio. in prin. qnqz iungitur uerbo
futuri tps. z tunc facit ditionē: ut. l. stichū. qui
meus erit. s. de le. i. z. s. de le. iij. l. nup. in fi. Sz
p̄tra hoc uidef fortiter. s. d̄ here. insti. l. ij. ubi di
cit testator ex partib. quas ascripsero: z tm̄ p̄tib.
nō scriptis est heres. Ad hoc rūdeo z bene no
tandū est: q̄ istud relatiuū iunctū s̄bo futuri tē

re ex uolūta
te mea dicit
bart. in esse
ctu q̄ indu
cūt cōditio.
nez ita dicit
in. l. post do
te. in. v. lect.
solu. matri.

poris inducit conditionē ad suū aīcedēs: vt dicitur. ll. parer. Hoc premisso qñqz istud relatiuū refertur ad aliqđ substantiale ipsius dispositiōis. vtrū ad rē legatā: tunc totā dispositiōē facit cōditionalē: vt. l. stichū: z. l. nup. palle. qñqz referf ad aliqđ accidētale ipsius cōditionis: tūc ipsuz accidēs facit p ditionale: z sic deficiēte cōditione remanebit dispositio iuris sine illo accidēti: vt h z in. d. l. ij. nam ibi dicit instituo te ex partib⁹ quas ascripsero. aīc illius relatiui quas: est illa dicitio pibus. pars aut institutionis non est de substantia: sed est quoddā accēs. z iō cōditione deficiente deficit illud accēs z remanet sine partib⁹ institutis. z hoc vult sentire glo. s. de le. i. l. stichū q me⁹ erit. Ex hoc pcludo ad aliud de quo posses quere: vtrū relatiua accētis: vt q litatis: qtitatis: vl quotatis: vel numeri: vt qlūf qtus quotus z quodcūqz faciāt cōditionē si iugant verbo futuri tpsis. Et dico q faciāt cōditionalē illā qualitātē non totalē dispositiōē. ar. d. l. ij. z videf casus b here. isti. l. clemēs. §. si. hz vnū itellectū glo. f. Sz qro b iuxta p dicitā an ista cōditio que inducīf p ista relatiua dicat cōditio tacita vel expressa. Et glo. q ē in. d. l. stichū. dicit q est p ditione tacita: idem sentit hic in si. tex. z gl. si bene inspiciat. Lōtra hoc videf tex. ga siue cōditio apponat p si. siue p relatiuū iunctū verbo futuri tpsis nihil interest: vt. d. l. ij. de here. insti. z. s. de le. ij. l. nup. in si. z ibi tex. videf. Quid dicē dum. dico q est cōditio tacita p tex. z glo. huius. l. in si. rō hui⁹ est: ga natura conditionis vult vt ipsam dispositiōē respiciat z ipsam suspendat: vt. j. e. l. legata. z. l. cū ad p sēns cū. l. se. z. s. si cer. peta. l. cedere diē: sz istud nō refert se ad dispositiōē vel actū verbi disponētis principlr: sz solum refert se ad suū aīcedens. alias accēs secūdario p illud aīcedēs vel accēs sic qlūficatū por rigitur ad actū verbi disponētis: z ideo dicat fieri cōditio tacita: ga hoc cōtingit ex natura rei in dispositiōe apposite sic qlūficatē p relatiuū. si cur dī tacita qñ legant fructus fundi vel partus ancille. z ideo dī tacita ga secūdario hoc facit. sicut dicimus d dictione cū. z alijs aduerbijs tēporis: vt. s. dixi. z hoc est multū vāle. ppter illas dīas quas. s. posui inter si. z cū. Nō obstat iura ista: ga verū est q nil iteref. nō tñ p oia nil. vt in multis sūb habemus ut i. l. sacrilegij. §. si. q. j. ad. l. iulīā pecu. Ex his ergo pcludē q cōditio dī tacita qttuor modis. primo cū nil exprimit: nec id qđ suspendit: nec euentus in quē suspendit vt in illis cōditionibus q tacite subintelligunt a lege: vt. s. de leg. i. l. iij. vel que ex vi nois insunt: vt. s. dixi. scōo qñ actus suspendēs exprimit sed nō exprimit euentus in quē suspendit: vt in cōditione q inducīf p ditionē als: z aliqñ: vt. s. dixi. nam cōditio est que suspendit z illa exprimitur: z ipse continet in se tacite euentum in quē suspendit. tertio qñ vtrūqz exprimit sz principlr donat tempus. secūdario cōditionē. quarto si mūlter qñ utrūqz exprimit sz nō porrigit principlr ad actū verbi vt in cōditione q inducīf p quis vel qui. vt. s. dixi. Ex his habes q cōditio que inducīf p iunctiones est cōditio expressa: ga actū verbi respicit. Item q inducīf p aduerbia vt sit aduerbiū tpsis: ga etiā aduerbiuz tpsis respicit actum verbi z ipsum suspendit. idē dico de ea que inducīf p prepositiones: ga etiā ppositio circa actū verbi disponit z eū suspendit in aliqñ euentū. idem dico de his cōditionibus q inducītur per noia distributiua: ga semp distribuit circa actū verbi z ipsum suspendunt. z hoc

est verū cū sit actus. als euentus in quē suspendat exprimit: z de effectu istarū p ditionū que tacite intelligunt dicemus. j. e. l. p ditiones que extrinsecus. f. Sexto principaliter quero de verbo. an cōditionē inducat. Breuiter dico q nō. nā aut dicit q verbū inducat cōditionē respectu sui ipsius: z hoc est impossibile ga dispositio z cōditio esset idē: aut respectu alterius verbi positi in alia dispositiōe z videf etiā ipossibile. nam vnū verbū nō iungitur verbo alteri nec disponit in illo nisi mediāte aliqua iunctione aduerbio vel aliquo alio distributiuo vel relatiuo qđ haberet hoc inducere: z sic nō induceret ex natura sui sed ex natura alterius vt dictū est. als faceremus malā grāmaticā. f. l. plautius. de au. z ar. leg. predicta fallunt in verbo infinitiui modi qđ pōt iungi alteri verbo sine iunctione: z tūc sicut nomē posset inducere cōiunctionē: vt sibi gratia pmitto te dotare. ar. l. si pupillus. de iure do. f. Septimo principlr videndū est de partici pio: an inducat cōditionē. Circa qđ est sciēdum q qñqz participia ponunt absolute: z tūc ē mirabile: ga licet fuerit preteriti tēporis tamē inducit cōditionē. ratio ga futurū tempus significat cū quadā preteritione vt dicamus in futuro subiunctiui. hoc pbat. j. e. l. a testatore. z. j. ti. i. l. acceptis. s. de euc. l. qui libertatis. §. seru. s. vsur. l. euc. de sta. li. l. stichus. in prin. z. §. i. z istā cōditionē reputo expressam: ga actus verbi dispositi per has cōditiones directo suspenditur z euentus in quē suspenditur exprimit. quādoqz participia nō ponunt absolute sed reguntur sicut alij casus: z tunc participia presentis vel preteriti tēporis non faciūt p ditionē ga nō sunt de futuro. participia vero futuri tēporis posset distribari. an faciant cōditionē ut in hoc exemplo lego tibi stichum futurū meum cū moriar. Et uidetur q non facit cōditionē: ut. l. si quis vna. in prin. s. de peri. z cōmo. rei uen. Contrarium credo q faciat cōditionē tacitam: sicut cū dico stichum qui meus erit cū moriar: ut. d. l. stichū qui meus erit. nam est eadem ratio: ga talia participia magis adiūciūt quādas qualitātē futurā rei legate q actui uerbi: ut. s. dixi. Non ob. l. si quis uina: quia illud participiū degustāda fuit adiectum executioni non dispositioni. Item habuit limitationē certi temporis. merito nō facit dispositiōē cōditionalē. facit. l. ex his. C. quādo dies le. ce. dixi. s. circa dictionē cum. facit qđ dixi. s. circa aduerbiū tēporis. f. Octauo quero principaliter de gerūdijs. Respondeo de hoc dixi. s. de acqui. here. l. si tu ex parte. scias tamē q sm grāmaticos gerundiū nō differt ab infinitiui: nisi quia habet casum. z ideo dic aut gerūdiū ponitur in constructione mediāte aliqua prepositione: z tūc dic ut. s. dixi. in. vi. q. principlr. qñqz sine prepositione z tunc dic ut. s. dixi. in. vi. q. de uerbo infinitiui. quod nominaliter ponit. Declarauit latus in. d. l. si tu ex parte. iō non curauit perfectā dare doctrinā: sed si utrūqz repetitur ex iaz dicitis potest sumi quid iuris sit. f. Nono quero de supino. Circa quod sciēdū est ut dixi de gerundio. nam supinum nō differt ab infinitiui nisi quia habet casum. ideo aduertēdu est: quia supinum non habet nisi duos casus scilicet ablatiū z accusatiū. ratio est ga natura supini est designare seu respicere solum terminū alicuius actus: z terminus est duplex. f. termin⁹ a quo. z per hoc habemus ablatiū: ut. s. de mīno. l. iij. §. minorem. ubi hoc supinum natum intelligitur a momento natiuitatis: uel est termin⁹

a. l. clemēs §. si. adde bonū tex. z ibi bar. z doc. in. l. si tict⁹ mī. hi. s. cū ita. de lega. ij. b. Sed qro cōditio q inducīf p relatiuū an sit tacita. adde bonū tex. in. l. si ita qđ p miserit. l. pñ. z ibi bart. et doc. de vbo. obli. adde tamē q ipedit trāsmisiōē fm bar. in. l. cōditioes ex trinsec⁹. j. e. c. Quatuor modis cōditio dicat tacita p bal. in rub. C. d. m. sti. z substi. d. De gerūdijs. Ser un diū vtz faci at p ditiones habet p fabu. i. l. i. C. d. bis q latro. z late p bal. in. l. falsus. i. iij. col. C. de fu. e. Mono qro. vide glo. in. l. meua. i. prin. fo. ma. z bal. in. l. id qđ paupib⁹ in. i. col. de epi. z cleri. z Jo. an. i. c. i. de postu. p. la. in. vi. i. no uella. de pti cipo vis qđ dixit bar. in. l. tūc. i. h. s. de pecu. leg.

On- ditio. nu. Et facit iste tex. an rps iplen di pditione currat igno rati. de quo p bal. in. l. i. in. ix. q. C. d. isti. z substi. z aliqd per bal. i. auc. cui relictu. in. ij. col. v. de q anno. C. de indi. vidu. It facit an metecaptus possit condi tionem iplere. de quo per bal. in. l. i. §. finatit aliqd sub conditoe. de cadu. tol. C. oppo. q. conditio. Et adde qd no. bart. in. l. iij. in. pn. de adi me. lega. C. Ante sta. tutu. No. de eo qui soluit ante factum statutum an dbeat eximi de bano. ad de bar. in. l. si qd i graui. §. vtru. ad f. l. z i. l. oes populi. in. v. q. pn. de iu sti. z iur. z qd ipse no. in. l. cu lex. j. de fi deius. alias de legatio. d. S. si ita De vi etione tunc. adde q ha betur p glo. in cle. cu ei. de cocef. pre ben. in. c. p. terca. de ap pel. z p Jo. an. i nouella adde. l. v. pti §. vsufr. vil le. z ibi bar. d. vsufr. leg. z no. p ang. in. l. gallus. z ibi tex. cuz gl. in ti. de li be. z posthu. z gl. i. l. i. C. de codicil. z bal. in. l. i. de milite vafal. qui cotu. est.

ad que. z p hoc habemus accusatiuu: ut. l. qua do. §. si. ut le. no. ca. sed istud quod habet se per modu termini no suspendit dispositionem: sed magis terminat. ideo puto q per supinum non inducatur conditio nisi ratione alteri verbi cui adiungitur: z hec dicta sufficiant.

Ex. l. sequenti.

Qualiter probetur q quis fecit aliqd animo implendi conditionem z conditio potestatiua facilis debet impleri a sciente no fato.

Conditionu. conditioes cau sales possut uiuo testatore impleri. secus si fuerint pote stative z faciles: ga tunc debet impleri post mor tem z scienter no fato. h. d. In tex. ibi viuo testa tore. dic vt si fuerit causalis vt onidunt exempla.

Ibi testatoris. dic vt si fuerit pratiua z facilis vt onidunt exēpla. C. Op. q. p ditiu pratiua possit impleri viuo testatore: vt. j. e. l. h. p ditiu. z. l. mul tum. So. ibi loquit de pratiua difficili: vt de co trahendo mimonio. h. de pratiua facili. Ex bis distingue no. vt in glo. qua signa. C. Quero qu debet ipleri post morte vtru ante adita heredi tate vel post. Glo. dicit q aut est iplēda i psona heredis: z tuc post adita hereditate. als ante vt dicit glo. z bene. C. Quero qu pbabitur q qd ascēderit capitoliu aio iplendi pditione: z sic no fato. Respōdeo eo ipso q pbatur ipsum sciuisse conditione inserta videt ascendisse causa imple di conditioe vt tex. h. expresse dicit. dicit enim q ex hoc videt paruisse pditioni. z sic lex fingit seu presumit eo aio fecisse. C. Quero qd in scib. Rūdeo idē. nā si est conditio causalis sufficit i ple tam esse ante q actus celebrare: lz sbētes igno rarent: vt. j. e. l. hec conditio. §. si. z. l. se. si est condi tio pratiua z facilis debet ipleri post actū pfectū item debet ipleri a sciente no fato. Ex hoc Dy. in. l. cu seruus. j. de sbo. obli. dicit q qdum ad ob ligatione acqredā no sufficit fieri fato: imo oport et pbari factū esse p sbentē vel aliū noie ei. se cus qdum ad penam euitandā: vt. l. ea qdē. C. si māci. ita sue. alie. qd plene dic vt dixi in. d. l. cum seru. C. Quero qd i dispositioe legali. Rūdeo idem eadem rōne: z per hoc si statutū diceret q si quis solueret decem eximatur de bano no sul ficeret ei qui soluisset ante statutum.

Stinuit. Conditiu ipossibilis in vltimis volūtatib

habet p no apposita. h. d. C. Op. C. de bis q pe. no. l. i. So. gl. q h apponit i psona bo norati: sec si i psona onerati: vt pēpio heredi q faciat ipossibile. als det decē. lz certe tuc no effet conditio ipossibilis lz neāria. si eni facere est ipos sibile ergo relictū sub pditione si no fecerit est reli ctū sub pditioe necessaria. dic ergo q i srio illud iō ē: qa hz pcedētē dispositione turpē fm Pe. z alios. lz Dy. tenet glo. in. c. nemo pōt. extra de re. iu. z hoc plene explicauit in. l. i. s. de p diti. insti. C. oppo. j. ad trebel. l. facta. §. si sub pditione. So. glo. z ibi plene dixi.

Ihis. Sicut scindit legati presta

tio: ita conditiois iplēmen tuz. h. d. C. Op. glo. insti. de succes. li. §. nos aut. So. vt in ea. nā cu heres solueret bodie totū deberet heredi solui causa conditiois iplē de: vel dic q psonus nihil pstat z sic heres no te netur nisi p duabus partibus. merito sibi no da tur causa conditiois iplēde nisi p duabus par tibus: vt. j. e. l. plautius.

Si ita. Si conditio deficit ante diē expe

ctatur dies ppter dictionē tūc: q

tpis extremitate significat. b. d. p cordantie sunt in glo. tñ allegat duas. ll. que videns dicit: vt. l. si eum. §. i. si qd cau. z. l. in illa de sbo. ob. q dicit expectari diē conditioe iplēta etiā sine dictione tūc. lz dic qnqz conditio depēdet ex prate debito ris: z tunc vltimum tempus inspicitur etiam sine dictione tunc: vt. d. l. in illa. Aut non pendet ex potestate debitoris z no expectatur vltimū tem pus: vt. l. hoc iure. de verbo. obli. fallit si esset ap posita dicitio tunc: vt hic.

Ex. l. sequenti.

Pupillus adultus an possint pditione iplere z an res minoris possit obligari p dote.

Conditionibus. pupillus ser uus z filius possunt implere conditione.

hoc dicit. C. oppo. pupillus no potest sine tu tore dominiū trāsferre: ergo no potest conditio nem implere: vt. l. q si forte. §. si. de solu. So. gl. q hic loquitur in conditione que consistit in fa ciendo. secus si in dando vt in cōtrario. pbatur in. l. si seruus decē de solu. z idem si in persona pupilli esset implenda conditio: vt. d. l. si seruus. hoc est satis bene dictū. tamē subtilius itūendo no effet distinguendū consistat in dando uel fa ciendo. nam possit consistere in dando: z tuc no requireretur tutoris auctoritas vt si pupillo da retur ad alterius vtilitatem: vt. l. si stipulatus fue ro. de so. Idem si deberet dare rem alterius tā q minister eadē ratione. Item si conditio consi steret in faciendo possit continere alienatione: vt si edificauerit in meo domū ex suis cementis. debet ergo distingui aut conditio continet alie nationem rerum pupilli aut non. C. Quero de adulto. Respōdeo videtur aliud. tex. est in. l. lu cius. j. de manu. tes. C. Quero si debet dari ser uo causa conditiois implēde: vtrum possit dari sine iussu domini. Respōdeo sic: vt. j. e. l. qui be redi. in prin. C. Altimo istud prin. nota diligen ter: aut actus qui celebrat per pupillū est causa i mediata obligandi ipsum z non obligatur: aut no est causa imediata z potest obligari. Et hec faciunt ad. q. an res minoris possit obligari pro dote sine decreto: quod dixi in. l. si constante. in prin. s. solu. ma. z hec. l. facit q sic: quia no obli gat minor lz lex. lz dic vt ibi dixi. C. Sed contra hoc oppo. ga testator apponēdo conditionem potestatiua videtur fecisse de necessario volūta rium: vt. s. de here. insti. l. cornel. So. ibi expse confertur in voluntate instituti vt si voluerit: bic tacite conditione velata: puta si capitoliu ascen derit. a simili sicut dico q expressa vulgaris facit de necessario voluntariū. secus in tacita: vt dixi i. l. si filius qui pri. de vul. z pu. C. Op. ad h. s. de condi. insti. l. si sub conditioe. So. glo. duobus modis. tene secundam.

Ex. l. sequenti.

Banatus in gnquaginta ab arbitro z a iudi ce reducete in centuz tenetur ad centū no tamē si non soluit incidit in penā compromissi nisi p eo q iudicauit arbititer primus. Et si heres est iussus aliqd facere iussu executoris sub certa pe na si executor no vult penam arbitrari ga heres no fecerit: z executio fit deuoluta ad epm tamē eps no poterit arbitrari penam.

Alcta. Quantū ad pene comis

volūtatibus a persona no recedit. h. d. C. oppo. q in vltimis volūtatibus reciditur a persona z aliis loco eius arbitratur: ut. l. si. §. lz z si quis. C. p muniā de le. So. fateor q recedit

Andiū nibus. Quero de adulto. p. j. mol. l. i. §. si. duos. j. co. et in. l. cum pu pillus. l. pn. j. co. z bal. in. l. si seru. de solutio.

Alcta no rece dit. Et intel lige vt no. i. l. cu stipula tusum mibi a pculo. de vbo. ob. per tar. adde tñ fm bal. in. l. si lōgius. de iudi. argu.

XI

Alius ter. q. si arbiter electus in causa se absentat ita q. de facili non possit haberi alius est de nouo eligendus. & vide Inno. de offi. dele. in. c. prudentiam in glo. que incipit ex hoc loco. quid si executor moritur ante q. arbitref. vide spe. in ti. de instr. edi. s. nunc vero aliqua. v. qd si prius moritur. & adde bal. l. i. i. circa pe. col. de lega. i.

¶ Judices reducetem. Si sui cōdē natus in gn quaginta: & per iudicem reducetem ad arbitriūz boni viri in centū si non soluā teneor ad penā pro eo tñ quod iudicauit pri mus. vide oi no bal. in. c. si iter pares in prin. de le ge cōra. vbi allegat bart. in cōsil. suis sed voluit al legare var. h q: alibi meli us nō legi. & idē sequit h bal. & Imol. in. l. h. C. de arbi. vbi etiā ponit. d. q. & bal. l. vñ si necue. obli. ibi p. so. idē tenet spe. d. ancha. in re. peti. l. si quis arbitratu. in viij. opp. de verbo. obli. sed ipse bal. tenet cōtra riam in. l. h. C. de pben. emp. & ita di cit Inno. te nere i. c. gn. taualis de iureiur. & vi de aliquid p ro. in rubri. d. arbi. i. xij. carba. & qd ibi dixi post eum p duas. q. cōexas. & bal. in. l. i. i. j. alias. iij. oppo. C. de bis q. pene no. ¶ Non inci dit. Itaz. q. decidit bart. per hanc. l. i. auē. hoc am plius. C. de fideicom. Et ad materiaz vide qd vo luit bal. in. c. i. s. publici latrones. de pa. tenē. & vi de do. anto. in. c. qm. s. si vero vt si. nō cōte. per bal. in. l. qui crimen. in. l. col. C. q. ac. cusa. & illud dictum In no. allegatū a bal. in. c. ex tirpande. de preben. fe.

¶ tūm ad dispositionem. s. vt grauatus facere te neatur vt ibi nō q̄tum ad pene cōmissionē vt h & dixi in. l. si quis arbitratu. de hb. ob. Per hoc dico q. si ego sui cōdēnatus in quinquaginta: & per iudicē reducētē ad arbitrium boni viri sui cōdēnatus in cētū teneor. tamē si ea nō soluo nō incido in penā compromissi nisi p. eo qd iudicauit arbiter primus. nō p. eo quod iudicauit iudex reducēs vt h. p. hoc. l. cū apud semproniu iudi. sol. Itēz per hoc dicit q. si heres est iustus aliqua facere arbitrio executoris: & si non fecerit punitur certa pena q. si executores nolunt arbitri. ppter qd ad epm deuenit: q. heres si non pereat epō nō incidit in penā appositā a testa tore cū quo ad pene cōmissionē in vltimis volūtatibus nō recedat a persona vt h. C. oppo. C. de his que pe. no. l. i. So. dicit glo. fateor q. ista dispositio in q̄tū continet penā nō valuit. s. hoc esset de iure antiquissimo ante iura floz. de quo fit mētio in. d. l. i. C. de his que pe. no. s. pe. & in. l. de leg. s. pe. sed fm hec tēpora bene poterat apponi pena in testō: vt. l. i. s. item si ita. j. ti. i. & de penu. l. i. & l. si penū. quādo dies le. ce. & sic h. vna tñ rōne pena nō cōmittitur. Itō ob. l. i. s. de his que pe. no. q. ibi loqtur quādo precesse rat dispositio turpis. licet glo. ibi aliter sentiat & nō bene. & ita sentit By. & Ly. in. l. i. C. de bis q. pe. no. ¶ Quero infra q̄tū tēpus tali arbitratore differēte arbitrari dicat nolle arbitrari. Bic vt dixi. l. i. h. q. arbitratu. j. de hb. ob. qd tenemēti.

Si seruos. Pro ea parte pro qua cōditio est impossibilis re mouetur p alia firma remanet. h. d. Ex. l. sequenti.

¶ An cautio mutiana habeat locū in cōditioni bus affirmatiuis: ibi. Oppo. Et an habeat locū in ptractib. ibi. Op. de. l. Et a quo fuit introdu cta cautio mutiana: & qualiter iterponat. Et an cū fideiussore vel sine: & an si venit ptra cautioēz qd ei auferendū. Vide in fi.

Utiane cautionis.

¶ Ista est no. lex & habet materiaz extraor dinariā a libris ordinarijs & nō tractat tñ q̄tuz in ista. l. & l. i. C. de his que pe. no. & h. d. In oi bus cōditionibus de nō faciendo que nō possūt impleri ante vltimū vīte spūm sine expectatione tristis euentus cautio de nō faciendo p iplemēto habet. idem si nō fit cui caueatur. h. d. Diuiditur in tres partes. primo ponit pūfio mutij vsqz ibi: nec solum. secūdo ponitur pūfio nis ex tensio vsqz ibi: vnde si vxor. ibi tertia in qua for matur vñū dubiūz circa pmissa vsqz ad fi. sed etfi. & ibi format aliud dubiū vsqz ad fi. In tex. ibi facere. quādo testator sensit de petitiōe de iu re. Item ibi vel cauere quādo testator sensit de petitiōe de facto: vt no. in. l. si mulier. in. pn. s. de condi. insti. C. oppo. put habet in tex. ne cessitas. de. l. si sub pditione. s. si quis omis. cau. tes. & l. cū ab eo. s. de ptractē. emp. So. vt in glo. h. est necessitas causatiua nō precisa. ¶ Alterius oppo. put in tex. habetis vtilitas. nam videt q. nō fit vīle cū habetur p impleta licet cautio nō interponat: vt. l. libertas. s. i. j. s. manu. tes. So. ibi speciale fauore libertatis vt habeat libertatē

quitur etiam bal. in auē. & oino. in penul. col. C. ne vxor p mari. & bar. in. l. inficiando. s. infans. in. iij. col. ff. de fur. & bal. in. l. magnā. C. de cōtra. hen. & cōmi. stipu. & limitauit post bal. no. in. d. l. q. crimē. & no. bal. in. auē. hoc amplius. in. ij. col. C. de fideicō. & in. l. ij. C. de his qui. vt idig. & per ro. in. l. in cognitiōe. s. ad fille. alias dixi in. l. ita stipulatus de vbo. obli.

¶ Incōtinēti nec prestat cautionē mutianā: vt no. in. l. titio fundum. j. e. Et ratio spālitate est. naz cautio mutiana est de non faciendo: & si fecit q. reddat id qd acceperat. sed libertas prestita nō pōt reuocari: vt. C. si aduer. li. l. i. & ij. & Guil. tā git in. l. dedi. in. prin. s. de condi. ob. cau. Ista rō nō placet: ga eodē modo qui est heres nō desi nit esse heres: vt. l. ei qui soluendo. in. prin. s. de here. insti. & tamē habet locū cautio. Preterea quis cauet nō soluz de restituendo ipsam rē quā accepit sed q̄ti ea res est: vt. j. ad treb. l. seruo in uitō. s. i. & l. cū filius. s. qui mutiana. s. de le. ij. & sic reddet estimationē serui. So. glo. q. est spe ciale in mutiana fauore libertatis: vt no. in glo. in. l. titio fundū. j. e. C. opp. s. de adi. le. l. iij. s. si quis ita. Vide tē dñi glo. videt dicere q. tex. ibi loquit de cautione mutiana h. non. & hoc sentit glo. sup. verbo in legatis. s. nec illa nec ista dicit bene: ga cautio mutiana fuit introducta vt esset loco implemēti conditionis: & sic nō habet acti onem tñ ante eam prestita vt h. sed ibi sic. quia habet exceptionē & ope exceptiōis compellitur cauere. est ergo similis mutiane cautioni. vide bi tis in. l. quibus diebus. s. h. j. eo. C. opp. C. ad treb. auē. ptra rogatos. So. ibi est cautio de non alienando. non tamen mutiana sed est quedam ei similis. ¶ Oppo. q. habeat locum in cōditio nibus affirmatiuis: vt. l. pater. s. socrus a contra rio sensu. j. eo. Respondeo ibi est cōditio affir matia que habet negatiuā implicitam: vt relin quo tibi centum donec permanseris cum filio. i. nō recesseris: vel aliter dico q. etiam in cōditio nibus affirmatiuis que non possunt impleri vlti mo vīte spiritu ibi loquitur & habet locuz cautio mutiana: vt. l. titio funduz. in. prin. j. e. & l. seruo inuito. s. i. j. ad trebel. Sed contra istud istatur adhuc extra glo. si relinquitur aliquid alicui sub conditione vel die cum morietur: videtur q. pre stita cautione statim possit petere: quod est con tra. l. heres meus. j. e. Or guarda a me. dico q. in conditionibus affirmatiuis habet locum ista cautio nisi repugnet volūtas testatoris. nam nō prestita cautione mutiana non potest dicere tes tator q. vult q. impleatur: vt. l. vlti. s. de manu. tes. modo quādo testator expresse dicit cū mo rietur. videtur velle q. ex ista conditione morte eius non pereat. secus in ista que non potest im pleri vltimo vīte spiritu cum nō fit mentio mor tis: ut. l. heres. s. quis. j. eo. C. oppo. de. l. auia. s. mutiana. j. e. So. ibi erat cōditio alia mixta cum hac negatiua conditione que suspendebat conditionem. ¶ Oppo. de. l. ita stipulatus. j. de verbo. obli. & de. l. dedi. s. de cōdi. ob. cam. So. aliud in vltimis voluntatibus: aliud in cōtracti bus. habes ergo glo. q. in ptractibus nō habet locum cautio mutiana. similes glo. habes in. l. i. in. fi. C. de pac. & l. dedi. in. prin. de cōdi. ob. cam & tangitur in. l. ita stipulatus. de verbo. obli. Lō traria glo. est in. l. siue apud acta. C. de transac. Guil. de cu. in. d. l. dedi. in. fi. tenet q. in contra crius habet locum cautio mutiana. allegat. l. si deiussor. in. fi. s. q. satisda. cog. & in. l. i. peratores. j. de appel. & l. h. in. fi. C. de his qui ad eccle. p. fu. & in corpore de moñ. s. si vero inter. & s. si ser. ven. l. egi. & l. harū. & s. loca. l. insulaz. in. fi. cū fi.

¶ C. Iure an tiquissimo. Et adde glo. j. eo. in. l. i. te. stamento. et ibi p. imol. ¶ C. l. si q. ar bitratu. Et ibi p. Imol. & bal. in. l. i. C. de pbe. emp. p. gl. in. l. litig. & i. l. itē si vnus. i. h. & in. l. si de meis. s. h. d. arbi. s. ad materia hu ius. l. scias vñū quod ē no. videlicet an & quādo pena iponit a iure p. fa cto negati uo requiraf mōitio iudi cio vel aliq. intepellatio dic q. si pēa adijcitur factio negatiuo re quirif mōi tio hois vel tps fm In no. i. c. extir pade. d. pbe. fact. c. l. s. ca non. de elec. i. vi. secus si adijcitur fa cto affirma tiuo. q. facta patet: vt no. dixit Inno. in. d. c. licz. & iquātū dicit monitio rē. dz limitari nisi sit dies apposita vt pbal. i. d. c. l. s. fac. l. ma gnā. C. de p. hē. & cōmū. stip. & d. hoc vide no. per Inno. in. d. c. extirpade & p. Bal. et Imol. in. l. si moza. i. h. so lu. ma. Et p istis facti qd no. bar. in. l. i. eius q. dela totē. de iure fil. & vide q. no. bar. in. l. nō solum. s. morte. in. pe. col. de oper. no. nū. l. p. dicta nō alle get. adde qd no. do. an. in. c. pp. sterili tate de loca. ¶ C. oppo. de l. p. bal. i. auē. cui rell. ctū. in. vlt. q. C. de indic. vidui. tol. et in. l. bis ver

bis. in fi. C. qñ dies leg. ced. plene p. sal. in. l. i. C. de pa.

z Ly. in. d. l. siue apud acta in additiõibus suis ponit ista verba Guil. Breuiter Guil. põt dice- re quicqd vult veritas est qz cautio mutiana nõ habet locum in cõtractibus: vt glo. dicit. z pbo per rõnem. l. ita stipulatus. j. de sbo. obli. z. l. de di. de cõdi. ob cam. que loquitur in conditione apposita grauato. z cautio mutiana habet locuz in honorato. z sic. ll. alle. per Guil. nõ faciūt. pri mo. l. fideiussor. z. l. iperator. nihil faciūt qa lz ibi cauet de nõ barat. adõ: tamẽ nõ consequitur actionẽ per illã cautionẽ: nec ista cautionis psta- tio habet vim alicuius impedimenti conditionis. Item. l. fi. z. s. si vero inter certũ. nihil faciūt qa iuuat dñm nõ tamẽ aliquid psequit ppter illud. simile in. l. egi. z. l. harũ. vbi cauet. nõ tamẽ habz vim impedimenti cõditionis: sed cauet de isto ad qd ante tenebat. Item. in. l. insulã. vbi erat iã na ra actio sed non cum effectu: z cautio habet vim implemẽti ex pre. vñ nõ dat actionẽ sz tollit ob- staculũ exceptionis sicut cautio de iplendo. mo- do nõ ob. glo. que est in. l. siue apud acta: qa ma le dicit. sed si vis sustinere dic qz ibi habet locuz cautio z habet vim implemẽti conditionis: qa aduersarius voluit. z istam opi. tenet Rai. z alij moderni. C. sp. de. l. si penũ. qñ dies le. ce. z. l. i. de pe. le. So. ibi loquit quãdo apponitur cõ- ditio potestatiua in persona grauati nõ in perso na honorati. istã so. ponit glo. no. i. l. si ita stipu- latus. j. de sbo. obli. C. oppo. de. l. i. s. ne autẽ. C. de cadu. tol. Solu. ibi loquitur in causalibus conditionibus que siue sint in faciendo siue in nõ faciendo expectatur. hic vero loquitur in po testatiuis. z istam solu. ponit Guil. de cu. in. d. l. dedi. in prin. C. oppo. vterius dicit hic qz ha- beat locum in cõditionibus negatiuis. Contra in. l. cum tale. s. i. j. e. z. l. hoc genus. z. l. auia. s. ticio. j. e. Respondet glo. z soluit multum nota- biliter in cõditionibus negatiuis que nõ possunt impleri vltimo vite spiritu habet locum cautio mutiana. alias secus vt in contrario: z. l. cuz tale in prin. z. s. i. j. eo. C. Sed tunc oppo. de isto se- cundo exemplo huius. l. si stichum nõ manumiserit. nam tunc potest ista conditio impleri ante vltimũ vite spirituz: quia ante stichus potest mo- ri. So. quidam qz iste stichus erat consanguineo legatarij. ideo erat triste sibi illud expectare. z iõ habet locum cautio mutiana vt hic: z probatur in. l. cum tale in prin. j. e. z istud est verũ in se. sed qz stichus fuerit cõiunctus legatario istud est di- uinare: quia loquitur in disticte vt hic. z. l. cum sub hac. j. e. z. l. iij. in fi. s. de condi. insti. quid di- cemus. Dico qz in quocũqz sene z domestico ex- pectare mortem eius est triste. z habet locũ cau- tio mutiana z iura prealle. secus si non est dome- sticus. ista so. videtur contra. l. pater. s. socrus. j. e. vbi vxor expectat mortem mariti z nõ habet locum cautio. Respõdeo qz istud quod dicit qz qñ expectat mors est triste: credo qz debet itel- ligi nisi naturalis status rei tendat ad hoc: quia si relinquatur filio sub conditione si non dederit patri decem: qa mors patris est naturalis añqz mors filij z ideo expectatur. sed qz pater expe- ctaret mortem filiorum est triste: vt. l. cuz tale. in prin. j. e. modo potest eẽ qz mulier erat iuuenis z habet maritum senem: z tunc nõ est sibi triste nec contra naturam eius mortem expectare: vt .d. s. socrus. vel aliter vt ibi dices. C. Henio ad s. vnde si vxor z. z. videt qz destruat quod. s. dixi: quia ista conditio potest impleri in vita libe- rando per acceptilationem: z tamen habet locũ

a Contra i .l. Bal. in. d. auẽ. cui reli- ctũ. i. ij. col. in v. viteri? reuoco. in v. deinde q. ro. z in. iij. col. in v. se- ptimo. no. cũ seq. no. z gl. z bar. in. l. fi. C. de indic. vidui. z bal. ibidez circa prin. z in. v. auẽ. cui reli- ctum ponit bal. quid in donatiõẽ cã mortis alle- gat ro. i suis notab. ad fi. vide no. per Inno. i. l. is cui sub con- di. j. eo. z qd habet. j. eo. in. l. fi. ticio. Sed nunqd pstita cautio ne mutiana abiqz tradi- tione trãseat dñum in le- gatariũ. vid. bal. z Inno. i. d. l. fi. ticio.

cautio mutiana. Solu. glo. que est in. l. si mulier. in prin. sed dic si ista. l. intellexisset per istum mo- dum si non petisset de iure: tunc nõ habet locũ cautio si posset per acceptilationẽ liberare: vt in prin. s. ibi accepto z. z. no. in. d. l. si mulier. sed si testator sensisset ne de facto peteret habet lo- cum cautio mutiana vt in secunda parte huius. s. ibi: vel cauere: z glo. in. d. l. si mulier. C. Sz que- ro quid in dubio de quo sensit. an intelligitur de petitione de iure vel de facto. Et dico qz in du- bio sensit de petitione que est iuris: z petẽdo de facto non facit contra conditionẽ: vt. j. vt le. no. ca. l. licet. z. l. auia. s. fi. j. e. vbi testator intelligit de nõ petendo scilicet de iure: sed si de facto pe- teret non faceret contra voluntatem: z predicta vera in vltimis voluntatibus: sed in contractibz non intelligit petere: vt dicit glo. in. l. siue apud acta. C. de transac. z. l. i. C. de pac. z. no. ll. quas inuenies dicere qz nõ liberatur liberando per ac- ceptilationem intellige in cõtractibus. z ideo qz liberando per acceptilationem impletur condi- tio habet locum in vltimis voluntatibus. C. Al- terius oppo. z procedo ad principiũ. l. de. l. cuz tale. s. meue. j. e. Solu. speciale est in conditiõẽ que a iure est reprobata. C. Alteri? oppo. qz de- bet cauere venientibus ab intes. vt. l. is. cui. So. vt ibi dicit. Ex his collige distinctionem per te. Quero quare dicatur cautio mutiana. Respõ- deo quia fuit introducta a mutio: vt glo. dicit. C. Quero qualiter iterponatur ista cautio. Bic vt in glo. z allegat. l. heres. s. qui post. j. e. z. l. cũ filio. s. qui mutiana. s. de leg. ij. formam huius cautionis tex. ponit in auẽ. de nup. s. quoniã ve- ro. z. s. sancimus. vnde sumitur auẽ. cui relictũ. C. Quero an cum fideiussore vel sine. Rai. dicit cum fideiussore: vt. l. cum sub hac. j. e. vbi tex. di- cit satisdedit: vt. l. i. s. qui satisda. cog. sed dico qz est tex. in auẽ. de nup. s. qui vero. z in auẽ. cui relictus. C. de indi. vidu. C. Alterius quero qd si ipse venit contra cautionem quid ab eo aduo- candum est. Dico qz hereditas. sed an aduocat tanqz si nõqz fuisset heres: aut tanqz si fuisset he- res z effectus sit indignus: quia si nõ videbatur fuisse heres legata non valebunt: z tex. hic vide- tur dicere tanqz fuisset heres dum equiparat in- stitutos z legata. simile in. l. iij. in fi. s. de condi. inde. In contrarium videtur in dicta auẽ. cui re- lictum: z in corpore vnde sumitur: z effectus est magnus: quia primo casu non valent legata. se- cundo sic: cogitabitur. De. tenet qz aduocatur tanqz ab herede: z sic debeantur fideicomissa. argu. insti. de fideicomis. here. s. restituta. Non ob. auẽ. cui relictũ: quia quod ibi dicitur perin- de est ach nunqz fuit relictum itellige in effectu. secus si non licet.

Ex. l. sequenti.

Non est necesse qz omni momento quis stet cum illo cum quo iussus est stare. Et qualiter intelligi debet testis qui dicit qz vidit continue possidere per. x. annos ticiuz. Et qualiter debet probare officialis qz continue tenuit familiam quam tenere tenebatur. Et an omni momento debeat tenere.

Quis ita. Qui debet cum netur cum eo omni momento morari hoc dicit. C. Hora qz dictio dum. facit condi- tionem. dixi. s. e. l. i. C. Hora qz non est necesse

b Quis ita. Et p istã tex. vi de hic not. p. bal. z qd no. bal. in. l. i. in .vi. col. C. b ser. fugi. qd nota.

a Non enim requiritur. hoc sequitur. Bal. in l. obferuare. §. proficisci. ad h. de offi. proconsu.

b Simul viuat. Et adde no. p. bar. in l. g. cōcubi. §. vxori. vele. iij. & vide Bar. in l. gntus. & i. l. mcuia. §. vxor. §. de annu. le.

c Olemus in futuro. adde qd no. bar. in l. centurio. in. iij. col. de vul. & pupil.

d In futuro. & vid bar. in l. demōstratio. §. qd. aut. in. p. n. j. co.

e Volūtatibus. §. rium. §. hic imo.

f Et qd consistat vnū tene mēti. v. q. h. cōditio si nupserit. ut h. p. s. limitatus in quo d. i. p. l. r. i. s. t. r. i. c. i. u. s. post pubertate. ita videt tenere bart. per illū tex. i. l. i. s. h. l. i. o. z. C. q. i. q. u. i. q. u. a. r. p. s. d. e. b. e. l. i. b. r. q. d. p. u. o. v. a. l. d. e. n. o.

g Cōtra. §. vide qd dixi in l. hoc articulo. de her. insti.

h Iaz facta. vid qd p. banc. l. decidit. bal. i. l. i. s. a. d. s. i. d. e. sen. que sine cer. q. s. vide tū quod no. bar. in l. hoc articulo. i. p. n. ci. de here. i. l. i. s. i. t. n. o. a. r. g. s. m. l. y. q. s. i. p. a. p. a. m. a. d. a. t. m. i. b. i. p. u. i. d. e. r. i. d. e. c. e. r. t. a. v. a. c. a. t. u. r. a. i. n. t. a. l. l. e. c. c. l. e. s. i. a. q. n. o. p. o. s. s. i. t. m. i. b. i. p. u. i. d. e. r. i. d. e. i. l. l. a. q. u. e. v. a. c. a. t. u. r. e. p. e. d. e. t. e. t. p. a. p. a. s. c. i. e. b. a. t. v. a. c. a. t. i. o. n. e. s. a. l. i. a. s. s. e. c. e. s. m. h. o. c. v. i. d. e. l. i. m. i. t. a. n. d. a. g. l. i. n. e. c. l. e. c. u. e. q. u. e. d. e. p. e. e. s. h. b. e. v. n. c. a. u. t. e. l. a. f. o. l. e. t. e. s. s. e. q. i. p. e. t. r. e. t. u. r. r. e. s. c. r. i. p. t. u. q. m. a. n. d. e. t. p. u. i. d. e. r. i. d. e. v. a. c. a. n. t. e. s. i. q. u. a. v. a. c. a. t. u. r. v. e. l. d. e. p. r. i. m. a. v. a. c. a. t. u. r. a. q. d. s. e. q. u. i. t. u. r. i. m. o. l. h. i. c. & n. o. t. p. e. u. m. i. l. t. i. c. i. u. s. §. i. d. l. & p. o. s. t. & i. b. i. B. a. l.

i Cōditio non potest

j Cōditio non potest

k Cōditio non potest

l Cōditio non potest

m Cōditio non potest

n Cōditio non potest

o Cōditio non potest

p Cōditio non potest

q Cōditio non potest

r Cōditio non potest

s Cōditio non potest

t Cōditio non potest

v Cōditio non potest

w Cōditio non potest

x Cōditio non potest

y Cōditio non potest

z Cōditio non potest

aa Cōditio non potest

ab Cōditio non potest

ac Cōditio non potest

ad Cōditio non potest

ae Cōditio non potest

af Cōditio non potest

ag Cōditio non potest

ah Cōditio non potest

ai Cōditio non potest

aj Cōditio non potest

ak Cōditio non potest

al Cōditio non potest

q. o. mōnto q. s. flet cū aliquo cū quo stat iustus ē qd facit ad. q. no. p. B. i. s. so. ma. li. i. vbi testis q dicit q vidit ticiū p decē ānos p̄tue possidere sustinet. nō enī regrif q eū viderit. quolibet mō mēto in possessiōe: s. s. sufficit q viderit eū recolligere fruct. vt ibi dixi. Facit ē p rectorib. ciuita tū q debēt secū ducere & tenere certū numerum famuloy. nō. n. regrif q quolibz mōmēto stent in domo. qd. n. si aliquos misit in comitatuz. vel qd si pro aliqua necessitate aliquē remisit ad domū. Lerte v. s. p̄tinue tenuisse: vt hic. Juxta istud vidī semel de facto cuz qdā rector seu officialis veller p̄bare se familiā p̄tinue tenuisse p̄duxit testes q dixerūt q dictos familiares viderūt secū i prādīo z in cena. dixi testes p̄bare. nō enī debēt dicere qd quolibz mōmēto: vt h. s. satis ē qd p̄bēt q apud rectorē seu officialē alant: vt tex. dic. hic. C. ultimo no. q si plures iubēt stare simul vel vnus cū alio. ista s̄ba vident importare q si mul viuat: vt h. i. s. z tūc dī vxor morari cū filio qū p eā nō stat quominus per eam alatur.

Olemus. Quā ibū repif in p̄terito z in futuro in vltimis volūtatib. intelligit in futuro. h. d. Ad hoc allegauit ego h. c. l. nā h. testator relit qd vxori cū liberis habuerit h. s. q. glo. intelligit. q l. s. q. b. u. h. u. e. r. i. t. r. e. p. i. s. i. n. p̄. t. e. r. i. t. o. z. i. n. f. u. t. u. r. o. s. u. b. i. u. t. i. c. i. u. i. t. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. i. n. f. u. t. u. r. o. s. i. t. e. j. e. l. s. i. t. a. l. e. g. a. t. u. z. C. p. s. de pac. do. l. si iter vix. So. ibi in sctibus h. in vltimis volūtatib. qru natura ē sup futuris disponere. Idē dicerē in. l. l. q. futuris dant formaz negocijs: vt. l. leges. C. de legi. dixi in. l. oēs populi. s. de iusti. z iure.

Ec conditio. Cōditio nō facilis potest qnūq. ipleri dūmodo iplētū de iure p̄stat. h. d. C. p. qd de facto sufficiat ipleri: vt. j. e. l. meui. z. s. de p̄di. isti. l. mulier. §. siquis glo. nō soluit. dic q ibi nō poterat ipleri d iure vñ sufficit q iplēat de facto. z ita v̄ testator sen sisse h. B. i. s. p. d. i. h. q. p. s. c. e. a. m. p. i. u. n. c. i. o. n. e. i. p. l. e. t. u. r. p. d. i. t. i. o. Lōtra. s. de iure do. l. dotis p̄missio z de. l. boue. §. hoc s̄mone. j. de s̄. sig. Glo. dicit q de rigore d̄rio p̄cedit. de eqtate loq. hic dūz dicit benigne tū zē. Hoc q glo. dicit de eqtate i tellico qū ignorāter fuit sctū matrimoniū illicitū. secus si scīter: vt. l. m̄rimonij. q. z. a. q. d. facit l. g. s. C. de ince. nup. & qd no. ibi. Jtē p̄dicta sūt s̄ba qū cū noua p̄sona m̄rimoniū s̄bit. nā si cū ea dē cū qua primo illicite s̄xit postea matrimoniū p̄firmat dī eē idē m̄rimoniū: vt. d. l. dotis p̄missio de iur. do. fa. l. inter socep. §. si. s. de pac.

Si sic. Cōditio casualis si tpe testamti ex titerat testatore ignorante facit dī s̄positionē haberi p pura. h. d. facit. s. de leg. i. l. ficui. z qd ibi no. z vide qd dicā. j. l. proxī.

Iam facta. Quā relinquitur aliquid alī cui sub p̄ditione aut loqueris an sufficiat conditionē extitisse ante testamentum. aut post testm̄ ante mortē. aut post testm̄ z post mortem primo casu aut testator ignorabat conditionē. extitisse: z habet pro impleta: vt. s. l. p̄xi. in. s. z hic. aut sciebat. z tunc aut erat talis cōditio q ite rum poterat ipleri z iterū expectat vt impleatur vt hac. l. in prin. aut nō poterat: z tūc habet pro

i Fundus dādo tutori. sed q est rō q p̄ditio appōsita in p̄sona pupilli pōt ipleri in p̄sona tutoris: sed cōditio appōsita in p̄sona serui nō potest ipleri in p̄sona domini. l. qui heredi. in. p̄nci. j. co. vic ut ibi per Dy. Ray. z Imol.

k Um fuerit. glo. dicit. z hic vide p Imol. an matrimōniū possit dissolui ante copulaz: z an z ex qbus p̄sumatur matrimoniū. et ad bart. h. adde p eū no. j. e. in. l. ticio cē. tum. §. ticio genero. ver. an tps petē. di. z ad not. p gl. z bar. h. adde glo. et bal. i. l. cū te. C. de do. as. nup. Et dūz Imol. h. p̄nit an matri moniū possit dissolui an copulā. vid. bal. i. l. deo nobis in. ij. col. C. de epi. z cle. ADDE qd pau. d. ca. dicit p hūc tex. tū q s̄ate sta tuto q v̄r lu cres. dotem vxore p̄mor tua q lucra. b. licet non fuerit cogni ta sed tantū p̄ s̄ba de p̄fenti de sp̄sata de quo vide abb. cō. s. i. lib. i.

impleta: vt. s. l. prox. z hic a d̄rio sensu. secūdo z tertio casu distingue: vt. s. e. l. i. z hic in ver. item sciendum.

Ita legatum. Falsa cautat legatū. h. d. C. Mo. cam eē de preterito. cōditionem de futuro. Et illud quod tex. dicit pena in futuz p̄fertur. ideo dicit q: pena semper apponif: si aliquid p eum cui pena imponif factū fuerit vel nō fuerit: de quo dic vt. j. e. l. de mōstratio. §. quod autem.

Fundus. Cōditio de dādo pupillo vt furioso impletur dādo tutori vel curatori. h. d. C. p. s. de so. l. stichum. §. vsufr. So. intelligat q vertatur in vtilitatē pupilli vel furiosi: vt i gl. cetera dic vt dixi in. l. cōditionibus. s. eo.

Ticius. Cōditio impedita p̄ tertius legitime habetur pro impleta. h. d. C. p. q non habetur pro impleta sed pro defecta z debeat agi cōtra ipedientē: vt. l. ide neratius. §. i. j. ad. l. acgl. So. ibi ipedif p̄ tertium nō legitime: hic legitime ita dicit doc. in. l. i. de insti. z substi. vbi glo. tan git. dicam. j. e. l. in testamento.

Um fuerit. Cōditio nuptia rū iplēat cū nuptias regraf ductio ad domuz. Glo. dicit q nō: si cōstat ante sctū fuisse matrimoniū. s. si nō constat ductio facit p̄sumi m̄rimoniū. pro hoc ē tex. j. ad munic. l. ea q facit. de ri. nup. l. deniq. z de do. inter vir. z vxor. l. scia. z no. j. de reg. iur. l. nuptias. z. C. de prescrip. xxx. an. l. cum notissimi. in prin.

Ab his. Quā s̄ba testi sunt certa sed sup his occurrīt dubitatio: tūc q: hec dubitatio dī ex testm̄ de terminat ex bono z equo. qnūq. dubitat de s̄bis testi: tūc q dubium est ipso testō d̄ expediri s̄m scripti iuris rōnem: hoc est q hēanf p̄batiōes q requiruntur ad p̄bandū testm̄. h. d.

Ex l. sequenti. Quid sit demonstratio: ibi. Hoc p̄missio. Et p que s̄ba inducat demonstratio: ibi. Secūdo. Et qd sit effectus demonstratiōis: ibi. Tertio. Et qd sit effectus demonstratiōis false: ibi. Scōdo z ibi. Et ergo. Et an in sctib. inter viuos falsa demonstratio viciet dī s̄positiōz: ibi. Quarto. Et an in rescriptis falsa demonstratio viciet dī s̄positionem: ibi. Quinto. Et qd in iudicijs: ibi. Sexto. Et qualr p̄bari d̄z de corpore: vt falsa demonstratio nō viciet: ibi. Septimo. Et cū demonstratio est variata ex tpe qd fiendū. vide in si.

Demonstratio. Istud p̄ncipium dī uiditur in tres partes vsqz ad. §. quod aut. p̄mo loqitur dē demonstratiōe q̄ adijcā circa rem legatā p̄ relatiuuz. scōdo de ea que adijcā rei legatē p̄ adiectiuū. tertio dē ea que adijcā p̄sone legatarij. scōdo ibi: ergo z si ita. tertia ibi: nā z si. z breuiter hoc intendit. Falsa demonstratio nō viciat legatū si de corpore p̄stat. h. d. Ante q̄ intrē glo. p̄ declarādo materiā demonstratiōis q̄ p̄mo qd sit demonstratio. Glo. r̄idēt in gl. rub. z dicit q demonstratio est qdā ex instantib. seu

i Fundus dādo tutori. sed q est rō q p̄ditio appōsita in p̄sona pupilli pōt ipleri in p̄sona tutoris: sed cōditio appōsita in p̄sona serui nō potest ipleri in p̄sona domini. l. qui heredi. in. p̄nci. j. co. vic ut ibi per Dy. Ray. z Imol.

k Um fuerit. glo. dicit. z hic vide p Imol. an matrimōniū possit dissolui ante copulaz: z an z ex qbus p̄sumatur matrimoniū. et ad bart. h. adde p eū no. j. e. in. l. ticio cē. tum. §. ticio genero. ver. an tps petē. di. z ad not. p gl. z bar. h. adde glo. et bal. i. l. cū te. C. de do. as. nup. Et dūz Imol. h. p̄nit an matri moniū possit dissolui an copulā. vid. bal. i. l. deo nobis in. ij. col. C. de epi. z cle. ADDE qd pau. d. ca. dicit p hūc tex. tū q s̄ate sta tuto q v̄r lu cres. dotem vxore p̄mor tua q lucra. b. licet non fuerit cogni ta sed tantū p̄ s̄ba de p̄fenti de sp̄sata de quo vide abb. cō. s. i. lib. i.

l In his p banduz testm̄ bal. i. l. allegas. ad si. de vsu. al. le. hūc tex. p not. z bal. in auē. ad bec. i. pe. col. co. ti. ADDE qd refert hic se p̄sūtisse pau. lū de ca. venetijs p hūc tex. d. quo vi de eius cōsi. c. xlvij.

steritis accidentibus notitia quod magis legatum sit liquidum adhibita. Et idem an ista definitio sit bona. Erunt quod non in eo quod respicit legatum tamen cum in alijs dispositioibus possit demonstratio apponi: ut. j. videbitis. Item ista definitio non convertitur cum suo definito. Donec quod testator legavit suo suo directo libertate. istud quod dico directo est accedens adhibitu: ut legatum sit magis liquidum. et tamen constat quod non est demonstratio sed magis est dispositio: ut. l. si quis seruo. j. de manu. res. Item quod dico in situo heredes equaliter non est demonstratio sed dispositio: ut. l. interdum. s. de here. insti. Item iubeo quod suus reddat rationes diligenter. istud diligenter est accedens adhibitu: ut dispositio sit magis liquidum et tamen non est demonstratio sed dispositio: ut. l. q. filius. s. h. juncta. l. si ita sit scriptus. j. de manu. res. et de sta. li. l. labeo. Item iubet testator rem vel fundum non alienari ex familia. hoc quod dico ex familia est quoddam accedens respectu alienationis: et adhibet distinctionem: ut dispositio sit magis liquidum: et tamen est dispositio non demonstratio: ut. l. voluntas. C. de si deico. cum si. et sic non verificat ista definitio in omnibus. Et ergo intelligas quod sit demonstratio debet scire quod in dispositione conveniunt quatuor. scilicet persona disponens: et persona in qua perfertur dispositio et persona grauari vel persona honorati: ut. legata rius vel heres. Item res ipsa de qua fit dispositio. Item huiusmodi dispositio: ut. p. m. dono lego et si. Hoc p. m. quod est demonstratio. et demonstratio est illud quod respicit aliquod istorum trium vel personam disponentem vel personam in qua perfertur dispositio vel rem de qua fit dispositio. illud autem accedens quod respicit verbum in dispositione positum est quoddam qualitas. Quaedam igitur qualitates adiacunt quod respiciunt personas predictas vel res et ille qualitates inducunt demonstrationem. et hoc declarat principium huius. l. et insti. e. s. huic et et oes. ll. loquentes de demonstratione. Quaedam qualitates adiacunt quod respiciunt verbum seu actum verbi positum in dispositione ut in exemplis supra positum. et iste non inducunt demonstrationem sed dispositionem. Ratio quod natura demonstrationis est: ut significet rem factam et perfectam: ut. j. e. l. noiatiz in fi. cum ergo respiciunt personas vel res que sunt in suo esse perfecto vel esse sperant merito dicitur demonstratio. sed quod respiciunt accedentia ubi non respiciunt rem perfectam sed rem que est in fieri. et hoc fieri sic testator disponit. ideo est dispositio potius quam demonstratio. Sed dices tu breviter ista verba videntur. l. scribit. s. h. s. de au. et ar. le. ubi demonstratio est de futuro vidistis. quod non in. l. stichum quod meus erit. s. de le. i. Rideo fateor quod adiacitur rei future: et isto respectu donec pedit ex futuro eventum est dispositio. sed postquam evenit et istud erit factum tunc erit demonstratio. sed ergo demonstratio est de re facta. id enim quod non est non potest demonstrari. quod ergo dicitur in. d. l. scribit in fi. hec scriptura habet se demonstrationem et c. expone. i. quod erit demonstratio adveniēte dispositione. Credo ergo definiendum sic huiusmodi materiaz nram. demonstratio est quoddam ex instantibus vel preteritis accidentibus notitia: quo magis dispositio sit liquidum adhibita rei que est facta et non que est in fieri. quod dico ex instantibus vel preteritis et c. id dico quod si de futuris tunc induceret dispositionem: ut. l. stichum quod meus erit. s. de le. i. et s. e. l. i. dixi. j. e. l. noiatiz in fi. cetera que sunt in definitione pbantur ex. s. dictis. Sed ista definitionem vult tex. insti. de le. s. incertis. h. sub certa. Breuiter rideo quod potest referri ad aliquod tempus presentis vel preteriti: et tunc est demonstratio et potest referri ad futurum et tunc est dispositio. ita loquitur ibi prout dicitur in. d. l. scribit in fi. Sed quod p. q. verba idu-

a d Emon-
stratio.
demonstratio
e. adde no. p.
doc. in rub.
s. co. et vide
bal. i. rub. C.
d. insti. et sub
sti. sub codi
fac.

ca demonstrationis. Rursum inducitur per relationem iunctum verbo preteriti vel presentis temporis: ut hic et insti. de le. s. huic. et s. de le. i. l. stichum quod meus erit. Item inducitur per adiectiva significantia officium vel artificium vel sanguinitatem vel aliquid aliud propter quod res magis certa demonstratur: ut. j. e. l. nominatiz et h. et d. s. huic. Item per genitium significantia preteriti vel pro alia nomina significantia patriam. ut. s. de here. insti. l. his verbis. in fi. Item puto quod nomina cognomina et pronomina demonstrationem inducant. ut insti. eo. s. si quis in nomine. et s. se. et s. de le. i. l. si quis in fundi vocabulo. per conjunctiones vero: et ad verba non credo nec scire ponere casum qui inducat demonstrationem. Ratio quod conjunctiones et adverbia de sui natura respiciunt actum ubi: et ideo non inducunt demonstrationem sed dispositionem vel modum. ut ex. ll. loquentibus de hac materia manifeste colligitur sed per oppositiones quod inducunt demonstrationem: ut per propositionem ex. ut. l. cum tale in p. n. et s. h. j. e. Tertio quo de effectu demonstrationis. Breuiter sumas sic. quod quod demonstratio est vera. et tunc effectus eius est facilis: quod reddit dispositionem liquidam: ut in definitione dixi. et dat notitiam rei demonstratione ut ex predictis apper. quod demonstratio est falsa et tunc est videndum de effectu demonstrationis false circa seipsam: an ex ipsa demonstratione inducatur dispositio ut ex actu et c. Dixi de hoc in l. cum tale. s. h. j. eo. Sed est videndum de effectu false demonstrationis adiecte circa rem. Ex his habes quod ista demonstratio falsa non vitiat legatum vel institutionem si de corpore constat: ut h. et j. e. l. falsa in p. n. et insti. e. s. huic. p. xi. Istud ergo examinemus per tria que mouent ad hanc. l. p. ordinez In primo dicto dicitur de demonstratione que fit per quod vel quod. Sed op. et videtur quod demonstratio falsa vitiet dispositionem: ut. s. de do. pla. l. i. s. si si dotem. So. breuiter ibi demonstratio adiacitur spiritui seu corpori. quod non reperitur in re natura. et ideo non potest dici quod constat de corpore costabat ista so. habuistis in tex. in. l. si seruus legatus. s. q. q. s. de le. i. Sed ista opi. videtur quod non sit necesse quod reperiat corpus cui adiacitur: ut. l. iij. et l. pe. C. de sal. cau. sa adiec. le. et l. legauit. s. de libe. le. et l. si sic. s. de le. i. ubi demonstratio non refertur ad certum corpus sed ad quantitatem in genere. et tamen falsa demonstratio non vitiat. So. quod legatur certa species seu certa quantitas tunc dicitur constare de corpore certo. sed quod legato generis adiacitur demonstratio: tunc sufficit illud esse in genere: et debet esse certum et limitatum in genere seu quantitate. alio falsa demonstratio non vitiat ut in primo. Sed ista opi. de. l. h. sic. et l. legauit. s. alle. in eodem exemplo quod legantur alicui decem que ipse legatarius dicitur ubi demonstratio refertur ad quantitatem in suo genere certam et limitatam. et tamen illa falsa demonstratio vitiat. So. sed inspecto sono verborum referatur ad certam quantitatem. tamen inspecto intellectu testator videtur reliquisse liberationem ab illis. et quod sibi debet legatarius. cum ergo impossibile est esse liberationem eius quod non debetur videtur reliquisse res que non est nec esse potest in re natura: et sic in effectu concordat cum predictis. Si vero aliud diceret sequeretur quod operaretur falsa demonstratio que vera. Sed l. cum tale. s. h. j. e. Item si lego tibi quod titius mihi debet quod videor legare tibi actionem quam habeo titium. et ideo si titius nil debet legatum non valz quia falsa demonstratio adiacitur rei que non est in rerum natura: ut dicitur. ll. non est ergo verum quod quidam dicunt in. d. l. si sic. s. de le. i. quod relationum quis vel qui iunctum verbo presentis temporis faciat conditionem quod nunquam dispositio est de presenti: ut

dixi: & tunc proprie loquitur: vt ibi glo. dicit: qz vera demonstratio e: s; appellat ibi conditio: qz pimit dispositione sicut p dicio deficiet. **C**op. de. l. talis scriptura in prin. s. de le. i. z. l. libertis quos in pn. s. de ali. z. ci. le. ubi dispositio non tenet: nisi in his i qbus reperitur vera demonstratio. s. in pecunia in qb^o dies non e apposta: vt d. l. talis. z. d. l. libertis quos. So. ibi demonstratio adijcitur alicui qlitati. z. id qtenus e vera demonstratio eatenus tenet dispositio. z. quatenus e falsa demonstratio eatenus non tenet dispositio. Rō e qz qn relatiuus qz vel q refertur ad ali quod genus tūc non ponitur relatiue sed distributiue qd pz: qz non trahit ad se omnes de genere s; aliquos: vt. l. si fuerit. s. de re. du. z. dictis ll. p trarijs. z. etiam gramatici dicūt q natura distributiui e: vt respiciat actuz verbi directo sicut coniunctio si. vt dixi. s. e. l. i. in. vi. principali. q. circa si. cum ergo dicit libertis quos testamento manumisi itellige. i. si eos manumisi. merito deficit dispositio in his in quibus hoc non reperit verum: vt. j. pxi. s. Venio ad secundam partez. s. ad demonstrationem que apponitur per adiectiuum. **C**op. d. l. gntus. s. i. s. d. au. z. ar. le. Sol. ista. l. loquitur qn rem expresse z. determinate d signo: secus quando alicui generi apponitur demonstratio: vt in contrario z. vide glo. que incipit habita zc. hec e vera so. qz cum dico lego argentum meū perinde e ac si dicerē lego argentū quod meū e: vt. l. si ita. s. de au. z. ar. le. ponit ergo distributiue: vt. s. pxi. dixi. **V**enio ad tertiā particulam i n. naz z. si. dicitur hic qz quādo adijcitur p sone legatarij falsa demonstratio non viciat. Contra. C. d. here. isti. l. si p r. z. l. nec apud vbi falsa demonstratio viciat. Rūdeo iste demonstratiōes q apponunt in persona honorati qn sunt significatiue alicui^o p sanguinitatis vel affinitatis: vt relinquo tali filio meo tūc si reperit falsa viciat vnde in dictis. ll. viciat. facit qd no. i. l. quoties. s. de here. insti. z. l. nemo. s. i. e. ti. z. vidistis no. in. l. falsa. in prin. j. e. sed qn sunt alie qlitates q non significant consanguinitates vel affinitatē tūc non viciat: vt hic. **E**t ratio e: qz hec adiectio tali filio z. similis inducit quandaz cam finalem: qz nisi fuisset filius non reliquisset: z. ideo viciat si reperit falsa. sed si sunt alia adiectiua secus: vt lego ticio albo zc. qz tunc nō psumit testōre nō reliquisse si sciuisset eū n̄ fuisse albū. **E**t breuif pcludo qz si appet testōre nō legisse si demonstratiōem falsā sciuisset: tūc viciat dispō ex falsa demonstratiōe: ut. l. si ita stipulat^o fuero hāc summā. cū glo. j. de s. obli. **E**t ergo ista materia liqueat distingue. aut logmur in demonstratiōe que fit per noia seu pnoia: z. dic ut dixi. s. de le. i. l. si qz in fundi vocabulo. **A**ut logmur in demonstratiōe q alijs modis fit: z. tunc aut demonstratio adijcitur alicui generi: aut certe speciei pmo casu aut illud gen^o erat iu dispōne limitatū z. falsa demonstratio nō viciat: vt. C. de fal. cau. adie. l. ij. z. l. si. **A**ut nō erat limitatū: sed sic simpliciter in dispōne ponit: z. tunc qtenus demonstratio falsa est: eatenus viciat dispositionē: vt d. l. iij. in fi. C. de fal. cau. adiec. z. l. libertis quos. s. de alimē. z. ci. le. z. l. gntus. s. i. s. de au. z. ar. le. cū si. **S**ecundo casu qn demonstratio adijcitur certe spēi: z. tūc aut demonstratio adijcitur rei: aut p sone honorate. **P**rimo cāu aut illa spēs non reperitur in rerū natura z. viciatur dispositio: ut. s. de do. prele. l. i. s. sed si dotem. z. s. de le. i. l. si suus legatus. s. q. quinqz. **A**ut reperit in rerum natura z. non viciat dispositio: vt h. cum similib^o. **F**al

lit si de contraria voluntate testatoris appareat: ut. j. de ver. ob. l. si ita stipularus fuero hāc summā. z. ibi no. **S**ecūdo cāu quādo demonstratio adijcitur p sone honorate: z. tūc aut demonstratio est designatiua affinitatis vel cōsanguinitatis. z. distingue: ut no. in. l. quoties. in pn. z. l. nemo. s. i. s. de here. insti. z. j. e. l. falsa. **A**ut est designatiua alterius accidentis z. non viciat: vt hic. iij. responso. z. l. bis s. bis. s. fi. de here. insti. **R**atio predictorum patet ex ante dictis. **Q**uarto quero qd in contractib^o inter viuos: an falsa demonstratio viciat dispositionē. **E**t videt qz non vt. l. si diuortio. j. de ver. obli. in cōtrarium videtur cāus. s. de cōtraben. emp. l. si quis fundum. z. hoc tenet glo. insti. eo. s. huic. **B**reuitur tu distingue. aut logmur in ptractib^o ex altera pte tatum obligatorijs: vt in donatione et stipulatiōe facta ex mera liberalitate: z. tūc p omnia debem^o eodem mō distinguere: vt. s. dictum e in vltimis voluntatibus: vt. d. l. si diuortio. z. d. l. si ita stipular^o fuero hāc summā. **A**ut logmur in contractib^o vltro citroqz obligatorijs: z. tūc aut falsa demonstratio facit deficere contractus substantiam vt re vel precium: z. tūc sctus viciat: vt. l. in rē. z. d. l. si quis fundū de s. hen. empt. z. iō dī ibi qz hz vim pditionis. qz statiz perimit ptractū sicut defect^o pditionis de presenti: vere tūc demonstratio est. **A**ut vere substantiam sctus non perimit: z. tunc aut res cui adijcitur demonstratio non reperit in rerum natura z. tūc ille qui demonstratiōem adiecit tenetur: vt. l. sigs cū fundū. s. d. ac. emp. **A**ut rei substantia reperitur. s; nō cum illa qlitate cū q fuit demonstrata z. similiter ptractus nō viciatur. s; ille q demonstratiōem adiecit tenet s; distinctiōem. l. ea q pmedādi. s. de ptractib^o emp. **Q**uinto qro qd in rescriptis: an falsa demonstratio viciat rescriptuz. **B**y. dicit qz non nisi doceatur de sria uoluntate pape vel imperatoris vt no. per eum. C. de legi. si fortidianū. z. hoc videtur p casum extra de rescrip. c. significauit. z. ibi hoc tenet glo. f. qz rescriptum vicietur. s; **I**n no. dicit qz illud iō: qz non potest p stare papam de alio sensisse qz de nullo alio sensit qz de eo qui demonstratus est. secus si de alio posset cōstare p ista iura: quod puto veruz. z. de hoc in Spe. de rescrip. p. fen. s. ratione cause. versi. qd si indubitatum. **S**exto qro qd in iudicijs. pone aliquis citatus est tanqz petrus iohannis cum ipse sit petrus martini qd iuris. **I**stā. q. tāgit. **I**a bu. insti. de ac. circa prin. z. finaliter ibi modicū vel nil dicit. **T**u dic aut ille citatus sub illo nomine petrus iohannis pparuit in iudicio z. sub illo noie litigauit: z. tunc talis falsa demonstratio non viciat iudiciū. imo valet qz cōstat de corpore: qz tam iudex qz partes hunc hominez debūt p petro iohannis: vt. s. de iudi. l. si quis in nomine aliaf incipit si quis in iudicijs. **A**ut non comparuit in iudicio: sed fuit cōtumax z. contra eum habitus processus tanquā contra contumacem z. e positus in bāno sub demonstratiōe nominis que nō est vera. z. tunc si quidem constat qz ille homo illud idē corpus fuit sub hoc nomine. z. qz ille est ille homo qui de hoc maleficio inculpabat z. dif famabat lz fuerit in nomine erratum: tamen valet processus: qz animus iudicis referebatur supra illum hominem sic diffamatum. ar. l. cōgru. it. s. de of. preto. z. de bo. eoz. q mor. sibi consci. l. si. in prin. qz saltem debuit cōparere coram iudice z. ostendere quod ipse qui citabatur sub hoc nomine non erat ille qui sic vocabat. ar. s. de iudi. l. si quis ex aliena. z. iō potestates z. boni assel

Et in spe. vi de Bar. i. l. hac pultiffi ma. C. q. tel. fac. pos. **Q**uid i iudicijs. vtruz falsa demonstratio viciat iudiciū: videt oio imo. h. z. adde qz falsa viciet libellū s; inno. i. c. ex pte abbat. r. s. d. pui. z. adde s; bal. no. i. l. i. gnat. C. de fruc. et li. expē. ad fi. qz isto cāu qn fuit citatio e quocia: iudex forte poterit declarare de q senserit qz no. z. de dō bar. h. fac. mē. tionē bal. i. l. volūtatis. in vlti. col. C. d. fidei cō. qd at si iudex er raut i ppiis noie suo. videt cuma. i. l. sig. i fundi. d. le. i. q. act^o viciatur p. l. fi. C. de her. isti. z. ibi bar. z. ex pmissis dicit ang. z. imol. i. l. bis s. bis. d. her. isti. qz semel vn^o fuit decapitatus eo qz i fortia am vēit credens bānuz nō tenere eo qz i bāno erratū fuit i lo. co: vel terra origis seu in pochia: qz viciat si d cōpore pset. z. qd si errat i noie artificij vide Bal. z. imol. i. d. l. si qz i fūdi. qd si iudex errat i pfinib^o. vide bal. l. l. i. l. i. col. C. d. exe. cu. rei iudi.

Distingue. s. dic vt dixi s. d. le. i. l. i. si quis i fundi vocabulo. **N**on viciat. istd limi tat hic imo. nisi falsa demonstratio fa ceret deficere subam legati d qz ple ne p eū i. l. si sic. s. i. d. le. i. z. vid bal. i. l. i. i. iij. co. C. de fal. ca. adie. le. An aut falsa demon stratio viciet appellationē hētur p bal. l. i. ij. co. C. de fal. ca. adie. leg. vt si erratur e in die sntie **Q**uarto q ro. vtrū in p. ctib^o iter vi uos falsa cā viciet dispō. nē. vide bar. i. d. l. si diuor tio. z. i. d. l. si qz fundū. et bal. i. l. fi. C. de fal. cau. **Q**uid in rescriptis. vtruz falsa demon stratio viciet rescriptū. di. xi. s. de do. ple. l. i. fi. et vide imol. z. bal. i. l. neqz natales. C. d. pba. ad fi. z. lo. an. i. c. qz dilecto. d. cō san. z. af. z. vi de no. p. sali. in. l. ipialis. C. de nup.

Capitulum cōfiteri. vide Bar. in. l. iter stipli. §. i. in fi. de verbo. obli. r vide Bal. in ti. de feu. sine cul. non amit. in vfi. feu. r in. l. fi. qd duos. de leg. ij. Ang. in. l. ij. §. de lib. r postb. Barto. in. l. fi. ideo de euc. bal. in. l. transige re. C. de transac.

Sed pone. no. bonū consiliū. r idem voluit in. l. inter stipu. §. si stichū. de ver. obli. bene facit qd no. bar. in. l. diu. j. de cu sto. reo. p an ge. r imo. in l. ij. §. de lib. r post. r bal. i. l. si quis ser uus. §. si iter de lega. ij. et Imol. hic. r per Hoder. in fi. de acti. §. quadrupli. in pn. r bal. in. l. hac con sultissima. in ij. col. C. qui testa. fa. pos. r qd dixi p bar. i. v. l. di. uus.

Septimo quero. quot demonstratio nes sufficiat ad demonstrā dum rez cer taz. r vide p Bal. in. d. l. hac pultissima. in. ij. col. r vide bar. i. l. si rem. §. de rei ven. Itēz no. q quali tas rei inser te operat idē quod apposi tio cōfinitum vt si lego sū dum ticianū in quo est oli uctum. glo. ē no. r ibi bal. in. l. iij. de le ga. i.

Duab⁹ de monstratiōi bus. Si due qualitates ad iecte sint ve re lz alie fal se sint actus valet. in p riu facit. l. in te stamento. la. i. j eo. quā alle gat bar. §. p xi. q. Et qd i pbatōnibus testū si dico q vediti ser uum crispuz capillis: vel equū stellatū in fronte. te stes dicant b suo vel equo r non depo nunt de stel la in fronte. vide no. bal. in. l. edita. in pe. col. de e den. ad. v. l. i testamēto. q dam rudent saluādo Bar. h. in. v. l. i. in fi. §. de vo. ple. pōt r fideri fm pau. de ca. in. d. l. in testō. q ibi loquit qn agitur de cōmissione pene. sed Bar. hic loquit qn agitur de demonstrando rem legatā vel de persona legatarij quo ca su pcedit dictū Bar. hic qd dictum bar. videt habere locum quādo sunt expresse tres demonstratio nes r due cōueniunt. tertia non. sed si cēnt ex presse quattuor vel plures: r due cōueniunt r due non seu plures: redde retur res dubia r non deberent preualere potius ille qz iste fm p au. §

castro. no. in. d. l. in testamēto. Errorea exp̄ssio. bar. in. d. l. fi. qd in fundi. bat alium modū ad pbandū q fuerit erratus in corpore. r vide qd scripsi post imol. ibi in pn. f Gallopressus. adde bar. in. l. libelloz. ad fi. pn. j. de accu. r bar. in. l. cer tum. §. h cer. pe. tex. est in. l. i. r ibi no. §. de lib. r postbu.

di⁹: qz si nomen est singulare adeo qz res reddi tur certa: licet in confinibus: r alijs demonstrati onibus erretur: vel licet non ponatur disposi tio nō viciatur: ut. §. de cōtraben. emp. l. cuz ser uo. §. fi. que est no. ad hoc. r. j. e. l. quib⁹ diebus. §. qui dotalem. r sic d̄z intelligi. §. de leg. iij. l. pa tronus. §. si libertus. cū similib⁹. Et per hec di cebam qz si aliquis accusatur de maleficio cōmis so in palatio potestatis perusij qz nō est necessē qz inserantur confinia cum satis ille locus sit de monstrat⁹: vt. d. l. cū seruo. §. fi. Item est aduer tendum qz quādoqz statur demonstrationi poti us qz nomini p̄prio. pone in exēplo contingen te de facto dux ducatus p̄cessit cōtra ioannē po testatem assisij occasione alicuius delicti cōmissi in officio: r tunc si non vocatur illo nomine ioā nes: certe constat de corpore ex illa demonstrati one officij: r hoc est inspiciendū: quia magis sta tur illi accidenti qz proprio nomini cū per illud accidens magis qz per p̄prium nomē haberetur notus: vt. l. qui habebat. de insti. r casus est. §. d reb. du. l. penul. que est multum nota. ad ista. ex his sciret aduocatus qd habet pbare. Si vero probationes omnes ponamus falsas r nullā re manere ita certaz qz sufficiat: tunc res dicitur eē in obscuro. solum enim nomē proprium nō red dit rem certam: quia tale nomen regulariter plu ribus competit: ut dicta. l. hac consultissima. in princ. expressius. j. de iur. fisci. l. ita fidei. in prin. tunc enim illi qui vult sustinere dispositionem i cumbit onus probandi de tali corpore fuisse co gitatum. quid probabit ex his demonstratiōi bus. forte si est aliqua demonstratio que vni tan tum de illa ciuitate congruat qui est nomen sin gulare: ut in illa ciuitate est tantum vnus doctor: r tunc de illo de necessitate concluditur: ut arg. l. ij. §. de li. r postb. r potest probare per ea que dicta sunt in prefationibus: ut. l. item quia. §. de pac. r. l. ticia. §. idem respondit. j. de verbo. obli ga. r. l. quotiens. §. i. §. de heredi. insti. Item potest probare ex affectione r charitate vel deli cto contutoris: ut. l. duo sunt ticij. §. de testa. tu. r. l. si quis seruū. §. si inter duos. §. de lega. iij. Item ex maiori noticia: ut dicta. l. penulti. §. de rebus dub. vel alijs modis legitimis. Sed aduo catus qui dixit qz non constat de corpore debet ponere qz falsa nomia sunt r plures demonstra tiones circa illud concurrentes: r tunc viciatur effectus dispositiōis: ut. l. duo sunt ticij. §. de te stamen. tur. ista sunt multum vtilia r in his con sistit tota vtilitas huius materie. ¶ Ultimo que ro⁹ pone aliquam demonstrationem variatam ex tempore: vt ille qui prius vocabatur vno no mine nunc vocatur alio nomine: ut faciunt mul ti cum doctorantur: vel militiam assumunt. r sic alio nomine vocatur in instrumēto tempore cō tractus alio nomine modo tēpore quo agit: vel cōuenitur qd est faciendum. Rūdeo sigdem est modica d̄fia: vt inter nomē integrū r nomen di

monstrādi. vide. l. tici⁹ heres sepronij. r ibi gl. r qd ibi dixi b ac. em. Et an confines pbentur p instrumentū. vide no. in. l. cū alijs. C. de iur. delib. r non viciatur si ponat pro p̄fine locus publicus glo. est in. l. hac consultissi ma. qui testa. fa. pos. r alibi dicit tex. qz latitudo fundoz pbatur p emptio nalia. l. q fundos. §. fi. de pig. ac. ADDE qualiter sit formādus libellus cū agitur de cōfinibus bal. p̄. cc. lxx. iij. lib. k Ultimo qro. r vide bar. in. p̄mio. floz. §. noz vero.

Moie fū. di. r de hoc errore cōfinit um. vide bar to. in. l. cū pa ter. §. fi. §. de le. ij. r habet in l. si fortidia num. C. d le ga. r in. l. for ma. ve censu. r vide no. in l. fi. qd in fun di vocabulo de le. i.

Si liber tus. Et vide guil. r Bal. in. l. cō parat ones. in. l. iij. col. C. de fi. instru.

Non ē ne cesse. Adde qd idem dixi Bal. r ibi post cū imo. in. d. l. si quis in fundi vo cabulo per h ibi in ver. no minauit. vbi qualitas rei i scita operat idem qd ap positio confi nium ex quo insert ad id qd dicit bar to. hic lz de eo nō faciat mentionē eo qz ppter qua litatē exp̄ssas satis reddid res certa. l. i. in fi. de do. p le. r per hoc limitatur. l. li belloz. de ac cul. Et adde Bar. in. v. l. cū seruo. r in d. l. libellorū r qd ibi dixi sed an libell⁹ pcedat sine cōfinibus si non opponit vide Imol. post l. y. i. l. cuz pater. §. fi. de le. ij. et vltra cū Jo an. in spe. in ti. de libel. cō cep. §. iuxta ver. non va let etiā si fun dus. Et q di cant p̄fina r q dicit vicini vide terū et glo. r bar. in l. ij. §. pe. fi. regū. r quod ibi dixi in gl. r an cōfines agroz sint b

Vertical text in the right margin, partially cut off, containing various legal references and commentary.

a Petrutius dicitur errore habere simile p. bar. s. sup. rubri. in vlt. col. dixi post bal. l. i. iij. d. leg. i.

b C. l. q. hēbat. et vj. quod ibi habes p. Bar.

c Et idē cor. pus. Adde Bal. l. i. i. C. si vn. ex plu. ribus.

d C. l. luti. ti. tius. et ibi vi. de qd. habes post bar.

e Quod at. glo. s. e. ad. no. per. doc. s. e. i. rub. et adde qd. mul. tis. mo. is. vi. cas. ca. ut. no. 3o. an. in. c. cū. dilecti. de. accu. et h. ad. bal. i. rub. C. b. insti. et. sub. sti. et. not. fm. bal. hic. q. cā. falsa. non. vi. ciat. actū. nisi. cā. regre. ref. ad. substanti. am. act. l. i. ij. §. circa. d. do. li. excep. adde. l. si. fū. dus. de. p. emp. et. bar. to. in. l. si. di. uortio. in. pn. de. ver. ob. i. oppo.

minutum: vt si aliq. vocabat petrutius mo. vocatur petrus: vel est alia differētia syllabalis: tūc hoc non nocet nec dicit diuersitate inducere: vt .s. d. ma. tes. l. q. hēbat. i. pnci. Si no. sūt noia. pr. susseparata: tūc fiat vnus articulus q. ille q. oli. vo. cabat sic et hodie vocat sic est vna et eadē psona. et idem corpus ad qd. facit. j. de fideicō. lib. l. lu. tius ticius. testō. et idem eēt faciendū quādo cō. finia alicuius possessionis seu fundi sunt mutata q. ad duos alios p. tinent p. dia. vicinia: naz. tunc fiat vna positio q. fundus olim posit. iuxta. cō. fi. nes. tales. et fundus q. hodie est positus iuxta. ta. les. est idem fundus: et tūc hoc. p. bato. habes in. tentum. als. non. obtineres. et de. facili. posset. peri. citari. totus. p. ob. tinere. ut. l. pomponius. §. si. fru. mentum. s. de. rei. ven.

Ex. s. sequenti.

Quid sit cā. ibi. Quare dico. Et q. liter cogno. scatur q. causa proferatur conditionaliter: vel casualiter: ibi. Secūdo. Et an dicitio qm. ponat casualiter et qd. de coniunctioe q. pro q. et quid de coniunctioe cū. et qd. de dicitioe nā. et quid de dictionib. illatiuis: ideo vel iccirco: ibi. Quero qd. Et an dicitio cū. iuncta. h. bo. p. sentis vel p. teri. ti. tēporis: ibi. Sed. q. ro. Et q. sit effectus cause: ibi. Tertio. Et quō. quis. debet. p. bare. q. testator. als. relictorus nō. fuisse: ibi. Quarto. Et an ver. ba. enūciatiua. prolata. per. modū. cāe. dispositio. nem. inducunt: ibi. Quinto. Et an falsa. cā. viciet. contractum: ibi. Sexto. Et quid. in. sententijs: et an. falsa. causa. l. viciet. l. et. quid. si. rescriptis. vide. in. fine.

Quod autem. Falsa causa nō. vi. ciat. legatū. nisi. cō. ditionaliter. sit. exp. sum. h. d. Primo. ponit. quō. do. cā. exprimitur. simpliciter. scō. quādo. cō. diti. onaliter. scō. ibi: at. si. conditiō. aliter. C. Primo. q. ro. quid. sit. causa. Glo. s. eo. sup. rubrica. dicit. Causa. est. q. dam. de. preteritis. precedens. suasio. quo. testō. nostro. magis. est. quē. oneremus. C. Se. cundo. modo. diffinit. breuius. Causa. est. animi. i. pulsiō. a. nobis. expressa. Iste. diffinitioes. nō. sūt. vere. in. hac. materia: q. in. hac. l. et. in. similibus. ap. pellatur. causa. ille. act. vnde. p. cedit. suasio. siue. i. pulsiō. qd. apparet: q. nō. est. repire. casum. in. quo. illa. impulsio. seu. suasio. nō. fuerit. vera. siue. act. ex. quo. p. cedit. fuerit. ver. siue. falsus: ut. in. exemplis. legis. nostre. euidenter. apparz. deficiūt. ergo. iste. diffinitioes. in. multis. si. enī. respiciat. id. qd. iuriscō. sultus. appellat. cām. non. appellat. eam. p. prie. im. pulsiōe. seu. suasioe: sed. appellat. cāz. id. pp. qd. inducit. impulsio. seu. suasio. diffinitas. ergo. p. p. sic. et. dic. Lā. ē. quid. p. teritum: vel. instans. quo. ipelli. mur: vt. aliqd. disponam. Quare. dico. causa. ē. qd. preteritum: vel. instans. hoc. dico. ad. ofam. cō. ditionis. que. est. de. futuro. cā. semp. est. de. preteri. to: ut. l. si. ita. in. si. s. eo. facit. l. dam. j. de. cōiun. gen. cū. emā. li. Item. vt. differat. a. cautiōe: ut. l. q. bus. diebus. §. terminus. j. eo. Item. ad. differen. tiam. modi. qui. similiter. est. de. futuro: vt. j. p. s. Sed. hoc. videt. cōtra. exēpla. huius. l. que. dicit. si. negocia. mea. curauerit. si. c. ex. archa. sumpserit. ista. enim. vident. futuri. tēporis: nam. cū. reperiant. in. p. terito. et. in. futuro. subiūctiuū. debēt. intelligi. in. fu. turo: ut. s. e. l. solem. et. ibi. dixi. et. j. e. l. si. ita. lega. tum. et. sic. videt. causa. de. futuro. So. in. illo. exem. plo. si. c. ex. archa. sumpserit. si. intelligeret. de. futu. ro. esset. conditio. q. dam. turpis. expectare. q. alijs. furetur. et. sic. esset. interpretatio. viciosa. et. ideo. intel. ligitur. de. p. terito: vt. s. de. leg. l. in. ambigua. et. de. reg. iu. l. quoties. idem. sermo. in. alio. exēplo. si. ne.

gocia. mea. curauerit. dic. q. constabat. q. testator. sensit. de. p. terito. exp. se. vel. p. cōiecturas. puta. q. tpe. testamenti. credebat. se. mori. vñ. ex. eo. q. dixit. negocia. mea. itelligit. d. p. terito. nā. post. mortē. nō. pnt. dici. negocia. sua. vt. s. de. ne. ge. l. iij. circa. pn. alias. faceret. d. hoc. qd. dixi. in. l. hoc. articulo. s. de. here. insti. in. dubio. autē. intelligeremus. de. futu. ro. vt. in. d. rjs. Sequit. quo. impellimur. qd. dico. ad. differētia. ipulsiōis. vt. s. dixi. Sequit. dispo. namus. istud. pono. ad. differētia. demōstrationis. que. nō. respicit. ipsū. actū. disponendi. sed. magis. ipsā. rē. vt. dixi. in. tractatu. de. demōstratione. et. sta. tim. dicā. et. scias. vnū. q. hic. diffinitur. cā. stricte. p. ut. cōgruit. p. nti. materie. nā. alias. cā. large. sūpta. ē. omne. id. ex. quo. aliqd. seqtur: vt. l. et. an. eandē. §. hec. actio. et. l. cū. de. hoc. j. de. excep. rei. iudi. et. l. i. C. p. quas. p. so. no. acq. sed. hic. stricte. accipitur. Itē. cā. qm. qz. ponitur. p. lite: vt. l. causas. C. d. trā. sac. et. habet. alias. significaciones. de. qbus. hic. nō. curo. in. diffinitioe: vt. s. dixi. Seqtur. vt. aliqd. disponamus. p. hoc. differt. a. demōstratione. que. respicit. solū. psonas. vel. res. q. veniūt. i. dispositio. ne. nō. actus. verbi. disponētis. sed. cā. respicit. actū. verbi. ostēdētis. vnde. cauferur. Itē. aduerte. q. h. assumit. cā. large. quo. ad. qd. vt. et. occasione. cōp. hēdat. licet. alias. inter. causā. et. occasionē. sit. d. rta. vt. extra. d. ma. et. obe. c. solite. et. de. homi. c. petrus. et. C. de. legi. l. nō. dubiū. Scō. q. ro. q. hic. tex. fa. cit. d. riam. an. cā. p. ferat. causaliter. an. p. ditiō. aliter. quō. hoc. cognoscetur. Rūdeo. qm. qz. p. ferat. p. si. et. tunc. p. ferat. p. ditiō. aliter. qm. qz. p. qz. et. tūc. cā. liter. vt. hic. et. insti. e. §. lōge. et. no. C. de. fal. cau. adiec. le. sup. rubrica. rō. hui. est. q. dicitio. si. l. z. adijctiā. verbo. p. teriti. vel. p. nti. tēporis. ponit. aliqd. dubita. tiue. et. sub. dubio. et. incertitudine. et. hoc. ē. qd. dicit. tex. q. uis. d. hētes. ignorēt. s. si. cer. pe. l. cū. ad. tps. et. j. de. h. bo. ob. l. si. ita. stipular. fuero. hāc. sūmaz. et. hoc. est. qd. hic. dicit. p. ditiō. aliter. poni: hoc. est. sub. dubio. sicut. p. ditiō. sub. dubio. est. cā. nā. p. prie. loquēdo. p. ditiō. est. de. p. nti. vel. de. p. terito: vt. dixi. s. e. l. i. ista. est. ergo. cā. p. ditiō. aliter. posita. vt. ex. p. se. hic. dicit. tex. et. isti. e. §. lōge. sicut. ergo. ista. cā. ponit. dubitatiue. ita. dispō. est. in. hoc. dubio. si. cā. est. vera. tenet: alias. nō. sed. ista. p. iūctō. qz. pōit. ali. qd. certe. et. ideo. dispositio. statī. certa. est. et. valida. licet. cā. sit. falsa. Dic. ergo. q. de. natura. dicitiois. si. est. vt. faciat. rē. dubiā. ita. dicit. tex. in. l. cū. ad. tps. et. l. ita. qz. s. si. cer. pe. et. d. l. si. ita. stipulatus. fuero. hāc. sūmā. j. de. h. bo. ob. et. iō. q. pōit. rē. sub. p. ditiō. ne. apparet. q. firmā. nō. ponit. volūtate. suā. s. sub. dubio. C. Sed. natura. dicitiois. qz. est. q. ponat. rē. p. certo. et. cōstātī: vt. q. ff. tu. sūp. sit. iō. tibi. lego. cē. tum. et. sic. puto. eē. verū. et. mēs. mea. ad. id. ē. plata. Quero. qd. de. dicitioe. qm. Rūdeo. cā. liter. poni. tur. vt. s. e. l. si. ita. et. j. d. dona. l. acqli. Idē. de. cō. iūctioe. q. l. p. qz. vt. l. si. ita. qz. §. scia. j. de. h. bo. ob. et. de. fideiul. l. si. ita. fideiul. fore. Idē. d. p. iūctio. ne. cū: vt. lego. tibi. cētū. cū. fructus. sūpserim. certe. idē. est. qd. de. dicitioe. qz. vt. l. cū. quis. §. codicillis. s. de. le. iij. Idē. de. dicitioe. nā: vt. j. de. do. excep. l. si. §. pe. oēs. enī. iste. p. iūctioes. ponit. causalit. ter. vt. dicit. ll. Idē. puto. de. cōiūctioib. illatiuis. ideo. iccirco. et. similib. qd. de. dicitioe. qz: vt. si. dico. ticius. negocia. mea. gessit. ideo. lego. sibi. centum. nam. cū. non. ponat. rē. sub. dubio. causaliter. nō. cō. ditiō. aliter. erit. cā. expressa. vt. l. cācellauerat. s. de. his. que. in. testa. delē. Sed. quero. quid. d. di. ctioe. cū. iūctā. verbo. preteriti. vel. p. nti. tēporis: vt. si. dicā. cum. frater. tuus. eēt. archā. sumpserit. centū. tibi. lego. Et. glo. insti. eo. §. longe. videtur. dice. re. q. operatur. idem. q. p. iūctio. si. et. sic. ponatur.

conditionaliter. Cōtrariū credo nam non ponit
rē dubitatiue imo p cōstātī: qd̄ apparet ex vulga
ri expōe cum dicitur in vulgari cōciofiacosa. po
nitur ergo cū hoc sit. vt. C. de epi. & de. l. cū cleri
cis in prin. & in oibus quasi legib^o in qbus inue
nies dictionē cū iunctā verbo preteriti tpi. s; si
dictio cum adiciatur futuro tūc idē quod de di
ctione si: vt ponat p̄ditionaliter. Est ergo f̄gula
q̄ ois cōiūctio q̄ causam ponit cū dubitatiōe po
nitur p̄ditionaliter: vt p̄ si. Idē credo p̄ siue: vt
si dicā siue negotia mea gessit siue titius p̄sul est
fact^o lego tibi cētū. ar. corū que supra dixi in. l. i.
s. e. de dictione siue. secus si cā pōitur sine dubi
tatione q; tūc pōitur causaliter. Itē qd̄ si testōr
dicit: q; dubito ne frater tu^o hoc fecerit lego tibi
centū. Rūdeo tūc dicitio q; ponitur cōditionali
ter: q; ponit sub dubio. secus si sub certo: q; tūc
causaliter. Itē adiciatur cā p̄ prepositiōes: vt qn̄
mediāte p̄positione adiciatur alicui verbo aliqd̄
causatiue: vt. l. cū alimēta. §. i. s. d̄ ali. & ci. le. Itē
cā adiciatur per cōiūctiōnē subintellectam: vt. l.
codicillis. §. in rebus. & l. cū qdam vxori. s. d̄ le.
.ij. l; glo. ibi dicit q; ē demonstratio sed nō ē ve
rum: quia hoc qd̄ dico noīe dotis respicit actum
p̄bi potius q̄ rem legatā ad diē: vt. s. d̄ le. iij. l. cū
quis. §. pe. & tūc ponit causaliter: q; nō ponitur
dubitatiue. Item est sciēdū q; qn̄q; adiciat cā p̄
noīa distributiua. pone exēplū. s. de le. ij. l. lutiuf
in prin. l. si qd̄ dedi aut donauī illud lego. ista est
quedam cā posita p̄ditionaliter. h; enī in se ver
bum si. Idem in oibus distributiuis: vt dixi. s.
circa cōtraria & hoc est qd̄ glo. hic dicit q; quādo
in cā nō exprimit p̄sona falsa cā vitiat. illud at̄ ē
solum qn̄ distributiue relinquatur: vt lego ex co
gnatis meis ei q̄ maior est natu: vt. s. de re. du. l.
si. fuerit. vel lego libertis quos manumisi & simi
lia. Tercio modo de effectu cāe qn̄ cā reperit
falsa: q; qn̄ reperit cā vera valet dispositio & de ea
non dubitat. Breuiter si cā est appositā p̄ditio
naliter falsa cā vitiat dispōnem: vt hic & isti. e. §.
lōge. Si est causa appositā causaliter tūc nō vitiat
at̄ dispōnē: vt hic nisi aliter relictur nō erat: vt. l.
cū tale. §. falsā. j. e. Aliibi lex videt dicere q; p̄ba
to errore defuncti falsa cā vitiat dispōnem: vt. C.
de fal. cau. adiec. le. l. i. & sic iste leges vident h̄rie
qm̄ aliud est probare errorē qd̄ sit de facili. aliud
est probare testōrem aut̄ legaturū nō fuisse. poss;
enim esse q; errauit & tamē si sciuit legaturus
fuisse: vt. C. de le. cū aliena. So. quedā est causa
que legato nō coheret: vt qn̄ causa non erat ob
ligatoria: tūc non dicitur coherere legato: hoc ē
nūq; dicitur causa p̄xima & finalis: q; cā p̄xima
& finalis est mera liberalitas. legatum enim ē do
natio: vt. l. legatū. s. de le. ij. & in donatione cā p̄
xima ē liberalitas: vt. l. i. j. d̄ dona. ergo illa inser
ta est remota non coherens legato. & dicit̄ ipul
sua. & illa si est falsa nō vitiat legatū: nisi probet̄
q; testōr aliter relicturus nō fuisse: vt. d. §. falsā
quia tūc vitiat ope exceptionis. quedam est cau
sa p̄xima & obligatoria coherens legato si cā
esset vera: vt q; dico: quia centum mibi mutua
sti lego tibi centū: licet non sit liberalitatis causa
ipsa. sed id qd̄ exprimit est obligatorium & iō co
heret legato ip̄sū dubium. & tūc viciatur disposi
tio sufficit q; p̄betur testatorē emisse: vt. d. l. i. C.
de fal. cau. adiec. le. illa enim erit cā finalis & p̄
xima legādi: & nulla alia & hic est verus intellectus
huius materie a glo. & doc. intactus. Quarto
quero^o quādo qd̄ debet probare q; testōr alias re
lictur nō fuisse quō hoc probabitur. Rūdeo si
testōr hoc expressisset coram testibus nullū esset

dubiū. Si autem hoc nō expressit tūc ē hic vidē
dum. nam si illa cā respiceret p̄sanguinitatem vel
affinitatē si cā reperitur falsa: tūc presumitur te
statorum alias legaturum non fuisse: vt. l. si pa
ter. & l. nec apud. C. de here. insti. dixi. s. p̄prime i
materia demonstratiōis. & ex hoc seq; q; falsa cā
circa filiationem adiecta exheredationi: vt q; si
lius meus non est natus vel nō est filius. iō exhe
redo eum. facit exheredationē nullam ip̄so iure:
vt. l. posthum^o. §. si. s. de li. & po. sed falsa cā alia
adiecta exheredationi nō vitiat testamētum nisi
intentata q̄rela: vt no. in au^o. ex causa. & dixi. s. d̄
testa. l. i. Si vero nulla cā exheredationis est fal
sa: & tūc vadit glo. variando. dixi. in. d. l. i. d̄ test.
& no. in au^o. ex causa. C. de li. p̄te. Si vero cā non
respicit consanguinitatē vel affinitatē. tūc recur
rendum est ad cōiecturas. pone exemplū in cāu
huius. §. quia frater tuus cētū ex archa sūpserit.
ideo cētū tibi lego: licet ista cā sit falsa & testator
errauerit. tū p̄t eē q; testator relicturus fuisset.
Quid enim si quātitas est modica & patrimoniu
um magnū. Talis filius cui est relictū erat posi
tus in dignitate vel multū defūcto seruiuerat va
lebit legatū. Sed econuerso si q̄ritas est magna
& patrimoniu paruum numerus liberorū ē ma
gnus. Certe presumēdū est si testōr sciuit̄ reli
cturus nō fuisset. ar. l. filie. s. de le. iij. l. vxorem
de dona. inter vi. & vxo. & C. de le. l. cū alienā. cuz
si. hoc apparet^o ex. l. vltima d̄ here. insti. & sic nō
valet legatū. Rō quia ibi in hereditate que ē ma
gna falsa cā probato errore vitiat: quia presumi
tur q; testōr relicturus nō fuisset. nā ibi loquitur
in causa nō coherente legato. in legatis vero q;
sunt modica falsa causa non viciat. licet error p̄
betur. vnde si legata essent ita magna q; exbau
rrent quasi torā hereditatem putarē idem iuris
esse: quia tūc falsa cā vitaret: quia p̄sumēdū ē q;
si sciuit̄ testōr non legasset. Quinto pone q;
testōr i modū cause aliqua expressit que ipse po
terat disponere: an ista verba enūciatiua in mo
dū cause prolata inducant dispositionē. Respō
deo licet alias regula sit q; q̄ba enūciatiua emis
sam p̄pter aliud nō inducant dispositionē: tū in cāu
nostro inducūt exceptiones doli. tex. & glo. s. est
no. de rei ven. l. emptor. §. si. alius tex. no. est i. l.
si. i. de doli excep. & ibi p̄ glo. & tangit glo. in. l.
si. focer. §. lutiuf. s. fo. ma. in gl. mag. & qd̄ ibi di
xi & dixi in. l. ex hac scriptura de dona. Sexto
quero^o quid in cōtractibus. an falsa cā vitiet con
tractum. Breuiter dic̄ aut nō est p̄xima & cohe
rens: quia nō erat obligatoria & tūc non vitiat si
cut in vltimis voluntatibus. vt. l. bam. s. de p̄di.
inde. s. m̄ vnum intellectū. Qn̄q; cā est coherens
proxima & finalis & obligatoria. vt quādo p̄cedit
causa: & tūc licet falsa causa nō vitiet ip̄so iure: tū
parit repetitionē cū distinctiōe aut scienter aut
ignoranter: vt. s. dixi. & no. in. d. l. damus. & i to
to. ti. de cōdi. inde. Septimo quero qd̄ in sūff
an falsa cā vitiet s̄niam. glo. tāgit. s. de acq. he
re. si is ad quē. dic: vt ibi dixi. Octauo q̄ro qd̄
de cā legis. nā intantum coheret legi vt ea cessā
te cesset lex. vt. l. adigere. §. q̄uis. j. de iurepa. &
glo. que est. j. eo. l. cū tale. §. falsam dicit aliud in
ratione legis: aliud in ratione legati. p̄pter quā
glo. cōiter dicitur aliud est cā legati: aliud est cā
legis: sed certe hoc nō dicit: sed dicit: aliud in ra
tione legis & c. & longa d̄fīa est inter cām prout
hic sumitur & rationē: quia causa est de p̄terito &
rō de futuro. dico ergo idem in cā legati & causa
legis ponēdo causam p̄ aliquo preterito vel in
stanti quō quis impellit. vt. l. faciat. Donec enī

a C. l. cū alie
na No. d̄ fal
sa cā quādo
viciat & quā
do nō. idem
no. bar. in. l.
si cū te supra
de pac. & ali
gd̄ i. l. dam^o
s. de p̄di. in
de. & vid qd̄
not. Guil. de
fura. i. l. i. C.
d̄ pac. & bar.
in. l. i. de fal.
cau. & ibi eti
am p̄ bal. & p
bar. & docto.
i. l. si sic. §. i.
p̄ illum text.
no. de le. i. &
i. l. si. s. d̄ he
re. insti.
b C. Quarto
quero. Quo
mō p̄bat q;
testōr nō fuis
set alias reli
cturus. bene
facit̄ que di
xi i. l. fulcini
us. §. qd̄ aut̄
j. ex qui. cau.
i. pot. ca. & ad
de qd̄ not.
bal. i. l. i. iij
col. de fal. cā
adiec. le. & eti
am in. y. col.

c C. hoc ap
paret. Ad in
tellectū illius
l. si. s. de he
re. insti. num.
qd̄ ibi legata
ex p̄mo testa
mētō debeā
tur & indisti
cte & circa p̄
mū bar. vide
tur variasse
nā hic & i. l. i.
in. vj. q. de
iure codici.
videt sentire
q; legata de
beātur h̄ co
trariū videt
ipse voluisse
in. l. nam de
leg. iij. Circa
s̄m. bar. etiā
variavit. nūq;
ibi tenet q;
sic: sed h̄ vid
etur restringe
re ad modi
ca legata: vt
hic late per
Jmol.
d C. Sexto q;
ro vtrū i cō
tractibus falsa
cā adiecta vi
tiet bal. in. l.
si. C. de fal
ca vbi lat^o. &
tex. in. l. si di
uortio. & ibi
bar. i. oppo
de ver. obli.
circa mediū
vi. col.
e C. Xōga dif
ferentia. Dif
ferentia iter
causarū & rōs
vtrū causa
& ratio p̄sua
tur finalis in
lege adeo q;
ipsa cessante
cessat lex & c.
adde no. per
glo. & io. an.
in. c. p̄ trā
la. de renū. &
in. c. & si p̄o
de iureiur. p
glo. in. c. bis
omnib^o. xi.
vi. & in. c.

xj

q. ij. ad q. do. card. & post eū do. abbas in .c. postulatū p. illū tex. de re scrip. dixit q. si cā impulsū ua in rescrip. to non ē vā vtiat rescrip. ptum qd est mirabile fm iposibi q. id est ibi q. ille qui exēp. h. exp. h. ut im pulsū: s. v. finaliē & sic censet finalis in odii impe trātio qd te ne mēti. al. ces fante tali cā nō cessat dis. positō vt no. glo. in .d. c. post trāta. & vide in p. m. io. & h. ac materia per bal. in. l. g. na. liter de epi. & cle. & quod no. bar. in ex traugā. ad repri. in ver. nō ex coruz. **Q**uid i re scriptio vide bal. in. l. i. de collu. d. regē. **D**ecio vide de vi. i. regu la d. cet. & re. iur. in. vi. **C** i. n. con. ditionib. vide bar. i. l. si alij de vfu fru. le. l. v. et bal. in. l. cum vicu. C. de si de. in. l. i. i. co lū. cū cocor. **S** i a prio vid qd nor. dixit bar. per istū tex. in. l. cū auus. j. e. m. vltum. ad. q. an gesta p iudi. cem ignorā. tes se iudicē valeant: ad. de qd hec q. bic dicit ha bent locū in inferiōri a p. n. cipe sed non in principe. vt voluit im. in. c. ex teno re. de so. cō. pe. & vide p. ang. in repe. i. falsus. C. d. fur. in. v. l. q. & Inn. in. c. cū ex officij d. p. script. & vide no. p. bar. i. l. i. C. vbi de. cre. dicit etiā bal. in. l. si ea q. C. d. tēpo. in iteg. rest. peten. q. an te p. sentatōz rescripti ni

q. falsū fuerit q. illa calurnia ingetaret p. torem de qua. s. de postu. in. l. i. s. sexū. vel pone q. fal sum fuit qd legif. de illa gregoria. in au. de non alie. scdo nubē. in pn. certe nihilominus lex vale ret. nā tales cāe semp. sūt ipsulsiue & ea cessante n. cessat lex: vt no. in. d. s. sextū. Idē etiā dico in statutiō & sic idē qd in legatis. sed rō legis nō est de preterito sed de futuro: vt tūc vigeat legis ob seruātia cū viget ratio: vt dicit. d. gl. r. s. so. ma. l. cū mulier. Idē dico de rōne legati. nāz vbi h. y. locū rō h. y. locū legatū: & vbi cessat rō cessat lega tū: vt. l. cū pater. s. dulcissimis. s. de le. ij. facit. s. de calū. l. hec actio. & quod ibi no. **C** Nono que ro qd in rescriptis. Dicit idē qd in legatis. aut ali as cōcessurus fuisse posito q. sciuisset falsā cām aut nō: vt. C. si cōtra ius vel vti. publi. l. p. scriptō ne: & extra de rescrip. c. sup. litteris. Decimo. & vl timo quero an cā in dubio p. sumaf. finalis vel im pulsua. Dicit vt dixi in. l. ij. in fi. j. d. dona. & doc. tractant comuniter in. l. generaliter. C. de non nu. pe.

S cui. **L**autio mutiana p. stat. his quorū interest. d. v. **C** Op. s. e. l. mutiane in fi. vbi nō caue tur nisi h. eat coheredē. nā fm hoc videt q. debz cauere venientibus ab intestato. So. ibi nō caue tur: q. implet cōditio adeūdo: vt ibi dicit alias secus: vt hic. **C** Op. s. de condit. insti. l. i. iij. in fi. So. dicit quidā q. hic nō p. statur venientibus ab intestato: qd nō p. l. q. h. tex. log. generaliter. Itē hēmus tex. in au. c. de nup. s. p. fāte. au. c. posita. C. de nup. au. c. cui relicū: vbi cauet venientib. ab intestato. dicit ergo q. vbi nō erāt venientes ab intestato vel dic q. ibi fuit cōditio: si nō alienaue rit que de facili sp. n. si nō appet. p. sona cui cō templatiōe sit facta prohibitio: vt. l. filiū. s. diui. s. de lega. i. r. s. de lega. i. i. l. pater. s. iulianus agrippa.

A conditionibus.

Cōditiones debēt intelligi s. z. testatoris voluntatē que dñaf. in testamētis. b. d. **H**ec scriptura. **C**onditio que tacite uesti ex prima legatū & ditiōale nō facit: nisi testator ali ter vulerit. itē cōditio d. p. lēti nō suspēdit. b. d. **N**ota q. pōt testator facere q. cōditio que tacite uesti non suspendat legatum. dixi. s. de le. i. l. iij. **C** Op. quādo di. le. ce. l. si ticio. Sol. quidā di. cū q. hic fuit solus vnus heres: tu dic idē si fue rint plures tamē ab vno fuit noiatim relicū: vt dixi in. d. l. iij. s. de le. i. **C** Op. q. conditio de p. n. ti suspēdat: vt. s. de le. i. l. si sic. s. i. fo. dicit gl. q. nō est ditiō proprie nec suspēdit ex vi ditiōis: s. q. deficit subst. ātia rei relicte: vt ibi plene dixi. vel dic q. nō suspēdit quo ad transmissionem. **Q**ue rit glo. quid si post testamentū cepit deberi. **D**ic vt in ea.

S i patronus. **C**ōditio si heres nō erit deficit eo dem iure p. torio amisso p. bonoz possessionē. b. d. no. **F**acit ad. q. q. instituto admisso p. bonoz possessionē scōm ta. nō sit loc. substitutiōi vulga ri: que fit per hec verba si heres nō erit dixi. s. de vul. & pu. l. i. **C** Op. verbū heres platū in diti. one debet intelligi de herede vero nō de herede in effectu: vt. j. e. l. qui heredi. i. prin. So. appel latiōe heredis cōtinef. et bonorum possessor: vt hic & j. ad trebel. l. i. s. bonorū. & j. de ver. sig. l. hereditatis. Non ob. l. qui heredi: q. dñs non ē heres. dixi in. l. cū filio. s. de le. i.

S i a primo. **C**ōditio si aliq. be res nō erit: deficit illo existente herede p. parte. b. d. **C** Op. q. legatū debeaf. q. hec verba si heres nō erit debēt intel ligi quatenus heres nō erit. vt. s. de lega. i. l. sti. chū. So. qdā dicit q. ibi dixit q. me. erit hic dixit si. sed hoc est cōtra. l. ij. s. de cō. insti. quare dic q. ibi loqtur q. cōditio respicit ipsā rē legatā: & est de ipsa re legata. secus si cōditio respicit aliā rez & est de illa re vel p. sona vt hic. quo casu cōditio nō scindif. si est casualis: vt. j. e. l. qui duob. **P**o testatiua vero qñqz scindif. vt dicā forte i. l. plau. tius. j. eo. vel forte in. l. que cōditio. j. e. qd no.

N on dubitamus. **C**ō ditō turpis habet p. nō adiecta. b. d. de hoc plene in. l. i. r. l. que conditio. s. de cōditio. insti. Ex. l. sequenti. **C** An valeat snia eius q. se ignorat iudicē cū ves sit iudex. & an valeat snia lata d. verum contuma cē cū iudicē nō cōstitit d. cōrumatia p. iustum p. cessus. & quid si sciebat de cōrumatia: sed puta bat q. esset dies feriatā an valeat sententiā vide circa fi.

A l. tū. **A**d hoc vt possit adi. ri hereditas requirit q. cōditio adiecta in institutiōe existat & eā extitisse heres sciat. In cōditionib. iuris suf ficit solūmō q. existat. b. d. & est no. l. **C** Op. ad primū dictū. s. e. l. ii. Solu. ad purificādam insti tutiōē i. ditiōib. casualibus n. requirit sciētia heredis: vt ibi. sed ad adeūdā hereditatē requi ritur sciētia cōditionis implete: vt hic. **C** Op. s. de acq. here. l. si qs. exneus. s. fi. glo. sol. ibi mul tis modis. **D** y. dicit q. ibi putabat se institutū sup re cū eēt institutū sub ditiōne & cōditio extiterit & sic ditiō erat purificata hic sciebat institutum sub cōditioē & ignorabat eam extitisse dic vt ibi. **C** Ad scōm dictū op. de acq. here. l. qui in aliā. s. i. So. ignorātia iuris sui nō impedit aditiōne qñ nō ipedit cōsensum vt hic. volebat enī in oēz euentū esse heres: sed si ignorātia impediret cō sensum puto: q. volebat facere heredē patrem & ipse volebat esse heres si sui iuris erit: tūc impe diret aditiōne vt ibi. **C** Oppo. de acq. here. l. is qui putat. So. eodē mō ibi. ignorātia iuris sui i. pedet consensū vt ibi dixi. **C** Op. de acq. here. l. heres institutū in fi. ibi ignorātia iuris p. sone im pedet aditiōne. So. qñqz p. ignorātia iuris p. sone ignoratur valor testamēti ex quo. p. cipaliter deserf. ius aditiōis hereditatis. vt sigs ignorat an testōr fuerit liber vel seruus filiūssa. vel sui iu ris. & tūc ipedit ius adeūdi hereditatē: vt in p. tra rio. **Q**uādoqz p. pter ignorātiā iuris persone nō ignoratur valor testamēti vt in exemplis hic positis. nam seruus siue heres institutus fit fili. ussa. vel sui iuris liber vel seruus testamētū valet vnde circa principale ius adeūdi non dubita tur: quia certum est q. filio competit. sed dubita tur de quibusdam adminiculis. s. an cum iussu vt sine iussu possit adire. & propter hoc nom impe ditur: vt hic & hoc dicit tex. in. l. sed & si sua. s. i. de acq. here. **E**t hec sunt vtilia ad. q. aliquif in veritate est iudex. sed ignorat se iudicē an va let eius sententiā. **R**espondeo si ignorat illud ex quo sibi p. cipaliter iurisditiō competit non va let quod facit. ar. l. quero. s. de eo qui pro tuto. quod tenet Guil. in. l. obseruare. s. de of. procō. & le. sed si scit illud propter quod p. cipaliter ē iudex ignorat tamen aliquod adminiculum: vt puta iurisditiōem eius proगतū eē p. partes. tūc

bil pōt fieri eius auctori tate. & idē in .l. i. C. vt lite pendē. Item nō habet loz cū i papa vt voluit Imo la. in. d. c. ex tenore. & diē bal. i. autē. ei q. C. d. bo. au cto. iudi. pos. q. qui mittit in possessio nem ad litte ras alterius iudicis illud nō pōt face re ante habi tas litteras. & de materia habet latissi me p. bal. i. d. l. fals. i. vij. vij. ix. & p. co lū. & b. adde bal. in. d. l. s. fi de sua. et ista faciūt an delegat. di. catur habe re iurisd. an teqz littere d. legatorie sint sibi trāsmiss. se. & cy. in. l. mādātū. C. mādātū dixit talē iudicēz habere iurisditiōne & per cy. videf. tex. in. ca. sup. co el. ij. de app. vbi papa ap pellat iudicē cū cui nō sūt transmisse lit tere ad. q. no. bal. in au. tē. qui semel in prin. quō & quando iu dex. & bal. in .l. qui falsus. i. vij. col. C. d. fur. & ibi etiā dicit quid i executore te stamēti. & qd habeat etiāz exercitiū iu ris ē tex. i. c. s. q. cleric. de p. ba. & in. c. si clericis. & in .c. si. de p. bē. in. vi. & in. c. cū teneamus eo. ti. in anti. & p. hoc facit id qd dicit b. i. l. si i re. scripto op. poneret aliq. forma cū il. lā scire non possit nō pōt exercere vt b. no. ad hoc fa cit qd nor. bar. i. l. abfēf. de dōa. & ibi de hoc p. ro. simile dicit i procuratore an possit ex cere anteqz habeat man. rr iij

datu. 3 quo per spec. in ti. de procu. s. i. ver. quid si. glo. & archid. in. c. if. g. de procu. in. vi. & gl. in. cle. 1. de cura. bal. in. l. quero. s. d. procura: qz nisi videat formam mandati no pot exercere. arg. d. l. diligenter. s. man. & d. l. quero. Ad hoc similiter facere qd no. bar. in. d. l. absent. & ibi de hoc per ro. nisi forte in mandato diceret ex nunc pntuo te cura. & d. quo la te per bar. i.

d. l. falsus & aliqd p cu. i. l. eius qui. fi. cer. pe. & bar. in. l. si pupil. li. s. i. d. neg. gest. S3 qd si delegas re uocat delega tu an ate no tificationem processus fit nullus: vide bal. i. d. l. ma datum. in. i. colu.

a Non viciaf. Et istd est veru i iudice ordina rio. secus in delegato. l. ij. s. si iudex. d. iudi. s3 imo. hic. & vide l. no. in. c. ex i. sinuat. de ap pel. & glo. in c. i. de pe. & archid. in. c. q ad agendu d. pcu. & no. i. c. sup eo d. accu. & in. d. c. prudetiaz Et ad mate ria add bar. in. l. ij. C. de eden. & in. l. si finita. s. iu lia. in. vl. col. d. dam. ifec. & bar. in. l. ij. in pn. s. d. iu di. & in. l. p. perandu. s. & si quide. in princi. de iu di. bal. i. l. ij. C. de spor. & bar. in. l. ge neraliter. s. bisde pntib. C. de re. cre di. fallit ista in actib. vo lutarie iuris di. sedm bal. in aut. ma tri & auie. ad si. C. quan do mu. tu. of fi. fun. pot.

b Contra p. dicta. istam doctrina hic per bar. & p bar. l. l. si vni ex plurib. d. re iud. & bar. in. l. heredes mei. s. fi. ad trebel. & bal late. in. d. l. alius. per. d. f. c. pruden tia. & c. ij. & c. ch. plures. de offi. dele. in. vi. no. limita. in comissione facta aliquibus iudicibus qz debeant cognoscere de idoneitate alicuius vt eo casu quo reperiant idoneum sibi provideant de certo beneficio remittit do eorum conscientijs cum clausula de qua hic videlicet qz si vnus ex so cijs abserit seu plures abserit alter possit procedere sine socijs qz isto casu si socij voluerint adesse & vnus procedat ignorans istuz nolle adef se nihilominus processus & sententia valet. licet ignorauerit. Ista fuit no. decisio. do. de ro. deis. cccclij. & no. in. c. dilecto. ad fi. de app. ita dicunt

no vitiaf quod agit. vt. l. ij. s. i. s. de iudi. Idem in similibus: si tutor ignorat se tutorē non valet quod facit: vt. d. l. quero. sed si scit se tutorē. pu tabat autē se administrare nō posse cum de iure posset: tunc non ipeditur qd agit. ar. huius. l. i. fi. & l. sed & si de sua. s. i. de acq. here. Item facit pone qz iudex pronūciat cōtra aliquē tāqz con tra cōtumacem cū ipsius cōtumacia non esset iu dici nota licet in veritate esset p̄tumax non vale bit p̄cessus: qz illud principale p̄pter qd pronū ciat & qz ius pronūciādi hēbat ignorabat. ita te net Inno. extra de offi. dele. c. cum contingat. in glo. super verbo iuste dico qz est casus in. l. hoc aut. s. i. j. q. ex cau. in pos. ea. & iō cautela est qz i sententijs que p̄ferūt cōtra p̄tumaces inferat in snia iuris citationibus de eo factis & eius con tumacia ut p̄ exactis & c. sed si iudex sciebat con tumacia credebatur autē diē feriā cū non esset ta lis error nō uiciret p̄cessum. nō enim errat sup principali sed super quodā adminiculo. ar. eorū que dicta sūt. Sed cōtra p̄dicta facit. c. prudētiam. extra de of. dele. ubi si cōmittit cā pluribus qz si quis eorū interesse nō possit qz alius faciat omnes habet iurisdictionē in solidū. tamē un⁹ nō posset p̄cedere: nisi sibi cōstet de impedimēto al terius. So. ibi loquit in cōditiōe apposta ab homine non a iure. ideo indistincte debet sciri ut in prin. huius. l.

q Fideicommissū reli ctum in defectum cōditiōis que a iure remittitur nō de betur. h. d. C. Op. C. de indi. uidui. autē. cui re lictū. Sol. hec cōditio hodie a iure nō remittit in uicua sed in uirgine nil ē imutatu. C. Op. s. de le. iij. l. nō dubiū. So. ibi fuit relictū simplici ter. hic in defectū cōditiōis q a iure remittitur.

q Uiduoibus. Cōditio n̄ pot scindi si p solido pot impleri. hoc dicit. C. Op. s. si qz cau. l. si seruus. s. si pluriū. So. ibi scindi tur: quia non pot habere effectuz pro solido: ut plene dicam. j. e. l. plautius. uel forte in. l. que cō ditio. j. eo.

i Are civili. Si p grauatu in pedis iplēmētū cōditiōis p impleta haberet tā in vl timie volūtatiū qz in cōtractib. h. d. C. Op. j. eo. l. g. heredi. s. fi. So. ibi nō impediēbat per grauatum. sed alias p̄ditio nō impleatur. C. Op. C. de cōdi. infer. l. legatu. So. ibi cōditio defecit p casum. hic p factū grauati: de quo plene distin guā. j. e. l. in testamento ita.

c Am uir. Si inter virum & vxo rem fit mētio de libe ris: intelligitur de natis ex eis. hoc. d. C. No. ad id qd dixi in. l. post dotem. s. so. ma. f. qz consuetudo que dicit dotē remanere apud vi

ipfi in. d. e. prudentiam non habere locum in commissū factaz super be neficialibus vt dixi quod est no. & ad ista in simili vide nota q. quam po suit post bar. in. l. de die. s. si fideiusor. qui satis. cogan. Et ad p̄ dicta in simili querit bal. in. l. cū snio in fi. C. de senten. si potās non potest iudi care nisi interfint duo consules & illi nolunt interesse quid sciendum. & p̄ dictā deci. do. de ro. al. legat. ro. fin. gu. suo. xij. alias. xij. C. No. a iu. re. Cōtrariū vt d̄termina. re bal. i. d. l. falsus. i. v. co lum. C. de fur. d. q. Cōtrariū Et illā. l. vide no. alle. p bar. j. c. in. l. cū tale. s. rescriptum. c. q. Uti duo bus. ad hanc. l. vide bal. in. l. i. in. vij. q̄one. C. qz nō pe ten. par. & p hanc. l. in fi. Decidit bal. no. q. in. l. fi. in pn. i. ver. pone testa. tor. C. d. leg. f. i. Ure ci. uili. pra ipleta habet hac. l. no. li. mita in here de grauato qui nondū soluit legatū legatario. qz licet p here. dez lemel ste terit quom nus impleat cōditio pote rit tamē per exceptionez conlequi: vt cōditio ad. huc impleat & suā moraz purgare. ita bal. & ibi cla. rius Imol. i. l. cū fundus. j. e. & cy. in. l. plures. in. pe. q. sed an. ge. videf te nere cōtrariū in. d. l. cū fūdu. alleg. ad hoc. l. fi. C. eo. & bar. in. l. q. deez in prin. j. de solu. & p hāc. l. i. l. iulij. j. e. dixit sing. ange. in. l. qm̄ alex. C. de adult. qz licet excōica tus non pos sit opponere exceptionez compensatō nis vel bannitus ex forma statuti: tamen si opponat in hac forma non so luo tibi quia tu non soluis mihi qz talis exceptio excōicati vel banniti admittitur: qz solutio habet pro facta qd tene mēti: qz nota dignum est. In testamento. Ad istam. l. vide omnino bal. in. c. i. qual. do. seu. priue. vbi facit istum tex. fin. item per hanc. l. decidit bal. q. no. in. l. id quod pauperibus in. vi. colum. de episcopis & cle ricis. & pulchre in. l. i. in. iij. op. C. de his que pe. no. & in. c. l. iij. colu. in. v. nono quero.

rum si mulier decesserit in matrimonio cū liberis intelligitur de liberis ex eis natis: vt hic & l. fi in ter. s. de pac. dota. b **Es scriptura.** Cōditio alterna ua dicitur illa q pot duobus modis im pleri. & si in cōditiōe ē aliquid turpe illud reiicitur & aliud est iplendū. h. d. Di. format hic vnaz. q. dedi bouem: vt capuaz vadas & hoiem occi das neutrum fecisti. an possit repeti quod est da tum. Quam. q. format glo. in. l. iij. s. de condi. ob rur. causam.

Sum eadem. Jus accrescendi transmittit ad he redes. hoc dicit. Ex. l. sequenti.

C Si dispositio testatoris ex aliqua causa cōmu tatur in aliam in dispositiōe cōmutata nō intel ligitur repetita pena q erat in prima.

i **A testamēto.** Si defi cit exemplar dicitur exēplā dū. h. d. C. No. qd dixi i sumario. C. No. qz qz dispō testatoris ex aliq cā cōmutat i aliū modū qz i illa dispōne cōmutata non intelligitur repetita pena que in prima erat adiecta. facit. s. e. l. multa. Facit ad questionem si ille qui vocatur petrus martini fuit citatus sub hoc nomine petrus ioānis qz ex hoc nō incidit i penam contumacie. qd dicit: vt dixi. s. e. l. demon stratio in prin. C. Op. qz nō possit relinqui noie pene. vt. l. i. de his qz pe. no. So. glo. tu dic: vt di xi in. l. multa. s. e. C. Op. de p̄sti. pec. l. i. s. euz Sol. hic supplef officio iudicis licet obligatio d ficiat. C. Quero an in dubio ex istis verbis pre sumat testatorē sensisse de illo monumēto quod reperit nō obstāte variatione demonstrationum. Dic: vt dixi. s. e. l. demonstratio.

f **Ilie.** Cōditio de nubendo arbi trio alterius reiicitur ideo n̄ nocet si ille qui debet ante arbitrari mo riatur. h. d. C. Op. j. e. l. in testamento. so. hoc iō quia cōditio reiicitur: vt. l. cum tale. s. meue. j. e. fm By.

Titia. Una species loco alterius succe dit ex voluntate defuncti. hoc. d. C. cor. s. de dōa. iter vi. & vxo. l. si dōat. s. si spō sus. C. Oppo. s. de adi. le. l. cū seru. glo. nō sol uit. Di. dicit qz ibi legatum consistebat in re cer ta & de presenti. ideo illius alienatione extingui tur. & redemptione non integratur. hic consistebat in re certa inspecto presenti tempore: sed di rigebatur substātia legati in diez mortis. Istud non videtur soluere cōtrarium. nam agatbea qz fuit legata tempore mortis nō reperitur testato ris: ergo legatum debet extingui: vt. s. d. leg. i. l. stichum qui meus erit. & sicut per alienationē extinguitur legatum factum pure. ita factū sub

nis vel bannitus ex forma statuti: tamen si opponat in hac forma non so luo tibi quia tu non soluis mihi qz talis exceptio excōicati vel banniti admittitur: qz solutio habet pro facta qd tene mēti: qz nota dignum est. In testamento. Ad istam. l. vide omnino bal. in. c. i. qual. do. seu. priue. vbi facit istum tex. fin. item per hanc. l. decidit bal. q. no. in. l. id quod pauperibus in. vi. colum. de episcopis & cle ricis. & pulchre in. l. i. in. iij. op. C. de his que pe. no. & in. c. l. iij. colu. in. v. nono quero.

Ista conditio: qui metus erat imo citius: q; ibi non distinguitur volutarie vel necessarie alienet vt. l. scribit. de au. & ar. le. vnde dic: vt By. dicit i so. alterius contrarij. de quo. j. dicit. f. q; verba testatoris hic posita possunt intelligi duobus modis. primo q; testator habuit respectum ad certas & determinatas personas seruorum. & si hoc constaret per alienationem seruorum: extingueretur legatus: nec reintegraretur per redemptionem vt in cotrarijs. Scdo modo potest intelligi q; n̄ habuit respectum ad certas personas: sed q; illa ancilla que vocabatur agatheia: & ille seruus qui vocabatur phylargicus qui sui erunt cu morient debeantur. & sic non sentit magis de illo q; d̄ isto sed solum respicit ad nomē. Sed in dubio qualiter debeat intelligi determinat hec lex. nā ex eo q; illi redempte iponit nomen agatheia nō videtur se retulisse ad certas personas: sed magis ad eos quos illud nomē habere ptingerit. C. Op. per impositionē istius nois nō pōt induci legatū cū his que sūt post testamentum omnia debent ex integro fieri: vt. l. heredes. §. si quis post de testa. glo. nō soluit: dic per impositionē istius nois de nouo nō disposuit: sed declaratur testōre ab initio sic sensisse: vt supra dixi. que declaratio potest fieri cū minori solēnitate: vt. l. heredes. §. sed si notan. §. de test. C. Op. §. de pig. l. fideiussor. §. luti. glo. nō soluit. dicit By. q; ibi fuerūt obligata mancipia certa. ideo obligatio nō extēditur ad redempta postea. hic autem non legabatur certa de p̄nti. Ex istis verbis appet By. intellexisse eo modo quo supra solui primū contrariū. Oppo. §. de leg. l. l. stichum. So. vt ibi p̄ ex p̄dictis. h. verba aliter intelligūt. hic aliter ibi.

De conditio. Condicio potestatiua faciliū debet impleri statim cū potest. h. d. C. Op. q; ista conditio impleri pōt q̄ncūq; vsq; ad vltimū vite spiritū: vt de here. insti. l. suus quoq; z. l. si. de p̄di. insti. So. Pe. vt refert Lp. C. de cōdi. inser. l. pe. in. q. z. guil. de cu. in. l. cond. in prin. de cōdi. ob cau. dicit q; tria loquūt in conditionibus potestatiuis que consistūt i dādo. hic in his que consistunt in faciēdo que so. ē contra. l. i. §. itē si ita. j. titu. i. vbi etiaz si consistit in dando debet statim impleri. vnde dicit q; aliud in hereditate vt in contrarijs: aliud si apponitur in legatis: vt hic. ita dicit glo. in. l. si q̄ istit tuatur de here. insti. & hoc alibi tenet Pe. s. in. l. i. de cōdi. insti. Rō quia in hereditate vertitur magis periculū q̄ in legato. Contra hoc videtur. j. ti. i. l. i. §. item si ita vbi in herede idē dicitur q; hic in legatario. So. q̄ncūq; conditio apponitur heredi z hereditati: quia nisi eam impleat perdit hereditatē: tūc loquitur quod dixi. quādoq; apponitur heredi non hereditati: sed respectu alterius grauaminis: quia nisi impleuerit cogitur aliud legatum dare: tunc idem in legato: vt. l. itē si ita. C. Op. q; sufficiat cautio mutiana: vt. §. e. l. mutiane. so. ibi in cōditionibus q; cōsistunt in non faciēdo. C. Op. de ver. obl. l. ita stipulatus. So. ibi in contractibus in quib; pōt conditio q̄ncūq; impleri: hic in vltimis voluntatibus in quibus distinguitur: vt ex p̄dictis p̄ q; diligenter no. C. Quero si non impleuit cuz potuit: an possit mora purgari. Respōdeo nō quo ad actionem consequēdam: vt. l. thais. §. intra. §. fidei cō. l. i. sed quo ad exceptionem sic: vt. l. i. §. item si ita. j. ri. i. z. l. i. §. de penu. le.

Separatim. Lōiū cū re portō ac

Ex. l. sequenti.
C In casibus in quib; cōditio habetur p̄ impleta qualiter agi debeat. vide in fi.

De testamēto. Ista ē bona lex. z. h. d. Si conditio mixta p̄ casuz deficit relictū deficit: secus si p̄ alium in cuius p̄sona conserf sit ipedita. h. d. Or tractabo materiā d̄ effectu cōditionis. glo. tangit. §. e. l. ei qui. z. vid̄ cuz illa glo. l. i. C. de insti. z. substi. C. Op. de condi. insti. l. sed z. si sub cōditioe. §. quotiens. Sol. vt i glo. q; ibi in conditione potestatiua q; cōsistit in potestate honorati. hic in mixta que consistit in potestate honorati z alterius. z. vide glo. que incipit imo videtur ibi. Item ad idem vsq; ibi n̄ fi. est ne vera ista. Erte quia manumittere seruū dependet ex potestate mea z serui mei videtur q; sic. sed nō est verum: quia ipse non potest nisi esset ciuis romanus: q; est mere p̄tatiua: vt. l. h. §. cum quidam alias incipit si vero quidam. C. de manu. te. Ad istud op. de l. inde neratus. §. proinde. §. ad. l. acquil. Sol. vt in glo. ibi ipeditior p̄ tertium. iō ille tertius mibi tenet. C. Sed op. de l. si titius. §. e. So. ibi ipeditur p̄ tertium z. glo. in. l. i. de insti. z. substi. facit istud cōtrariū z nō soluit. dic q; in. l. si titius impedit p̄ tertium iuste z cōtra eū actionē nō hēo sed peto legatuz z. l. inde neratus loq̄tur q̄ iniuste ipeditior per tertium. iō habeo actionē cōtra tertium: z nō consequor legatum. z iō in cōditioe p̄tatiua distingue vt hac glo. adiecto mēbro de. l. si titius statuas. §. e. vide glo. ibi sed impeditis. z sic secus si iuste: vt. §. e. l. si titius. C. Op. z assumo oppositionem que est in principio glose. q; in condicione mixta consequitur legatum: vt. l. si annua. §. d̄ annu. lega. z. l. gaus in pri. de ali. z. ci. le. So. gl. q; est speciale in alimentis. z sic glo. soluit in. l. i. C. de insti. z. substi. z. de hoc no. C. de le. l. i. z. d̄ nus in. c. imputari. extra d̄ re. iur. li. vi. non tenet istam so. sed dicit q; debet distingui. aut apponitur in persona honorati aut grauati: sed dicitur By. non examino hic: sed examino in. l. illis. j. e. sed ad contraria respondeo: quia ibi loquitur in condicione successiua z que habet tractuz successiuum: hic in momentanea causa de qua quid iuris sit dicam. j. e. l. illis. z. doc. tangunt in. i. C. d̄ le. C. Op. de. l. si fundum per fideicommissum. de le. i. glo. in. l. i. de insti. z. substi. so. q; ibi in mōdo hic in condicione z est bona solu. sed cōtra hoc op. q; in modo fit idem quod in condicione: vt. l. titio centuz. §. ante nup. j. e. Breuiter quicqd̄ dicat By. Respondeo q; ibi non est modus: sed conditio nup. vt ibi dicam. z quod ibi no. in condicione in glo. ibi nisi in casibus dum allegat. l. titio. §. ante. z. ibi dicam. Oppo. de. l. cum ita datur libertas. j. e. so. glo. q; ibi speciale fauore libertatis z bene. z. l. cum ita. si bene respicias loquitur in condicione si decem dederis titio. sed ista conditio nō videtur q; sit mixta sed mere potestatiua. z illa lex non obuit cadere sub hoc mēbro: vt. l. suus quoq; in prin. §. d̄ here. insti. Pe. z Lp. hoc dicunt in. l. i. C. de his que sub modo. z. l. pe. circa. fi. C. de cōdi. insti. z sic videtur q; sit mere potestatiua. z hoc dicam in. l. i. C. de his q; sub modo. z. l. penulti. C. de conditioni. instituen. Etidete domini istud non est verum: quia est contra. l. cum ita. j. e. nam si esset mere potestatiua deficiens per casum non deficeret legatū: qd̄ est falsum: vt ibi nisi fauore libertatis. Ad. l. suus quoq; circa fi. respondeo q; excludit casualē cō-

etio centuz n̄ scya ci nupse rit. vtum si scya ei nolit nubere titio deat habere legatū vel relictū ista. l. fa cit q; sic. cy. tamē l. i. C. d̄ insti. z sub sti. in vl. col. tenet cōtrariū z segur hic p̄mol. q; pditio ē p̄ncipaliter i p̄sona scye ap. posita p. l. cū ab eo. §. d̄ h̄. h̄. ep. Quid aut in p̄tra ctu si p̄mitto scye cētuz n̄ nupserit ti. tio: an vebe. bit habere si stat p̄ titiuz. cy. i. d. l. i. q; nō. sed imo. hic tenet p̄ri um p. l. iure ciuili. §. e. in fi. z vtrū suf ficiat si tici? nolit semel nubere si p̄ ex interuallo velit vid̄ cy. z bal. i. d. l. i. z imo. hic. et habet in. l. h̄ que. de p̄di. inser. z in. l. pater. §. h̄. j. e. z d̄ mate ria huius. l. vi de io. cal. in dispu. Incip. rector ec clesie sancti. d̄ C. Ibi i mo do. Mo. prio q; licet dispo sitio sub mo do d̄ficiat p̄ casuz: tūc si de ficit relictū. z iste ē casuz in. d. l. si fun dū. §. iul. ali as incip. l. ti. cio. z est ad hoc singu. et melior d̄ cor pore iur. s̄m imo. h. z vid̄ bar. in. l. q̄b̄ dieb̄. §. ter milius. j. e. z tex. in. l. luti. §. quisquis. el. i. z ibi bar to. vbi ē simi lis tex. §. b leg. ij. vid̄ io. cal. i dispu. incip. rector ecclesie. C. So. gl. ad de bar. in. l. fi. C. d̄ cōdi. it̄. z d̄ h̄ an cōditio dādi sit potestati ua. vide bal. post gl. z al. os in. l. i. C. d̄ insti. z sub sti. in. l. q.

ADDE que voluit ro. cō filio. ccccx. h. Ec cōdi tō. q̄ncū q; ipleri. Ad uerte q; bar. videt q; etiā fit idē in cō tractid̄ in. l. si quis arbi tratu. de ver bo. ob. in. v. q̄ro q̄to tē. pore z ibi d̄ xi. z add̄ bal. in. l. pe. C. e. i penul. col. z ista. l. facit an teneat ci tatio sine ter mino d̄ quo vide qd̄ scri p̄ in. l. liber homo. §. de z cē de v. ob. b. Exceptio nē sic. Adde mol. i. l. mu tiane. §. e. et cy. i. l. si plu. res. de cōdi. inser. z cy. et bal. in. l. i. ad fi. C. d̄ insti. z substi. et bal. in. l. si su per in. fi. C. d̄ transac. c. i. In testa mēto. ef fectu pditio nis. Sz du bitari potest qd̄ si testōr dixerit econ uerso ad hac. l. videlicet relinq̄ no. ti.

a Presta- ri impedime- tu. adde bal. in. l. vt. puto in. iij. q. i. iij. oppo. C. de insti. z sub sti. b. C. Agef. ne. In istis casib. bus qualiter agat qn con ditio habet pro impleta pro hoc est ter. in. l. cum pupillus. ibi iure coi. j. c. c. Extraor- dinario iure intelligas of ficio iudicio l. si cui. j. c. vi de Imo. hic i hoc qui vi- detur tenere p. bar. p. bal. in. l. i. C. d. isti. z substi. l. iij. oppo. d. q. C. ius. No. de errore calcu li. z hanc. l. p. multu. no. al. legat. bal. i. l. i. C. si aduer. solut. q. pu. defect. in ra- tione reddenda no vitiat z bal. in. l. p. hereditarijs i. iij. col. i. v. xi. d. heredi. act. z dicit q. est hoc fin. l. z no est alibi z hoc intelli- ge vt ibi p. eu. Si quis aut teneat ad cer- ta quantitates sub pena si d. ficiat in vno numo an ici- dat in penas no. bal. in. ru- bri. C. de p. h. e. emp. i. r. q. z in simili- tudine qd. no. bal. in. l. ij. in. xij. q. C. d. re- scin. ven. sed. dicit bal. in. l. edem. in. iij. col. loca. z vide bal. i. au- tem. bisdez. in. pe. col. de- secu. nup. et ad hanc. l. vi de quedam verba bal. in. confi. inci. p. supposito sta- tuto comu- nis papie. c. fuit erra- tus. Et vide omnino qd. dicit bal. i. l. cu. q. s. in po- pularibus in prin. de iure iuran. f. f. Alia. s. fi cui. non extinguit. v

ditionem non mixtam: ergo quando est conditio mixta: videtur distinguere tria verba pro decla- ratione glo. aut loqueris in modo aut in condi- tione. z tuc aut in successiva. z dicam. j. e. l. illis. aut habet tractum momentaneum: z tuc aut de- ficit facto eius in cuius persona debet conferri. aut casu: vt ex predictis apparet. z si casu aut in libertate: aut in alijs: vt ex predictis pater: sed co- tra istud op. d. l. si pater. C. d. insti. z sub. z l. i. s. inest autem. s. e. vbi dicitur q. euentus expectet indistincte. so. ibi in mera casuali. hic in mixta. s. quod hic dicitur de mixta pot. intelligi duobus modis. vno modo de ea que pendet ex volunta- te mea z alterius: vt hic. Alio modo dico mixta hoc est ex potestate mea z viribus fortune. ideo est idem quod in casuali. z ita sentit hic glo. Ro- nem differentie inter conditionem potestatiua casua lem z mixtam. Ly. tangit in glo. dicte. l. si pater. C. de insti. z substi. Aldra. assignat ibidem sic. quando est conditio casualis testor voluit mul- tum grauare legatarium z ideo expectatur dubi- us euentus: nec curatur qualiter deficiat nisi de- ficiat per grauatur: vt l. i. s. e. z l. i. iure ciuili. e. ti. z l. in executione. s. fi. j. de ver. ob. sed ibi voluit modicum legatarium grauare z ponitur in pote- statiu. Ro. quia satis est si per te non stet. sed i- conditione mixta voluit grauare plus q. in pote- statiu minus q. in casuali: z ideo eligitur media via vt distinguatur an deficiat ex casu vl factu al- terius in cuius persona conferri: vni habetis tex. distinguentes aut per tertium impediore hoc di- recto agentem: vt impediore existens conditionis z habet p. impleta: vt l. ij. z l. dedi. s. de condi. ob cau. Aut impediore p. tertium hoc no agentem directo: sed per quadam consequentiam: z tunc conditio non habetur pro impleta: vt l. iij. s. si quis seruum. j. d. statuli. z l. no omne. eo. ti. Aut dubitatur quo iure impediore: z in dubio videf prestari impedimtu directo: vt non impleatur conditio: vt l. iij. s. i. de statuli. quia tex. oes casus istos videtur probare. C. Alterius quero de so- lenni dubio in istis casibus in quibus conditio habetur pro impleta agatur ne ex testamento vel qualiter. Or guarda hic glo. in. l. ij. C. de in- sti. z substi. videtur dicere q. agitur extraordina- rio iure. sed respicio vera e illa de qua dicit tex. in his casibus in quibus conditio habetur pro impleta de iure comuni agitur ex testamento. z in istis casibus in quibus habetur iure seu fauore spe- ciali pro impleta: vt in libertate no agatur ex te- stamento: sed iure ordinario. f. actione in factuz vel conditioe ex lege: vt l. si peculium. s. cuz ser- uum. z. s. is cuius. j. de statuli. quero qd. volue- rit dicere tex. in. d. l. ij. C. de insti. z substi. quado dicit extraordinario iure. Rescio qd. voluerit im- perator: dic. i. iudicis officio: quia est magis ex i- terpretatione q. ex propria significatione z videtur tex. in. l. pe. in prin. z. s. i. j. e.

q. Alanis. Error calculi in red- denda rone z reliquoz restitutiore no facit conditione deficere. b. d. Nota diligenter pro officialibus qui de bent restituere reliqua infra certum tempus sub certa pena z si restituat z i computatiore fuit erra- tu z aliqd. apd. eos remaneat q. i. pena n. icidat. De h. dic. s. e. l. demonstra- tio falsa. f. Alsa. Augmetu dignitatis n. extinguit. Si cui. legatur. b. d. Facit ad. q. de eo q. promisit dare scbacu mattu cu pedite z postea dedit cu pedite facta regina. de qua dixi in. l. le-

gatis. s. fi ex officio. s. de le. iij. Ex. s. sequenti. Quando vna pluralitas resoluitur i suas singula- ritates. Si quis. Una pluralitas geminat plu- res singularitates. b. d. C. Op. s. de pig. ac. l. si necessarias. s. fi annua. So. ibi fuit appositu p. nome quisq. qd. est colle- ctiuum: sicut collectiuu oes. vt. l. hoc articulo. s. here. insti. Op. de ipu. z alijs substi. l. cu quidaz So. ibi est dicitio vtriq. que similiter est collecti- ua. licet gl. aliter soluat i. l. hoc articulo. C. Op. de impu. z ali. substi. l. quis glo. in. l. hoc arti- culo soluit. Tu dic melius. quadoq. vna plura- litas respicit plures z diuersos effectus. tuc resol- uitur in suas singularitates: vt hic. quadoq. re- spicit vnu comune effectu tunc no resoluitur: vt l. contraria. ibi enim pluribus erat substitutum vulgarter. z sic respectu vnus here dicitatis. z sic no resoluit in singularitates. ita tenebat ia. bu. Ex. l. sequenti.

C. Licet omissio indictionis vitiet instrumtu: tñ inditio apposita corrupte no vitiat. n. Ominatum. Demonstratio fit per expssio- nem qualitatum rei demstrate. Sic fal- sa demonstratio non vitiat. b. d. primo dicit q. d. monstratio per noia propria fit. z hoc est comu- ne. scdo q. fit per demstrationez corporis: vt ta- lis cecus talis claudus z similia. tertio p. demon- stratione officij vel artificij. z hoc est claru. quar- to per demstratione necessitudinis vel affini- tatis: non ergo est necesse q. nomen patris alicu- ius apponatur p. noiatione patris fratris vl affi- nis: z sic sufficit q. dicatur talis vxor talis. C. Al- timo no. diligenter q. licet demonstratio fit falsa si constat de quo sensu testor: tñ nominatum di- citur relictum z sic plus e demstratione falsaz apponere q. nullam apponere. z sic videtur ca- sus pro opi. Dy. quam tenuit in suo consilio q. licet in dicitio omissa vitiet instrum. tamen apposi- ta licet corrupte non vitiat. Costat enim q. no- tarius sensu de indictione que currebat illo ano- quem ascripsit licet in denominatione indictio- nis erraret. vnde pro nominata here. vt hic. de quo dixi plene in fi. l. librarius. s. re. iur. licet Jo. an. aliter dicat super data in fi. libri septi.

p. Ablus. Conditio casualis potest quandoq. impleri. b. d. No. ergo tria. f. electio- nem acceptationem z gestioe officij. C. Quero ergo a quo tempore quis dicat here dignitatez: hec lex facit q. a tpe acceptationis: vt ibi munus edidit zc. vt in glo. quod dic plene vt dixi in. l. ex eo. de testa. mili.

Titia. Non e verisimile q. testator plus vi- ligat substitutum q. primo loco po- situm. z non potest prius conueniri heres q. de- functus poterat. b. d. No. quod dixi in summa- rio z probatur in textu ibi. sed non e verisimile e. c. Facit ad. q. quam dixi in. l. gallus. s. z quid si tantum. s. de li. z posth.

s. I quis. Licet deficiat on. lega- to iuctu legatu n. dicit b. d. No. q. voluntati defuncti no paref quando est contra. l. C. Op. q. a legato repella- tur: vt. l. si quis quos. s. de le. ij. plures so. dant hic z in contrario. veritas est que hic in fin. ponit- tur. nam ibi fuit nudus minister hic legatarius. quod apparet: quia testator voluit eum sentire commodum: vt tex. dicit in fi. Op. de. l. ij. s. co-

de bar. z bal. in. l. pe. s. de sena. C. Si quis op. vid. bar. in. l. scire de bemus. i. pn. de ver. ob. l. l. si ita quis stipu. x. anos. e. ti. z in. l. si kruus. s. fi pluriu. s. q. cautio. z vid. gl. in. l. ij. s. hoc interdi- cto a superiori de iti. actuzg pri. z Imo. hic post pe. i. d. l. cu qui- daz in. i. no. z in pe. col. z in. l. C. de condi. instr. vide dy. i. re- gu. pluralis locutio d. re- gu. iur. i. vi. n. Omina- tim. non vitiat indi- ctio corru- pte scripta. vtrum viti- et adde bal. id. tenentes qd. dy. in. ij. costi. C. in v. arma. z qd. no. bar. in. l. admonedi. d. iureiur. z an. i. l. ipator. s. d. sta. homi. z vide glo. z Jo. an. super data. vi. libri z glo. z bal. in. l. cu ppo- nere. s. leg. ij. z latissime Jo. an. in du- ta vi. li. i. mer- cu. p. bal. vnu verbu. l. h. ij. C. d. fal. ca. vbi videf te- nere s. dy. i. p. Ablus. s. titia- prio loco po- situm. z sic no. ex hoc. s. q. ordo fmo nis denotat dilectioz. ite ordo secliois denotat pre- eminencia di- gnitatis. ita dicit ang. c. Imo. i. l. sol- uendo la. ij. de here. isti. z ex ordie v- boru denota- tur ordo isel- lectus ita di- cit bal. in tra- ctatu de scil- ma. in. ij. col.

XI

s **¶** Ita. et vide qd habes p mo der. i. l. ait p tor in. s. si iu dex. j. d. re. iu di. ADDE pau. de ca. z bald. confi xviii. ii. ii. **¶** Que co ditio. facit. s. Sed aduerte q: Imol. videtur impug nare dicta bart. hic i. l. si duobus. s. i. de leg. i. z etiā bar. in. l. re coūcti. d. le. iij. z so. pe. ad illud con trariū refert bar. z doc. in. d. l. si duobus. s. si. z licet cōter glo. z doc. teneant q hereditas p nō scripta accrescit cuz onere. tñ gl. v. z imo. in. l. pater alias incipien. cel. sus. de le. ij. tenet cōtra riū z ibi ple ne per bal. z Imol. item an illud qd dicit b bar. to. z doc. per d. l. celsus. sic verū dixi p Imol. in. l. i. spator d. le. i. c. s. i. s. Idem si non omnibus de gradu. s. ali quibz ex eis qz vno repu diante accre scit cū onere ei qui cōiun ctum secū su it grauatus. vt pbat i. d. l. si duobus. s. i. z ibi p oēs vide etiā ibi bar. de mate ria. sec. si vni tñ fuit gra uamen impo situm: vt hic per Bar. qd vltimū limi ta nisi esset i iūctū onus a limentoz eo rum fauoret vt est tex. no. s. intellectū gl. in. l. iij. s. fiet. ibi bar. d. ali. leg. s. h. z intellectū v. z la. de are. nō pbat. idē for te est in le. gato ad pias causas.

dicillis in prin. Sol. vt ibi plene dixi. Ex. l. sequenti. **¶** Si testor dicat volo q heres me det illud q scriptum est in cedula q dimisi apud guardia num an valeat.

¶ Ita. Ex testō dbeq quod ibi ex presse relinquitur vt per re lationem ad aliud. h. d. C. Not. hanc. l. z facit ad. q. testor dixit volo q heres me det illud quod scriptum est in cedula quam reliqui apud guardianum fratrum minorum guardia nus ostendit cedulā an valeat. Et videtur q non quia id quod in testamento nuncupatio relin quitur debet a testibz exaudiri: vt. l. heredes pa lam in prin. s. de testa. sed hic non fuit exauditū a testibus ergo zc. Preterea ista voluntas ē ca ptatoria z cōfertur in voluntatem guardiani vn de scribit quicquid vellet: vt. l. captatorias. s. de leg. i. Preterea ista cedula non est solēnis cum non sit legitimū testamentum: z sic non valet vt. l. vlti. C. de fideicomis. z ita determinauit Ja. de bel. Ego dico hoc esse verum quando nō ap paret cedulam esse testōris ex legitima literariū comparatione vel alijs legitimis i diijs alias pu to q valeat. vt hic. ibi q̄tum ei zc. z p hoc. l. quē heredi: in prin. s. de re. du. z. l. his verbis. in p̄ cipio. s. de le. iij. facit ad predicta. l. theopomp. s. de do. prele. z. l. quōnem. C. de fideicom. sm illam lectu. sm quam testor posuit in fide here dis z non scripsit. z pro hoc. l. hoc articulo. s. de here. insti. z. l. posthumum. s. si paganus. de in ius. testa. ad idē de ali. z ci. le. l. a filio. s. si. C. Ad ar. contrarium q ea que relinquūtur in testamē to. zc. respondeo q sufficit q audiat a testibz implicite: vt. ll. s. alle. Item non ob. quod dicit q est voluntas captatoria qm nō est captatoria quando refertur ad scripturam de preterito: vt. l. hoc articulo. s. de here. insti. Non ob. qd dicit q non est solēnis immo est solēnis: quia quic quid relinquitur in testamēto refertur ad hanc scripturam.

Ex. l. sequenti. **¶** An hereditatis portio pro non scripta accre scat cum onere: ibi. Veritas est ista. Et que sit ratio q legatum pro nō scriptum non accrescit cum onere: portio hereditatis sic: ibi. Sed q̄ ro. Et an illud q dicitur q portio hereditatis p non scripta accrescit cum onere sit vtz siue effēt coniuncti uerbis tantum siue re tantum uel re z verbis: ibi. Quero. Et an onus iniunctuz p mo dum conditionis in personam institutorū transeat ad substitutas vide in fi.

¶ De conditio. **¶** Ita. l. po nit duas re gulas multum breues z est difficilis. l. C. pp. ad scōam vbi dicitur hoc q onus iniū ctum pluribus de gradu intelligitur iniunctum gradui. Contra portio pro non scripta accrescit sine onere: vt. C. de cad. tol. s. in primo. Sol. di cunt quidam ibi in pro non scripto. hic in cadu co vel quasi. Contra istam so. videtur. e. l. s. his ita. vbi dicitur q quocūqz modo desinat portio hereditatis deficienti accrescit cum onere. qua re alij: vt Azo dicunt ibi aliud in heres vt h. no. in glo. z etiam notat glo. in. s. is ita. tamen se nō firmat z pro hac opi. Azo. facit. s. de le. i. l. ciui tatibus. s. i. sed B. y. ibi respondet q ibi pro nō scriptum accipitur improprie: vt ibi dixi. Alij re spondent alio modo: vt ibi videbitis. veritas ē q ibi hereditatis portio pro non scripta accre scit cum onere: vt est casus in. l. si duobus. s. i. s.

de le. i. z ibi dixi. Sed cōtra hoc videtur casus in .l. celsus. s. si. s. de le. ij. Pe. in. l. i. s. is ita. C. de cad. tol. se multū inuoluit in so. huius cōtrarij z non bene soluit. Veritas est ista que ponitur in glo. l. qnqz onus imponitur generaliter gra duū z tunc accrescit cū onere: vt hic in prin. qn qz onus iniūgitur quibusdā noiatiū de gradu. tūc qnqz iniūgitur nominatiū oibus personis eiusdem gradus. z tūc idē: quia accrescit cū one re omnibus psonis eiusdem gradus: vt hoc scōo versi. z. l. ciuitatibus. s. i. z. l. si duobus. s. i. s. d. le. i. qnqz iniūgitur nominatiū vni tātū: z tunc accrescit sine onere: vt. l. celsus. i. fi. s. de le. ij. vbi cūqz autem dixi accrescere cum onere intelligas quādo ab initio fuit institutio pro nō scripta re spectu persone a qua relinquitur: sed si ab initio tenuit institutio postea in codicillis legata sunt relicta iam instituto mortuo: z sic sūt pro nō scri pra respectu persone a qua relinquitur tunc ac crescit sine onere: vt. l. quidam referunt. cuz. l. se que. s. de iure codi. ratio patebit infra. Sed q̄ ro que est ratio differentie inter hereditatem z legatū. Dicit Pe. in. s. is ita q hereditas rep sentat personam defuncti: vt. l. hereditas. j. s. acq ren. re. do. z. l. mortuo. de fideius. r. l. non minus. s. de here. insti. z ideo ab ipso initio consistit he reditas cum onere. vnde cuz suo onere accrescit sed legatum nō representat personaz. z ideo nō accrescit cum onere cum ab initio non consistit si persona non reperitur: z ideo si ab initio fuit persona heredis illaz videt respexisse adeo q le gata postea in codicillis relicta eo mortuo nō va lēt: vt dixi. Sed quero que est ratio vtrum re linquat nominatiū vel non. Bic vt. l. i. s. si sub conditione. j. ti. i. z. l. i. in fi. s. de lega. iij. Item q̄ est ratio vtrum relinquatur nomitiū ab omnibz de gradu vel ab vno tantū. Ratio est: quia prio casu videtur relinquere magis a gradu q̄ a per sona: vt hac. l. ij. ver. i. Quero vtrum hoc qd dictū est q accrescit cum onere sit verū. siue erāt coniuicti uerbis tantum vel re tñ uel re z uerbis. glo. dicit q̄ ē verum si erant coniuicti re z uerbis uel uerbis tantum. secus si re tantū: vt. C. de ca. tol. s. si vero. Item vide glo. magnam ibi defici ens: z dic: vt hic. i. rñso. segtur sibi immiserat: z dic vt hic. ij. responsio. Sequitur in. d. s. in p̄ mo quod est verius isto casu: vt. l. celsus. in fi. co. ti. z sic tenet glo. q̄ quando sunt coniuicti re z h bis uel uerbis tñ accrescit portio deficiens cum onere. z ita no. in. l. i. s. sin autē a deficiente Pe. tenet contrarium: quia eadem ratio est in cōiun ctis re z uerbis que est in cōiunctis re tñ: quia q libet habet iure suo per ius etiam non decrescē di sm Ja. de are. Ego teneo opi. glo. q̄ licet in ter coniuictos re z uerbis sit locus iuri non decre scendi: tamen pro parte per coniuictionē verba lem onus iniunctū vni videtur alteri repetitum vt. l. scia. s. gaio. s. de sū. instru. Quero vtrum onus iniūctum per modum conditionis in pso na institutorum transeat ad substitutos. Vide tur hic casus in. ij. rñso. q̄ non. ibi ad eum dum taxat gradum zc. z videtur expressum. s. de he re. insti. in. l. si sub conditione. In contrarium vi detur casus in. l. i. in. s. pro scōo. C. de cad. tol. z pro hoc. l. licet. s. de le. i. Quid dicemus glo. tan git in. d. s. pro scōo. z dicit vnum mirabile uerbū q̄ condiciones casuales non transeunt ad substi tutos sed condiciones potestatiue sic: vt. d. s. p scōo. z ita tenet ibi C. y. hoc videtur contra. l. istā prout glo. ponit casum in conditione si det decē z tamen non transit ad substitutum: quia in le

¶ Quia p sona. hec rō nō est bona. qz ptra casū d. l. si duobus. s. i. ibi licet nō ab oibus de gradu. s. ibi vid imo. assignantem aliā rationē Adde bald. in. l. pater ali as Incipit. celsus. de le. ga. ij.

a Cl. si sub conditione vide bar. in. d. l. si sub conditione h. in hoc e. s. r. in. d. s. pro secundo ubi tenet so. l. y.

b C. l. ita testamento. e. p. rochianus. de legato facto ecclesie neq. apparet de q. ecclesia cui d. beaf. sed qd si testator habet duas parochias dic q. debet illi a qua recipiebat sacramenta ecclesie h. no. in. c. si. de sepult. ubi p. cano. c. y. in l. euz. multe. C. d. oia. an te nup. videf dicere q. de beif pauperi ori. Adde oi no bar. i. l. i. ad munici. z vide qd dixit bal. z imola. post illu tex. i. l. si domus. d. leg. l. i. pri. e. d. l. cu. multe. dicit q. si legat mofte rio i dubio i telligif d. mo nasterio mulieru z si hoi nu z h adde ange. in. s. si so in aut. d. no alie. z oio pe. d. ancha. z imo. l. c. de latu. el. ij. de te. in. fi. z io. an. p. i. de in. fru. edi. s. nuc vero ali qua in addi. que incipit. nuc peruenit z in. c. cu. qd d. sepul. i. vi. z qd no. bar. in. d. l. ita. ali ter loquitur bar. in. d. l. li bellorum. ADDE q. cofuluit bal. p. filio. lxx. iij. li. z. de. q. h. formata per bar. vid. bal. p. filio. cl. iij. . iij. li.

c q. Tribus. Et istuz tex. ita alle. gat bal. i. l. p. peradu. s. sin. aut. vtraq. C. de iudi. z vide tex. que ibi no. bar. i. l. q. comeat. j. d. re. mili.

gatis onus in modum conditionis iniunctuz tra. fit ad substitutum: vt. d. s. pro scdo. z eius gl. vt distinguamus sicut illa glo. sed in hereditate no transit ad substitutum nisi expresse a testatore sit repetita: vt est casus hic. z est casus in. l. si sub conditione. s. de here. insti. z ibi glo. z By. in. c. non congruit de re. iur. li. vi. Non ob. l. licet. s. de le. . i. quia illud est veruz in legatis secus in casuali onere. z est ratio: vt no. in. d. l. si sub conditione tamen in legatis distinguitur an onus sit nomia tim iniunctum vel no videbitis. j. ti. i. l. i. s. si sub conditione: vt dixi in p. allegata. l. licet.

Ex. s. sequenti. C. Si testor relinquit ecclesie centum nec declara. rat de qua debet intelligi de illa in qua est pa rochianus. Et an procedit accusatio in qua dicitur esse factuz aliquod maleficium in villa sancti martini: nec dicitur comitatus sit villa cu mul te sint eiusdem nominis.

C. l. ita testamento. Si loci in testamento non ascribatur subintelligitur locus ubi testator domiciliu habuit. hoc dicit. Per hanc. l. determinatur questio si testator dixit relinquo centum ecclesie nec declarat de qua intel gitur de ecclesia cuius est parochianus. p. hac. l. no. per cy. C. de sacrosan. eccle. l. i. in. v. q. z in Spec. de instru. edic. s. nuc vero. ver. quid si testator vult fieri potem z. c. facit. C. de epi. z cle. l. nulli. z. l. si quis ad declinandam z in auc. de ec cle. ti. s. si in nomine. no. per Cy. C. de sacrosan. ec. l. i. Quero quidam perufinus accusauit ali quem in curia istius ciuitatis z dixit maleficium esse factum in villa sancti martini nec adiecit comitatus perufij. Contra accusationem obijcitur cum multe sunt ville que nominantur ville facti martini per diuersas partes mundi ergo videtur ob stare: ut. l. ita fidei. j. de iure fisci. in contrariuz uidetur casus hic: quia uidetur q. obet intelligi . s. de uilla sancti martini comitatus ciuitatis perufij. Contrarium puto: quia in accusatione no subintelligitur ciuitas quod apparet: quia lex iu bet expresse apponi: ut. l. libellorum. j. de accu. nec ob. bec. l. quia loquitur in ultimis voluntati bus in qbus sit benignior interpretatio scdz uo luntatem defuncti.

q. Tribus. Dies impedimeti no computatur in termi no. b. d. C. Op. qn quis impeditur per tertium conditio deficit licet habeat actione co. tra illu impediente: vt. l. inde neratus. s. i. s. ad . l. acquil. z no. s. e. l. in test. So. gl. q. hic no to taliter impediuit sed dilatione dedit. Sed s. vi def. s. si tabu. te. nulle ex. l. ij. i. fi. z de eo p. quem factum est p. torum. vnde puto q. hoc debeat i telligi qn impedies no erat soluendo alias dare tur actio contra eu: vt. l. si. s. de eo per que factu est. C. Ultimo no. q. ei q. allegat se impeditum pot. opponi si contra impedimetu potuit recla. mare z non fecit vt ibi nec per te stare z c.

Ex. s. sequenti. C. Testator legando filio expensas studij an vi deat legare preciu librorum.

Quidam. Appellatione expensaruz rei precium no continetur. . b. d. Et dicit By. q. no est alibi. z notabilis casus est. C. Op. s. de peti. here. l. si a domino. i. fi. glo. dicit hoc esse verum propter presu pra volu tatem defuncti certe illa lex no facit contra. C. Op. . s. de le. ij. l. lutiuz. s. que marito. glo. soluit nec est contra si bene aduertatur. C. Op. s. fo. ma. l.

fructus. sed hoc debet intelligi de expensis factis ad perpetuam rei vtilitatem non gratia fructuuz. C. Ultimo dy. dicit no. ar. q. si testator legat filio expensas factas in studio non videtur legare preciu librorum: vt hic. De. dicit contrariuz. ali. as nihil operaretur legatum: quia alie expense s. iure coi non possat repeti: vt fa. her. l. que pater Ego dico aliud est dicere lego expensas studij aliud lego expensas librorum. nam expensa stu dij est: quicqd occasione studij est impensum vt in libris vel in quocunq. alio: a simili sicut dicim. expensa funeris: vt. l. funeris impesa. z. l. ac si gs . s. funeris. de relig. sed quando dico expensas li brorum potest procedere dictum By. q. no in telligatur de precio librorum sed de alijs expen sis factis post eos eptos: vt hic. quoniam preciu rei non est impesa rei eiusdem: sed preciu vnus rei pot. esse impensa alterius rei: vt si emerem ly gna vel ferrum causa fulciendi seu fabricandi do mum: istud est expensa domus: sed non est expesa vnus ligni vel ferri. ita loquitur hic. predicta sunt vera si post emptionem libroruz in eis fecit expensas faciendo eos miniare corrigere z simi lia. sed si nullam fecisset tuc deberet intelligi expensa librorum. i. precium librorum cum nulla alia sit: vt ar. i. e. l. s. dominus. quod no.

Quidam. Leditio apposita in qua cuq. parte testameti red dit conditionale legatum. b. d. C. Op. extra gl. q. sit differentia vtrum conditio apponatur in ipsa dispositione vel post: vt. l. imperator. de ma nu. testa. So. ibi in modo non in p. ditione Op. . C. quando dies le. ce. l. ex his. So. dicunt qdaz hic per si. ibi per cum. Tu dic quando post lega tum pure relictum adijcitur ei tps certe etatis vt alterius euentus in tempus certu z tuc facit die vt. l. ex his. si vero adijcitur tempus incertu: tuc facit conditionem: vt hic. z notat glo. j. ad treb. . l. seius. C. Op. ad istud q. etiam in conditione vel die incerta sit dria an apponatur i ipsa dispo sitione vel post: vt. l. obligationum fere. s. codi tio. d. ac. z ob. Gl. dicit ibi in p. actibus hic in vl timis voluntatibus z bene. nam in contractibus si in ipsa dispositione apponitur facit contractu conditionalem. si ex postfacto apponitur facit ipsum purum resoluendum sub conditione: vt l. ij. de in diem adiec. z ibi glo. que melius decla. rat hanc so. quam no. z collige distinctionem p te. C. Ultimo no. q. dictio nisi: facit conditionez dixi. s. e. l. i. quod not.

Ex. s. sequenti. C. Si testator reliquit oibus ab ipso h. ere debetibus an veniat creditor cui ob. excep. p. scriptois. Dominus seruo. Appellato ne debiti co tinetur naturale tantum: si aliud reperiri no pot. . b. d. C. Quero testator reliquit in testamento omnibus deberi satisfieri quibus aliqd debebat vtrum ex hoc illi quibus debebat quorum debitu erat prescriptu possent petere. Et hic videf casus q. contineatur debitu naturale. in contra riu est tex. in. l. si ie. s. fi. de so. So. aliud est relin quere spaliter centu que debeo z loquitur hic: aliud relinquere simpliciter qcqd debeo q. titate n. expressa quo casu nil releuat: nisi debitu p. betur vt. l. leg. aui. in fi. de libe. lega.

Qui dotalem. Falsa demostratio rei certe legatu non vitiat. b. d.

Ex. s. sequenti. C. Quid sit modus: ibi. Quero primo. Et p. q.

d C. Quidam non cotinef. Et no est ali. bi bal. allegat p. simile in. l. pe. s. fi. j. de dona. ita al. leg. ipse in. l. alimenta. C. de ne. gestis vtru aut ap. pellatioe ex. pensaru veni ant d. na. vi. de bal. i. l. iij. i. vlti. col. C. de fruc. z lit. expen. p. ciuz reru eti co. prebenditur appellatione d. ni. l. i. z ibi bal. in prin. C. d. edi. act. habef etiam p. do. abba. i. c. fi. d. rescri. e C. Aliud est dicere. si testator legat filio expensas factas in stu dio an veni. at p. ciu libro ru. adde qd i tali Legato venit expesa matricule s. bar. p. illum tex. in. l. bis verbis. s. fi. de leg. iij. et ad hoc h. be. nec facit qd le gif z not. l. . l. i. alias. v. C. ad mace. z h. ad bal. da in rub. C. de verboru. signi. i. vi. q. z quid veni at appellatio ne expensaruz vide bal. i. l. fructus. fol. ma.

f C. Quidam op. C. q. p. bar. i. l. si cui. s. i. d. le. i. et dixi p. q. in. l. qd cuq. s. no solu d. ver. ob.

g C. s. vbi ser. uo. vide bal. in. l. id quod pauperibus de epi. z cle. z bal. in. l. ij. . C. d. fidei.

h C. Qui do. tal. vid. bal. z Jmol. hic.

Vertical text in the right margin, partially cut off, containing various legal references and commentary.

¶ Termilius nō implēdo ad hunc. s. vide tex. i. l. si ita legatus de lega. iij. & ibi bar. & vid. h. oēs doc. p. fertim. Imo. & vide dictū sal. in. l. i. C. de his q. sub modo. & fulgo. in. l. iulian. §. offerri de actio. empti. & bal. i. l. h. licet. C. d. col. la. Itē vide de. quem ibi refert. & tenz. cy. in. l. i. lib. 20. §. l. utius. de annu. leg. **¶ C. Oppo. j.** & vide que ibi habes p. bar. **¶ C. Quero p. mo.** Ad no. ta. p. doc. s. .e. in gl. rub. & bal. i. rub. **¶ C. de insti. & substi. sub. cō. di. fac.** **¶ C. Inducatur** modus. ad b. bar. in. l. licet j. vt. le. no. ca. ue. & de dictione vt. & put. an. importet. similitudinē vel veritatē vid. gl. & bal. in. l. cū alijs in fi. C. de se. cun. nup. et. bal. in. autē. cui relictū. i. vi. col. C. d. i. dic. vidui. **¶ C. Duto ve rū.** S. qd. si. ex. verbis nō. apparat. an. sit. modus. vel. conditio. qd. potius. pre. sumitur. vid. bar. in. l. cū. certa. C. de. tras. fac. p. p. n. & tex. melio. rem. de. iure. & ibi. doc. in. la. testōre. j. co. Et. adde. qd. p. dictionē. h. inducit. qn. qd. modus. vt. dixi. p. bar. in. l. i. s. eo. in. ij. col. **¶ C. Ablatiui** ergo. Adde. Imol. in. l. q. h. tum. j. e.

verba inducatur modus: ibi. Quero. Et an modus impediatur transmissionē legatario defuncto ante modum impletum: ibi. Secundo. Et an sit verum indistincte qd. debeat caueri de implendo modo siue in vltima voluntate: siue in cōtractib: ibi. Quero. Et an obeat prestari alia cautio qd. illa de qua in littera: ibi. Alterius. Et quid si legatarius non implet modū: an sit aliquod remediū: ibi. Quero quid.

¶ Termilius. Legatū sub modo nō pot. effectualiter peti nisi prestata cautione de modo implendo. b. d. **¶ C. Op. j. e.** l. titio. i. responso. Solu. ibi modus imponit in fauore legatarij. & iō videtur magis impulsiuus modus qd. finalis. Secundo op. d. l. dedi. in prin. de condi. ob. cām. Dicit glo. aliud in tractibus: vt ibi. aliud in vltimis voluntatib: vt hic: de hoc dicemus infra. **¶ Quero primo** quid est modus. Gl. dicit. Modus est de futuro: & quasi cuiusdam remuneratiōis a legatario petita exhortatio: quo nō impleto ita priuatur relicto sicut deficiente conditione ab initio non capitur. hec definitio nō placet: quia fm hoc ē fideicommissū relictū a legatario esset modus: qz ē exhortatio fauore cuiusdā remunerationis. Itē eo non impleto relicto priuatur sicut deficiente conditione ab initio non capitur: vt in autē. d. he. re. & sal. §. his omnib: cum onus relictū in vi modi: & relictū in vi fideicommissi sint spēs diuerse: vt no. C. d. his que sub modo. l. ij. Dic ergo sic. Modus est moderatio quedā dispōnī adiecta cū q. honorat. aggrauās in tps dispōnis perfecte. qd. dico moderatō quedam dispositioni adiecta. di. co. ad differentiā dmonstrationis: que principa liter adhibetur ad declarandam & limitandā rē legatam vel personā: vt dixi i. l. demōstratio. modus enim moderatur ipsum actū dispōnis. Itē ad differentiam legati & fideicommissi: quia illud nō moderatur principaliter ipsam dispositionē sed est quedā dispositio per se. Eū q. honoratur aggrauās hoc dico ad differentiā moi largo modo supri. nā tūc omnis qualitas dispositiōis adiecta dicitur modus: vt. l. obligatiōis. §. mod. j. de ac. & ob. t. l. iij. §. modus. de seruitu. Dicitur enim modus a moderando: vt. j. de dona. cau. mor. l. quod cōditōis. §. i. & ibi no. sic etiā accipitur j. ti. i. l. i. §. i. hic vero accipitur modus stricte pro onere apposito in vi modi eius in quē dispositio cōfer. in tps dispōnis pfecte hoc dico ad differentiā cōditionis q. debet impleri anteq. dispositio sortiat effectū: vt. j. l. prox. & sequenti. §. si. at modus d. j. pleri post: vt hic. & l. demōstratio. §. si. s. eo. **¶ Quero scō. p. que sba inducat modus.** Gl. dicit p. vt. no. C. de his q. sub modo. l. i. & insti. de le. §. longe. & s. de cōtrahē. emp. l. cū ab eo. & ibi no. Sed cōtra. qz conditio inducitur p. vt. j. e. l. a testator. & no. in. d. l. cū ab eo. Sed potes dicere q. illud non operatur dicitio vt: sed natura ablatiuorū absolutorū: vt ibi patet & dixi. s. e. l. i. & ego puto verū. **¶ Itaz dicitio** vt: qn. qz in finitā orationē & facit eā dependentē esse ad actū verbi pcedētis. & tunc non facit modū sed perficit orationē & ponitur vt: pro q. ecce exēplū. rogo te: vt restituas hereditatez & ita fuit in. l. a testatore. ablatiu: ergo absolutū ibi positi faciunt conditionē. simile in. l. Stichō i. prin. j. de statuli. Quandoqz dicitio vt: aliqd. adiūgit ad dispositionē perfectam: & tūc facit modum: vel si vis sustinere glo. q. hoc operet dicitio vt: dic qn. qz p. dictionē vt: adijcitur dispositioni aliqd. qd. est explicandum per honoratū: tunc

facit modū. ita loquuntur oēs. ll. que tractant de modo. qn. qz per dictionē vt: adijcitur aliqd. qd. ē explicandū per grauatū: vel per aliū vel pender ex viribus fortune. tūc facit cōditionē. ita loquit. l. a testōre pot. esse ratio: quia primo casu voluit testator minus grauare. scō. plus: vt dixi in simi li. s. e. l. in testamēto ad quod facit qd. dicam statim de dictione ad. pro hoc optime de dōa. cau. mor. l. senatus. §. i. in fi. §. vbi aliter accipitur dicitio vt: qn. respicit actū honorati. aliter quando respicit alios actus. Et si queris que est ratio differētie inter fi. & vt. Rūdeo hec est ex ipsarū natura: vt. j. e. l. eas cās. in fi. & hoc cum hec dicitio adijcitur aliqd. futuri tps. alias nō faceret modum prout hic sumitur: sed esset quedā modificatio: vt. s. d. sū. instru. l. sepe. i. pri. & §. i. Quid d. dictione ita. Respōdeo idē: vt. j. d. ma. te. l. libertas. §. i. Quid d. dicitōe vt. Rū. idē: vt. l. si tibi. s. de leg. iij. Quid d. dicitōe dūmō. Respōdeo idē vt. l. cū ab eo. de p. trahen. emp. quid si testator dicit lego tibi cētum ea conditione: vt aliqd. facias. Lerte hoc nō obstante erit modus: vt. l. me uia. de ma. testa. & de dona. l. ij. i. fi. & illa verba ea conditione nō accipiūtur proprie cū cōiter testatores ignorent quid sit. & iō significatio aliorū verborum magis inspiciat: quid si testator expressē voluit ante impleri illud quod per istas dictiones expressum est qd. emolumentū consequat. Respōdeo siue expresse siue tacite hoc appareat facit conditionē cuius natura est: vt prius existat. j. de fideicō. li. l. thais ancilla. §. sticus. & statim dicā de dictione ad: facit qd. dixi. s. l. i. de coniu. ctione copulatiua. Quid de dictione postq. **¶ Ad detur q. faciat modū ita dicit glo. i. l. si filius. j. d. dōa. & ita intelligit lex illa. Cōtrariū puto vey. cū de natura moi sit: vt p. emolumentū qd. sitū iplēat vt. h. i. fi. & s. e. l. d. mōstratō i. fi. & illa dicitō postq. hoc exprimit q. effectus dispositiōis sequat. pro hoc q. faciat conditionē est casus in. l. inter illaz. j. de ver. sig. & s. de le. ij. l. si ita. §. si. fm glo. que exponit ibi vbi. i. postq. Quid de dictione que ē aduerbiū: vt de aduerbio. ne. glo. & de. in. l. qui absentis. §. i. j. de acq. pos. dicit q. facit modum per. l. cum pater. §. ticio. s. de le. ij. & ibi etiā gl. dicit. In cōtrariū videtur casus. j. e. l. cū tale. §. titius. So. fateor de dictione ne. que exponit. i. vt non: vt. d. l. cum pater. & ibi no. §. titio: tamē vt dixi dicitio vt facit cōditionē quādo illud qd. adijcitur venit implendum ante emolumentum quesitū seu consecutum. ita in dictione ne. **¶ Lau. tio** consuevit peti anteq. emolumentum consequatur: prohibitio ergo ne petatur respicit illō tempus. ideo facit conditionēz alias faceret modum: vt ille tex. no. dicit quod est no. propter id quod supra dixi de alijs dictionibus. **¶ Hunc** que ro de prepositionibus quid d. prepositione ad. hic videtur tex. q. faciat modum. sed. j. e. l. si vir. facit conditionē. dic q. aut per hanc dictionem adijcitur aliqd. explicandum per honoratū & facit modum vt hic: aut aliqd. explicandum per alium vel pēdet ex viribus fortune & facit cōditionem: vt in contrario: & hoc etiā no. propter id quod dixi. s. de dictione vt. Quid de dictione pro. **¶ Lredo** idem q. faciat modum cū p. talem prepositionem adijcitur aliqd. futurum vt. l. antepe. §. i. s. de lega. ij. ad idem facit. C. de donati. l. si quis pro redēptione. Quid de dictione in. **¶ Respondeo** idem quod dixi de dicitōe ad vt probatur. s. e. l. solemus. coniumcta. l. pe. i. pn. j. de ope. lib. hoc autē intellige: vt statim dicā. qd. si per nomina: vt ecce relinquo centū pro redē**

¶ C. Quid si testor. Quid si testator dixit lego ea cōditione. vt facias vid. bal. i. l. cū res. C. de donati. & bar. i. l. si societate. §. ar. bitroz. p. illu. ter. s. p. socio tu pondera. ter. iucta gl. & bar. in. l. cū eorū. C. d. se. ten. **¶ C. Stichus** melius pbat. tur in. l. qd. sitū j. e. & facit. l. i. cōditōe. §. i. s. e. & not. imol. i. l. huiusmodi. i. p. p. cipo. d. leg. i. vid. qd. no. bar. in. l. cū mora. p. pri. de tras. fac. vide bar. in. l. licet. in pri. vt le. no. ca. **¶ C. De aduerbio** ne. de dictione neqz vide bar. i. l. licet. j. vt le. no. ca. & b. ad. de bal. in. l. aut. ten. cui relictū. ctuz. in viti. col. C. de in. dic. vidui. §. i. j. C. ibi vid. bar. & q. ibi habes post eum.

¶ C. De spo stitōe ad. Et facit modūz vt hic d. dictione ad. per bal. i. l. generaliter. i. vij. col. de epi. & cle. & bar. in. l. i. s. e. & bal. in. l. lex arrali. C. de ac. em. & ibi etiā v. de de dicitōe pro. de qua etiā vid. bar. in. l. si p. vote d. lega. f. h. vbi oīno vid. de. & glo. i. l. dno. Stichō. i. prin. d. pecu.

lega. De di-
ctioe i. adde
bar. s. e. in. l.
i. in. v. col. s.
dictioe ad vi
de ter. z bar.
in. l. insulaz.
s. fi. s. locat.
¶ Faciat co-
ditione. Re-
linquo noie
dotis puella
ru an sit con-
ditionale. qd
bene no. ad
limitationez
eoru que ha-
betur in. l. ti-
tio cetu. s. ti-
tio genero b
codi. z dmo.
j. eo.

¶ Si satisde-
deris. lego ti-
bi si satisde-
deris an le-
gatu dicatur
condicionale
adeo q non
possit trans-
mitti adde
imo. j. e. in. l.
si ita exply.

ptione captiuorum: vel relinquo centum nomine
dotis puellarum. an faciat conditionem vel modum
videtur q faciat conditionem: vt. l. stipula. de
iure do. z. j. e. l. titio. s. titio. z ibi dicam. z dixi. s.
. e. l. i. econuerso q faciat modum: vt. C. de epi. z
de. l. nulli. in prin. dico aut relinquit nomine do-
tis pauperum puellarum vel in redemptionem
captiuorum in genere. z tunc: quia semper pau-
peres sunt z semper captiui sunt. z no dicitur h
pendere ex futuro euentu incerto. solum enim e
erogatio facienda ideo facit modum. ita intelli-
go. l. nulli. aut relinquuntur nomine dotis certe
perone: aut in redemptionem captiuitatis certe
perone que forte nondum capta est: z tunc qz
pendet ex viribus fortune: an illa mariteretur vel
illa capiatur z redimatur: z tunc facit conditio-
nem. z ita intelligo contrarium. z cum hac deter-
minatione obent intelligi multa que supra dixi.
¶ Secundo principaliter quero de effectu mo-
di. z primo quero an impediatur transmissionem
legatario defuncto ante modum impletus vel an-
te cautionem prestitam. Et hic videtur casus q
impediatur: quia modus resoluitur in hanc condi-
tionem si satisfecerit. z videtur casus. j. e. l. titio.
s. ante nuptias. sed opi. illorum qui dicunt q il-
lud est legatum est falsa. modo in contrarium e
casus z glo. j. e. a. l. testore. j. quando di. le. ce. l.
post diem. s. eiusdem: z hec est veritas nisi mo-
dus esset talis qui non possit impleri per heredem
quia tunc heres excluderetur: quia modum non i-
plet sicut defunctus voluit. Non ob. hec. l. quia
sicut scis conditio que tacite inest ex legis dispo-
sitione non impedit transmissionem: vt. j. e. l. co-
ditiones que extrinsecus. z. s. de le. i. l. iij. Ista e
huiusmodi ergo. z c. ex hoc etiam hēs tenere me-
ti q isti duo modi legandi per omnia habet eū-
dem effectum: vt lego tibi: vt aliquid facias vel
si satisfeceris de hoc faciendo heres meus det
tibi centum: vtrunqz dicitur legatum sub modo
casus est hic z in. l. huiusmodi. in principio. s. s.
lega. primo. licet glo. ibi z docto. non intellexe-
rint: sed per hanc. l. declaratur: vt vides. ¶ Que-
ro vtrum sit verum indistincte q de implendo s
beat cauere. Breuiter dic aut modus respicit so-
lum fauorem legatarij z non debet cauere: vt. j.
. e. l. titio. in prin. Aut respicit fauorem heredis
vel alterius: z tunc aut modus adiicitur liberta-
tis legato. z tunc non debet cauere sed officio iu-
dicis cogi debet seruus liber factus implere mo-
dum: vt. l. meua. z. l. libertas. s. ij. j. de manu. te.
Aut loquimur de alijs relictis: z tunc aut modus
fuit additus: vt legatario: z tenetur cauere: vt h
z. l. si tibi. s. de le. iij. cum similibus. Aut fuit ad-
ditus modus: vt ministro z no debet cauere: vt
l. diuus. j. si cui plursqz per. l. fal. ¶ Item quero
quid in contractibus. glo. tenet hic q no debet
satisficere: z allegat. l. dedi. s. de condi. ob cau. s.
certe ibi dicit postqz ille qui obet implere modum
percepit illud quod debet non potest peti ab eo
cautio vt impleatur. sed nos querimus vtruz an-
teqz ipse percipiat repellatur exceptione nisi ca-
ueat z cauendo habeat actionem sine obsta-
culo exceptionis: z dico q si vere contractus est
celebratus sub modo est idem quod in vltimis
voluntatibus: casus est in. l. insulaz. in. fi. s. loca.
posito hoc q nulla lex diceret. tamen hoc dicat
urgens ratio. natura eniz modi est: vt impleatur
post emolumentum secutum: vt hic z supra di-
ctum est. nisi enim prius consequatur no posset
modus impleri Bone promitto tibi centum: vt
fundum emas titio: vt. l. i. in. fi. s. de dona. vel p/

mitto tibi centum: vt domum reficias certe s ne-
cessitate ages prius ad centum prestita cautioe
de modo implendo. ar. huius. l. z dicte. l. insulaz
in. fi. s. loca. facit. s. man. l. si vero non remunerā
di. s. fi. z. l. fe. que optime probat: z predicta in-
tellige etiam in contractibus stricti iuris. Item
id quod. s. dixi si vere contractus est celebratus
sub modo. ideo dixi: quia si esset alius contractus
vltro citroqz obligatorius: vt locatio emptio z
similia: tunc deberet quis implere contractus ex
persona sua. alias repelleretur exceptione: vt. l.
iulia. s. offerri. s. de acti. emp. nec sufficeret pre-
stare cautionem de implendo. fallit quandoqz
vt tangitur per glo. in. l. ij. C. loca. z ibi plenius p
doc. ¶ Alterius quero an debeat pstrari alia cau-
tio q ista. Respondeo sic de re cum fructibus re-
stituenda si modus non fuerit impletus: vt. C. s.
indi. vidui. au. cui relictum: z in corpore vnde
sumitur. illa tamen est cautio simplex regulariter
vt ibi. ista vero est satisfactio: vt hic patet. quero
vtrum ante prestitam cautionem sit nata actio p
legato petendo. Dico q sic sed repellitur vlti-
exceptione: vt. l. si is cui. z. l. cuj i testamento. j. s.
fideico. li. ¶ Quero quid si legatarius non implet
modum. z loquor de modo possibili ab initio.
Respondeo aut non implet modum: quia non
potest z retinet legatum: vt. l. si fundum per fidei-
commisum. s. i. s. de le. i. not. etiam. s. e. l. in te-
stamento. z. C. de insti. z substi. l. i. Fallit hz quod
dam. j. e. l. titio. s. ante nuptias. sed ibi est tacita
conditio: vt ibi dixi. aut no implet: quia no vult.
z hec tria remedia sunt prodita. primum q le-
gatarius priuatur legato z heres recipit: vt. C. s.
his que sub modo. l. i. z. s. de condi. ob cau. l. si
heres. s. de an. le. l. liberto. s. luti. Et gl. dicit
hoc esse verum. s. in distinctione modi. sed hoc
fallit in legato libertatis quod est irreuocabile:
vt. l. imperator. j. de manu. te. Idem putio si ali-
quis liberatur aliqua actione que non posset re-
nasci: vt. s. de pac. l. si vnus. ¶ Secunduz reme-
dium e: vt heres agat ex stipulatione: vt modus
impleatur: vt hic z. l. si cui. s. de le. iij. non enim i-
terponetur hec cautio nisi ex ea posset agi: vt. l.
hec stipulatio. s. diuus: vt lega. no. ca. sed certe
illud procedit sine dubio quando heredis iter-
est. sed ponamus q modus continet aliquid ex-
plicandum in persona tertij quomodo competet
heredi actio ex stipulatione cum sua no interfit:
vt. l. stipulatio. s. alteri. j. de ver. ob. ¶ Respondeo
dicit glo. in. l. huiusmodi. in prin. s. de le. i. q tuc
heres debet stipulari nomine alterius z alij ce-
dere. Tu dic q stipuletur nomine suo: quia sem-
per sua interest q voluntas defuncti seruetur: vt
j. e. l. titio. i. responso. vbi est casus. ¶ Tertium
remedium est: vt ille in cuius commodum debet
impleri modus agat actione ex testamento: vt
C. de his que sub modo. l. ij. Sed aduerte: quia
vt ibi dicit glo. illud veruz nisi in libertate. quod
intellige in dāda libertate: vt ibi no. Tu dic q li-
cet de iure antiquo non daretur actio: tamen iu-
dicis officio compelli poterat ad modum imple-
dum: vt. l. libertatis. s. i. z. l. meua. s. ma. tes. ar.
s. de an. le. l. quintus. z hec vera in vltimis volū-
tatibus. In contractibus dic aut est contractus
bone fidei: z non habet locum conditio ob cam
aut stricti iuris z c: vt no. s. de condi. ob cam. l. ij.
z ibi per doc. Quero de modo impossibili. glo.
tangit. C. de cadu. tol. s. pro secundo. in. fi. glo.
mag. z ibi per Ly. in vltima. q. tetigi vobis. s. e.
. l. si quis eum. dixi plene. s. de le. ij. l. codicillis.
i prin. vbi glo. tangit satis plene.

¶ Quero.
adde q not.
bar. in. l. bu-
iusmodi. in
prin. de le. i.

Filio. Si relinquatur filio sub cō-
memoratione patrie po-
testatis & in id tempus confertur pa-
tri videtur legatum. b. d.

Ex. l. sequenti.

AN diminuto legato diminuat onus: ibi.
Op. Et an si testator leget sub cōditiōe si. x. s.
dero fundum quem ego habeo cōem cum alio
debeat onus diminui: ibi Quero. Et an cū lega-
tum minuitur propter defectū patrimonij debe-
at on⁹ minui: ibi. Quero quid. Et quid si ab ini-
tio onus est plus q̄ per testatorē relinqtur: ibi.
Quero. Et an cū in contractu res est diminuta
precium minuat vide in fi.

Lautius. Alias incipit clau-
dius. si legatū sci-
ditur per contra ta. vel alia lege scindit

onus per modum conditionis iniunctū. secus si
per falcidiam minuat. Item secus in onere in
vi modi adiecto. b. d. Diuiditur in tres partes.
primo ponitur de onere adiecto in vi cōditiōis
scōo in onere adiecto in vi modi. scōa ibi nerati⁹
Item prima subdividitur in tres. primo ponit
quando legatum scinditur per contra ta. scōo
per falcidiam. tertio quādo alio modo. scōa ibi
diuersum. tertia ibi itez scinditur. & ita est lex dis-
falis. Ex. ibi vtatur & relictu⁹ tibi remaneat mi-
nus onere. Op. & videtur q̄ licet patron⁹ ad-
uocet per contra ta. tamen heres tenetur ad le-
gata: vt. l. i. C. de bo. pos. per contra ta. sol. gl. fa-
tetur contrariū q̄ patronus p̄stat cōiunctis per-
sonis. Dy. dicit q̄ heres teneatur coniunctis per-
sonis pro ea parte quam aduocat: vt. s. e. l. si is.
sed hodie nec ipse nec patronus prestat per. s. si
vero testm. insti. de suc. li. C. Op. de ver. diuer-
sum ad prin. & ad ver. item scinditur. So. aliud
quando scinditur per falcidiam. aliud quando
scinditur alio modo: & assignat glo. rationē. & in-
cipit. s. de dando: sed nō videor qualiter posset
sustineri ista ratio: quia bene est verum q̄ totum
dicitur legatum licet detrahatur falcidia. tñ qd̄
trahatur dicitur indebitū: vt. l. linea. j. ad. l. fal.
& l. si patronus. s. i. j. de dona. quare dic rationē
vt colligitur ex distinctione quam infra ponam.
Op. de ver. diuersum ad ver. nerati⁹: so. ibi
in ver. nerati⁹ est in vi cōditiōis. hic est in vi
modi. & est ratio: quia quod datur in vi modi di-
citur quedam remuneratio eius quod recipitur
vt no. s. e. in rub. & j. e. si quis seruum. & iō sicut
si res vendita minuitur & preciu⁹ minuitur: & ita
si minuitur relictum minuitur onus in vi modi i-
iunctum. Op. de l. liberto. s. i. s. de an. le. Ti-
more huius contrarij glo. distinguit multuz cla-
re. ita no. j. ad trebel. l. facta. s. titius. sed dy. ibi
& j. de do. cau. mor. l. ei qui non amplius dicit si
relictum est inutile ab initio ex quacūqz cā siue
relictum erat in vi modi siue in vi conditionis di-
minuto relicto minuitur onus: vt. s. de le. i. l. ab
omnibus. s. titio. & j. l. prox. s. si pars. Si vero
minuitur ex postfacto: tunc tenet distinctionem
hic positam quod non placet: quia si ponis q̄ le-
gatum minuebatur ab initio per falcidiam esset
contra hanc. l. ver. item scinditur. Et distinguit
late aut onus est impositum in vi cōditiōis aut
in vi modi. primo casu aut heres fuit obligatus
ab initio ad legatum integrum. sed ex postfacto
liberatur a parte: vt propter contra ta. vel ppter
vsucapi. rei legate & minuitur onus legatario in-
iunctum: vt hic. in principio. & j. l. prox. s. si pars
Ratio: quia sicut ipse exoneratur ita debet pati
alium exonerari: vt hic dicit textus. Idem ergo

iuris esset si quacūqz alia ratione ex postfacto
heres exoneretur. Si vero ab initio heres nō fu-
it obligatus ad totum legatum. & tunc aut hoc
contingit in personam legatari cui non poterat
totum relinqui & onus iniunctuz minuitur: vt h
in ver. item scinditur. j. de dona. cau. mor. l. ei q̄
non amplius. Ratio: quia cum heres propter le-
gatarium exoneret debet pati & ipsum in onere
exonerari. aut hoc cōtingit propter beneficium
ipsius heredis quem testator non potest graua-
re: & tunc licet minuat legatum nō minuit on⁹
causa conditionis iniunctum: vt hic patet in fal-
cidia. in ver. diuersum. Ratio: quia priuilegium
quod habet heres non debet reuerti in ei⁹ lesio-
nem: nec alius potest vi contra eum priuilegio
suo eo inuito: vt. s. de mi. l. si iudex. Idem ergo
si minuitur cōditiō per trebel. vel propter de-
bitum iuris nature vel propter aliam quartaz s
bitā heredi eadem ratione per hūc ver. diuersū.
licet glo. in. l. ei qui non amplius aliter dicit i fal-
cidia & male & ibi reprehendit p Dy. aut minuit
legatum factu testatoris: vt quia alienat vel ade-
mit & minuit on⁹: vt. j. l. prox. s. si pars. Quere-
ro quid si testator sub cōditiōe si decē darem le-
gavit mihi fūdū quē habebam cōem cuz alio. &
sic nō debetur mihi nisi medietas: vt. l. serui ele-
ctione. s. de lega. i. Respondeo nō minuit onus
quia nō v̄ q̄ testor ab initio plus reliq̄t & sic
non potest dici relictum minutū. Quero qd̄ si
legatū minuat ppter defectū patrimonij testoris
respondeo p. l. falcidia iniunctū: vt. l. i. q̄ritate. s.
i. & illis minuit onus. Scōo casu qñ onus impo-
nitur in vi modi. dico q̄ in oibus in quibus dixi
minui onus ipositū in vi cōditiōis & onus minui-
tur ipositū in vi modi p eandē. l. q̄ est eadem rō
imo maior: vt. s. patet & sic loq̄. l. ab oibus. s. si
titio. s. de le. i. q̄ ibi fuit relictus fūdus vni ex he-
redib⁹ & grauat⁹ decē dare certe fund⁹ legat⁹ p
parte qua legatarius ē heres nō valet: & si ex per-
sona legatarij hoc venit merito minuit on⁹ iniū-
ctū in vi modi seu p modū legati vel fideicomis-
si. qd̄ idē est: vt. l. i. C. de his que sub mō. Sz illis
casibus in qbus iniūctum onus in vi cōditiōis si
minuit puta p falcidiam vel aliam quartam debet
adimpleri distinctio. Aut onus fuit intrinsecum
aut extrinsecū & istos casus psequere: vt i glo. Aut
fuit on⁹ appositū alternative intrinsecū. & extrinsecū
& dic vt. s. de le. i. si mihi stich⁹. Quero qd̄ si ab
initio on⁹ est plus q̄ illud qd̄ p testorē relinq̄t
legatario nulla facta diminutione relicti. Bic vt
l. impator. de le. ij. ita dicit glo. & bene. An autē
scindit cōditiō alijs casibus dicit in psecutione
ti. Quero qd̄ in actu si res est diminuta an p-
cium minuit. Casus est hic in prin. prout heres
reuēderet. & expressus in. l. sue rei. cū. l. se. s. de
zhē. em. Itē hic loq̄tur qñ diminutio fiet p pte
certa. q̄ro qd̄ si diminit p parte incerta: vt puta
minuitur vsufructus fundi p q̄ parte minuitur
onus & quo iure. Textus. est q̄ officio iudicis
vt. d. l. sue rei. cū. l. se. s. de cōtrahē. em. Quere-
ro qua actione ageret in prin. l. Bic q̄ cōditiōe
sine causa vel actione ex vendito si interuenit vē
ditio: vt glo. dicit.

Si heredi. Qui iussus ē da-
re seruo cā cōdi-
tionis implēde sub nomine proprio vt
sub noie heredis dādo dño nō implet cōditiōez
Item iussus dare dño non implet conditionem
si dat seruo. h. d. C. No. q̄ facti sūt nō trāseunt
ad dñm. C. Sed quero qd̄ ad ppositū. Respo-
deo id qd̄ est in cōditiōe nō est in obligatione

modo oritur
dubiu de se-
cun. nup. Et
vtrū in acti-
bus sitres di-
minuta sit vi
minuat p̄ciū
rei vid quod
not. scribit
bal. i. l. ij. de
zhē. emp.

a p Lautius
glo. di.
signat. Not
bene si minui-
tur legatum
vel fideicō.
an minuat
onus sibi le-
gatario iniū-
ctum. & limi-
ta: vt p glo.
no. & ibi do.
cto. i. l. mater
in glo. fi. C.
ad tertul. qd̄
i hereditate.
vide no. in. l.
cōtrouerſa.
s. d. trāfac. &
q̄ no. scribit
bal. in. l. hac
edictali. i. xi.
col. in ver. s.

vt. l. si qd. s. si qd. omif. cau. te. iō seruo non cōpe
tit aliquod ius. merito per eū nō acquirif aliqd
domino. sed ipfi seruo dat ex mera volūtate dā
ris & sic dicitur facti merito ad dñm non transit.
sed postq̄ peruenitur ad dationem & sic ad do
minij translationem illa acquisitio dñij erit iuris
merito dñio acquireretur: vt. j. de acq. re. do. l. ac
quiritur. Cōp. q̄ hic superfluat ver. sed cū he
redi. Sed respondeo intellige q̄ i principio ius
fit dare seruo expresso proprio noie. In ver. sed
cū heredi expresso noie heredis tm. Cōp. q̄ s
beat dari domino cū ad eū transeat ius & nomē
heredis: vt. s. de acq. here. l. placet. glo. vult sol
uere & nihil declarat. dic q̄ seruus remanet heres
nomine: licet totuz ius remaneat apud dñm: vt
plene declarauit in. l. cū filio. s. de le. i. q̄ esse he
res nomine valet ad duo. f. quo ad hoc vt in euz
impleat cōditio vt hic & j. prox. s. Jrez vt ab eo
non detrahatur quarta treb. vt. d. l. cū filio. & ibi
dixi. C̄ Quero que est rō differētie inter statuli
beros & alios. Respondeo rōnem ponit tex. de
sta. li. l. seruus si heredi: q̄ statuliber magis dat
iure dñij q̄ iure hereditario. & iō in quēcuq̄ trā
sit dominium in illū impletur cōditio.

Ex. s. sequenti.

Cōditio an debeat impleri in psonā eius cui
hereditas tāq̄ ab indigno auferf. Et an in per
sonam eius qui vendit hereditatē: & an in perso
nam minoris restituti.

De hereditas.

Cōditio d
dādo here
di in ipfius personam implef nō in fideicommissa
rij. & datū causa cōditionis implende non venit
in restitutōe. b. d. Dicitū est supra dō cōditione q̄
debet impleri in eo qui est heres noie: nō in eo q̄
heres est effectu & idē tractat hic sed differt ibi:
quia seruus est heres nomine tantuz & apud eū
non remanent directe nec vtilēs: hic loquitur de
herede restituyente qui est heres nomine & apud
eum remanent directe. Cōp. datū cā cōditio
nis implende cōputatur in quartaz treb. vt. l. in
quarta. j. ti. i. So. fateor sed residuum in restōne
non venit: vt hic. Cōp. de condi. inde. l. i. cui dif
ficile est cōtraria glo. solunt pluribus modis
dic q̄ ibi fuit iussus dare causa conditionis iplē
de pro legato fūdi quod legatum euauerat. h
pro alio legato quod legatū validum remane
bat vnde datū causa conditionis implende non
potest dici in debitū. & eodem modo. d. l. nō ob
stat. C̄ Ad si. huius. l. op. s. do. cau. mor. l. quod
statuliber. fo. ibi fuit datum a statulibero de pe
culio suo & sic quod dabatur pecunia heredita
ria erat. merito venit i restōne. h dabat ab extra
neo de pecunia non hereditaria. C̄ Quero qd
de eo a quo auferitur hereditas tanq̄ ab indigno
an in eius personam debeat impleri cōditio. q̄ vi
detur: quia heres remanet: vt. l. ex facto. s. iulia.
de vul. & pu. ergo & c. vt ibi patet. & hic. s. ver. cū
suspecta. facit de vul. & pu. l. si is qui. & l. in substi
tutione. C̄ Quero quid de eo. vendidit heredi
tatem: an in eum debeat impleri cōditio certuz
est q̄ sic: quia heres est Sed an illud quod sibi
datur debeat restituere emptori. Dic. s. facit q̄
nō. in contrarium. s. de here. ven. l. vēditor: vbi
quicquid peruenit ad eum tanq̄ ad herede de
bet restituere. sed hic datur sibi: vt herede ergo
& c. Quero quid de minore restituito in integruz
qui remanet heres nomine: vt. l. sed & si sine. s.
sed quod p̄p. de mino. dubito.

q̄ Ti be
redi. s.
cū hereditas
p̄ istum tex.
imo. l. i. q̄ li
beris. s. h. v.
ba. de vul. et
pupul. repre
bendit bart.
hic. sed s̄ istū
tex. facit. l. i. s.
q̄. s. si. s. d. le
ga. fstan. fo.
vt h habeo i
apostilla auri
quoz fit sup
libro qui di
cūt q̄ ibi nō
capit p̄terit
de manu al
terius p̄ obli
quū. hic sic.
Itē hic apd
herede rema
nent onera p
rata. l. i. & j.
C̄ ad trebel.
nimirū si cō
modū capere
pōt & rema
neat heres q̄
ratio cessat i
l. cōtraria. vt
ibi in tex. & h
est ratio mea
d̄ C̄ Quid de
minore. s. j.
mol. hic te
net q̄ si pos
sit in psonaz
eius impleri
ad qd̄ faciūt
no. per bald.
& ipsū in. d. l.
ex facto. s. iu
lia. longinus
de vul. & pu
pil.

Si duorum. Ex pluralitate dñorū
sciditur cōditio. b. d.
de hoc dicam plene. j. e. l. cui fundus.

Si pars. Diminuto legato per vsuca
pi. diminuitur cōditio. b. d.
declarat: vt dixi. s. l. proxima.

Plautius. Iussus dare heredibus
si tpe quo dat repit se be
redē. deducit partē suā p̄ rara. secus si nō sit he
res sed esse speratur: q̄ tūc nihil deducit sicut
legatarius. b. d. C̄ No. q̄ nō sequitur effectum di
spositio ante iplētā cōditionē. C̄ Ultimo princi
pium huius. s. pōt induci ad qōnes quas dixi i
l. ab oibus. s. si titio. s. de le. i.

Ex. l. sequenti.

Legatario qualiter succurratur cum heres si
vult recipere liberationem p̄ implemēto condi
tionis: nec vult soluere: ibi. Sed quero. Et an cō
ditio habeat p̄ iplēta cū aliquid debet solui pu
pillo vt cōi cā conditionis implende: & tutor vel
administrator nō soluat: ibi. Et aduertēdū. Et
an cum in laudo vna pars est alteri cōdemnata i
mille: & alia alteri in quingentis & iussi sunt soluere
in diem sub pena in cōpromisso p̄tenta debitor
minoris quantitatis debet compensare vsqz ad
concurrētem quantitatem ad euitandum penā
an autem si debitor maioris quantitatis petijt
reductionem alter non interim possit peti execu
tio minoris quantitatis vide in si.

Ulianus. Dare & remittere
non est ideo pro
prie. b. d. Not. diligenter hanc. l. & fa
cit ad multa. f̄ Sed quero pone q̄ heres non
vult recipere liberationem pro implemēto cō
ditionis: nec vult soluere. quid habet facere lega
tarius. Respondeo duo. Primo q̄ protestetur
heredi q̄ sibi soluat: vt possit implere cōditio
nem. quod si non facit per heredem videtur sta
re: vt. j. de statu. libe. l. iij. s. i. Aliud remedium
est q̄ compenfer id quod sibi debetur euz eo qd̄
debet dare causa conditionis implende licet nō
sit proprie compensatio: quia non est debitum
hinc inde. quod enim causa conditionis imple
de dari debet non dicitur debitum: vt. l. si quis
sub conditione. si quis omiffa cau. testamen. &
hanc doctrinam compensando ponit tex. in. l.
si peculium. de statu. libe. f̄ Et aduertendum
est q̄ hic dicit tex. conditionem haberi pro im
pleta quasi per heredem steterit. ex hoc arguif
q̄ si aliqd̄ debet solui pupillo cā conditionis im
plende vel cōi & per tutorē vel per administrato
res reipu. non soluat illud qd̄ illi debēti implere
cōditionē debetur: p̄ditio p̄ iplēta nō potest ha
beri. nō enī vere est iplēta vt tex. p̄bat hic Item
non potest habere p̄ iplēta ex facto tutoris vel
administratoris in pupilli vel reipu. preiudiciū
vt de re. iur. l. neqz interdicto. & s. quādo ex fac.
tu. per to. sed ipse tutor vel administrator tene
bat sicut tertius ipediens iniuste: vt. l. in de nera
tius. s. i. ad. l. acqul. & dixi in. l. i. testamēto. s. e.

i

i

i

i

i

i

i

i

i

i

i

i

i

i

i

i

i

i

i

i

i

i

i

i

i

i

i

i

i

i

i

c i Ulianus
nō ē idē
Et q̄ solutio
& acceptatō
sint diuerfi ef
fectus. nota.
bal. i. l. iij. C.
ad velle.
ADDE q̄
pau. de ca. vi
cit q̄ hoc fa
cit ad statutū
vencorū q̄
vba testato
ris intelligē
tur put ia
cent q̄ si fue
rit factum le
gatū sub cō
ditione dan
di liberando
non iplēat.
C̄ Aduertē
dum est. in p̄
rium est veri
tas. l. cū pu
pillus. j. e. et
itā ibi videt
f̄tir: bar. & ē
tex. in. l. si ti
tia. s. si ca. d
le. ij. & in. l. q̄
filiū. de ma
nu. test. & ita
h tenet imo
& c.
C̄ Itē facit
Recopensa
re. dicit sol
uere & vide
bal. in. l. i. C.
de cōpensa
& ad impedi
endam pene
cōmissionē
compensatō fi
et ipō ius vt
no. in. l. si cō
stat. C. d. cō
pensa.

executio contra pdenatum in minori quantitate q non potuit reduci. Et idem q sic fm ea que notat doc. in l. p hac circa fi. C. de te. ap. sed dubito. Itē facit bec. l. ad qones si iuravi nbi dare cetū vtz cōpēfando qd mibi debes liberer a iuramento. de quo extra de iureiur. c. ad nostras.

In diem.

Dies apposita ad implen-
redis icipit currere a die adite hereditatis. h. d.
Quero qd si dixisset isra cetum dies a tpe mortis. Rñ deo idē ga itelligit. s. tpe mortis: z adite hēditatis: vt. j. de statuli. l. iii. §. suus si heredi. z qd h dicit: nisi aliud tēpus in iūri sit appositū. itelligas ita expse q talis subau- ditio nō cadat: z hoc pōt sustineri glo. C. de iure deli. l. scimus. §. z si pstatū: ubi dicit tex. q heres dz facere in uētariū infra tres dies a tpe mortis. supplet gl. z adite hereditatis. nā ex eo q onus in iūgū heredi videt q illa suppletio debet fieri: ut ab adita hereditate icipiat: ut hic z supra dixi.

Seruo.

Si cōditio expssa nīhil operaf in pncipali nec in eo opabit ad qd p repeti-
tionē porrigit. h. d. In tex. ibi et si expressum non eēt: z sic illa cōditio nil operaf: ut. l. iii. §. de le. i. l. casualiter fallat: z hoc sequitur sepenumero z c. si ergo nō operaf in pncipali. s. in libertate: igit nec in eo ad qd tacite por- rigit. s. in hereditate vel legato: z hāc meteriā explicauit in. l. iii. §. de le. i. z no. bene hunc casum.

On putabam.

Annus ceptus nō habet p cōpleto
h. d. fallit isra. ad treb. l. q filium. §. fabin: z de mu. z bo. l. ad rēpublicā. dixi plene in. l. si cui in pñ. §. de le. i. z ibi videbitis.

In cui libertas.

Iustus reddere rōnē pōt petere: vt ponāf calculatores q iudicabūt de reliqs: z li-
bris rōnū. h. d. No. bene facit. C. d. vsuf. leg. l. ii. nota q dicit de reddēdis libris rōnū facit. j. e. ti. l. cū seru: z de ma. te. l. si ita fuerit. §. qd. z dixi l. i. §. offiō d tu. z ra. di.

Ab diuersis.

In libertatib⁹ leuis-
sima spectat cōditio. h. d. C. p. qd in p ditiōi bus distictis positis sufficit alterā impleri nec qraf de qua ut. §. de p d. i. l. si heredi plures. So. itellige hic disti- ctim. i. alternatiue.

Ex. §. sequenti.

Cōditio an possit impleri i psonā heredis illi⁹ in cuius psonā debebat impleri: ibi. Et iō. Et an cū p ditiō hz pce-
dēt dispōnē trāseat ad heredē vide in fi.

Heredi.

Cōditio pōt impleri i herede heredis nō in hēde legatariū. h. d. fm vnā lec.
pma pō huius. §. nō uariat. scda in ver. q nō sūt. tres ha- bet lec. pma ē quā posui in sūmario: z ista est hā in se: ut j. e. l. cū ita. nī si seruus hēbat pecuniā paratā ad solue- dū erit liber de iure spālī: vt. j. de statuli. l. si peculiū. §. is cui. Scdo mō legit vt mutet casū sic. fauore liberta-
tatis pōt p ditiō impleri in herede heredis. sec⁹ i alio lega-
tario. h. d. Jo. negat hāc lec. eē verā. s. p ipsa videt ca-
sus in. l. si peculiū. §. si heredi. de sta. lib. In p rariū. j. e. l. cū ita i fi. Et iō distingue vtz p ditiō possit impleri i psonā heredis illius i cuius psona debebat impleri: aut re-
stator iussit impleri sub noie appellatiuo: vt heredi: aut sub noie pprio⁹ aut sub vtroqz. P ditiō cāu potest imple-
ri in persona heredis: ut hic in pñ. z l. cum ita. j. e. Nec ob. l. si peculiū. §. si heredi. j. de statuli. nam testōr videt uelle dare heredi heredis coipso q iubet dari sub noie appellatiuo. Scdo casu qñ sub noie pprio nō potest im-
pleri in personam heredis illius: vt. j. e. l. cum ita. Fallit fauore libertatis si seruus habebat pecuniā paratam vt. l. si peculium. §. is cui. j. de sta. libe. Tertio casu quā do apponitur nomen proprium: z appellatiuum inspici-
tur quod precedit: ut. l. cum ita. j. e. Et est aduertēdum nam dicta distictio: an aliquis sit iustus dare sub nomine pprio vel appellatiuo: s. cadat in herede nō cadit in le-

gatario. nā iustus dare legatario nominatim videtur da-
re iustus: vt. §. e. l. nominatim: z hoc videtur pbare tex.
hic in fi. C. s. quero qd si cōditio habet precedētē di-
spositionē. vtrum ius implēdi transeat ad heredem. cy.
in. l. pe. C. e. dicit q nō trāsit in psonā heredis. pro quo
videtur tex. in. l. si penū. j. quando di. lega. ce. z ibi dixi.
Tertio modo legitur hic. §. sic. Ex parte eius in quem
dz impleri p ditiō trāsit in heredē nō ex pte ei⁹ a quo dz im-
pleri. h. d. istū passū examinabo. j. e. l. cui fund⁹ qd not.
C. Ex. l. sequenti.

Omniūquā.

Qualiter itelligat q expssio eoz q isūt nīhil opant.
Legatū pōt cōferri i alte-
ri⁹ volūtate velatā nō ex-
plicatā. h. d. gl. signat multa cōtraria: z non sol-
uit. C. ppo. de lega. ii. l. senatus. §. pe. z l. fideicōmis.
§. si fidei. §. de lega. iii. So. glo. fateor q non potest cō-
ferri in uoluntatem extranei sed heredis z legatariū sic.
sed inquātū dicit de herede male dicit: vt. §. de le. i. l. se-
natus: z l. i. fideicōmissaria. de fideicōmis. li. C. p. §. d
le. ii. l. i. So. ibi nō fuit collatum in uoluntates: sed in ar-
bitrium. C. ppo. expressio eoz que tacite isūt nil opa-
tur. vt. l. iii. §. de le. i. z. §. e. l. si in diē. §. i. So. quidā q il-
la est regula que quādoqz fallit: ut tex. dicit in. l. si in diē
§. e. Ja. de ra. dicit q hic nō inest tacite p eū modū per
quē uest qñ exprimit nam si relinquo si titius ascenderet
capitolium poterit eē qz necesse ascendere: z sic nō est
in eius libera uoluntate. C. Quero quid ecouerfo⁹ vtz
expressa profint que nō expssa nō profint lz tacite isūt.
Dicit gl. q regulariter expssio nil opaf fallit quandoqz
prio in casu. §. de vsuf. l. vetus. s. certe ibi id qd exprimit
tacite nō subintelligebat. Scdo dicit gl. fallit in pupilla-
ri substitutiōe tacita que nō admittit cōtra mēez: secus si
expmaf. s. certe Pe. tenet q qñ mater est in medio taci-
ta substitutiō nō subintelligit. s. ego teneo p rariū i. l. cē-
turio. §. de vul. z pu. dico ergo q regula q dicit expssio
eoz q tacite insunt nil opaf itelligit de his q tacite insūt
de necessitate. secus si ex uoluntate: ut. l. talis scriptura.
§. de le. i. dixi in. d. l. iii. s. tacita pupillaris itelligit ex vo-
lūtate psūpta. iō circa eā nō hz locū regula. Itē dicit gl.
fallit i casibus vbi exigit spāle mādatū: ut. l. pōp. d. p. cu.
Itē in nouatione: vt. l. si. de noua. s. certe in illis nūl in-
rat tacite ideo expressio opaf.
C. Ex. l. sequenti.

Si testōr instituit duos filios: z eos grauauit qd si qs
decesserit sine liberis deueniat i supuiētē. deinde in co-
dicillis dicit conditionē q apposui filiis meis in testō re
uoco: an fideicōmissū sit sublatum: ibi. Facit ad. q.

In quis seruū.

Adēpto onere in vi
conditiōis appposito
emolumentū nī vī adēptū. h. d. In tex. ibi qñ pu-
ruz factur⁹. dic q i dubio psūit. C. p. d. adi. le. l. alūne. §.
seia. So. gl. qñ adimif on⁹ i vi modi adiectū videt adē-
ptū legatū: vt ibi. secus in vi p ditiōis: ut h. Rō. qā quā
do onus adijcā in vi modi videt legatū. relictuz ppter
illū modū. secus quādo in vi cōditiōis. Declaro rōnem
glo. modus ē remuneratio qdā fm gl. §. eo. sup rubrica
vnde legatū relinquit ppter onus implēdum: z obliga-
tur qs ad implēdū modū: ut. l. qbus. §. si. §. eo. z si nō ca-
uet tenet ex testō: vt. l. si. C. de his q sub modo. s. in casu
bus vbi hinc inde orit obligatio de iure est q obligatio
ne sublata ex vna pte tollat altera: ut. l. si. de accep. z l.
cū emptor de rescin. vē. merito sublato mō cū tollat ob-
ligatio q debebat teneri legataris tollat obligatō qua
alius debebat teneri legataris. s. i cōditiōe hoc nō est.
Nō enī est in obligatiōe q dz dari cā p ditiōis implēde: z
hanc. q. ponit. L. y. C. e. l. si plures in vlti. qōne. P. Facit
ad. q. que mibi de facto occurrit: testōr duos filios in-
stituit: z eos grauauit q si qs decesserit sine liberis de-
ueniat in supuiētēz. Demum fecit codicillos p bec hō-
ba p ditiōnē quā apposui in testō filiis meis. l. q si qs eo-
rū decesserit sine liberis z c. adimo: z reuoco. qñ vtruz
fideicōmissū eēt sublatū. Et videt q nō: qā solū p ditiō

a. c. ad no:
stram bal. vi
def tenere
q nō imol-
p cū distic-
tū. z videt
bñ loq adde
bart. z q ibi
scripsi post
eū in. l. apli⁹
rē ra. ha.

b. In
die. q
ro qd
No. qd si te-
stator gra-
uat heredēz
de vādo in-
fra tale tps
z vīd lat⁹
p bar. in. l. si
cui. in pnci-
de leg. i. bal-
in. l. i. i. xij.
colū. de his
q pene no.
ADDE ro-
cōsilio. cccc
viii.

c. §. seruo
vid no. in. l.
talē. §. i. §. d
heredi. isti.

d. In cui
o liber-
tas. li-
bris rōnum
Cōtrarium
videt tene-
re uno. in. l.
cū seruus. j.
e. h. alle. sed
h videt trā-
fire cū bar.
z vide bar.
in. l. ex testō
C. de testa-
manu. z qd
habet i tex.
gl. z ibi bal-
in. l. cū testō
eo. ti. AD-
de q pau. d
ca. dicit mē
ti tenēdū vi-
ctū bar. z q
melt⁹ est ser-
uare cōez stil-
lū tamē q si
casus accide-
ret q casus
est hic.

e. Ut vi
o ueris
§. he-
redi. l. si pe-
culiū. quā. l.
allegat ang.
in. l. si. x. c. uz
petiero. de
uer. ob.

f. Noie pro-
prio. de hac
materia ha-
bet p bal. in
l. pen. in añ
pe. col. C. e.
post cy. ibi.

g. Omniū
n. qz qd
econ-
uerso. Que
ro qd econ-
tra d hoc la-
tius p bald.
z imol. hic.

h. In qo
o seruū.
fac ad
q. sing. qd.
de qua per
ss

bar. i. l. i. C. d. pac. AD DE qd si te stator con ditione qua appositit ipe impleuit an legatu rema neat purum pau. de ca. h. a. Eius in forma specifi ca. fallit i re lictis ad pias cas z p liber tate: vt per ro. in. l. si ita stipu. esse m abs te. de v. ob. in. fi. z vi de qd p istu ter. dicit bal. in. l. u. v. oc. currit z c. cu se. C. d. iure do. z no est alibi iste ter. fm bal. in. l. i. s. finautē aliqd sub co di. C. d. cad. tol. vbi vide as.

b. Uti su q dus. Et ad intellectū hu ius. l. z quā do legatum cōditionale trāsmittatur vide bal. in. l. i. C. vt ac ti. ab herede in. i. colū. tu ad d. imo. in. l. plane. s. si cōiunctis d le. i.

c. C. Dpp. Et qñ conditio possit diuidi vide melius bar. in. l. sti. chū q meus erit d leg. i. z fac ad no. q. bal. in. l. iij. in. fi. C. d. pactis. inter emp. z ad h no. p bar. vi de cū i. l. iij. s. cato. in viij. oppo. d v. ob. z cy. i in. l. si plures in. i. q. C. de cōdi. infer. d. In diem adiect. vide bar. in. l. a' te statore. j. et in. l. si penū j. qñ di. le. ced.

ne ademit ergo fideicommissu remanet: ut dixi. Cōtrariū dixi: qd in nostro vsu loquēdi p ditione appellat totū fidei commissū p ditionale: vnde illa sba adimo p ditionē itelli git in totū fideicommissū p ditionale. Istō mō loquēdi vti tur impator in. l. i. C. de pac. Deberet tñ fieri p batio de isto cōi vsu loquēdi: s; in qōne pmissa ppter aliō pncipa liter cōsului. nā duo fratres erāt eq̄liter istituti: z inuicē rogati de restituēdo sub p ditione si intelligeret adēpta p ditione tñ fideicommissū remanet purū: z sic hinc inde tñ vnus dz dare quātū recipere ergo fideicommissū esset nul lū: vt. s. de le. i. l. ab oibus. s. si titio. vltimo. rñso.

I quis Culpa relata ad legata qb' dies no est appositā no referat ad lega tū in tps certe etatis collatū. b. d. de qno plene i. l. talis scriptura. s. de leg. i.

Duobus Cōditio dādi pluribus adiecta di uidit inter eos. b. d. dicam. j. e. l. cui fundus.

Eius Cōditio vsignat nudum mini sterū facti: z dz impleri i forma specifica. b. d. C. Dp. q ista p ditione si in mari pie cerit: nō dz seruari: ut. s. de cōdi. insti. l. qdā. So. ibi spā le fouore humane religōis sec' in pecunia: vt h. C. Dp. j. de solu. l. si suus. r. Bl. dicit ibi fauore furiosi: z pupil li ne pdāt. Tu dic q iustus cā p ditionis dare dz facere ac cipiētis si pōt: ut in srio. secus si nō pōt: vt h. C. Dp. s. de p d. insti. l. p ditiones: ubi p ditione derisoria reuicā so. fi p ditione derisoria cōtinet turpitudinē. illa nō dz seruari: ut ibi. S; si est derisoria hoc ē nō est vtile: z tūc loquitur hic. C. Dp. s. de le. i. l. suo alieno. s. si. Sol. vt ibi: qd ibi in modū dispōnis. h cōditionis. C. Dp. j. de do. cā. mor. l. in oibus. So. q h in fi. dicit capit. i. accipit nō cū effectu ita intelligit gl. in. d. l. in oibus: z. l. qd p ditionis. in prin. de do. cā. mor. z iō hscus ab isto indigno aufert.

C. Ex. l. sequenti.

Uti fundus Bādi p ditione adiecta vni nō scindit. sec' si plu ribus aduicatur. hoc dicit. Primo loquitur quan do conditio aduicatur vni: z durat vnus. Scōdo quando pluribus. Tertio quādo vni: z deuenitur ad plures scū da ibi dissimilis. tertia ibi: in eo. prima pars est clara.

C. No. diligēter q p ditione appositā plurib' diuidit ex p mo testō: qñ dicat nō p legē. Et nota q lz vna sūma aduicatur plurib' vel ppter enumerationē psonaz videt esse diuisa ab ipso testō nō tñ ex s'bis testamēti sicut dicim' in. l. nois: z rei. s. s'bu ex legibus. j. de s' b. sign. z hoc dz co ne obstet his q dixi in. l. re cōiuncti. s. d. le. iij. C. Scōdo nota ex tertia parte q cōditio nō diuidit inter heredes. Rō qd ex ipso testō nō diuidit p. l. xii. tabu. s; nō diui dit: ut. j. dicā. C. Dp. ad scōdam partē: z videt q p ditione adiecta plurib' nō possit scindi: vt. C. e. l. si plures: z. l. si ita fuit. de manu. test. So. ibi loq' i cōditioe idiuuidua q p s'bit in dādo. C. Jtey op. ad si. extra gl. de. l. eadē. s. cato. j. de s' b. ob. vbi p ditione q p s'bit in scō diuidit inter heredes. So. hic loq' in p ditione q p s'bit in dādo: ibi in ea q p s'bit in facto diuiduo: z diuidit iter heredes. Acc dicas ibi factū p s'bit i obligatiōe nō in p ditione: qd factū qd p s'bit in obligatiōe respectu stipulatiōis penalis est in p ditione. Et ex his distingue: an p ditione potestatiua pos sit diuidi: z p ptes impleri: aut ē p ditione idiuuidua: z non scindit: aut est diuidua: z tūc aut est iplēda ab vno: aut a pluribus. si ab vno nō scindit: ut hic: nisi qñ dicit pro solido posse ipleri: vt. j. e. l. pe. in pn. z nisi qñ legatū scidit iter heredes: ut. l. plautius. s. e. ti. Si vero a plurib' aut oib' iniūgit ab initio: vt hic in scōo respāso. aut pue nit ad plures ex post facto: z tūc aut p s'bit i dādo: z tūc aut deuenit ad plures ex dispōne testōris: z scindit: ut. s. e. l. q heredi. s. si duoy: aut ex accidēti: z nō scindit: vt hic: aut cōsistit in faciendo: tūc scindit: vt in. d. s. cato. z no. hoc p doc. in. l. pe. C. e. z ibi vide. C. Dp. dicit hic q ex psona heredis nō scindit ius iplēde cō ditionis. cō

tra. s. de le. i. l. legatarius. dicit gl. ibi. Tu dic q nō fallit qd illa q sūt in obligatiōe diuidunt iter heredes p. l. xii. tab. sūt iura hereditaria: vt. s. si cer. per. l. i. z fami. her. l. ea q. sed id qd est in cōditioe nō ē in obligatiōe: nec ē be reditariū iō nō scidit p. l. z h est casus qd tene mēti. S; . l. legatari' loq' in eo qd ē in obligatiōe. iō diuiditur: vt ex p dicitis p; Cōtra heres tenet p pte hereditaria: z nō in plus tñ. nisi totā soluat nō liberaf a pena: ut. l. v. in fi. j. de uer. ob. z. l. in executiōe. e. ti. Rūdeo qñ ad pnci palē obligatiōez illud dōbitū diuidit p. l. xii. tab. S; qñ ad penalē stipulatiōē est in p ditione. C. Dp. hic dicit q trāsmittit ad heredes legatariū huius cā cōditiois iplē de. Cōtra mortuo legatario p dente cōditioe legatū ex tingit: ut. j. e. l. iter dicit: z. s. e. l. sub diuersis: z. l. i. s. fin aut. C. de cad. tol. Sol. Ja. d. are. dicit q ex psona vnus v' trāsmitti ad plures sibi p iunctos iure cōiunctiois vel ad alios substitutos iure substitutiōis: z h inuit ter. ibi: z oēs z c. nā in psona heredi nō uidet q possit pce dere: nisi sit relictū sibi: z suis heredib' n' ego dico q qñ legatū relinq' ex dispōne testōris tacita vel exp'isa deue nit ad plures: z scindit: ut. s. e. l. q h' di. s. si duoy. Si ergo hic substituit: z reliq' sibi suisq; heredib' nō ē qd i pediat qñ scindat. Pe. dicit ego itelligo q heres in cu ius psona debebat ipleri cōditio est in mora recipiēdi. nā tūc trāsit legatū ad heredes nō impleta cōditioe tñ dz adhuc impleri. ita itelligit Pe. C. e. l. pe. i. iij. seu. iij. . q. Rai. trāsbat sicco pede. s; istō v' male dictū. p suppo nit ista sol. q heredes dnt implere p ditionē. qd nō vide tur vey: qd si semel obtulit tibi: z noluit recipere ampli' nō teneor tibi dare cū p te stet: ut. l. vlt. C. e. nec dicat qd ibi est spāle fauore libertatis: qd ibidē pe. tenet p rariū . i. ptra gl. Preterea illō q ē in ptractu ē in obligatiōe: vñ statiz scā obligatiōe: z herede existēte in mora legatū est purificatū. Bñ ego m deo: qd gl. ff. d. so. l. qd qd in se cūda gl. dicit q. l. vlti. C. e. est casus specialis q facta ob ligatione liberaf. S; puto s'ius dictū Pe. ga. l. ultima . C. eo. loq' in relicto libertatis directe merito ille suus liber factus ab h' de nihil petir: z h' s' nihil p' petere ab eo cū p eo qd erat i p ditione nō ppetat actio. s; in legato alterius rei vel libertatis fideicommissarie si offero lz ha beaf p ditione p iplēta: z lz dñum sit apō me. tñ res ē apō h' des vñ si peto illā rē p retētiōē pseq' heres: ut iplēta tur p ditione: z ita dz itelligi h. Fateor ergo q heres nō po terit petere sibi restituere donec isti iplēat p ditionem: sic pōt itelligi duob' modis. pmo qñ trāsit ad plures p iun ctos. alio mō qñ ad plures heredes qd est qñ est i mora recipiēdi. vñ vry ius iplēdi p ditionē trāseat ad h' des d bētis implere. dico sic i vltimis volūtatib': aut ille in cu ius psona dz ipleri fuit in mora: z trāsit h. aut nō: z nō trāsit: z hoc: nisi p ditione habeat pcedēte dispōnez: ut di cā incōtineti in ptractibus. C. Quero vry in p ditionibus ius iplēdi p ditionē trāseat in h' des. Et sup hoc plures p s'ului. dic plene: vt dixi. l. i. si. r. cū petiero. d. s' b. ob. S; quātū ad presens dic aut p ditione habuit pcedēte dispo sitionē in psonā eiusdē: z trāsit ad h' dē: ut. l. diē pferre . s. i. s. d. arbi. z. l. q rome. s. falsam. j. de uer. ob. aut in p sonis diuersoy: z tūc est p inde ac si nō hēret pcedētem dispo sitionē: ut. l. fideiusor obligari. s. si. j. de fideius. li cet gl. aliter ibi dicat. Si nō non hz pcedēte dispo sitionē nō trāsit: ut. j. e. l. a testatore. ita Pe. z Ly. post eū in . l. iij. in pe. q. C. eo. guil. in. l. si necessarias. s. d. uendēdo . s. d. pig. actio. z allegat. l. iij. in pn. j. d. colla. bo. z. l. q ro me. s. augerius. j. de uer. ob. Ego post eos allego p ca su. l. si decē cū petiero. in. fi. j. de s' b. ob. z ibi dixi: z h' ue ro: nisi ille q futurus est obligari ex implemto p ditionis aliqd ppter hoc pcepit: z est casus in. l. ii. C. d. pactis. in ter emp. z uē. in glo. q dicit q supuacuū est d herede di ctū: z gl. i. l. si p ditione in pn. s. d. in diē adiec.

Uesitu Seruus iustus p stare opas p se opari: nisi ab herede impe diaf: tūc enī conditio habet p iplēta. hoc dicit. C. Ex. l. sequenti.

XI

CSi legatarius efficial monachus conditione pēdere: an extinguat legatū.

Intercidit. Legatario mor tuo vel libertate privato cōditioe pēdere legatū extinguit secus si sola ciuitate puef. h. d. **CSop.** media tēpora nō nocēt: ut. l. sed. z si in pōditioe. §. solem. §. de here. insti. So. hec lex. glosat illā regulaz: qd casus ptingēs medio tpe nō nocet: nisi sit talis p quez vere adimat vel tollat libertas: vñ si dñatus in metallū restituat videf nou^o hō merito nō psequit legatū. ar. de solu. l. si res. §. ariā z. l. si fuus. de adi. leg. z p hoc videf q si legatarius fuerit mortu^o: z miraculose fuerit resuscitatus q nō psequat legatū. **CSop.** q deportatus habeat p mortuo: ut. l. si necesse. §. deportatus. j. de bo. li. z de ptra tab. l. i. §. si qs filii. glo. soluit: z nil est dicere. Dic fm dy. z Ja. de are. q in his quoz dies cedit ipō manēte in deportatioe habeat p mortuo: ut in ptra. sec^o in his quoz dies cederet ipō restituito ita loquitur hic. Quero qd si fuerit factus monach^o vel cōuersus. Rñ deo tūc remanet capax: iō legatū nō extinguitur vt. l. deo nobis. C. de epif. z de.

A facto. Dic iuriscōsultus ponit distinctionez satis clarā. **CSop.** q idē est pōditio dādi z pōditio in facto existens: qd facere largo modo comprehendit dare.

I uir uxori. Relictū in tps liberorū intelligitur de pcreādis post testamētū: nisi aliō testator expresserit. h. d.

CSate statuto q de pōcio rei uēdite soluat gabella: an obeat deduci q in pfenetis: z subastationibus expensum est.

Ed si hec cuidā. Tan tū qd vs cape qrtū sibi remanet deducto eo q soluerit cā pōditiois iplēde. h. d. **CSoppo.** s. e. l. plauti. §. itē scidif. So intellige illū. §. fm istuz facit ad. q. dicit statutu de pōcio rei uēdite soluat gabella sex den. p libra. ptingit q aliqs rē uēdit p cētū. §. in pfenetis: z in faciēdis subastatiōib^o expēdit. xx. hic ē tex. q solū p. lxxx. dz solui gabella. nā p cū dz intelligi nō qrtū emptor dat. §. qrtū apud uēditōre remanet: vt dicit tex. forte oberet sic dici. aut statutu dic q dz solui gabella p pōcio q uēditōre recepit: z uerū est q dixi supra: qd vey ē q nō recipit: nisi qrtū apud enz remanet: vt hic. Aut dicit q soluat gabella p pōcio quo uēdidisset: z tūc p toto pōcio soluat: qd uey ē p tāto uēdidisse. ar. j. tit. i. l. in qrtā. §. si. z qd no. in. l. qui sūdū. e. r. aut dicit q soluat gabella p pōcio rei simplr: z nō adiciat q recepit vel quo uen didisset: z tūc p cū intelligit deducto oī eo qd expēdit cā expediēde uēditiois: vt. C. de iure dli. l. scimus. §. §. si in cōputatioe: z. j. tit. i. l. qrtāf p hoc facit generalitas huius. l. q dicit semp cōputatiōē i psonā uēditōris itro ducēdam res pectū eius qd remanet apud uēditōre cā pōditiois iplēde: tū in casibus i qb^o minuit onus in vi pōditiois nō minuit p falcidiā vel aliā qrtā heredi b bitā. Et distigue aut on^o fuit intrinsecū aut extrinsecū: z istos duos casus psequere: ut in gl. Aut fuit on^o ipositū alternatiue intrinsecū: z extrinsecū z dic. vt. §. de. le. l. i. si mibi stich^o. **CSuero** qd si onus ab initio est plus q illud qd p testatorē relinq nulla diminutione scā. Dic ut in. l. i. pator. §. si cētū. §. de. le. ii. ita dicit gl. z bñ. an autē ex bis causis scinditur pōditio. dicit i psecutōe ti.

Eū uir. Cōditio q inducit uiduitatē in oīs loci spñif. secus si inducit uiduitatē respectu certe psonē vel certi loci vel tps. h. d. cū duab^o so. In tex. ibi si a liberis ne nupserit. i. nubendo nō decesserit. Itē ibi si iniungeref. dic. f. perpe tuo: sed ad tps bñ inducit. **CSop.** C. de idic. vi. autē. cui relictū. So. hodie corrigif i uidua cui pōt relinqui sub pōditioe si nō nupserit. secus si nō eēt uidua. nam ista iura remanēt icorrecta. **CEx.** l. sequenti.

CSatrimonio indignus quis dicatur.

Am ita. Sūmaui pcedenti. No. q vni dū taxat at tribuit ab oibus aliis remouet: z istō habēt iducere dictiones exclusiue: vt trā solū: z dū taxat. dixi in. l. i. §. si qs ius di. nō obtēp. **CSuero** qs dicat idignus nuptiis alicuius. **CEx.** j. de manu. vin. l. matrimonij. cū glo. videf dicere q ille cū quo nō pōt ptrahi matrimoniū videf idignus matrimonio: ueritas ē q ille cui nō pōt qs sine dedecore nubere fm mores ciuitatis cōsiderata q̄litate nataliū dicit idignus matrimonio: ut. j. de ptra tab. l. iii. §. si emācipatus filius.

De modo. Sūmaui cū pcedenti. No. qū aliqf interdicat actū exerceri in certo loco uide tur interdicerē actū simpliciter si actus ille pmo de alibi exerceri nō pōt quod est uile ad multa. **CScoo** no. in. fi. huius. l. legē vñlem reipublice ad coadiuuādam interpretationem.

Egato. Morte grauari nō extinguit legatū conditionale. h. d. **Uel** aliter. in legatis spes cōditioalis obligatiōis passiue ad heredē trāsmittit. h. d. **CSop.** C. de cad. tol. l. vnica. §. si naut aliquid sub cōditioe. So. legatario decedēte nō trāsit ad heredez: z sic actiue. secus decedente gra uato: vt hic.

Fres. Licet libertas representetur cōditio fideicommissi dz expectari. h. d. **CSop.** C. de his q a non do. ma. l. si vbi q in vno ē negligēs in aliis vñ negligēs ita h q in vno fuit liberalis pueniēdo in alio dz eē liberalis. Sol. vt dicit glo. in. l. iii. i. pn. alias. l. iiii. §. de ali. iudi. mu. causa fac. z ibi dixi. **CSad** idē oppo. j. e. l. duos. Sol. ut ibi. **CEp** tra glo. oppo. q dicit representari legatuz: ut. l. qui filium. §. si quis seruum. §. de here. insti. So. pōt ses dicere q hic libertas fuit representata ab herede ibi a testatore. quod nō placz p. l. si seruus cōmunis. de here. insti. qre dic q hic loqf qñ pōditio adiecta libertati fuit expse repetita in legato: ut patet in prin. l. fuit enim rogatus restituere i euctum conditionis. sed lex cōtraria loqur quādo cōditio adiecta libertati tacite porrigif ad legatum: z sic uides magnū effectū: an cōditio insit tacite: an exprimat. dixi in. l. cōtraria. **CEx.** l. sequenti.

CSi fuerūt duo electi potestates vnus primo alius secundo: si primus acceptauit: z mortuus est: an secundus possit admitti uel defecerit eius electio: ibi. Ultimo.

Am sub hac. Si deficit cōditio p qua fuit interposita cautio mutiana legatuz debet ei in quē in eū casū fuit trāslatus. h. dicit. **CSop.** q cautio mutiana requit satisfationē: et sic cū fideiussore. dixi. §. e. l. mutiane. **CSopp.** z videf q debet caucri scōo legatario cuius inter est nō heredi: vt. l. si is cui. §. e. So. qdam q hic heres fuit iussus dare scōo legatario. ar. l. iii. §. si

ADDE fm Paul. de cast. in tex. ubi magis curā libero ruz q si mater est iusta morari cuz filius q cen set sibi relicta admini stratio psonaz an autē sit p hoc relicta tutrix dicit bodier no iure dy. determinat se q sic. tu vi de bal. cōsi. cccc. xxvii. ij. li. iij. **Uz ita** c et ad huius. l. intellectū vide q legif z no. i. l. pe. j. q z a qui. §. de b mō. et sic hz ray. q si da tus est termin^o ad dā dū suspectos iudices pro pñtio sapiētis. z una p f dedit suspec tos oēs iudices de ci uitate ne cā cōmittatur nec eē ciuita tē possit cā cōmode cō mitti q isto cāu iste non sit audiēdus nec admittē dus z p hoc facit. l. si qs ita. z. l. sub cōditioe. de condi. insti. z. l. aliqñ. j. .e. qd tene mentis: z ita Dy. Bal. z imol. **Ega** l to. z i mita hie. l. nisi e f t pōditō dā di in psona heredis z legatari^o fuis set in mora p no. i. l. pe. j. c. hz imo. hic. **Fres.** b Qui ē negli gēs in uno an sic seu vi deat negi gēs in alio z vide late no. p bar. in. l. si seruus. vi. bo. rap. z in. d. l. itē si rē. in pn. de alie. iudi. z ad istū tex. vide. l. si do m^o de serui. vrbz. p dno. 88 ij

Inter cidit. Adde qd dicit bal. in. l. in. xv. col. de sacro fan. ec. quod putat hodie hie. l. eē cor rectaz: z ad istam. l. vide oino bal. in. l. i. C. d. bis qui ad liber. pue. nō pof. **CSuero** ch^o vid bar. in. l. statius corneli. j. d iure fil. z in. l. cuz patet §. hereditas de leg. i. dicit ut ibi dixi. **CSuero** i vid qd no. bar. in. l. si stipu. fuc. te sili. §. i. d. verb. obli. **Ed** si b dic ut in. l. No. q si sta tutū dicit q pro pōcio rei uēdite soluat gabella uēditōre reci pit cētū sed expēdit. xx. nūqd soluet p cētū. vide bar. z qd ibi dixi in. l. lex fal. j. rit. i. z qd no. bar. i. l. fruct^o so. ma. z h per imo. q uide tur tenere § bar. dixi ali qd p imol. in. l. nō am plus i pnc. de lega. i. **CSuero** Cum uir hūc tex. alle. bald. in pul. cbra. q. i. l. i. §. de. le. z i. l. h. i. ij. col. in uer. §. qd h. C. d. idic. uidui. z vid bar. z gl. i. l. cū tale. i. pn. j. e. z in. l. mulieri z ti tio in pn. j. .e. i. h. z limi ta fin. vt per bar. j. e. in. l. titio vsufr. §. i. z bac mā: vtz va leat statutu sup h dispo nēf. uis bar. no. C. d. mu ri. in. l. fanci mus. li. xi. z ang. in pñl. lxxviiij. i. ci pic. i. dei no mine sup p. mo qnto zc. z io. an. i. e. statutu d be reti. i. nouel la.

qs ita. s. de adi. le. quod no plac. qre tex. b sim pliciter dicit ee legatu in scdm legatariu: quo ca su in dubio videt ee grauatns ipe legatarius: vt de vsufu. le. l. codicil. in pn. qre dic sustinedo p cedete sol. q. l. codicillis loqr qn in primi lega rari psona legatu pstitit: sed h deficiete p ditione apparet q legatu nu q extitit: ut i au. cui re lictu. C. de indic. vidu. tol. vnde hic in dubio videt relictu ab herede. C. Op. j. eo. l. titio fuduf. Solu. fateor q heres liberatur cedendo actio nem si vult. Ultimo By. z Ja. de are. hic for mant vna qone duo sunt relictu pates vnus pri mo alius scdo. primus acceptauit non tr venit: qa forte morta est. vtz statim primo acceptan te euauerit electio secudi. Dec. l. est ar. q non facit. l. si titio fudus. j. eo. By. tenet p rariuz. ar. l. post. adita. C. de impu. z ali. substi. z. C. de le. l. si legata. z. s. de adi. le. l. iiii. s. si qs titio. Non ob. h. l. z. j. e. l. titio fundus: qa h p ditione no exti tit in psona pmi nec deficit in persona scdi. qd pz ppter effectu cautionis mutiane. facit. s. d. tutel. l. tutoribus. ita dicit By. Sz Jac. de are. distin guit aut fuit facta electio scdi sub conditione si pms no acceptauerit: z eo acceptate dicit elec tio scdi. aut fuit facta electio scdi si pms no ue nerit: z pmo acceptate no deficit electio scdi: z i dubio videt facta sub conditione si no uenerit: ut h. l. titio. j. e. z. l. tutoribus. d. tutel. No ob. l. post. adita. cu similibus: qa ibi p acceptatiões plenum ius querit acceptanti. qd notandu est i istis officiis: ut plene dixi in. l. ex eo. s. de testa. mi. de hoc per Ly. in. l. post. aditaz. C. de impu. z ali. substiti.

Ita. s. de adi. le. quod no plac. qre tex. b sim pliciter dicit ee legatu in scdm legatariu: quo ca su in dubio videt ee grauatns ipe legatarius: vt de vsufu. le. l. codicil. in pn. qre dic sustinedo p cedete sol. q. l. codicillis loqr qn in primi lega rari psona legatu pstitit: sed h deficiete p ditione apparet q legatu nu q extitit: ut i au. cui re lictu. C. de indic. vidu. tol. vnde hic in dubio videt relictu ab herede. C. Op. j. eo. l. titio fuduf. Solu. fateor q heres liberatur cedendo actio nem si vult. Ultimo By. z Ja. de are. hic for mant vna qone duo sunt relictu pates vnus pri mo alius scdo. primus acceptauit non tr venit: qa forte morta est. vtz statim primo acceptan te euauerit electio secudi. Dec. l. est ar. q non facit. l. si titio fudus. j. eo. By. tenet p rariuz. ar. l. post. adita. C. de impu. z ali. substi. z. C. de le. l. si legata. z. s. de adi. le. l. iiii. s. si qs titio. Non ob. h. l. z. j. e. l. titio fundus: qa h p ditione no exti tit in psona pmi nec deficit in persona scdi. qd pz ppter effectu cautionis mutiane. facit. s. d. tutel. l. tutoribus. ita dicit By. Sz Jac. de are. distin guit aut fuit facta electio scdi sub conditione si pms no acceptauerit: z eo acceptate dicit elec tio scdi. aut fuit facta electio scdi si pms no ue nerit: z pmo acceptate no deficit electio scdi: z i dubio videt facta sub conditione si no uenerit: ut h. l. titio. j. e. z. l. tutoribus. d. tutel. No ob. l. post. adita. cu similibus: qa ibi p acceptatiões plenum ius querit acceptanti. qd notandu est i istis officiis: ut plene dixi in. l. ex eo. s. de testa. mi. de hoc per Ly. in. l. post. aditaz. C. de impu. z ali. substiti.

Ita. Verbu qd reperitur in futu ro: z in pterito in vltimis vo luntatibus intelligit in futuro. h. d. de b dixi. s. e. l. solemus.

Ita expressu. Condi tio si vo lucrit legatarius facit conditioale legatu .h. d. de hoc dixi in. l. si ita legatuz. s. illi si uolet de le. i. z. j. eo. l. aliquado.

Vos. Conditio tacita ex testame to proueniens impedit die legati cedere quo ad acquisitione. hoc. d. C. oppo. s. e. l. heres statuliberum. Et. no sol uit. So. patebit ex solutione sequentis cotrariu.

C. oppo. conditio tacita non ipedit die cedere quo ad acquisitionez: vt. l. post. die. s. si. quando di. le. ce. de re. iu. l. q legata. So. hic dies non ce dit: nisi a tpe emancipatiōis. Nec ob. q est condi tio tacita: qa puenit ex ipso testamēto no extrin secus: vt. j. eo. l. conditiones q extrinsecus: z ibi dixi: z per hoc apparet nsum ad precedes con trarium: qa h extitit conditio legati per manumif sionem. h. in. l. heres statuliberum non extitit p emancipationem fm By.

Titio centum. Modus respiciēs vti litate legatariū intelligit ipulsiuul. si vtilita te tertū dicit ee finalis. h. d. z est mirabilis lex sic vidistis hoc ano. Ibi emat sibi z p se. z cocor. cu hac. l. l. ii. inf. j. de dona. C. Itz no. q illud qd testator iubet itereit heredis: ut impleatur z expediatur: vt hic dicit. z tetigi in. l. huiusmo di in princi. s. de lega. i. z in. l. quibus diebus. s. fi. s. eo. C. Op. z videt q ille cui e relictum sub modo debeat cauere de modo implendo: vt. s. e. l. qbus diebus. s. fi. z. l. si tibi. s. de leg. iiii. Rn deo illud vez: nisi suū comodu respiciat. C. Itz oppo. q non debet cauere cum dictu preceptuz

fit nudum: vt. l. filiulfa. s. diui. s. d. leg. i. Timo re huius contrarii iste tex. intelligitur duob mo dis. primo q ematur illi alūno: z q non aliene tur per istum emptorem. no autem alūnus caue at de non alienando. sed hunc intellectum non vult gl. paruula. Nam hic intellectus est super uacuu: qa coipso q dicit q ematur alūno debz intelligi q fiat suum: vt. l. huiusmodi. in princi. quare intelligo q alūnus caueat. Ad contrariū respondo q debet cauere q testator voluit q non alienaret ppter affectionem quam testator bz ad eū. ita dicit glo. Sz licet testator habuerit affectionem: qa propter hoc prohibet alienare. illud intelligo sic q dicit nudum preceptum de non alienando non valet est uerum vbi legatuz transit ad legatarium ipso iure: z ita loquitur. l. filiulfa. s. i. s. de lega. i. z. l. pater. s. iul. agrip/ pa. s. de le. iiii. sed vbi no transiret ipso iure. sed debet prestari de manu heredis. tunc legatari no debet habere. nisi caueat de non alienando: vt hic. Et videt casus in. l. iiii. s. fi. de codi. insti.

C. Ex. s. sequenti.

C. Si testator relinqt monasterio centum si illa reeeperint imo malem: an monasteriuz possit co sequi centum: z illam non recipere.

Titio centum. Matrimonia d bent esse libera a pena dāni nō a pena amissiois lucrī. h. d. C. Op. .s. e. l. cū ita. So. itellige q poterat meulā vrorē honeste ducere. C. In gl. que icipit si tibi d p cio ibi merito. So. ibi lucrū percipiebat ex publico qd non debet auferre priuatus. h. percipiebatur a priuato testatore. merito potest auferre ei uo lūtate. Et hec lex facit in argu. ad. q. testator re liquit monasterio monialium centuz si illā in so rorem reeeperent. Ad moniales volebant centuz sed nolebāt in sororem accipere. Et videtur hic q non possint habere. Quidā magnus doctor consuluit contrarium: qa inuitare moniales ad lucrum: vt recipiant illam in sororez est simonia ut in. c. nō satis: extra de simo. z ideo sequitur le gatum: z reuicitur illa conditio tāq turpis. No ob. hec lex. qa licet matrimonium sit res spiritua lis tam fit sub spe lucrī: quod nō reperit in aliis spiritualibus: sed istud non est verum quando conditio de se est turpis: ut. s. e. l. obtinuit: z de condi. insti. l. i. z. l. conditionum. sed quando cō ditio est de se honesta: vt est aliquaz recipere in monialem. sed q ad hoc inuitetur spelucrī est turpe z inonestum: tunc institutio seu legatuz quod ad hoc inuitaret est nullum. casus est. s. d here. insti. l. ille aut: z ibi no. in glo. sic in simili h legatum nō valet quod dic ut dixi in. d. l. ille aut sed cautella est quā ponit glo. in. c. nō satis. s. allegato. q testator dicat si tales moniales rece perint talem in sororem eis relinquo centum in alimentis: z tunc non uidetur inuitari ad lucrū nec est simonia.

C. Ex. s. sequenti.

C. An locatio perpetua operarum ualeat: z pa ctum de stando semper in aliquo loco: z an ua leat statutum q pro debito qs possit carcerari.

Titio centum relicta.

Conditio uel modus per quem libertas infrin gitur non seruatur preterq in libertis. hoc dicit. C. oppo. C. de ope. libe. l. penul. in fi. Glo. sol. tribus modis. prima solu. est diuinatio. secun da est vera. tertia est falsa. Per secundum exem plum positum in hoc. s. By. dicit q hic. s. facit pro eo qui locauit operas suas in perpetuum.

Titio ce tum. Adia leo volebat vide barro. in. l. ij. C. de istu. z substi. z adde ad i tellectuz hu us rex. que not. bar. i. l. cum dona tionus. C. s. trāfac. Itz de materia p bal. in. l. si qsqum. de epi. z ele. et in. l. i. C. de bis q pe. no. in. xi. col. qd not. rrr. q. ij. nō ois. et bar. i. l. titio in fi. pnc. de verbo. ob. z bal. i. l. i. C. de isti. z sub sti. Quid au tem si relin quitur tali si monasteriū itrauerit. vi de bar. in cō filio incipi. Dña imata z. z bal. in .d. l. i. d. isti. z substi. z ad materia vid bal. in. l. fi. d spon. in vit. col. h. imol. in. c. ij. de si simo. tenet s. barro. p quo vid ca sū in. c. quo niam. c. ti. z modernio/ res late i. l. titia. sol. ma tri. z hanc .q. vidi de facto: z sūl se s. bart. iu dicatum bo no. z h dca intelligit: vt hic p imol. ADDE pau. de cat. h qui bart. reprehedit i dicto p filio.

Titio. fac pro eo. Ad de gl. z bal. in. l. post cer ti. s. i. de li. eā. bar. in. l. antiqtas. C. de vsufu. z in. l. stipula tidēs nō di uidit. in fi. de ver. ob. z adde glo. de eo q loca uit opas i. l. iij. in. s. cō stituit. s. de vsufuac.

Titio gen...

Itē pro eo q pmissit stare certo tēpore in ciuitate aliqua. Itē q nō valeāt statuta de hoīe carcerādo p debito. **By.** non dicit plus. sed prima .q. tāgitur per glo. in l. ii. de vsufu. le. z. l. ambiguitatem. C. de vsufu. z tractauit in l. stipulationes non diuiduntur. de uer. obli. in secunda. q. sed videt q non per hanc. l. sed non video quare nō valeant si recipiāt cōmodū alicuius: ut patet in toto ti. locati. Ad id quod dicitur q infrigitur libertas. rñdeo q soluendo interesse liberatur. In tertia. q. reperio **By.** allegādo satis ex tēse dixisse: z ego dico q statutū valet si est factum a ciuitate q habeat merum uel mixtū impium. Et pbo de iure cōi pōt qsp debito carcerari: ut. l. i. C. q bo. ce. pos. ergo pōt p statuta q sūt de iure ciuili. Ad arg. **By.** rñdeo. nā dicit ipse il lud qd nō pōt fieri per pactum nō pōt fieri p lege: ut no. C. de decre. decu. sup rubrica. z. l. non impossibile. de pac. s. per pactū nō pōt infringi libertas alicuius. ut. l. nec si uolēs: z. l. interroga. ti. C. de li. ca. ergo nec p leges. Rñdeo dico q s. q nō potest fieri p pactū nec pōt p statutū nō ē vex: nisi i his q sūt ptra bonos mores. alias secus: ut no. in. l. nec ex pretorio: z. l. neqz pignus. s. priuatorum. de reg. iur. Secunda rō est ista. hoīez carcerari ē ptra bonos mores: z ptra ius: vt. l. succurrif: z. l. se. s. ex qui. cau. ma. z. l. qui in carcerē. qd me. cā. z. l. i. z. l. ii. de lib. ho. exhi. z. l. ob es. C. de ac. z ob. Sz respondeo aliquē carcerari a puato est cōtra bonos mores. sed auctori tate publica nō est cōtra bonos mores: ut. l. i. C. qui bo. ce. pos. Tertia rō est nō est dubiū q statutū hz auctoritatē ab omnibus: sed nullus homo est dñs mēbroz suorū: vt. l. liber hō. s. ad. l. acq. ergo hoīes hoc facere nō possunt. Sz dic q populus hz iurisdictionē in quēlibet hominez lz priuatus simpliciter nō. Item quarta erat rō: qā dispositio testatoris est lex. ut in auē. de nup. s. dispōat. sed p testatorē nō pōt fieri ergo zē. Respondeo per testatorem nō potest fieri in eo in quo nō hz ius. sed in psonis in quas habz ius pōt: vt h ergo z populus pōt in suos subditos in alios non vt h: z sic hūc. s. retorqueo contra. **By.** qui allegat ipsum p se. **C** Ultimo nota qd non potest alicui constitui domicilium: vt i cer to loco habitet: z hoc verum: nisi sit in cōmodū alicuius. sicut si dico relinquo vxori mee quoad steterit cuz filiis suis. sic hic posset legari donec habitauerit in tali loco cum tali. nam in fauorez illius videtur hoc dicitur: ut. l. qui cōcubinā. s. vxori. s. de. l. iii. Vel dic vt ibi plene no.

C Ex. s. sequenti.

C An legatū dotis sit pditionale: ibi. Ad hñ. z ibi sed qro. Et an stante statuto q filia dotata a pfe nō succedat. si pater ei relinqt centum p do te: an illa petē statū possit si sit pupilla: ibi. **Q**uero statutum. Et an dos succedat loco legitime: z an possit minui p statutum: ibi. **S**ecundo. Et an dies petendi legatum dotis sit dies nuptiaz uel dies etatis nubilis: ibi. **Q**uero an.

Titio genero Diuiditur in sex partes. primo ponitur cui cōpetit petitio. secundo cui debeat vel possit fieri solutio. tertio qd si matrimonium nō contrahitur. quarto an quando soluitur constā te matrimonio debeat aliqua cautio recipi. quinto quid si ante matrimonium dos soluat. sexto quid si maritus a causa ceciderit. secunda ibi si post. tertia ibi: ante nup. quarta ibi sabin. qn ta ibi: sed cum ante nup. sexta ibi: quid si marit. z habeo hunc tex. satis pro difficili. **C** Oppo. z videtur q sola mulier possit petere: ut. l. seruo le

gato. s. si testator. s. de lega. i. z. l. si fideicommissa. s. interdum. s. de lega. iii. So. de stricto iure so la mulier petit: ut ibi. sed de eqtate vterqz. **A**tri qz eniz pñcit: vt hic. **F** Ad ver. sed cū ante nup. oppo. nam legatum dotis non est puruz imo cō ditionale: vt. l. stipulationes: z. l. promittendo. de iur. do. z. l. in rebus. c. tit. z. l. itē quia de pac. **E**l. dicit aliō in legato. aliō in stipulatione. **E**l aliter aliud in muliere promittente: ut in contra rio. aliud in extraneo promittente seu legante: ut hic. sed bec sol. est contra casum. l. promitten do in prin. z. l. si ego. in pn. de iure dor. z. l. si ex traneus. s. de cōdi. ob. cau. z sic remanet prima so. qā aliud in legato: aliud in stipulatiōe. Sed pbo q legatum sit conditionale: vt hac. l. qā aut dices q relictum sit sub modo: z sic legatuz pu rum sit lz sub modo: z videtur dicere hic ver. s. cum ante nup. z est falsum: qā quocunqz modo deficit modus etiam per casum facit legatariuz admitti: vt. l. si fundum per fideicō. s. i. s. de le. i. z. l. pater. s. tusculanus. s. de lega. iii. sed h di cit q remanet penes heredem altero deficiente ante nup. ergo ē pditio sū q no. s. e. l. i. testō. s. si dicit q ē pditō: dicit. ptra tex. qā dic q ē puruz **By.** dicit q est ueruz q est purum sed relictū cō tēplatione certe causē finalis: z iō deficiente cau sa deficit relictū: ut. l. alūne. s. scia liberta ab he redibus. s. de adi. le. ita dicit **By.** hoc est falsum: quia in. l. si fūduz per fideicōmissū s. i. s. de leg. i. vbi dicit q respiciebat cōmodū alterius: z sic est cā finalis. vt. s. ea. l. in pn. z tñ ibi admittit le gatariuz. **P**e. dicit eē idē in mō qd in pditione sed ipse dicit cōtra. l. si funduz p allegatā: z. l. pa ter. s. tusculanus. s. de le. iii. dicit **Ray.** q hie lo quitur in mō qui coheret legato de necessitate: vt matrimonū. sed in ptrario nō coherebat de ne cessitate. hoc est falsum. qd hic nō coheret de ne cessitate ipsi legato sed ipsi modo sic. nāz fateor q dos concludat matrimonium de necessitate. s. si legata sunt centum matrimonium nō cohe ret legato sed ipsi modo. **Q**uare credo q istud legatum sit cōditionale: z primo pbo per om nes. ll. que dicunt q stipulatio dotis est cōditio nalis. argu. de contractibus ad vltimas volunta tes: ut. s. e. l. in re. secundo pbo per hunc tex. qui concludit de necessitate. dicit enī ante nup. titio vel muliere defunctis legatum apud here redem remanet zē. quia si esset modus nō rema neret apud heredes. **T**ertio pbo per casuz auē. nisi rogati. C. ad trebel. z in corpore vnde sumi tur. de san. epī. s. sed hic in presenti: vbi est text. expressus. lz glo. ibi aliter sentiat: z male. nā gl. dicit q est modus quando relinquitur causa do tis non conditio. sed illa glo. ibi reprehenditur per **J**ac. de bel. z de necessitate male dicit. nam tex. dicit donum seu relictum. sed in donatione cum sit contractus non est dubiū q est condi tio. ergo: z in legato: ut utrūqz pariter determi net: ut. l. iam hoc iure. s. de vulga. z pupilla. z q hoc sit conditionale videtur tenere glo. s. e. l. in testō. **E**t ad hunc versū. sed cum ante nup. respō deo q hic mutat casu z debet exponi. sed cuz p quando hic. s. quādo ante nup. quia purum le gatam est peti potest quod est quando expresse per coniecturas testator voluit: z ad hoc dicen dum cogit iste titu. ex eo q dicit de pecunia red denda mulieri. sed si casus non mutaretur pre staretur heredi si matrimonium nō contrahere tur morte mulieris vel alio mō ipsi mulieri red det: ut in versū. sed cum ante nup. z si contrabe tur nō esset necessaria cautio: ut in uer. sabinus: z ex hoc insurgit effectus q si est conditionale nō

C Statutū ualet. Adde q no. bar. in l. alia. s. i. fo. ma. z que not. insti. de ac. s. h. i. vl. q. z Bal. et imol. in. l. ne mo in prin. de le. i. facit qd not. bar. l. iii. s. tuto res q. s. de suspec. tu. z tene menti ad limitatio nē oium su pradictorū qd dicit an ge. z imo. in l. si sic. i. pñ. de le. i. se cō suluit q si statuto caue tur q ppter instrumētū guarentigia tū capiat ali quis ad me ram volūta tē creditoris q poterit i. cipi a captu ra absqz cita tione ostēso instrumē to per. d. l. si sic. in pñ. iū. eta. l. cum q daz. de leg. ii. **C** Constitutū domicilij. cōtra hoc vi detur tex. ex pressus. rec ete pñderan te in. l. iul. alias non so lum. s. cum quoqz. s. ex q. cau. mal. s. qd ibi bar.

transmittit ad heredes: nec interim potest peti. z p dca vera qñ relinqtur pro dote respectu matrimonii contrahendi cum certa psona. ita loqf hic. Sed quero qd si simpliciter relinquit pro dote an sit purum. Quidam disputando tenuerunt q sic: qa ista causa respicit fauorem ipsius legatarii ergo zc. vt. s. e. l. in prin. Preterea nõ reperitur q dictio p faciat conditione. Preterea ego video q licet sit causa fauorabilis: z pia legatum est purum quãdo respicit comoduz legatarii: vt si leges fundus ad alimenta: ut. s. de ali. z ci. le. l. iiii. Sed p trarium puto. f. q sit reli: ctum conditionale. primo per casum. La titio. d. uerbo. ob. z. l. si ego in prin. s. d. iure do. licet gl. ibi videatur dicere: quia alias ibi donaturus nõ erat. Sed istud est diuinare. Preterea i dubio presumitur alias velle donare: nisi mulier hoc p bet: ut. l. si extraneus de condi. ob. cau. Preterea q sit conditionale. pbatur in au. de san. epif. s. sed hoc de presenti. ubi fuit datum uel relictum causa dotis simpliciter. licet glo. ibi aliter intelligit sed nõ bene: vt. s. dixi. Preterea ista uerba pro dote vel causa dotis non inducunt causam legati. put causa assumitur in ista materia. nam cã est de preterito. ista uero est d futuro: ut dixi. s. e. l. demonstratio. s. quod aut. Item nõ inducunt modũ. nã p modum aggrauat ille cui sub modo relinquitur: ut dixi. s. e. l. quibus diebus. s. termulius. sed per hoc nõ aggrauatur mulier cui relinqtur: imo honoratur: qa iuitat ad nup. s. e. l. s. i. z licet ibi dicat q sit modus: z sit gra uamen illud est ideo: qa grauatur d certa perso na qd est onus. secus si de incerta: quia tũc e bo nor: qd p qã p trariũ est turpe: ut. s. e. l. cum ita. Preterea p hoc videt casus. s. e. l. pupillus in prin. vbi quando aliquid relinqf in honorẽ est conditionale licet comodũ eius cui relinquitur contineat. Nõ ob. au. de san. epi. s. h de pre senti: vbi dicit q talis conditio remittitur tanqã gra uosa: qa illud verũ qñ vult trãfire ad uitam artiorẽ: z p fiteri cõtinẽtiã: sed remanere in se culo: z nubere est honor: vt. j. ad trebe. l. mulier. s. cum p poneretur. Concluditur ergo q reli ctum p dot euel dotis noie e dditionale z requirit q matrimoniu p trahat cũ dos sine matrimo nio eẽ non potest: ut dictum est in precedẽtib. Nõ ob. q dicit q h respicit fauore legatarii tm qa imo z fauorem alterius icerte psonẽ. f. uiri fu turi: z et rei publice: vt. s. fo. ma. l. i. Ex p dictis apparet rñsu ad alia p traria. p dicta vera: nisi ex presse apparet vel p cõiecturas q ille q reliqt. p dote vel dotis noie voluit legatũ eẽ purũ: ut hic in uer. sed cum añ nup. exẽplum qñ cõstat q als daturus erat: ut. l. i. s. si exneus. de iur. do. Itẽ si ponam q cõmunis vsus loquendi in ciuitate sit q dos itelligat p rimoniu mulieris eẽ non nu pre. dicit eni qdã d p rimonio puelle vidue uel alias cõtinẽtis ista hz bonã dotẽ: uel ista e dos talis. tũc eni tale verbũ. platũ a testatore itellige ref sm cõem vsũ loquẽdi: vt. l. cũ delationis. s. afinã. s. de fũ. istru. sic econuerso dicit dos istru mẽtũ fũ di. ut. s. de fun. istru. l. ii. z. j. de fideiuf. l. amisi. s. pe. Itẽ predicta ña in extraneo legã te p dote vel dotis noie. Sz in patre si qd legat noie dotis p rẽplatione certi matrimonii idẽ: qa facit cõditione: ut hoc. s. Si uero legat simplici ter pro dote si quidẽ alias filie relinqueret legiti mã: z tunc idem qd in extraneo: qa eadez est rõ p ea q dicta sunt supra. Sed si als legitimã non relinqueret: tunc de iure dico legatũ factũ pro dote purum eẽ. nã constat q pater erat alias re

lictur: qa ad hoc tenebat cum alias testamẽtũ nõ valeret: z sic est magis qdaz monitõ: ut filia inde se nubat q sit gra uamẽ: ut. l. muto. s. hãc aut. s. de tutel. facit. d. l. si extraneus in prin. de condi. ob. cau. z ideo puto q nõ remoueat in de gra uamẽ. per. l. qñ in prioribus. C. de inof. testa. sed magis ab initio nõ intelligatur ex pre sumpta voluntate defuncti: z intelligitur hoc tã in ea qritate que est vsqz ad legitimam: q in ea que excedit ne idem legatum diuersimode intel ligatur: vt. l. iam hoc iure. de vulga. z pu. z. l. cũ qui edes. de usuca. z predicta uera sm ius cõmu ne. Quero statutum eẽ hic z in pluribus ciuita tibus italie q filia dotata a patre non succedat nec possit aliqd dicere cõtra testamẽtum patris modo cuidam filie pupille pater legauit centuz pro dote sua. queritur: an ea possit petere statim an expectato tẽpore legitimo. Respondeo ante q ad solutionem huius dubii ueniam multa sũt uidentia. Primo quando dicatur filia dotata si pater eam maritasset: z ei dotez dedisset sine du bio esset dotata. Sed quãdo pater ei assignauit dotez in testamento: tunc uidetur q non sit do tata: qa dos sine matrimonio eẽ non potest: ut. C. de dona. an nup. l. si. Preterea sicut nõ po test dici nupta ante matrimonium: ut. j. quãdo di. lega. ce. l. quod pupille. ita nõ potest dici do tata. In contrarium q ista dicatur dotata si pa ter ei in testamẽto assignauit dotez. argu. s. de ri tu nup. l. nõ est matrimoniu: z. j. de adul. l. q pu pillã. in prin. z hoc uidetur tenere glo. s. de ad mi. tu. l. cũ plures. s. pe. Preterea illa uerba sta tuti filia dota ta a patre zc. intelligunt hoc est fi lia in qua p actũ dotãdi exercuit qritũ in eo fuit ut. l. mulier. s. i. s. d. p di. isti. z. l. stich. si heredi. d. sta. li. Sed hoc fecit in pposito assignãdo dotẽ i testamẽto ergo zc. Et p hoc patz rñsu ad p rã. Scõo est uidentia an dos succedat in locuz legitime: ita q ab ea remoueat omnis dilatio. Rñdeo. do. Riza. disputauit: z Ly. refert. C. de nup. l. scimus: z dicit q legitima p statutum põt minui nõ tã potest in totum tolli cum legitima succedat in locum alimentorum: z ideo hãc do tem dixit succedere in locum legitime: z q statĩ possit peti cum inde debet alimẽtari ita q ab ea debet subduci ois dilatio. Sed hec omnia repro bat Ly. in. d. l. scim: z puto q bene dicat. Hoc non axamio. dico tamẽ q pposito q sit uera opi. Rñ. q legitima possit minui: z non tolli tam ad huc idẽz esset. si ergo potest minui in qritate er go z in tpe: ut ante tps legitimuz nõ potest peti ut in l. de ac. s. plures. Ad. q. ppositã dico cuz ex forma statuti pater nõ teneat dare legitimam pure q tale relictũ p dote sit dditionale. put su pra dictũ est in extraneo. Predicta uera: nisi ex cõi vsũ loquẽdi: uel ex aliis presumptõibus aliõs apparet. Quero ante tempus petẽdi sit dies nuptiarũ uel dies etatis nubilis. Rñdeo sigdez tale relictum sub tali cõditioẽ sit factum maiori intelligo de die festiuitatis nuptiarum: ut. l. sci mus. C. de nuptiis: z intelligo festiuitatẽ nuptia rũ qñ matrimonium contrahitur p uerba d pre senti: pposito q ad domum uiri nõ sit trãducta: vt. s. e. l. cũ fuerit: z ibi nõ. z ibi dixi. Si uero reli quif minori tũc reguntur duo. f. q pueniat ad adultã etatẽ: z q nuptie cõtrahãt: vt. s. e. l. hec cõditio: z. j. qñ di. le. ce. l. qd pupille. Et p dicta uera qñ relinqf p dote uel in tps nuptiaz: ut di ctũ est. Sz si relinqtur mulieri pro se maritanda uel ad maritãdum: tũc si relinqref pupille. idẽz qa nõ possit peti aute tps legitime etatis. nã re

Dotata si succedat. ADDE q pau. de cast. dicit q bar. in hac deci sione fuit si bi prius qa uult q lega tũ sit condi tionale z q pp illd lega tũ dicat do tata z sic ex clusa a statu to. nã si eẽ cõ ditionale nõ eẽ dotata añ qñ eneniat p ditione. si er go nõ eẽ do tata ergo si excludit e p pñs sibi de bef legitima q uidet pu re relinqũe da. vñ dicit ipse q aut statutũ dicit q extãte ma sculo femia nõ succedat hz debeat do tari z pcedat opi. bar. Si aut loquat ut dicit bar. dicit ipse ue rum nõ die qa imo reli ctũ e puruz alias nõ di / cerez dota ta z sic non esset exclusã a statuto. z possit peti z ad heredem transmitti z dicit hãc di stinctionem mẽti tenẽdã qa nullũ fac de quo uis pe. de anch. pñl. cccxii. z pñl. cccxxij. abb. cõsilio xciij. lib. ij. ro. pñl. cxxx iij. bal. pñl. cccvij. lib. ij. z. cccclxxi. z. clxv. li. iij. pau. de cast. pñl. cccxxij. z. cccxxv. et cõs. lxxviij. vbi eẽ an il lud q ultra dotez legaf sit purũ uel dditionale.

quirif qd ca ppter qua relinquit instet. vt. l. nec semel. §. si in habitatione. j. qm di. le. ce dixi. §. d le. u. l. antepe. §. i. sed si ad etate nubiles mulier puenerit tuc poterit petere pstita cautione d nubendo. Ad eni hic regit qd nuptie cotrabant. naz ante ptractuz nup. multe expense^a necessarie possunt fieri p ea maritanda: ut in nup. z similib^o z sic no bz istud legatu in se conditioez matrimo niu. Sufficit eni qd expendat p ea maritanda licz no maritet: z hoc verboz significatio dmostrat facit qd dixi. §. de le. ij. l. lutiuz. §. i. in fi. **Quero** qd si pater p filia q intravit monasterium ali qd obtulit monasterio. an uideat mulier dota/ ta. Puto qd sic na in vulgari illd qd offerit vocaf dos mulieris ergo zc. vt. l. vt alfenus. z. l. in vul gari. de uer. signi.

Am tale. ^b Leditio negatiua q no pot ipleri viuo legatario sine expectatione tristis euen/ tus iplet pstita cautione mutiana. h. d. Hoc de clarau in l. mutiane. §. e. **Oppo.** qd h conditio reuicaf: ga iducit viduitatez: ut. §. e. l. sed si hoc §. h. Glo. primo fatet p rariu qd no placet: ga est ptra istu tex. Scdo dicit glo. ibi expsit ne nu beret. hic no. Ad itelligas hac so. q tacite pos set induci viduitas expresse no: ga e ptra. l. hoc mo. §. e. sed intelligas qd h fuit simpliciter relv ctu si a liberis no discessit: z sic viduitate no in ducit. No. ergo qd non coipso qd nubit videt ali beris discedere.

Ex. §. sequenti.
Dictio ne an faciat conditione: z an heres si deicommissario vniuersali teneat reddere rone: z an cogatur cauere de restituendo.

Titius. ^b Leditio negatiua q pot iple/ ri viuo legatario non implet p cautione mutiana. Itē dicitio ne si aduicif actui explicado an emolumetu questuz facit conditio ne. alias facit modu. h. d. **Quero** vtru dicitio ne: facit modu vel conditioe. Glo. in l. cu pater §. titio. de leg. ii. dicit qd facit modu. Idē **By.** in l. absent. de acq. pos. l. j. gl. ibi aliter dicat. Tu distingue aut dicitio ne: negat actu explicadi an emolumetu qstiti: z iducit conditioe: z resoluif ne. i. si non: ut hic put dicit ne satisfatio petaf. **Aut** aduicif actui explicado post emolumetum qstiti: z inducit modu: z sic resoluif ne. i. ut no. vt hic put dicit ne satisfatio zc. qd diligēter no ta. **Quero** vtr^o heres fideicommissario vniuer sali teneat reddere rone. h est tex. qd sic. z glo. h not. **Ex** hoc dicunt qda doc. qd heres q no fa cit inuētariu puaf trebellianica: ga inuētariu est caput ronis. Ita dicit **Ja. d. are. z Ri. ma. z Ly.** refert in auē. sed cu testator. ad. l. fal. Tu dic vt dixi in l. marcellus. ad treb. **Querit** glo. vtru hodie heres cogatur cauere de fideicommissario restituendo. Et inuit qd no: nisi in casu. C. ad tre bel. auē. cōtra rogatus. Alibi dicit gl. qd no inue nis iure nouo. Lerte licet^o no inueniat tū no re pent. pphibitu: nisi qn frater fratri: z p filius resti tuere rogatur. ut. C. ad treb. l. i. ubemus: z ideo in ceteris iura antiqua remanent incorrecta sm **By. z** alios.

Rescriptum. ^b Leditio defi ciens non extin/ guit qd pēdens no suspendit. h. d. Nota diligen ter qd ista conditio si alterius arbitrio nupserit a iure respuitur. **Opp.** qd debeat istoz seq con siliu. vt. l. titium z meuiū in pn. de admi. tu. So. fallit h fauore libertatis matrimonii. **Quero** qd si legauit pure filie: z rogauit de restituendo ei cuius arbitrio obeat nubere. Si eius arbitrio

nuberet. dicit **Alzo** qd tuc forte valet. **By** cōtra quia non refert quādo aduicatur p dicio. ut. §. e. l. qbus diebus. §. qda titio. Preterea sub con ditione adēptū videt sub p ditione datū: ut. j. e. l. aliqñ. Itē p obliquū saltē fieret ptra mētē legis z iō non ualet ac si directo fieret: vt. j. e. l. heres in fin. ita dicit **By.** pro quo videtur casus. §. e. l. quotiens.

Denie. ^b Leditio de no nubedo si adu/ ciatur cu tpe mortis vtruqz reu/ citur. si cu alio reuicif conditio z tps remanet. h. dicit. **Oppo.** qd illud qd est impossibile debz reuici. illud qd est honestum: z possibile obeit ser uari: ut. §. e. l. hec scriptura: z. l. ii. §. si quis. de cō di. insti. ergo tēpus debet remanere: lz conditio reuicaf. So. gl. z bñ. aliō cu aduicif tps mortis: ga tuc vř testator relinquere in tēpus conditio/ nis explete qd est demum cum moritur. quasi di cat: ga tuc cu morif ista conditio iplet. ideo tunc volo habere vnde torum est vnu. merito totum reuicitur. Sed in aliis diebus no est sic. ideo non reuicitur: z non obstat contrarium. **Opp.** qd tē pus non debet expectari conditione remota sm distinctionē. l. in illa: z. l. hoc iure. de verbo. ob. So. ll. cōtrarie loquūtur quādo dies aduicif cō ditioni tunc distingue: ut ibi. h quando aduicif dispositioni quo casu remota conditione indiffi cte remaet dies. fac. j. e. l. si ita legatu. quā so. no.

Legato falsam. ^b Falsa causa non vitiat le/ gatium: nisi de uolūtate testatoris doceatur. hoc dicit qd hoc fit dictū. rō legandi legato non co heret. dixi in l. demonstratio. §. quod autem. §. .e. vbi declarau hoc.

Falsa conditione. ^b Condi/ tio de su/ turo q implicat aliquod preteritu vel presens si est impossibile no vitiat. secus si eēt possibilis: z oficiat hoc. **Quero** vtrum ista conditio vitiet legatum quādo nil debet. Videt qd sic: ga est d preterito vel de presenti ppter id qd dicit otheo. In cōtrarium ga est de futuro: lz aliter implicet de presenti. illud enim est iu conditione si solue ris titio quod debeo. Actus ergo soluēdi in cō ditione ponitur. ita tenet glo. hic in l. cum in se secundo. §. de iniusto testamento. tene menti hunc. §.

Falsa legati. ^b Que aduicif ad di/ minutionē no op/ tur augmētū. h. d. fact. §. de le. i. l. legata gene/ raliter. **Opp.** §. m. §. pecu. le. l. deniqz. §. iterdū. So. quādoqz verba q apponunt ad diminutio nē sunt mere priuatiua: z nihil inducūt d neces/ sitate: tuc ex istis no iducitur dispositio: vt. l. le/ gata inutiliter. §. de leg. i. z. l. si mihi: z tibi. §. in legatis in glo. §. de le. i. z ibi dixi. qñqz sba licet sint puatiua tñ aliqd ponūt: ut i casu nri §. nam ex cētū relictis ecce positio dimiuit certā qñta tē. Ecce puatio: z tuc si qdē istud relingtur aō priuandi a primo pot stare eēt primo no posito: z tuc no inducif positio primi: vt h. Hic eni no grauauit illuz legatariū cui dixit se legasse. lz he redē suū quē poterat grauare etiam sine hac de monstracione: sed si dixit ex centum que titio le/ gaui volo q ipse titius det seio. x. ga tuc titi^o no potest grauari: nisi illa demonstratōe p supposita ex illo inducif legatu: ut. d. l. deniqz. §. iterdū. **Opp.** §. de le. iii. l. z pculo. Sol. eodē mō: ga ibi ad sequētē positionē de necessitate seqf posi tio primi. vel aliter dicit glo. qd ibi appellatione vsufructus continetur dominium. ita sentit glo. in l. donationes. §. species. j. de dona.

h C A iure re spuit. Leditio si alteri^o arbitrio n u pserit sperni tur a iure. q vide bar. in l. i. §. d hie qd pe. no. z v i xi post imol. in l. turpia. §. i. de leg. i.

C Forte va ileret. Idem t3 h Imol. z alij cōter.

h C A dēuie. Ad istu tex. vide q diti post imol. in l. turpia. §. i. de lega. i.

l C Falsaz cō ditionē. glo. h p sing. al leg. cy. z bal. in l. leges z cōsti. C. d le ga. q uerbū futuri subiu ctiui in statu tū importat simplū futu rū. vide no. l. cētēsimis ad h. de vñ. oblig.

m C Falsa le gati. Op. §. Adde bart. in l. ex hac scriptura in iij. colū. de dol. z vide no. p imol. i l. cētūto. i rvi. colū. cū se. de vulg. z pupil. Et d intellectu huius. §. vl tra h not. vi de bal. in l. i. in. v. col. in fi. d fal. cau. adiec. leg. et facit iste tex. ad id qd no. decidit bal. in l. ii. in fi. d p di inser. qd in p ditione ne negantis nunqz lz lo cuz ar. a con trario sensu usō ibi i pul chra. q.

C Expense ADDE qd hoc no pla cet h pau. d ca. z p rium dicit se con/ suluisse.

b T3 ta n le. No ta de cōditioe ne discedas a li berio: z vide glo. z bar. i l. ij. §. h cuz ita de idc. uid. z h no. imol.

c Tit^o. Et istu tex. vide alleg. p bal. in l. ij. C. d arbi.

d C Petaf. de dictione ne uide bar. in l. qd die bus. §. h. §. eo.

e C Quero vtrū. An be res tenetur reddere rō nem fideicō missario uni uersali. qd se gatur bal. i. l. filium quem habere in fi. sam. bereif.

f Certe licz et vltimam opi. h tenet smol. z uide l. cum arch. medora. C vt in pos. le. §. C Reser. prum. Ad huc. §. vide Pau. d ca. l. pñ. lxxvij. icip. in chri sti noie anē videt viden duz qd dicta filia zc. i pñ.

a Titio fudus Et ista gl. allegant doct. l. i. in prim. iuncto. §. i. de eo p que factum erit. z ibi scripsi. z nota. bar. lz ea no alleget in. l. no soluz. §. morte l. xvj. col. de ope. no. nu. z vide qd p eaz not. decidit bal. in. l. indi. cia. C. d. rei ve. qd dictu notabilis vi ri inducit in stituta cre. dultate; vt ex ea possit cari titulus putatiuus p quo facit qd bn not. bar. in. l. cellus. in. ij. col. de vsucap. z in .l. q funduz §. peurator .j. p emp. z lo. an. r. do. an. i. c. circa de iure pa. r. qd no. bar. in. l. de pu. pillo. §. siqs ipsi in. viij. q. de ope. no. nu. z an. gel. in. l. i. in pn. s. de eo p quem fac. erit: z ibi bal. i. lec. an. tiqua. adde bar. in simili .l. de m. ino. §. tormeta in ver. ij. q. ro a qbus p sonis .j. de qd. z ibi ha bes post eu. b Alieri m solenis lex. Et de rone hu ius .l. vide bal. in. l. i. in prin. C. de i die. vidui. z m. l. i. s. vbi aut. de cad. tol. c Ad hoc op. Et vide q p ista no. dixit bal. in .l. seniu. qui testa. fa. pos. z adde not. barto. in. l. si plures. C. d condi. infer in. vij. colu. z in oibz istis idē seqt bal. in. l. i. C. qn no pete. par. z bal. no. i. l. .i. i. vij. col. C. de sacro fan. ec. in re pe. videf q

Titio fudus Deficiente con ditioe p qua fu it pstita cautio debet legatu ei in que su it translatum in eu casu: z liberaf heres actionē cedēdo etiā si cautio sit defecta. hoc dicit. z ista .l. z. l. cū sub hac. s. e. dicit tex. ibi defecerit: quia titius: z eius fideiussores sunt effecti nō soluen do: z sic est supflua tota glo. magna. **C**op. de .l. libertas. §. i. j. de manu. testa. vbi cautio mutia na nō prestat. So. speciale est fauore libertatis: vt dixi. s. e. l. mutiane. **C**opp. q cautio debeat prestari scōo legatario non hēdi: vt. s. e. l. is cui. So. vt dixi in .l. cū sub hac. **C**opp. q si deficit obligatio nō pōt cedi actio cū nō sit nata: vt. s. de p. u. l. licet. §. ea. in glo. dicit enis q deficit: qa nō fuit pstita ab initio. Ad cōtrariū nō deo. s. q cedat actio conditione indebiti nō ob cām. non autē act. ex stipulatu: z ita loqur hic ver. sed qa zē. vel cedit h actio: qa fuit pmissio facta de sa tisfando nō tū satisfedit: z sic iste ver. sed quia habet duas lec. **C**ad primam lec. op. q si ipse nō exegit cautionem fuit in dolo. vt. l. in dolo. j. ti. i. ergo non liberaf actionem cedēdo. So. be res nō tradidit: sed legatarius eā accepit sm for mā. l. pe. j. p legato. **C**op. ad secundam lec. z vi def q nō pcedat. nā scōs legatarius per legatū: tū sibi cedat actio: qa est pmissioz satisfare ni bil. pdest legatario. **R**ūdet glo. q imo prodest: qain ea uenit interesse in quo est estimatio sui. di. **C**Itē op. z videf q sit in dolo: z sic actionē cedendo non liberaf: ut. j. tit. i. l. dolo. Solu. h erat talis psona cui debebat credi: z sic tene mē ti glo. in qrtū dicit q erat talis cui debebat credi z p hoc facit qd no. in. l. i. i. circa fi. s. de in diez adiec. Sed licet hoc sit uerum nō tamē est d mē te lre: z ideo pone casū plane exponēdo cautio deficit: qa reus principalis: z fideiussor sūt effe cti non soluendo. **C**Querit glo. magna de vna questione: z soluit.

Ex. l. sequenti.

CMinor restitutus aduersus repudiationez legati: an videatur restitutus iuri accrescendi: ibi. **V**idete. Et an stante statuto q extantibus filiis masculis filie femine nō succedat: z sint tres masculi: z vna femina: z dico masculi repudient an portio repudiātū accrescat foronibus vs fra tri: ibi. **E**t p hanc.

Alieri Qui admittit ad legatus de iure spālī ptra volunta tē defuncti nō hz ius accrescēdi. b. d. et ē ista solenis lex: z singularis: z de ista facio ma gnum festum in. l. re cōiuncti. s. de le. iij. **C**op. z videf q in psona titū legatū sit pur: vnde vi def q i persona titū admittat: vt. l. fi. §. seio. s. d lega. ii. So. glo. q hic conditio fuit adiecta vtrū qz: vt hic. ibi alteri tū. **D**icit dy. non fuit apposi ta post nominationem omnium legatariorum qd tene menti: z vult dicere q tūc videtur adie cta in personam oīum quādo post nominatiōez oīuz fuit apposita. s. si post nominatiōē primi tū i pmi tū psona vī apposita: vt. l. sria. s. z cō tra hoc facit. s. de vsufu. l. titio vsufructus. de quo dicā. j. e. l. iulius paulus. **C**op. z videf q mulier habeat totū p ius accrescēdi: vt. l. i. i. pn. de vsufu. accref. Glo. dicit q hoc est ideo: qa d iure spālī admittit mulier. qd tene mēti: z sic no ta q ille q admittit de iure speciali ad legatum non habet ius accrescēdi: z hoc probō per. l. .iij. §. si coniuictim. de le. prestan. z. l. filium. §. si quis legata. e. titu. **C**Sed ad hoc oppo. q habeat ius accrescēdi: vt. d. l. filium in fi. de le.

prestan. So. ibi admittitur de iure speciali ex vo luntate defuncti. ideo habet ius accrescēdi. sed h admittitur de iure speciali contra voluntatem defuncti. z hoc sentit glo. Sed hoc videtur con tra. d. l. iij. §. si coniuictim: z. l. filius. §. si quis le gata. j. de le. prestan. vbi licet veniat sm uolunta tem defuncti non tamen habet ius accrescēdi Sol. q habet ius accrescēdi est veruz quando petit legata ab eo qui habet cūtra uoluntate de functi. sed si habet sm voluntatem defuncti tūc non habet ius accrescēdi. vt in contrariis. Et rationes sunt faciles. **V**idete per hoc soluitur questio: minor. xv. anis restituitur ad legatum repudiatum habebit ne locum ius accrescēdi. **V**idetur q non: vt hic. **P**uto contrariuz: quia restitutio reponit eum in legato cum iure accre scēdi: ut. l. i. §. i. de coll. bono. **P**reterea iste mi nor habet legatum de uoluntate defuncti: z pe tit ab eo qui habet ex uoluntate defuncti. **C**Itē oppo. contra hoc de. l. si duobus in prin. j. de contratab. z de coniu. cuz eman. li. l. i. §. si quis ex nepotibus: ubi inter plures venientes per cō tratab. habet locum ius accrescēdi. Sol. quod dixi non habere locum ius accrescēdi est veruz in legato. sed in hereditate habet locum indi stincte ius accrescēdi ne quis decedat pro par te testatus pro parte intestatus: z ne quis dece dat pro parte cum herede pro parte sine here de. Sed fateor q si essent qui venirent cōtra vo luntatem defuncti de iure speciali q prius effet ius accrescēdi inter eos qui veniunt de iure com muni q inter illos qui veniunt de iure speciali: vt. l. sed cum patrono de bo. pos. **E**t per hanc .l. cum glo. determinauit. do. **R**af. talem. q. dicit statutum q extantibus filiis masculis filie femi ne nō succedant: z sint tres masculi: z vna femi na: z modo ex illis masculis duo repudiarūt: an habeat ius accrescēdi masculus vel femia. **D**eterminauit q in qrtū illi fratres habēt vltra vi rilem habent de iure speciali: z ideo non habēt ius accrescēdi: z sic deuenit ad filias per. l. istā: z ista verba sunt sua. Sed hoc non est veruz: qa illud habet locum in legatis non in hereditati bus. **P**reterea ius accrescēdi competit por: tioni non persone: ut. l. bec scriptura. s. e. z. l. si quis titio. de vsufu. z dixi in repetitione. l. re cō iuncti in. iij. q. principali. **D**icitur hic q ista con ditio facit deficere legatum. contra imo uidetur respui. s. e. l. cum tale. §. uicino. z. l. sed si bec. §. fi. **D**icit glo. quandoqz conditio apponitur mu lieri: z tunc reuocatur: ut. s. e. l. sed si bec. z tūc est uerum si inducitur uiduitas perpetua. secus si ad tempus: ut. d. §. si item si inducitur respe ctu omnis persone. secus si vnus tū: ut. s. e. eo. .l. cum ita. **I**tem si respectu omnis loci. secus si vnus tū: ut. s. e. l. hoc modo in fi. **I**tem habet locum in uirgine. secus in uidua. hodie in autē. cui relictum de indic. uidui. z no. s. eo. l. cum ta le. §. meue. **A**ut apponitur conditio aliū perso ne de uiduitate vnus mulieris: et non remitti tur: ut. l. auia. §. titia. j. eo. et. l. i. C. de indic. ui duita. et hoc est uerum salvo eo quod dicitur in prima glo. huius .l. si illa persona esset mul tum coniuicta persona mulieri: ut. j. e. l. heres in fi. **I**tem vbi alias: nisi ille extraneus sit roga tus de restituēdo mulieri. vt. l. auia §. titio. si ve ro conditio que inducit uiduitatem simul indu cit mulieri: z aliū. tunc bene dicit glo. cum prece dentibus limitationibus.

Jes Dies incerta p aditione ha berur. b. d. **C**oppo. j. e. l. be

riari bto q ipie dicit in .d. l. senium.

Jes. d. Et ad istā .l. adē .l. talis scriptura. d leg. i. vbi cō ditio appel latur dico hz incert: z iō ibi dicit imo. p illū tex. fa cere q statu tū loquens de die traba tur etiaz ad cōditionez. qd no. z dif ferentiā iter diē incertaz z cōditionē vide p glo. z Bar. in. l. nā z si cum moriar. s. d cōdi. indeb. **E**t qd dicit f certa habea tur p condi tione uide bal. late in. l. ambiguita. tis. C. d vsu fru. z ibi in ter cetera di cit q vbi di es lerta est mitta cū die certa nō fa cit conditio nem. allegat ter ibi q nō est alibi.

res meus. Solu. ibi dicemus. C. oppo. insti. de uer. ob. §. ex conditionali. Sol. aliud in stipula- tione aliud in legato: z ponitur rō ibi: z l. si uxō rem. C. de condi. inser. Alia iura dixi in l. si filia .j. de uer. ob.

Fideicommissū

Fac h ad q. de ingre- diēte monasterium: an per ingressū mōa- sterii conditio fideicommissi expiret. quam ponit dy. in l. si ita. §. de le. ii. z ibi plene dixi in aut. nī si rogati. C. ad trebel. C. ex. l. sequenti.

Quando conditio apposta in institutioe in- telligatur repetita in legato vide in fi.

Alia.

Edictio apposta in institutioe ne in legato idem facto intelli- gatur repetita. h. d. no. istā. l. C. op. h. vi- detur uelle tex. cum glo. q. hic inducatur repe- titio ppter uerbum hoc amplius. sed nō indistin- cte uidetur facta repetitio. ut. d. l. duos. §. e. z. l. si. §. si. j. de doli excep. So. potes dicere q. h. uer- bum hoc amplius denoret facti accidētiam nō iuris ministerium. Vel dic: z melius. ll. contrarie loquuntur quando in eodem testamento ascri- batur institutio: z legatum. Dic quando in testa- mento institutio in codicillis legatum. pro hoc facit quod no. in. l. plane. §. si coniunctum. §. de le. i. z. l. quinquaginta. §. de pba. sed multum fa- cit contra. l. nenseniū in fi. §. de excusa. tuto.

Sed oppo. §. de lega. i. l. ab omnibus. §. cum quidam. ubi conditio apposta in institutioe nō uidetur repetita in legato. Sol. hic quādo lega- tum fit ab eodem gradu: ut h. z. §. e. l. duos: z. l. si. §. si. §. de doli excep. Sed quādo ab alio gra- du tunc conditio nō intelligitur repetita: ut in. §. cum quidam: z ratio patet per le. C. itē oppo. quādo di. le. ce. l. filium. So. hec. l. loquitur quan- do pcedit institutio generalis: z sequitur legatū sed quando legatum pcedit simplex: z sequitur institutio conditionalis tunc secus: ut. l. contra- ria: z ibi glo. z est ratio: qa maioris efficacie est p- cedēs clausula ad sequētia q̄ sequens ad prece- dentia: habes de hoc tex. in. l. quisquis. circa pn. §. de le. iii. z ibi glo. Ex predictis distingue: aut legatum: z institutio fit eodē testō. aut vnū in te- stamento aliud in codicillis. Primo casu aut pre- cedit legatū: z seq̄ institutio: aut ecōtra. Et hoc scōdo casu aut legatū relingitur ab eodem gradu aut a diuersis: ut ex pdictis pz: z tangā hoc in. l. cum suus. §. de pdi. insti. Dic tex. in fi. uidet cō- tra distinctionē quā feci: aut reliq̄ ab eodē gra- du aut a diuersis. So. h. tex. h. locum in libera- te sine qua legatum non potest ualere. sed in di- stinctionē quā feci dixi q. habet locū in conditio- ne sine qua legatum ualeat.

Titio. Edictio si nō nupserit i extraneo de restituēdo mulieri rogato sper- nitur. h. d. C. Querit glo. a quo petit legatū mu- lier. Et sunt due opi. in glo. De. tenet primā. sz- tu potes tenere quam vis: qa z ista conditio in extraneo respicitur ubi tractatur de cōmodo mu- lieris: ut. j. e. l. heres meus.

Pater. Edictio apposta administra- tioni non suspendit. dationem tutele. hoc dicit. primo. Item conditio limita- tur ex presumppta voluntate defūcti. Itē pditio cautionis non petende remissa intelligit. h. d. z habet tres partes. scōdo ibi nec sigdem. tertia ibi nec sibi. Adde ibi filie cōi: z dic uxori eius ma- tre instituta herede sm dy. h. z in. l. licet. j. vt le. no. ca. C. oppo. q. petēdo de facto cōmittitur stipulatio. z pena. ut. C. de transac. l. ubi pactus: z no. C. eo. ti. l. siue apō acta: z. l. i. in fi. C. d. pact.

So. in contractibus intellige de facto: z sm disti- ctioem quā ponit doc. in. l. ei quidem. C. si mā. ita fu. ali. z dixi in. l. cōtinuus. §. cum gs. j. de v. obli. tñ in ultimis uoluntatibus secus: ut h. z. §. e. l. mutiane. z. l. mulier in prin. §. de condi. insti. z. d. l. licet. j. vt le. no. ca. z ibi dixi. C. Quero hic dicitur onere cautionis zc. quero quid si petit z ille cauit. Et uidetur q. conditio nō sit defecta quia prestat uolens: z sic sibi imputet. In cōtra- rium uidet q. solutio habet viz caut. legitime fa- cte: vt. j. rem ra. ha. l. amplius. sed illud habz lo- cam qñ de iure pōt fieri. qd no.

Am pupillus.

Pupill^o pōt impe- dire conditionez ipleri. h. d. C. No. hic q. dicit de iure cōi. p. eo quod dixi in. l. in testō. j. e. Itē no. de eo qd dicit de tutore. facit ad ea q. dixi. §. e. l. iulianus.

Disiunctio.

In alternatiuis sufficit al- terum impleri. h. d.

C. ex. l. sequenti.

An in ptractibus in qbus spes pditiōis trans- mittit z in ultima uolūtate statz obligatio fit na- ta. Et quare dies certa dī certitudi- ne non impe- dit necessitatē obligatōis. Et qualiter cognosci- tur dies certa a conditioe.

Eres meus.

Dies icertus nō aptus su- pēdere legatus post legatariū mortē nō impedit trāsmisionē. alias secus. h. d. C. Que- ro^o circa hāc. l. in cōtractibus in qbus spes pdi- tionis trāsmittit. Itē in vltimis uolūtantibus in pn. nre. l. vtrū obligatō incōtinēti fit nata. Glo. uidet tenere q. sic. C. vt act. ab here. z ptra here. .l. i. z. l. si pupillus. §. sub pditione de noua. In ptractiū uidet q. nō nascatur: nisi ueniēte morte vt. l. in oibus. j. de regu. iur. z By. in. d. §. si sub pditōe. Et hoc vltimū puto uerū: qa est in ti. C. vt act. ab here. z contra here. facit insti. de inuti. stip. §. post mortē. licet ibi glo. ptra. Rūdeo ad hāc. l. que dicit purz est legatū: ut dicit glo. quia purz est quo ad trāsmisionē. Rūdeo ad. l. nā et si cum moriar. §. de condi. inde. q. ibi puruz est ad impediendum cōditionē idebiti. C. Quero quare dies certa omni certitudine nō ipedit ne- cessitatē obligatōis tollēde. sed dies incerta sic. Rūdeo qñ est dies incerta nō est certum adhuc qd fit in obligatōe ppter interufuriū mediū tpsis nā pōt eē q. x. ānis vel vno vel cētum. sed in die certa iterufuriū mediū tpsis est certū. adeo q. alī- qñ incōtinēti fit pdenatio deducto illo iterufurio mediū tpsis: vt. l. si cōstāte. §. quotiēs. §. sol. mat. Potes tu dicere q. i die incerta ē certū iterufu- riū mediū tpsis: vt. l. hereditatū. j. ad. l. fal. sed re- spiciēdo glo. ibi cessat ptractariū. C. Quero quō- possū cognoscere diē certū a cōditione. Rūdeo dies est qñ simpliciter ponit: z sine expectatiōe alicuius euētus. sed si expectaret euētus tūc est cōditio: nisi apparet de uolūtate testatoris: vt dixi in. l. si cui. §. de le. i. z. l. iiii. de cōdi. insti.

Qui post.

De isto. §. dixi plene. §. e. l. mutiane.

Quod in fraudē.

Edictio si non nupserit remittit in extraneo ppter quā hūsimiliter cessa- ret mulier nubere. h. d. C. No. singularē casum. Per hūc. §. determinatur vna. q. in. l. titia. j. de uer. ob. ubi pena pmissa vni ex cōiunctis reacci- pere in modū nō ualeat. vide p. Ly. C. de spon. l. si. C. Quid si pater pmittit. Lerte nō ualeat in cā cōiuncte psonē: z est rō: qa nō ēst uerisimile q. si- lia relinq̄ret patrē illaqueatū vel faceret patrem

C. Pater. qro qd. Co tra bar. t; h imol. p istuz tex. a p̄rio se fu.

d. Eres b me. q ro. U de bar. late i .l. ita. §. co. i ver. scdo tur ta hoc qro.

C. Qui post ad istū tex. vid no. bal. z imol. in. l. cū filius. §. q mutiane. §. de le. ij. AD DE q. pau. de cast. dicit p hunc tex. aliud eē reli- quere vxori si uitā uidua lez suauerit aliud vsqz q vitā uidualē seruauerit. C. Qd i frau- dē. vide qd p istū tex. vi- cit bar. in. l. de pupil. §. siqz ip̄i p̄o- ri. §. ope. no. nū. in. §. it. qro qd si nō cōsueuit qd no.

a l Titius. de equitate secus. Contrariū t3 hie Jmol. z forte melius. vñ
aliter z no. rñdet bar. in. l. scia. §. gaio de fun. instr. z vide Bart. in
pñ. l. scip. factū tale ppōif. adut' fecit testamētū ADDE fede. pñ. cxlviiij.
b Qm seruo. reddēda instrumēta. S3 aliter loq' h imo.
c Dy. dicit. S3 aduerste. qa in hoc sunt opi. Dy. de quo h p Bar. se
cutuo

Jo. an. in ad
di. spe. in ti.
de obli. z so
lu. §. an om
nia. §. sequi
tur: z etiam
Ray. in. l. si
pūlatio ista
de vbo. ob
sed Jac. bu.
t3 §. dy. i. l.
rogasti. si cer
tū pe. z h se
quis ang. in
l. sed z hqs
§. si qd ca u
tio. cū distic
an sit solut
fenerari vel
nō. z hāc sol
seq' bu. z vi
dēt seq' bar.
in. d. §. si ti
bi fun. bart.
bic aliter lo
q' z p h q
ipie t3 h fac
qō ipse bar.
no. in simili
l. nemo pñ
in. §. qro an
renunciatio
simulatiōis
leg. i. z ad lit
terā hoc qd
t3 bar. h seq
tur paul. de
cast. in. l. iul.
§. idē papi.
de ac. emp.
§. saly. dñm
guit in. l. ro
gasti. §. si ti
bi si cer. pe.
z bal. in. l. cū
allegas. C.
de vñ. ten
et ptra bar
to. h ang. ve
ro z imol. in
. d. §. alteri
distiguit: vt
ibi p eos: et
vide saly. in
. d. l. cū alle
gas. z vide
bar. in. l. qui
res. §. q sti
pūlatio. j. d
solu. z facit
ad no. p bar
to. m. d. §. al
teri. z vide
moder. istī
de ac. §. om
nes autē. z
qd no. bar.
in. l. si dicit
in pñ. de
cunctio.
d' Tuti' cre
do. An suffi
ciat offerre
marfupūm in
iudicio. add
bart. in. d. l.
acceptam in
fi. z imo. i. l.
fi mora. sol
ma. z qd di
xi in. d. l. ac
ceptā. in fi. z
adde Bal.

perdere legatū: ut not. in. glo. l. i. §. in ius vo. ut
ea. S3 qd in patre vel patruo uel auo que soror
timet. Lerte erit idē: ut. l. iiii. in ius vo. vt ea.

C Ex. l. sequenti.

Una cōditio ponitur p alia quādo expedit.

As causas. Fac ad. q. i mar
chia: z in duca
tu est phibitum fieri iniurias de appella
tione a cōi. cōe coegit cōiunctos appellātes: et
p hoc desistat ab appellatione. Lerte cōe debet
puniri p hāc. l. gl. infra sciat hanc. l. ideo tu pone
casū fm Dy. primo loqr in tpe de presenti vel
preterito. Scdo loqr in mō. Tertio facit differē
tiā inter modum: z cōditio. scda ibi eas uero
tertia ibi nec enī. In text. ibi repellūt: ut quādo
relictum est sub cōditio de preterito uel pre
senti: que est falsa fm Dy. In text. ibi cōsumpta
si habes cōsumptā: expone: ut in gl. si habes cō
sumptum: dicitur legatū sub modo in cuius cau
tione prestanda: z modo implendo uersaf sūm
ptus. Nota hie glo. sup uerbo hō. q una cō
ditio ponit p alia quā expedit: qd tene menti. ad
idem tex. z ibi dixi in. l. gallus. §. forsitā. §. de li
be. z posthu.

Alius paulus. Lōditō
ta vni in psona alterius sibi cōiuncti per
hāc dictionē cū: de equitate nō intelligit repeti
ta. h. d. z ē no. l. C. p. z videt q ista repetitio
fiat: ut. §. e. l. auia. Glo. soluit ibi. sed ponit ue
ritas. §. q ibi in psona eiusdē. h diuersorum.
C. p. de. l. iulius uester. j. e. z de condi. insti. l.
cū seruus: z. l. proxi. Sol. ibi in eadem psona.
h in diuersis. C. p. cōtra hoc q in diuersis p
sonis itelligat repetita: ut. l. si seruus. de sta. libe.
So. illa. l. loqr de rigore. h de egrate. C. p.
cōtra hoc sortiter: z videt q ubiqz sit de rigore
vt. l. fi. §. seio. §. de le. ii. So. quādo sit cōiunctio
p dictionē cū: tūc itelligit repetita de rigore: ut
hic. §. de egrate secus s' fauore libertatis: z ideo
tex. dicit hie solū in libertate eē istā equitatez. se
cus in legato: z hoc sentit glo. in. l. si seruo. j. de
sta. li. vbi dicit q ista eqtas nō h3 locum in lega
to. S3 si cōditio fit per et. tunc non inducitur re
peditio: ut. l. contraria: z hoc sentit glo. i. hic et
tex. i. fi. hoc videt inuere. C. Sed oppo. §. h for
tius §. l. mulieri: z titio. j. e. So. hāc est ista: qgd
dicat glo. in. l. fi. §. seio. §. de le. ii. aut cōditio ap
ponit post nominationem utriusqz: aut alterius
tm. Et hoc secundo casu aut cōditio adūciat p
copulam z: aut per cuz: z aut loquitur in relicto
libertatis: aut in aliis: ut ex supradictis appa
ret: et predicta inter psonas: ut. l. seio. §. gaio. §.
fun. instru.

Tenēs reddere rōnē tenēs ēt ad reddēda i
strumēta. z an cū usurarius mutuauit cētū cuz pa
cto q ueniat ad audiēdū pceptuz sub pena: an
presumat in fraudē vsurarū: z an sufficiat offer
re marfupium in iudicio.
C Ex. l. sequenti.

Am seruus Lōditio adie
cta liberrati vi
des repetita in legato: z cōditio ratio
num reddēdarum est mixta dādi: z faciendī. h.
dicit. C. No. q ille qui tenetur reddere rōnes te
netur etiam ad reddēda instrumēta: ut hic. z
§. e. l. sicui: z ibi dixi i. l. §. officio. §. de tu. z ra.

in. l. si ex cautioe. in. vij. q. de non nu. pe.
Titius titius. intelligitur de va. Hec dictio pbatio simpliciter pla
ta intelligit de va. Sibi dixit bar. q intelligit de legitima in. l. ait
pretor. §. i. circa fi. de re iudi. z vide q dixi post bar. in. l. licet impe
rator. §. de le. i. Sed vtrum iuramētū sit vera pbatio glo. not. in. c. si qd
feudum si d
inuisti. inter
do. z vafal.
lis oriat. quā
ibi no. z seq'
Bald. dicit
q nō sed est
quasi pbatio
sine loco p.
batiois quā
tene menti.
fm bald. ibi
adde qd di
xi i. l. publia
in. §. fi. d. cō
sti. pecu. z h
dictā gl. etiā
seq' bal. i. c.
sacramēta i
fm. de pñ. leg.
rec. seu. add
qd no. bal. i
c. i. §. cōuē
ticiā. d. pa
tura. fir. vbi
olno ad ma
teriaz vide. t
Adde qd h
post termi
num nō pot
fieri pbatio
nec etiā po
terat peti q
respondeas
positiōibus
cōstēdo vel
negando: ut
no. in. l. i. cō
tractibus. §.
illo z ibi bal.
. C. d. nō nu.
pe. Ad no.
insti. de act.
. §. itez hqo
in fraudē in
ver. in ea. ibi
v3 ēt credi
tor probare
z. Sibi dicit
gl. in cle.
cōstitutul. d
cōsti. alias d
elec. q si lex
dicē dberē fie
ri fidē intelli
git de plena
istis add qd
not. Bald.
in. l. id quod
paupibus i
. xi. q. d. epif.
z cle. vbi vi
dēt tenere p
bar. hic s' ēt
Jmo. h z fa
cit quod no.
glo. in. l. fi. i
pñ. §. qd
me. cā. z qd
iuramētum
sit releuatio
a pbando t3
bal. in. aut. §.
nouo iure.
C. si cer. pe.
in. vl. colū. z
ibi vide q si
nō pot fieri
pbatio i ali
quo casu: ni
p scripturā.
an poterit d
cidi p sacra
mētum: z q
nō sit p p p

dit. C. oppo. z videt q sufficiat reliqua redde
re: z non sit necessaria computatio. quod patet:
quia vbi sunt nulla reliqua non est necessaria cō
putatio: vt. §. l. proxi. Glo. soluit reliqua pñ. cū
pactū restitūda sunt z computatio est faciendā.
Et ex hoc
dy. inducit in argu. ad. q. vsurarius mutuauit ti
tio cētū pacto apposito q ueniat ad audiēduz
pceptum. alias incidat in penā mille libraruz
dicif pena adiecta in fraudem vsurarum. Rñde
tur q nō est uerum: qa adiecta factio: ut. l. iul. §.
ibidē. §. de act. emp. z. l. cum allegas. C. d' vsur.
Dy. dicit q videt adiecta in fraudē vsurarū cū
principaliter sit adiecta dationi pecunie: z ideoz
tenet q. C. de vsur. l. cum allegas. Lōtra hoc di
ctū q. z Dy. est glo. ordinaria in. l. sed si quis. §.
fi. §. si quis cau. dic q qd. dy. z q. loquitur quan
do qz tempore mutui cōuenit de stando in iudi
cio sub pena. sed. l. sed z si quis in fi. loquit quā
do ex interuallo post contractum mutuū conue
nitur in iudicio: z ibi cauet de stando in iudicio
quo casu nō presumitur in fraudem vsuraruz: vt
pbatur in. l. ii. C. de pac. pi. z. l. si titius. §. d' pig.
ac. z dixi in. l. q. uis. alias incipit calpodius. j. d'
so. z facit p hoc quod no. in. l. rogasti. §. pe. §. fi
cer. pe. C. Quero an sufficiat offerre marfupiz
in iudicio. Et videt tex. q sic. z glo. est in aut. vt
exa. do. §. ii. vbi dicit q dz offerre i marfupio vel
in folle. qd intellige ita q testes: z notari' cogno
scant qra est pecunia q est ibi: qa viderunt nūe
rari. si enim postea diceret q vidit offerri marfu
pium cū pecunia §z ignoraret qra esset nō pba
ret. vt. l. i. §. si cista. §. depo. z ideo tutius credo
aliquem offerre pecuniam numerataz coram te
ste: z poni in bursa: z sic puto itelligi. l. acceptā
. C. de usur.

C Ex. l. sequenti.

Probationis nomine uenit uera.

Titius titius Filiatio nō
pōt plene p
bati. h. d. C. p. z videt q possit pbari
vt. l. filiū. §. de hñ q sunt sui uel alie. iur. Gl. dicit
q pōt pbari ficte nō uere. Ad quam so. facit qd
no. in. l. i. C. quorū bo. z sic no. q pbatio simpli
citer plata intelligitur de uera q quod tene men
ti. facit qd no. in. l. i. §. de pba. de hoc per Jmo.
extra de fi. presby. c. michael. z Ly. C. de iniur.
. l. metus.

Als libertis Si condi
tio mixta d
ficiat per casum nō deficiat relictum alimē
torum: nisi fauore eius in cuius persona deficiat
alimenta fuissent relicta. hoc dicit. C. oppo. de
. l. seio. in pñ. §. de an. le. So. ibi fuit relictum
faure filiorum: z ideo concor. cum pñ. illius
. l. C. oppo. de. l. meua in pñ. z melius in. l.
annuum. §. de an. le. So. ibi stabat per filium. h
per casum. C. oppo. de. l. in testamēto. §. e. vbi
si cōditio deficiat per casum deficiat legatum: ut
. l. legatū. de pñ. i. §. i. §. i. C. de insti. et substi.
Glo. sol. q solum h sit speciale fauore alimento
rum: vt dixi in. l. in testamento. §. e. z Dy. in. c. i
putari. de reg. iur. li. vi. dicit aut cōditio appo
nitur fauore legatariū. aut eius in cuius persona
dz impleri cōditio. aut fauore utriusqz. aut du
bitatur: z sic itelligit. l. in testamēto. fm distictio

Marginal notes on the right side of the page, including the text 'an b' and various other small fragments.

batio sed re
leuatio tenz
bal. in rub.
.C. de pba. i.
.iii. col. & ibi
dixi i. i. col.
Elio li
bertio
C. in
i. ad bar.
& bal. in d. l.
i. C. de leg.
& faciunt ad
q. d. qua ibi
g. bal. zc.

nez huius. l. et l. i. in l. i. C. de leg. h. ponit gl.
& Dy. & pe. non tñ firmant. Sz parcat mihi dy.
ipse loqf male: qa nec hec lex nec aliqua hoc p/
bat: qa nũq̄ pditio apponit in fauore legatarii.
Nã q̄ moref cum alio hoc nõ est fauore legata
rii sed alterius: vt. l. libertis in fi. de ali. le. fz be
res facilius pstat alimeta in domo sua q̄ alibi: vt
.l. iiii. in fi. s. de in die adiecc. Sz iste. ll. dicunt aliõ
.l. vtz legatũ pncipale fit factũ in fauore legata
rii vel heredis. nõ aut vtz cõditio deficit. pe. nõ
dicit q̄ non est spale fauore alimentorũ. imo di
cit aut est pditio successiuã: & tũc sufficit si ichoa
uit: & nõ deficit lz per casũ nõ implet: vt lz cuz si
milibus. aut est pditio mometanea: & hz locũ. l.
in testõ. s. e. Sz nec hoc dictũ Be. placet mihi:
qa etiã in his q̄ habent cam successiuã non suffi
cit incipere: ut. l. q. cõcubinã. s. uxori. s. de lega.
.iii. vnde puto glo. dicere veritatem. sed si istud
legatũ eẽt factũ in aliã cam q̄ alimeturũ deficiẽ
te cõditiõne legatũ nõ valeret: ut. d. l. q. cõcubi
nam. s. uxori. de leg. iiii.

Ex. l. sequenti.

Uerbum cũ petiero: an faciat conditionez: &
que dicatur cauillatio.

Itia heredis.

Legatum factũ alicui cũ petierit nõ est pditioale. h. d. C. No. q̄ verbũ q̄ petiero est cõditiõnale: & videt iple
tum quocũqz nõ petitur etiã extra iudiciũ: ut
.l. amplius non peti. j. rã. ha. facit qd nõ glo.
in. l. q. rome. s. coheres. j. de hõ. ob. z. l. fideiuf
for. obligari in fi. j. de fideiuf. C. Op. ad hoc: et
videt q̄ regraf litis pte. vt. l. amplius. j. rem ra.
ba. So. qñ uerbũ puto referat ad eũ q̄ ex petiõ
ne dz acgrere: tũc nõ regrif lit. pte. sed sufficit so
la petiõ extra iudiciũ: ut h. Si vero referat ad
eũ q̄ dz obligari tũc regrif lit. pte. vt. d. l. aplius.
Sz qd si dixisset si petiero. Rñdeo facit legatũ
cõditiõnale: ut nõ. in gl. l. x. si petiero. j. de verb.
ob. Quid si nõ dixit cũ nec fi. sed dixit q. x. pete
ro. Tex. est in. l. si ita qd pmisit. circa pn. j. de hõ
bo. ob. l. q. equiparatur dictõi cũ. facit qd dixi q̄
pditio q̄ inducit p relatiũ quis vel q̄ est tacita
vt dixi. s. e. l. i. C. Ultimo nota hec uerba q̄ po
nunt in contractibus dotis sine vlla cauillatiõne
q̄ dicat cauillatiõ i. l. natura cauillatiõis. j. d. h. sig.
C. Ex. l. sequenti.

An inter mortẽ: & aditiõne sit dare medium
uide in fi.

Uianus.

Seruus manumissus vel alienatus lega
tũ nõ legitur nisi impleat pditiõne in cu
ius euẽtũ legatũ est expisse collatũ. Itẽ regula ca
tofi. nõ impedit legata quorũ dies cedit ab adi
ta hereditate: nisi heres necessarius existat. h. d.
Diuidit in duas ptes. scõa ibi cum hõ. C. No.
tex. ibi: & ita q̄ p. z. inducit cõditio. C. Not. tex.
ibi vel ueluti cũ in tps zc. nã nisi fuisset hec hõba
nõ pcederet hõ lex: z ibi datũ ats sub cõditiõne li
bertatis vñ relictũ. ita dicit Dy. in. l. cũ seruus. s.
.e. & sine huius. l. habuistis plene in. l. q̄ sitũ. s. p
fenti. s. de le. i. C. Op. & videt q̄ dictio z. nõ facit
cõditiõnem: vt. l. si heredi plures. s. de pdi. insti.
z. l. si ita quis heres. s. de hered. insti. z. l. tripli
ci. j. de uerb. sig. Dicit glo. q̄ hoc inducit dictio
ita. Ego nõ curo vtrũ sit dictio ita. vel dictio fi.
vt. l. si peculũ in pn. s. de sta. li. Abicũqz eniz di
ctio cum facit ordinem inducit conditionez: vt
.l. mulier. de condi. insti. z. l. si peculũ. s. is cui
de sta. lib. C. Oppo. de. l. qui filium. s. si quis ser
uum. s. de hered. insti. Sol. hic loquitur in duo
bus casibus certis. primo quando expresse in tẽ

pus libertatis legatum fuit collatum. Secundo
quando legatum fuit relictum pure hoc exprel
so. sed lex contraria loquitur quãdo fuit simpli
citer relictum nõ adiecto q̄ deberetur pure vel
in tẽpus libertatis. facit pro hoc quod dixi in. l.
heres. s. e. C. Opp. de. l. si in diem. s. si seruo. s.
.e. So. ibi erat conditio expressa que tacite iner
rat. C. Oppo. adempta b libertate videtur adẽ
tum legatum: vt. l. si seruo. s. de adi. le. Solu. ibi
fuit adempta libertas expresse. hic tacite p alie
nationem licet quidam ibi aliter dicant: & male:
quia ppter alienationem non extinguitur lega
tum: vt. l. qui filio. s. si quis seruum. s. de here.
insti. C. Ultimo nota q̄ inter mortem: & aditiõ
nem non est dare medium: ut hic. C. Quero qd
in filio suo. Dicit glo. q̄ est dare medium cũ ha
beat beneficium abstinenti. Contrariũ tenet gl.
in. l. si alienum. s. in extraneis. s. de here. insti. et
Dy. tangit in. l. nam nec emancipatus. s. de lega.
.i. veritas est q̄ de iure ciuili inter mortem & con
ditionem nõ est dare medium: ut hic. z. l. si post
mortem. s. de lega. i. z. l. quesitus. s. presenti. e.
ti. & hoc in instituto pure. sed in instituto sub cõ
ditiõne secũ: vt. l. cõditiõne. s. eo. circa prin. sed
de iure pretorio dico q̄ est dare medium: vt hic
no. z. l. nam nec emancipatus. s. de le. i. dixi ple
ne in. l. si. s. de cõdi. insti. Sed quid operetur ex
stentia sui heredis de iure ciuili. dic vt in. l. filius
qui patri. de vulg. & pupil.

Ex. l. sequenti.

An videar adimere pmo q̄ lego secũdo. Et
publicatis bonis: an veniant legata conditiona
lia. & faciens incõtinenti non videt se corrigere.

Quod traditum.

In li
bertati
bus leuissima expectatur cõditio in lega
tis vltimo loco scripta si ex intervallo fuit appo
sita. sed si incõtinenti legatarii esset electio: ni
si secunda sub cõmemoratione prime scribatur.
hoc dicit cuz duabus. ll. se. & nota bene hũc tex.
C. Oppo. j. l. proxi. So. hic loquitur in liberta
te data directo in. l. se. per fideicõmissũ. C. Op.
& videtur q̄ in separatis conditiõibus sufficiat
alterã existere non curo quaz: vt. l. si heredi plu
res. de condi. insti. So. ibi loquitur quando se
paratim. i. distic. i. diuersis partibus testamenti
vt. l. sub diuersis. s. eo. C. Oppo. de ver. q̄ si pu
re. So. in prin. loquitur quando ex intervallo in
uer. q̄ si pure loquitur quando incõtinenti.
C. Op. tu dicis q̄ ex intervallo zc. contra quia
imo testamentum quod fit ex intervallo non va
let: ut. l. heredes palam in prin. s. de test. So. in
telligas ex intervallo: quia interuenit actus qui
pertinet tñ ad testamentum ipsum non aut aliũ.
C. Oppo. de. l. si te solum. de here. insti. So. gl.
no. ibi & dicit q̄ hic loqtur in legatis. ibi in insti
tutionibus. qd tene mēti. C. Oppo. ad fi. l. & vi
det q̄ ista l. destruat totã materiã cõiunctorum
re. vt. l. si pluribus. s. de le. i. z. l. re cõiuncti. s. d
le. iiii. z. s. si cõiuncti. insti. e. ti. s. si eadem. ibi in
dubio nõ videor adimere. primo quod lego se
cũdo. hic dicit cõtrariũ. dy. in. l. si cur. s. de ad.
leg. videt dicere q̄ ille leges intelligat fm istam
videt q̄ ibi legat secundo sine cõmemoratione
primi. alias secus. sed glo. in. l. sicut dicit contra
riũ. Quid dicemus. Casus est contra dy. in. l.
iulianus. s. de here. insti. z. l. triptici. j. de verbo.
signi. quare quidam dicunt q̄ ille. ll. habent lo
cum in hereditibus. dictũ dy. in legatis. Ego
credo idem in hereditibus: & legatis. arg. ad
hoc. l. titius seiũ cum. l. sequẽ. s. de here. insti.
Et d. hã. l. respondeo q̄ habet locũ quãdo eudẽ

Ulla
i n. op.
adem
pta. Sz pri
um tenet gl.
in. d. l. si se
ruo: quã po
tes saluare
fm dy. ray.
& imo. quã
do alienatio
fuisse volũ
taria. p. l. fi
deicõmissa
s. si rã. s. le.
.ii. Quid in
hereditate
de ter. no. in
.l. si ita scrip
tũ. s. regula.
s. d. li. z post
hu. ADDE
ad hanc. l. q̄
cõsultat bal.
conf. c. l. iij.
lib. iij.

Uod
q tradi
tũ. ca
sus est cõtra
Dy. Adde
Bar. & doc.
in. l. cũ forti
dianum. C.
de lega.

Legata conditionalia. Mo. q. quando publicis bona non veniunt legata conditionalia: sic conditionalia iura non transferuntur ad fiscum ex publicatione bonorum...

...s. c. hoc et aimita in iure conditiona... h. ex ultima voluntate... s. c. si sit conditionalia ex actu iter vi uos: qm illa transferuntur in fiscum...

personae relinquitur. primo vno modo. secundo alio sub commemoratione primi sed. l. contraria quando diuersis personis. Ratio quia in eadez persona facilius presumitur nouatio...

Ex. l. sequenti.

Extraordinario iudicio. i. officio iudicis. Et an legatum factum patri: ut emancipet filium pater teneatur restituere filio emancipato...

In cui legatum

Rogatur emancipare filios non potest cogi iure actionis. sed officio iudicis. Item qui vult antecedens vult consequens sine quo illud quod queritur nullius est momenti...

Amita

sub diuersis in fin. s. e.

ad. l. fal. et adde bartol. in l. postquam in fine. j. vt leg. no. caue. et in l. si qe arbitratu in fi. de ob. et concludit Ro. idem quod imo. hic et limitat ista glo. p. d. l. ex facto: vt dixi. s. et hanc gl. dicit esse no. bal. in l. i. in pe. col. C. de heredi. insti. et primo loco dicta allegat Ro. in no. notabili suo. c. xxx.

Quid si dicit titio heredi. Rudeo secus: quia debemus inspicere quod precessit: vt dixi in l. sub diuersis in fi. et l. in testamento. s. eo.

Legatum.

Legati translatio in dubio videtur fieri sub eadez conditione. hoc dicit nisi forte et simile habet in l. legatum. s. de adi. le. C. de l. sub condi. s. de here. insti. So. glo. aliud in legatis...

Titio usufructus.

definere quod esse non incepit. hoc dicit. C. de l. iij. s. de usufructu. quemadmodum. ca. Gl. lo. h. rigor: ibi equitas. vel dicitur ibi dicitur glo. que incipit saltem de facto. hic non potuit incipere de iure nec de facto.

Serui.

Fauor libertatis fauori nuptiarum preferitur. h. d. et nota bene per hanc l. dicit Guil. q. si alicui inducitur viduitas uel apponitur conditio...

Municipibus

ius iurare per eos qui regunt municipium. h. dicit. C. nota q. populus potest iurare per alium. C. de l. que sub condi. s. de condi. insti. et l. hec scriptura. s. e. So. ibi loquitur de iuramento futuro. hic de preterito.

Ex. l. sequenti.

Conditio tacita que dicitur: et an impediat transmissionem.

Conditiones.

que est solennis: et non indiget sumario. glo. h. nihil dicitur. C. de l. et videtur q. tacita conditio impediat transmissionem: vt. j. e. l. aliqui. So. tacita conditio potest esse duobus modis. vno modo que uenerit ex testamento...

Legatum... l. videtur... in l. gao. in... p. de al. le... ga. et in l. ti... tio. s. serui i... fi. s. eo. et fir... mat h. inol... ga. ca. l. qua... transferri est... privilegiata... ga. egparata... est ca. liberta... tt. iuxta no... i. l. prime. j... de bis que i... testa. delen... C. unci... m. pibus... ad ma... teria huius... .l. vide qd... scripsi post... Barto. in l... aut facta. s... fi. de pen... d. Ondi... c. tides... l. imi... hac. l. nisi ta... lis conditio... inest et p... supra mente... testore. ar... .l. legata. s... eo. h. imo... .l. miles. s... .i. de leg. ii... Adde tñ qd... h. relictus p... dote sit con... ditionale co... ditioe tacita... vt no. Bart... tol. in l. i. s... .e. dum qrit... qd in noie... .s. e. l. qui... bus diebus... .s. termilius... e. in l. h. si p... dote. j. de... leg. perfecta... tñ non trans... mittit. l. titio... ceta. s. titio... genero. v... an nup. s. e... cogita. Et... conditio q ap... ponit p rela... tiuū qd vel... qd e tacita: et... illa impedit... transmissione... hoc et tñ... imo. in l. si... chū q meus... erit. d. le. i. e... bal. in ru. C... d. insti. e. sub... sti. e. Bal. e... imol. in l. q... filabus. s... fi. de leg. i. e... in l. cū qdā... la. fi. d. le. u... ADDE an... legatū dote... sit purū vel... conditionale... pulcre. ach... pñ. cccxxij.

Debes li mitare. Sz bal. in. d. l. q. filiab. q. fi. aliter dicit ad intellectum. d. h. p. pte halle z die q. coiter ap probaf. h. h. imo. ibi no uidet. h. uer. ga illa coditio si aderit beredi uide tur uerifica ta i ultio mo meto seu articulo mor tis in quo e certu aplius no posse ad re. ut e cans cu gl. sing. i. l. h. q. d. leg. ce. vii di er meli hz eu q. intelli gif. relictu sub coditio ne fi heres repudiaue rit: qua codi tionez e cer tum extitisse ex quo non aduit uel repudiauit: et ad pallega tam. l. uide confulit in. l. ab oibus. q. cu q. d. b. leg. i. z ides uidet uelle imo. m. d. s. pro pte post Bar. ibi. Et qd in condi tione tacita puta si uolueris an im peditat trans missione: ui de bal. in. l. qm in prio ribus d. inof. testa. q. z q. non.

vt. l. aliquando j. e. z. l. iij. s. de leg. i. Sol. ibi erat tacita: z illa i dubio uidef venire extrinsecus: et ideo dico in dubio: q. si testator uellet ipedire transmissione possit: vt est casus in. l. coditioib. s. i. s. e. C. Op. z uidef q. p. ditiones extrinsecim peditat trasmissione: vt. l. miles. s. p. pte. cu. glo. s. de le. ij. So. debes limitare hoc dictu q. d. tacita que uenit extra testametu no impedit tras missione: nisi ueniat in prate legatarij b. tuc eniz impedit: vt. d. l. miles. s. pro parte: z no. in. l. filio. s. de lega. i. retigi. in. l. qui filiabus. s. fi. z. l. se quen. co. ti.

Titie. Allegas contraria no auditur. h. d. C. Op. z uidetur q. ista ueniat tm: ut nupta. na pmu legatuz per tet: ut nupta conditione habita p nulla. Itē se cū dū petir adhuc: ut nupta: z sic no est sibi tria. Rūdeo p. l. mulieri z titio. s. e. ubi dicit q. mulier admittit p. d. e. ac si q. ditione eēt ipla: z sic hz ut nupta in dubio: z scōz petir vt nupta: z ideo est sibi p. traria. C. Op. de. l. pompo. s. sed nec i pu beris. j. de inof. testa. Sol. ibi excipiendo hic agendo: uel ibi p. tra diuersos. hic p. tra eundem. de quo dic p. D. y. i. c. nullus pluribus. de reg. iur. li. vi. z p. Ly. in. l. i. C. de sentē. C. Ex. l. sequenti.

An substitutio facta in unum casu si uoluerit porrigat ad aliū casu si no potuerit.

Alter seuerina. No di cit nolle q. no pot uelle. h. d. C. Op. glo. de. l. qui uas. s. uetare. j. de fur. So. ibi loqf in p. biberis petere: z ibi erat p. sona in qua ca debat nolūtaf z uoluntas. uos uidetis q. h. conditio si uolue rit no uerificat p. uerū si no potuerit imo dicit conditio oino: ut uidetis h. Hoc v. f. id qd dixi uobis q. vulgaris substitutio facta in unū casuz si uoluerit porrigif i aliū si no potuerit: ut plene dixi in. l. ultri. C. de insti. z substi. z in. l. gallus. s. z qd si tm. s. d. li. z post. z uidistis no. i. l. ex facto. s. de here. insti. z ibi dixi me dicturus h. Rai. in tractatu substitutionū dicit q. illa. l. ultri. loqf in istitutioe z substitutione. hic loquit in legatis sic in hereditatibus: ut. l. titius: z seius cū duabus. ll. se. s. de here. insti. Dic ergo q. hic fuit scā sub stitutio in pena si nolet nubere. sz ubi oio no est deductū no est pena: ut. l. aliud est fraus. j. de h. bo. signi. ista ergo mulier que no potuit cē fi uel let no debz priuari legato.

Ita fideicomisso. No uidet fine liberis de cedere qui incertum filiu relinqt. h. d. C. Ex. s. sequenti.

Verba directa substitutionis: an obliquen.
Conditionū. Verba usqz ad tep. pnt stare in propria si gnificatiōe: z post tps trasire ad iproprias. h. d. z e no. cans: z facit multū ad materia substitutionō nis cōpēdiōse. C. Op. gl. multū fortiter de. l. h. bis civilibus: z. l. in vulgari. s. de vulg. z pu. ubi uerba directa nunq obliquantur. Glo. non sol. Rai. dicit q. hoc iō: qa iteruenerat noua p. firma tio i iudicis: q. p. firmatio in substitutione iteruēni re no pot. Sz qd ad factū. Ego no recordor qd dixi in. l. p. abul. C. de impub. nūc dico sic q. ista. l. sm cortice p. boz facit multū p. tra. Sed bene respiciēdo nil facit. Dico ergo dispositio q. qua hic loquitur hz cam continuā: z successiuā p. rez tps oī enim pte tēporis gerit tutelā unde meri to de necessitate debemus intelligere testatorem sic intellexisse. sz substitutio cōpēdiōsa no habz causam continuam: z successiuam: quia non po

test mori tota illo tempore. sed in uno pūcto tm z ideo testator vniformiter intellexit: z ideo si sue runt semel directa nunq obliquantur. C. Item oppo. glo. de. l. h. s. man. So. illa concordat no discordat.

Socrus. Cōditio que potest imple ri in uita legatarij expecta tur. nec est locus mutiane cautioni. hoc dicit. C. Op. q. expectare illam conditionez sit tris te: ut. l. cum tale in princ. s. e. So. q. non est ali/ quando mulieri triste. Decratio no uidetur bo na: quia imo tristantur bone mulieres: ut. l. fi. in fi. primi responsi. C. de iure do. Rai. dicebat q. mulieres male gaudent: bone tristantur. sed re gula est q. omnes mulieres sunt male: ut in auē. vt ma. debi. aut credi. s. quia uero. ergo inspici tur qd cōmuniter accidit. ista ratio no est bona: quia mulieres diligunt virum etiam vltra filios. Quare dico q. potest esse talis conditionis vir z vxor q. expectare mortem viri non esset triste: vt si vir est senex vxor iuuenis: ut dixi i. l. mutiane. s. eo. C. Ultimo nota q. cōditio affirmatiua re soluit in tacita negatiua: ut hic. cui concor. l. cū ita. s. eo. l. mutiane: z dixi. s. eo.

Fideicomissa. Dicitio q. diu fa cit cōditione. h. dicit. C. Op. de. l. h. C. de condi. infer. Sol. vt in glo.

C. Ex. l. sequenti.

Si mater substituatur filio in casu huius. l. an idē sit: ibi. Quero. Et an cum ascēdes rogat ascē dentē: ut restituat post mortē intelligat si sine li beris deccat: ibi. Quero quid. Et cuz aliquis ē rogatus restituere si decesserit sine liberis vel cū liberis infra. xx. ānos an intelligatur q. liberi deccat sine filijs: ibi. Quero aliquis. Et an cū testator rogat filiu de restituēdo si sine masculis decesserit: an subintelligant femine: ibi. Quero dicit. Et an cū testator dicit si filius meus deces serit sine masculis: z si habuerit femias restituat tātum si habet masculos: z feminas an dbeat re stituere vide in fi.

Um auus. In fideicomisso vniersali relicto a filio post mortē subintelligitur si deces serit sine filijs. h. d. z multum admiraf impera tor de hoc casu in. l. cum accutissimi. C. de fidei cō. z hoc quādo rogat post mortē. secus si in vi ta. qd dicit ut ibi: z etiā pot esse rō: qa sicut testa tor p. tulit substitutū filio eadem ratione nepoti. Quero qd si tal substitutio fit a matre vel a d scēdēte p. lineā maternā. Rūdeo idē z eadē est rō. qa habet locū in filiis naturalibus: vt. l. gene raliter. s. cum aut. s. de insti. z substi. z nota. ibi. idem ergo si fiat filio nepoti emācipato secus si extraneo: vt no. in. d. l. cū accutissimi. Quero qd si descēdens rogat ascēdētē. Rūdeo puto q. no sit idē h. qa no est rō eadez: z bec. l. z similes loquūtur solum de descēdētibus rogatis. sec in ascēdētibus vel extraneis: z ita uidef tenere glo. j. ad treb. l. ex facto. s. si qs rogat. Quē aliqs rogatus est restituere si decesserit sine libe ris vel cum liberis deccētibus infra. xx. ānos. an intelligatur q. dicti liberi deccat sine filijs. Puto q. sic p. hāc. l. z. l. cū accutissimi. C. de fi deicō. etiā si dicti liberi sunt cōcepti: z nati post mortem testatoris. arg. j. de bo. q. lib. l. paulus. s. paulus. Quero dicit testator rogo filiu q. restituat si decesserit sine filijs masculis: an subin telligatur vel feminis. Uidetur q. sic per hanc. l. et similes. Contrarium puto qd ex eo q. vo luit masculos excludere substitutum videtur vo

pn. z imol. i. l. ex post fa cto. la. i. de here insti. C. Cōditio nū. hūc. s. al legat nota. bal. i. l. neq de pecu. C. Noua cō firmatio me lior est solu. quaz posuit Bar. in. l. in pupillari. d. vulg. z pup. h. alle. C. Fideicō missa. Uide no. p. imo. in. l. cuz testō. ad h. s. e. p. C. z bal. in. l. i. C. d. insti. z substi. b. Tim c. au. qd dic vt ibi. Pro q. est casus i. l. liberto. s. fi liū de ānu. leg. z idē fir mat in. d. l. cuz accutissi mi: z in. l. ex facto. s. h. qf rogat. cl. i. ad tre. AD DE ad hāc Jde. d. anc. p. h. ccccxv vij. Andre. sicu. cōfi. xx viij. lib. ij. et Jdau. d. ca. p. h. hxxviii. z ccclv. i. C. Rūdeo idē. vid bar. in. l. q. filiu s. subinuo. ad treb. idē t. l. in. l. generaliter. C. de insti. z substi. z an ge. z imo. in. l. ex facto. s. h. q. ro gat. ad tre bel. Non sit idē C. y. m. d. l. genera liter. s. cum ait. p. l. nā et si parētibus d. inof. testa. sed bar. v. ex die h. z imo. h. z bene p ang. z imo. in. l. ex facto. s. h. q. ro gatus in. ij. col. ad treb.

ut no. ibi. Vel dic q' ille qui implet conditione consequitur ali-
 qd ex ca onerosa: ut ibi. secus si ex ca lucrativa: ut hic.
Op. ad ultimū notabile qd dixi qd modus quāq' de
 futuro nō impedit trāsmissionē: vt h a p' rario sensu. nā
 imo videt q' hereditas non possit restitui: nisi ei cui te-
 stator iusserit restitui: vt. l. mulier. §. ex affe. de iur. dot.
 Rūdeo nō pōt restitui alij: sed est in rē suā. pecu. vt ibi. h
 heredi q' repñtat psonā defuncti: ut h. Sed op. heredi-
 tas nō adita nō trāsmitit: vt. l. i. §. in nouissimo. C. de
 cadu. tol. eadē rōne nec fideicommissū d'z trāsfire cū fidei-
 comissarius quodāmodo sit heres: vt. l. si filius. §. i. qd
 cū eo: z. j. ad treb. l. postulatē. §. i. Glo. fatef cōtrarium
 z hoc nō d'z exponi sic: q' si sic exponeret esset male po-
 sitū: z ita t'z glo. in l. cū filio. §. de le. i. Ita t'z h'zo in sum-
 ma. C. de fideicō. circa finē colūne. Lōtrariū est ue-
 ritas: z ita tenet oēs doc. vt patet in l. cogi. §. idē metia-
 nus: z l. postulatē: z l. pūilegia. ad treb. z l. apud iul. §.
 antistia. eo. ti. z ibi no. z pba' per hāc. l. z est casus in. l.
 .iiij. z l. si in psonā. C. de fideicō. z l. si impator. ad orfiv-
 cia. z p' z alij moderni hoc tenet in. l. cū filio. §. de le.
 i. Ad rōnem quā dicit sicut hereditas nō trāsmitit an-
 te aditionē: sic nec fideicommissū. p' rñdet q' hereditas
 ante aditionē nō trāsmitit: q' heres nullū ius h'z. Sed
 si decedat infra añū qui daf ad deliberādū infra illū an-
 num trāsmitit: vt. l. cum antiquioribus. C. de iur. deli.
 S'z fideicommissari' h'z actionē ex testō: z iō illa actio trās-
 mittit: vt dicit dy. h. z ego scribo in. l. cū filio. §. de leg. i.

Inuitis **Op.** z videf q' heredes
 inuiti nō pñt reuocare cū te-
 neant actione in factū: ut. l. iij. §. fi. §. di. ob cāz.
 So. de rigore pñt de eqtate repellunt fm glo.

Ubi sub conditione. Nota
 hunc
 tex. z habuistis in. l. cū seruus: z l. ficui. §. e. Dic-
 dicit q' d'z pbare q' nihil subtrahit q' l'iter p'bef. Rūdeo
 probatur coipso q' non pbat' cōtrariū: vt. l. sup seruif
 C. qui militare non pos. li. xij. **Quero** qualiter p' pote-
 rit pbare q' istud qd scriptū est verū. Dic qdā sunt p'one
 ne q' non tenent: z eaz stat iuramento: ut. l. figs. p' redē
 ptione. C. de do. z no. in. l. i. j. ficui plus q' per. l. fal. S'z
 in casu legis nostre dico q' pbat' coipso q' pba' q' bo-
 nus vir tñ expēdit in hoc. h' est casus in. l. fi. C. de ali.
 pu. pre. et tunc credo q' nō sufficeret dicere expendi tñ
 in illa domo: z tantum expendisset bonus vir: vt pba' i
 .l. i. C. de ero. mili. an. li. xij. quod tene mēti: q' notabile.

Mes. Lōditio indiuidua plurib' appo-
 sita nō potest nisi ab oibus impleri.
 diuidua nō ex ca diuidif tā ex parte implēti q' ex
 parte eoz in quorum personis debet impleri. hoc dicit
 usq' ad §. priscus. **Op.** dicitur hic q' conditio i di-
 uidua non potest impleri per vnum contra. C. e. l. pen.
 Sol. fateor q' potest impleri per vnum: ut pfit sibi tñ:
 vt ibi. non aut ut profit oibus: nisi contraria sit uolun-
 tas defuncti. ita probatur ibi: z in eo quod dicit glo. q'
 prodest omnibus male dicit: z de hac materia q' qualiter
 scindatur ius implendi. dicit. §. e. l. cui fundus.

Priscus respondet. Statuliber
 d'z rōnez red-
 dere vbi iudici videbitur. h. d. **No.** hanc. l. z facit ad
 materiam. l. item illa. §. de consti. pecu. facit etiam ad to-
 tum ti. C. vbi de crim. agi. oportet.

Am filius. Non dicit quis posse ad
 ministrare res suas ante
 vicesimū quintum annū. h. d. z est notabilis tex.

Ad legem falciam. Rubrica.

Dictum est supra de legatis ueruz: q' de legatis de-
 trahit falciā. igit' seqt' videre d' lege falciā.

Ex. l. sequenti.

Quare ista lex appelletur falciā: ibi. Quero. Et an
 cū statutū dispōit illud plus q' est statutū de iure cōi an

fit statutū vel lex: ibi. Quero. Et de dictōe vsq' vide i fi.
Ex falciā lata est.

I Biuidit i tres ptes. Prio ponit ordo quo
 lex falciā fuit introducta. vsq'z ibi q' primo
 capite. ibi ponit mēs: z uerba primi capitif.
 vsq'z ibi scōo. ibi ponit mēs: z p'ba scōi capitif vsq'z ad
 . §. l. fal. **Quero** q're ista lex appellat. l. fal. Glo. dicit q'
 appellat a falciā d'z sicut publiciana. Sed p'ra iste
 falciā d'z nō d'z posse tollere legē. xij. tab. ipso iure sicut
 nec p'ror pōt ius cūile tollere: ut. §. quos autē. insti. de
 bo. pos. z pba' in. l. filius. §. h'z quēadmodū. j. d' bo. pos.
 cōtra tab. z l. ex duobus. §. de vulg. z pu. Sol. fateor q'
 p'ror ipso iure nō pōt tollere ius cūile. sed p' exceptionē
 sic. sed iste falciā d'z fuit consul q' pōt ipso iure ius cūile
 tollere. Alij dicit q' iste falciā d'z fuit tribunus. Ita ha-
 bet in decreto. ij. di. c. quēdā. Alij dicunt q' l. fal. d'z a fal-
 ce: q' sic falx resecat granuz ita lex falciā resecat lega-
 tum. Quidā dānant istā opi. q' in pmo capite istius. l.
 nō resecat legata: z tū lex falciā appellat. Sed rūdeo
 lz nō resecat: tū animū resecati habuit. Itē q' pncipali-
 ter ad hoc inducūt vt resecat' ideo ab eo noief. argu. l.
 queritur hermafroditū. §. de sta. bo. hec plus placet q'
 pma: q' video q' treb. appellat falciā: ut. l. pater filiu
 in pñ. j. e. z l. titia. vbi appellat lex falciā trebellianica
 ut. l. iubeamus. C. ad treb. z sic dico q' largo sūpto voca-
 bulo q' qd resecat pōt dici falci. qd facit p' statutis que
 sunt in aliquib' pñibus. dicit statutū q' filia femina sit cō-
 tēta dote p' falciā d' debita in bonis pñf. dicit filia ego
 uolo legitimā meā: q' nō est fal. S'z qdā doc. bene d' ter-
 minat q' ppter cōem vsū loquēdi itelligat falciā. l. le-
 gitima. iō de legitima itelligat. ar. l. cū d'laniois. §. afinā
 . §. de fun. instri. **Preterea** q'ba d' bent itelligi fm q' lita-
 tē p'one ad quā referant: vt. l. plenum. §. eqtij. de vsu. z
 ha. z l. figs. exheredato. §. irritū. §. de iniur. test. **Pro** h
 ego do gl. in. l. si p'onus. j. de do. z h'zo videt ponere i
 sūma in auē. de here. z fal. §. q' pmo capite. **Op.** z vi-
 det q' h'z facultatē legādi a lege. xij. tab. vt. j. de s' b fig.
 l. obuenire: z insti. e. in pñ. Gl. so. dicit. i. datā affirmauit
 h'z ergo q' p' tatem cōdēdi testm ex. l. xij. tab. vt ex. l. fal.
Alterius op. z videt q' qlibet ciuis nō pōt hoc face-
 re: ut. l. si q'ramus. C. de tes. so. vt in glo. **Op.** insti. de
 le. §. legari. Sol. vt in gl. **Quero** si statutū dispōit i il-
 lud qd prius erat dispositū d' iure cōi. an sit statutū: an
 lex. hoc est vtile scire ppter multa q' pñt occurrere. Joā.
 an. in. c. i. e' d' pñ. l. vi. t'z q' statutū sit ius cōe. z q' sit ve-
 rū pba' p. l. ius cūile. §. de iusti. z iur. z l. si creditor.
 §. de le. i. q're ius gētium alterat cū aliqd adiicif uel de-
 trahif. ita z ius cūile: nisi aliqd addaf vel detrahaf p'
 ius municipale remanet ius cūile: z p' hoc ista lex. h'z ex-
 positionē gl. In cōtrariū. q' si testator disponit fm ius
 cōe: ut q' uenietes ab intestato instituit valet vt ultima
 uolūtas: ut. l. ij. §. d' iniur. tes. z l. gallus. p. totā. l. §. d' lib.
 z post. **Preterea** nil p'hibet d' duci statutū ciuitatis. istō
 qd est d' iure cōi. sic nō p'hibet deduci in stipulationē vt
 in aliā p'ctionē: ut in. l. ij. circa pñ. j. de noua. z l. stipu-
 latio. §. facta. j. de s' b. ob. p' istas vltimas rōnes p'bo q'
 statutū sit ius municipale a simili: z addat nouaz formā
 agēdi: ut cōditioe ex statuto agat q' p'us poterat de iure
 cōi agere: z p' hoc ista. l. fm istā expositionem quā fecit.
 Itē sup eodē h'z locū ius cūile: z p' rōnez: ut in bo. pos.
 fm tab. z gl. dñi Jo. an. puto uerā in casu in quo loq' p'
 ut ad supiora referf. **Altiō** vide hic dictiones vsq'z.
 d' cuius significato pōit Ja. de are. h' z Ly. et in. l. a cali-
 gato. C. de nup. dixi in. l. p'onus. §. de leg. iij.

Ex. §. sequenti.
An illud q' resecat per falciā sit naturaliter debi-
 tuz: ibi. Quero.

Secūdo capite. **Op.** in auē. de-
 triē. z semif. post pñ.
 z. C. d' inof. tes. in auē. nouissima. So. hic loq' i q'ra de-
 bita iure institutiois: ut in gl. **Scōo** op. q' si liccat cape

a **Tri** s'
 q' condi-
 tione.
 quero quali-
 ter. Quali-
 ter pbetur
 que diligen-
 ter expēdit
 z vide bar.
 in. l. cū seru'
 §. e. z imo.
 h. z vide qd
 no. Bar. in
 . l. si aut. C.
 ad macedo.
 z Bar. in. l.
 viuis. si cui
 pñf. p. l.
 fal. z qd ibi
 dixi z q' l'iter
 pbent expē-
 se i meliora-
 tōe rei bal-
 in. l. si p. em-
 pri. de eui. z
 vid bar. l. i.
 fi. §. in cōpu-
 tatione. d' iu-
 re delibe. z
 ibi bal.
b **Ales.**
 t' ab oi-
 bus i-
 pleri. vide
 qd dixi post
 bar. l. i. si mi-
 hi z titio. de
 vbo. obli. z
 ponit bal. in
 . l. i. m. viij.
 q. C. quan-
 do nō petē.
 par.
c De hac
 materia vid
 bar. l. i. si pe-
 culiū seruo.
 d' statulib.
d **Prisc**
 rñdet. h' d'c
 text. allegat
 bal. in. l. i. m.
 . vij. q. C.
 de ist. z sub-
 sti. z allegat
 Bart. l. i. in
 v. q'ro iudex
 de lib. leg.
e **Pro** fal-
 ciā.
 adde
 pau. de cast.
 pñ. ex viij.
f **Statutū**
 dispōit ad
 dē Jo. an.
 in. c. i. de fi.
 p'by. in no-
 uella in. vj.
 z in ti. de te-
 sta. in rubri-
 bal. in. l. i. C.
 d' pñi. pecu.
 Alex. h' z Fe-
 ly. pleniss.
 me m. c. i. in
 vltima char-
 ta extra d' re-
 scriptis.
g **Uqz**
 adde de
 hac dictionē
 z multaf alijs
 d' d' cōsilio
 p' viij.

Lex fal. ADDE q. Pau. d. ca. inducit huc tex. ad q. q. si testor dñs plures filios illos instituit & grauavit q. si decede ret sine liberis restituat hereditatez titō. Si vn⁹ ex predictis fratrib⁹ erat cōstitut⁹ in sacris q. nō cēset ille gra uatus: quia nō poterat licite gene rare filios ad qd vide q. volunt Ro. p. ccccxxvij. b. Deo AD DE an reli ctū vt pinga tur ymago alicuius san cti dicat pñu Engel. cōsi. cxxiiij. & an de legatis ad pias cās de trahat falci dia vñ old. p. c. xxj. fe. de. p. c. xxx. & cl. ro. p. li. xxxvij. & cc. xxxviii.

ut. l. nō dubiū. C. de leg. So. itellige hāc fm illam q. de beat cape de volūtate heredis scripti uel ré uacātē: ut. l. pe. j. de le. uel qa testator pmisit: ut. l. ticia cū testō. §. i. §. d. le. ij. als si cē istos casus caper pderet legatū: ut. d. l. nō dubiū. Quero an istō qd refecat p falcidiā sit na turaliter debiti. Et gl. t. q. sic: ut. l. cū qs. C. d. iur. & fac. igno. & l. cuius p errorē. §. d. reg. iur. & l. i. §. d. p. di. inde. doc. ultramō. tenēt p trariū p istā. l. qm nō pmittit dispo nere: nisi vsqz ad doctatē: & qñ resistit obligatiōi na turalis obligatio impedif: ut. l. si nō sorte in pñ. §. d. con di. inde. sed hic resistit. ergo rē. Preterea istud pbatur in. l. linea margaritarū. j. co. & Ly. tangit in. l. cū qs. sed semp reprobauit: & dico q. nō ē dubiū naturale: ut tex. C. e. l. i. ubi dicit si heres dat sciēter ultra tūc nō uidetur donare. ergo aliquo iure est dubiū alias donatio ē. dixi uobis in. l. patronus. §. i. j. de do. Ad rōnem vltamō. dic q. l. fal. nō resistit obligatiōi. s. affisit: qa dicit ita tñ p quarta rē. Sed cōtra istam so. facit isti. e. §. i. vbi dicit tex. q. lex fal. pbibet. i. nō pmittit. sicut dicim⁹ in. l. stipu latio. §. alteri. j. d. uer. ob. Ad. l. linea. rñdeo q. dñium re scindit sed nō obligatiōne naturalē: qa remanet natura lis obligatio prout erat primo.

Lex. §. sequēti. Si fiat statutū q. statutū loquē d cōiunctis hēat locū in omnibus: & p oia in extraneis qualiter intelligif. Lex fal. Ad testm p fictionē legis cornelie cō firmatū pñet lex fal. b. d. C. Op. & vi detur q. oēs leges testamētarie nō pnt habere locuz: ut. l. siqs exheredato. §. irritū. §. d. iniul. test. & l. iij. §. d. uerb. fi. So. vt in glo. qa ille respiciūt veritatez & hec lex respit fictionē. ista pbanf per. l. siqs exheredato §. quonēis. §. de iniul. te. & h no. Par. ad hoc q. tota die fit in ci uitate ista fuit statutū factū q. statutū quod loquitur de cōiunctis habeat locū in oibus & p oia in extraneis itel ligif in casibus in qbus pōt hēre locū: qa si esset in statu to pmo q. in pñguineis pprūs p promittat nō pōt ha bere locum in extraneis: & p hoc. l. ista. C. Op. qd est fm fictionē d. s. trice accipi: & nō recipit extēsiōne: ut. l. mu lieri. & titio. §. ti. i. facit. l. vrānius: & quod ibi dixi. j. de fi deius. h dicit cōtrariū. So. nō recipit extēsiōne. s. actiue hoc est: ut ipsa fictio extēdat ad alia: ut in p trarijs. Sed extēdit passiue. hoc est ut alie leges testamētarie ad ipaz extēdanf hoc tetigi in. l. ij. §. de le. i. & pono in. l. oēs po puli. circa materiā interpretatiōis. Bone filiussa. pōt fa cere testamētū p formā statuti. habebūt ne locū in eo le ges q. loquif de testō. Lerte sic.

Ad eos qui omiffa. Falcidia h3 lo cū in legatis q. de iure ptorio tñ debent: & in his quortuz dies cedit ab adita hereditate: & in his q. ex post facto: an debent ap paret. b. d. C. Op. q. nō valet legatū factū ei q. est apud hostes: qa nō est capax: vnde videt ob stare quod habui stis in. §. in extraneis. in sti. de here. & quali. & dif. So. cō firmat p fictionem postliminij: vt uidi stis in. l. nulla. §. i. §. de heredi. in sti.

Lex. §. sequenti. Legatum deo an videat legatus ecclesie: & an hic. §. fit correctus. Ad municipū. C. Opp. de. §. sinaūt he res in auē. de ecclē. ti. vii sumif auē. si mulier. C. co. Glo. sol. q. h loqf qñ relinqf deo. ibi ad pias cās. Istā so. reprobat gl. p. l. siqs ad de elinādā. §. pe. C. d. epif. & cle. Alij dicit q. ē dñia an reli quas deo vel ecclesie. Sz ista nō est uera: qa qñ relinqf deo videt relictū ecclesie. ut in. §. siqs in noie in auē. de ecclē. ti. Alij dicit: & tenēt q. ista corrigif p illā: & istā te net gl. h. Alij vt d. d. dicit q. ille. §. sinaūt loquif in be redibus q. fuerūt in mora soluēdi: & vidi multos doct. hoc dicentes: & glo. recitat in. l. siqs ad declinandā. C. d. epī. & de. & doc. vt Ja. bu. dicit istā eē veraz de iure. sed qa Ly. dixit p trariū in auē. similiter. iō ego non audeo dicere cōtrariū. Sed mihi videtur q. in corpore non di

catur q. fit in mora. s. q. p falcidiā recusabat soluere: & si cēt in mora aliquo mō punif: ut probaf ex eo qd seqf i illo. §. & ex. §. qui eū pcedit. ego credo q. ista lex sit cor recta: & ita cōmuniter tenetur. Quero quid de quar ta debita iure nature. Et dic ut in glo. & simile in. d. l. si quis ad declinandam. Quero vtruz trebellianica ces set in relictis ad pias causas. dicam in. l. marcellus. §. quod aut. j. ad treb.

Ad solū. Omnia legata q. debēt de subst. itia testōris pñfici pñet ad. l. fal. b. d. C. Ex. §. sequenti.

An de mortis cā capione detrahaf falcidia. Item si ita. Si legatum soluat ante q. aliud transfūdaf lex falcidia locū h3 fe cus si postea. Itē qd mortis cā dat ad euitādū alteri⁹ le gati pñtationē ad. l. fal. nō pñet. b. d. Diuif dñ in duas pres. pmo loqf quādo legatū incipit a pcedētī dispōne. scōo quādo incipit a pcedenti pñtatione. scōa ibi. Idē q. erit. C. No. vñ h videt velle q. ex mortis cā capio ne nō strahaf fal. C. Primo op. q. relictū nō valet: qa videt q. fit relictū noie pene: vt. l. i. de bis q. pe. no. So. fm tēpora antiquissima nō valet. sed fm tpa sfoz sic: vt hic: nisi pcederet dispositio obprobriosa: vt not. s. tit. i. .l. multa. p. Dy. C. Op. dicit in pmo casu penū eē i lega to. Cōtra in. l. i. §. de penu. le. So. ibi a cōditione. h a di spositione nō est verū: qa ibi a dispositione. Dicit gl. nō est ptra: qa dicit nō pōt peti. ergo nō est i legato. s. statū dicā. C. Op. q. vsqz ad interpellationem possit soluere. Itē usqz ad litis pte. vt. l. si penū. j. qñ di. le. ce. Sol. gl. & fatef p trariū: & sic gl. videt dicere q. tex. non bñ dicat. Sz certe iuriscōsultus bñ dicit: & dico q. d. z itelligi q. pōt soluere vsqz ad interpellationē: ut. l. si penū. Sz itepel lari nō d. z incontinētī: s. aliquo spacio pmissio: ut. l. qd di cimuz. j. de sol. Itē vsqz ad litis pte. si alia interpellatio nō pcederet. C. Venio ad aliā gl. & glo. inuit q. duo sūt legata. Cōtra de. l. cū pñtitiōe. j. qñ di. le. ce. Sol. duo sūt legata. s. h in effectu vñ ē: & ista est vñtas. C. Alio op. de. l. si penū. j. qñ di. le. ce. Gl. so. q. h bñ nūq. potuit peti tñ fuit in obligatione ciuili: & naturali. Alij sūt i alia opinione q. nūq. fuit in obligatione. Sz est ptra. d. l. si pe nū: & vide istā gl. t. ergo gl. q. qñ incipit a pcedētī dispo sitione nūq. est in petitiōe. s. in obligatiōe ciuili: & natu rali: & ista videt pbari p. d. l. si penū. qñ di. le. ce. Cōtra istā so. ē glo. in. l. obligationuz fere in si. j. de act. & ob. q. interim est in petitiōe. Alia glo. est i. l. si duo. §. p socio. Dy. & Ja. de are. in. l. ita stipulat. j. de s. obl. videntur istas gl. tenere. do. d. d. i. d. l. ita stipulat. reducit istas gl. ad p cor. & dicit qñqz volo petere quo ad effectuz pte cutiōis: & tūc nō pōt fieri: vt pseqtur: & nō est: qa lite pte stara sup penū statū nouaf pma obligatio: & incipit obe ri qñtitas. nō ergo in snia poterit amodo deduci qd defi nit eē in obligatiōe. ita loqf h. & l. i. §. d. pe. le. Qñqz pe to quo ad effectū iduce de nouationis seu trāfactiōis: et tūc istud bñ possū facere: & sic loqf glo. p traria: & p hoc iste tex. & hoc approbo in. d. l. ita stipulat. C. Sz h istō op. sortiter lex dicit q. si lego penū: & si penū nō dederit heres centum dato q. pmut legatum videtur adēptum sub p traria cōditione: ut. l. aliquādo. §. ti. i. p cōsequens videtur datū sub cōditione cōtraria: ut. l. si penū. de pe. le. & pēdente conditione datum non est in petitione nec in obligatione: ut. l. cedere diē. j. de verbo. signi. Quid dicemus. quidam habent in additiōe. Dy. & videtur di cere q. ideo hoc: quia talis conditio post mortem lega tary legatum nō suspēdit: qa legatario moriente certuz est q. ei penus nō soluetur. Sed certe licet hoc sit veruz tñ seqtur per hoc q. non impeditur trāmissio. nō autē sequitur q. detur petitiō. vt dixi. §. ti. i. l. heres meus. dic ergo q. tex. dicit legatū est qd trāstulerit. Ad cōtrariū rñ deo q. vt sub pñtitiōe adēptū. s. tūc cū extiterit pñtitiō & hoc videtur velle tex. in. l. cōtraria. ibi eo casu quo cen tū rē. & sic est aliud isto casu quādo in penā heredis nō soluētis sit trāmissio quo casu primū legatū non definit

XI

esse purū z sic pōt peti. hic secus si legatum ex alia cau-
sa sub cōditione adimaf seu transferaf. **Quero** utrū
de mortis causa capiōe detrahaf falcidia. **Videtur** qd nō
ut hic. z. j. e. l. accep. **Cōtrariū** videtur. C. e. l. pe. Et hoc
determinauit glo. Ad istā. l. rīdet qd hoc est ppter mo-
rā heredis. Ad. l. accep. rīdet glo. qd hecibi: que heres
accepit nō dat. **Tāgitur** latus in. l. qui precio. s. d. do.
cau. mortis. z. insti. e. s. i. z. **Ly. in. l. q. mortis. C. e. By.**
reassūdo oīa dicta glo. dicit sic. quādoqz heres acci-
pit mortis cā: z nō cōputaf i falci. ut. l. accep. z. l. i. quar-
ta. j. e. **Quādoqz** heres dat: z tunc aut heres dat con-
tra defuncti uolūtate aut preter z nō detrahaf fal. ut. l.
qui precio. de do. cau. mor. **Quādoqz** dat fm uolūtate
defuncti: z tūc aut fuit in mora z nō detrahaf fal. aut in
mora nō fuit z detrahaf. **Sed** ista uerba uident cōtra
f. idēqz erit. **Glo.** uoluit ad cōtrariū respōdere idēqz
. f. si tamē mora iā facta sit. **Sed** certe uidetur qd tractat
iuriconsultus. **Idēqz. f.** ad detrahendū falcidiaz. z sic
nō est uera distinctio **By.** Preterea falcidia refecat le-
gatū ipso iure: ut. l. plautius. z. l. linea margaritaz. j. e.
sed tūc heres nō pōt eē i mora: qd nulla est petitio: ut. l.
si pupillus. j. de sbo. obli. **Preterea** qd mora nō pri-
uet falcidia est expressum in. l. cū pater. s. i. j. eo. **Quid**
dicemus. **Ja. de are. i. d. l. qui pōcio. dicit** quādoqz mor-
tis cā: z tunc nūquā detrahaf falci. ut hic. **Quādoqz** datur
ob aliā cām: z tunc bene detrahatur fal. ut. l. pe. C. eo. z
ista est uera z eā teneatis quā **Bl.** tenebat. z hoc dixi in
. d. l. qui pōcio. **Quero** qualiter dicit iputari. **Respon-**
deo dicitur iputari quādo falcidia detrahaf. nō impu-
tari itelligitur quādo falcidia nō detrahatur. z istud col-
ligitur ex duabus glo. una est super uerbo iputari. alia
super uerbo nec in falci.

Si usufructus legatus sit

Si aliquod diuiduū sit legatum de ipso detrahaf falci.
nō de estimatiōe ipsius. **Itē** diuiduo utruqz estimatur:
ut sciaf an falcidia locū habeat. h. d. **Nota** primo qd
usufructus ē diuiduus z alie fuitutes i diuidue. **Itē** nota
ta qd de diuiduis de ipsa re detrahaf falcidia. de indy-
uiduis de estimatiōe detrahatur falcidia. **Itē** nota qd
oīa estimatur: ut sciaf an falci. debeat detrahi. **Cōp.**
de. l. stipulatiōes nō diuidūt. j. de sbo. obli. **So.** oēs
fuitutes sunt i diuidue excepto usufructu: ut hic. z rō ē
qd usufructus tantā utilitatē affert i parte respectu par-
tis quantā i toto respectu totius. i alijs seruitutibus nō
est sic: ut pbat in. l. in executiōe. s. secūda spēs. j. de ver-
bo. obli. **Cōp.** de usu z habi. l. usus partis. **So.** glo.
qd usufructus differt ab operis. sed i diuidua habentur
ut ope. **Cōp.** s. de ope. seruu. l. pe. **So.** ut in glo. et
bene. **Cōp.** de ope. l. i. si añ. **So.** ut in glo. **Cōp.** de
. l. stipulatiōibus. s. oparū. j. de sbo. obli. **So.** ut i glo.
Cōp. hic qd usufru. dō estimari. qd q̄lter fiet estima-
tio. **Et** dicit glo. qd ex q̄litate rerū zc. ut i glo. **Similem**
glo. habes in. l. unū. s. de usufru. **Sz** si hoc est qd estima-
tio debet fieri hoc mō erit dare qd si pprietas ualeat qd
tā qd tunc nō detrahaf falcidia. **Et** glo. dicit fateor con-
trariū. z est ter. in. l. oīum. s. de usufru. accref. **Alte-**
rius **By.** itelligit istā glo. qd solus usufru. est relictus
z nulla alia res. **Sed** si poneremus usufructū z alia le-
gata esse relicta: tūc eē pōt qd detraheret fal. l. ualet. p-
prietas q̄rtā. **Cōp.** qd id qd est sine utilitate nō cō-
putaf in quartā: ut. j. e. l. i. q̄rtā. **So.** ut glo. qd illud qd
est sine utilitate uel spe illud i quartā nō cōputaf: ut. l.
in quarta. j. e. s. hoc ē certū qd extinguit usufructū l. z de
se nō sit. **Cōp.** hic qd debēt oīa legata estimari. qd
qd ad ppositū posito qd sciaf quātū est in legatis quō
poterit sciri qd sunt i hereditate. p̄bato qd sunt in legato.
Nō ergo sequif si tantū est z nō plus. **Dic** qd de hoc est
glo. in. l. cū de lege. s. de proba. **Et** ista lex pōt induci
an ex legato ope cōstitua ius in re. **Et** hic ter. uidetur qd
nō. **Utrū** opera sit idē qd ius. **Glo.** tāgit i. l. i. j. s. d. usu-

fru. le. z de ope. seruo. l. ij. uidetur contradicere qd sit ius
dicā in. l. ij. s. de usufru. lega.

Si quis creditor. Si debitor le-
gat creditor
representatiōis cōmodū defalcatur. h. d.

Si legatarius. Heres errās repetit a
legatario ultra q̄ hz se
cū dū. l. falci. q̄ro que actio ē ista. z dicit glo. qd est cōdi-
tio idebiti. z istud ē uerū qd heres tradidit ut suā. f. he-
redis. secus si ut suā. f. legatarij. qd tūc nō trāstulit do-
miniū: ut. l. iij. s. subtilius. s. de cōdi. ob cau. Itē tunc
p rei uen. possum petere. hoc mō itelligit **Ja. de are.**
Cōp. C. de iur. z fac. igno. l. cuz testm. z. s. de iurifdi.
om. iudi. l. si p errorē. **So.** ut i glo. z bene tene mēti.

Interdum omnino. Quādo alia
legata debe-
antur ex substitutiōe cōditiōis euētū legata prima pre-
stantur cautione recepta. hoc dicit.

Id quod ex substitutione.

Bona qd ad heredē pueniūt ex substitutiōe vulgari cō-
tribuntur cū herede ex institutiōe. **Idē** in legatis nisi
sint noiātim relicta. **Cōp.** s. de le. i. l. l. z. **So.** hic dixit
tantū uel equualēs. iō ab alio nō debetur. z uide glo.
que icipit ut ipse. **Sz** itelligo qd statim quādo eū nomia-
uit ab eo tātū uidetur relinquere: ut. l. si plures. s. d. le. iij.

Si coheredis mei. Si portio gra-
uata accrescit
nō grauata p ius accrescēdi nō est locus cōtributioni.
hoc dicit. **Cōp.** de. l. si alterutro. j. eo. **So.** itellige hic
ter. fm illū qui suppleaf ex ista distinctiōe. s. glo. tangit
hoc. j. e. l. qd si alterutro. z ibi dicā. **Cōp.** C. de leg. l. i.
So. id qd facit p̄iceps hz uim legis. s. alius. f. iustinia-
n^o rescripsit cōtra eū qd isti iurifcōsulti mādato iustinia-
ni fecerūt: ut. l. ij. s. merito. C. de ueteri iur. enucl.
Ex. s. sequenti.

**Si ciuitas uniuersas uillas quarū una erat pinguis
alia erat grauata an creditores possint uenire cōtra bo-
na omnium: ibi. Sed formo.**

Si coheredem meum. Si por-
tio accedit portiōi postquā legata ceperunt deberi ab
utroqz coherede nō est locus cōtributioni. h. d. **Cōp.**
de eo qd uidistis no. s. s. p̄xi. z. s. id qd ex substitutiōe.
So. hic ceperūt a coherede deberi. z iō nō fit cōputa-
tio. in. s. p̄xi. nō ceperūt deberi. satis cogitauif si pos-
sem istos casus aptaf ad aliā materiā z nō potui. **Sz**
formo unā. q. Ciuitas p̄sina uniuersas uillas simul
z una erat multū grauata debitis. alia erat multū pin-
guis. qd an creditores possunt uenire p̄tra bona oīuz.
Itē dices qd ista unio pōt fieri trib^o modis. **Uno** mō
pone noiā qd una uoces. a. z alia. b. z tūc pōt itelligi qd
. a. uniaf cū. b. z. b. cū. a. uel vtraqz simul. z ē d̄fia i hoc
z isti modi p̄batur i corpore: ut iudi. sine quoquo sus-
fra. s. illō. z. s. hoc aut. z plene. C. de metropol. l. i. li. xi.
z plenius eē ne se. va. c. i. **Posses** tu dicere. casus ē hic
cū accedat grauata non grauata: ut in. s. si coheredis.
Alius dicit qd nō hz locū cōtributiō: qd iā iccepit debe-
ri: ut i. s. si coheredē. **Sz** nullus bñ dicit qd illa iura ha-
bēt locū i legatis z vltimis uolūtatiō: qd in alijs semp
fit cōtributiō oīum si ad pauperē uadāt diuitie unde-
cūqz: ut. l. q̄ dotis. s. so. ma. z. l. i. s. finaūr dubius. C.
de iure deli. **Sz** ad ppositū qd unū grauata nō graua-
te: qd ista unio fit a superiori de necessitate credere qd nō
grauata possit ipetrare sepationē: ut. l. i. i. f. j. de sepa-
ra. i alijs oīibus credo qd uilla locuplex nō teneaf ad d-
bita antiqua: qd uilla representat uicē persone: ut. l. mor-
tuo. j. de fideius. z. l. p̄ponebas. s. de iudicijs. z sic est
acti^o homo ueniret ad istā ciuitatē: qd ad debita an-
tiqua nō teneret: ut. l. puidendū. C. de decu. z. l. i. C. vt
nullus ex uicarijs p alienis vicarijs d̄bitis molestef. li.

**De mor-
tis cā. AD/
DE ut per
bal. confilio
ccccxxx. iij.
libro. z Ro.
cōfilio. lxxx.
z. lxxx.**

q. Tenet by. ADDE q. idē sequitur Ro. confilio c. lxxv.

.xj. et hoc tenet By. in l. incola. j. ad municipa: **Sin annos.** Dicemus plene de ista materia in l. ticio. j. eo.

Id quod. C. Op. et uidet q. istud qd heredi debet detrahatur: ut l. stichu. §. in alieno. j. de so. So. si habes hereditari. stat. pprie si habes heredi. l. iure hereditario.

Ex. §. sequenti.

AN heres possit plus expendere i monumento q. testator iusserit. et an q. alius expedit i monumento possit ab herede repetere. et an expesa monumenti detrahatur ut es alienu. et an falcidia detrahatur de ipesa monumenti.

De impensa. Impesa monumenti et funeris necessaria facta ab herede detrahatur: ut es alienu. Item pecunia legata ad monumentu defalcatur nisi q. tenus sit necessariu. h. d. Diuiditur in duas ptes. Primo loquitur de impesa facta ab herede. Secundo de pecunia legata alteri ad faciendum monumentu. secunda ibi: iccirco. Itē prima subdiuidit i duas ptes: q. primo ponit dictu sabinu. secundo dicitur marcelli. C. Op. et uidet q. marcellus corrigit sabinu. sed dicit q. sabinus loquitur i monumento necessario. marcellus i no necessario: ut apper. p. l. nec aplius. C. Op. de. l. cu testō. j. de hb. signi. Glo. dicit hic expedit minus. ibi plus. Sz qd ad factu an heres possit plus expedere q. testator iusserit. Et dicit q. pot. i preiudiciu ipsi heredis no legatarioru. de hoc hic loquitur. C. Alteri op. de. l. hereditas. §. i. s. de peti. here. Glo. ibi et hic se iuoluit: sed trussa est: q. hic q. ritur an oducaat ut es alienu et an detrahatur fal. ibi q. ritur utru alius ipediens possit ab herede repetere. nil ergo illud cu isto. Ad ppositu breuiter no istud declaro ista materia per. q. et primo q. ro quatu heres pot. soluere i monumento in preiudiciu sui. Et dicit quatu vult testator. vñ minus et no plus pot.: ut l. cu testō. j. de hb. fig. sz si min. dixit q. deberet tuc equu expedit: ut l. at si quis. §. equu. s. de religi.

Quero an qd alius expedit in monumento possit ab herede repetere. Et dicit aut expedit plus q. testator vult et no repetit: ut l. q. aliena. §. i. s. de nego. gest. aut tantu quantu dixit testator expedit: et tuc aut vult repetere ac. neg. gest. et pot.: ut l. hereditas. §. i. s. de peti. heredi. Aut vult ac. funeraria repetere: et tuc no. nec illud quod est equu no tantu qd testator iussit: ut l. at si quis. §. equu. s. de reli. et eo casu quo totu repetit e ueru. nisi heres potuisset falcidia detrahere: q. tantu repetit.

Quero an expesa monumenti detrahatur ut es alienuz. Et dicit aut est necessaria respectu funeris et ut es alienu detrahatur: ut s. in prin. Aut no est necessaria: et tunc no detrahatur ut es alienu: ut in s. marcellus. **Quero** an falcidia detrahatur de ipesa monumenti. Et dicit aut sunt legata ad monumentu necessariu et no detrahatur: ut in prin. §. Si sint legata ad monumentum uoluntariu defalcabitur: ut alia legata: ut hic.

Heres institutus. heres acquirit ex sui puidetia uel alterius stultitia no computat i bonis. h. d. tene meti ista legē p ea facit. l. ueditor ex hereditate circa mediū. s. de here. uel ac. vñ.

Item si reipublice. Dicit By. iste casus no repetitur alibi.

Ex. l. sequenti.

AN si mihi debetur res ex contractu sub conditioe eueniente conditioe mutetur dominium.

Quo legato. Pot. quis cam dñij no mutare ca noua extrinsecus supueniente. h. d. C. Op. et uidetur q. imo qd dicatur dñs ex utraqz ca: vt. l. iij. §. ex plurimis. j. de acqui. pos. So. ibi possessio pot. haberi ex plurib. casis dñij no. C. Op. de. l. i. numeratiōib. j. de so. So. ibi loquitur i pluribus casis cōcurrentibus in

idē tempus. hic i diuersis rēbus: ut no. in. d. §. ex plurimis. C. Op. de acqui. pos. l. qd meo. So. pot. ex ca extrinsecus ueniente: ut hic. C. Op. de. l. cu res. s. de ac. emp. So. ut glo. et bene. C. Op. de. l. huiusmodi. §. stichuz. circa fi. s. de leg. i. So. ibi mutat casum in fi. et ista opi. tibi reprobauit ibi. dicit breuiter ut ibi dixi ista lex loquitur quando debet mihi res ex ultima uoluntate. **Quero** qd si debet mihi res ex contractu an existere conditioe mutet ca prioris dñij. Et uidet q. no: q. ex ultima uoluntate transit dñium ipso iure. sz i contractu no sine traditione. in contractu est fides: q. ueniente conditioe mutō dñij et ex noua ca habeo: ut i glo. in. l. iij. §. ex plurimis. j. de acqui. pos. et casus e i. l. sub conditioe. j. de so. plene distigue: ut in. d. §. ex plurimis.

Erhis. No vitia res si uenit i eu casum i que no potuit ichoari si casus supuenies tedit ad eundē effectū cu primo. h. d. C. Op. de. l. iter stipulatē. §. sacra. j. de h. ob. et l. uranius. j. de fideiuf. Breuiter casus supuenies tedit ad eundē effectū cu pmo. hoc determinat By. in. c. actus legitimi e. de reg. iur. li. vi. **Quero** an rei dominiū habeat ex casis diuersis. Et uidet q. sic q. concurrunt i idē tempus: ut l. i. numeratiōib. j. de solu. glo. determinat cōtrariu et male in. l. iij. §. ex plurimis. j. de acqui. pos. et ibi p. By. reprehenditur.

A. l. fal. eris. **Quero** quid vult dicere lex.

Bi. glo. ipse solus et. ista glo. reprehendit alio mo solus. l. deducit et. ut glo. q. ea reprehendit. Tertio mo legat ut ipse solus oducat que testator dānat et licet alij teneatur habet regressuz. C. Op. de. l. cu ab uno. §. de. le. ij. So. ibi spale fauore dotis. C. Op. et uidetur q. detrahatur de alijs coheredibus: ut l. si filia. §. pap. s. fa mi. her. Glo. dicit fateor q. ipse detrahatur a coheredibus: q. uidet esse grauatus liberare eos. Sz alij coheredes no faciunt mentionē de ere alieno: q. no ipsi sz alij sunt grauati. idē no. in. d. l. cu ab uno. Sz op. certu est q. oēs coheredes tenentur p hereditarijs partiōibus et liberatio uidet eis legata a coherede. ergo apper. q. coheredes capiunt liberationē iure plegati. Sz tuc arguo qd iure plegati capiunt no computat in qrtā: ut l. id aut. et l. qd aut. et l. in quartā. j. eo. Videt ergo q. oēs debet habere rōnē eris alieni. nec legatarij possunt dice ali. e grauatus. Quid dicem. Nescio qd dicam nisi reduca me ad cautionē q. in casu qm testator grauatur unū: vt soluat es alienu ex mēte testatoris q. alij no habent rōnē eris alieni. ad hoc. j. e. l. cu quo.

Ex. l. sequenti.

Fructus an dicatur pars rei et an ptus ancille.

A. l. fal. placuit. Ista est singularis lex.

et h. d. Fructus pendentes dicuntur pars rei et re faciunt pcciosiorē. secus i partu existente i uētre. h. d. **Quero** q. fructus dicuntur pars rei. habes in. l. fructus pendentes. s. de rei vñ. et l. si. §. pe. j. q. i frau. credi. Itē nota q. no dicit partus pars rei: vt hic. et l. partu. j. de hb. sig. et l. res aliena. §. sceuola. j. de vsuca. C. Op. et videtur q. ptus pars rei dicat: ut l. i. §. ex hoc rescripto. s. de vñ. ispi. So. illud e veru quatu ad illud edictu. se cus quo ad alia. C. Op. s. de. le. ij. l. qd ex paphila. Bi. glo. aliud i emptione et aliud i herede. Nil e dicere. dicit q. ibi no e pcciosior ancilla ppter partu: sz carior emaf. nil eni adest ei ppter q. ipsa sit magis pcciosa q. partus no est eius pars. et id no e aliq. ps q. facit ea pcciosiorē. nec of pcciosior: sz ppter aliquā qlitatē ea emaf cariorē sz fundus e pcciosior i se. C. Op. de. l. q. i utero. s. de sta. bo. So. ut glo. quod tene meti.

Quod supra. Glo. ponit casum dupliciter. et de primo sum cōtentus et est iste casus o materia. §. quod vulgo. j. l. proxima.

b. C. Sui puidetia. ADDE inquantum aler. t. agit an acquiritur ex usufructu filium sint cōdicanda q. posui p. ip. in. l. cu o. j.

Fragmentary text from the right edge of the page, including words like "ad legem", "fructus", "ancilla", "partus", "pcciosior", "emaf", "fundus", "pcciosior", "utero", "sta. bo.", "glo.", "casum", "dupliciter", "cōtentus", "materia", "vulgo", "proxima".

A ratione.

Si servus sub condi. Istud qd si extaret no estimaret heredi no iputaf. alias secus et si est pem/ ptu. h. d. C. Op. s. de nox. l. si heres. so. illud contingit ppter doli heredis. C. Op. j. e. l. si servus. So. ut ibi ga concordat no discordat. C. Ultio iste. s. uidef facere cotra duo mea dicta i materia de evictioibus. Dico q in ultimis voluntatibus i legatis p aduentu coditionis no fingitur retro: ut. l. si matri. s. queadmodu. j. de ex. rei iudi. z. l. i. s. ad syll. hic uidef cotra. Itē dico re perēpta no hz locū fictio: ut retro fingat: ut. l. hac scri ptura. s. ad. l. acquil. z. l. uli. C. d. sen. pas. z. ibi doc. no. hic dicit cotrariū. Sed ad cotraria respōdeo q hic no fingitur retro. Sed rō ē q si res esset hodie no estima/ retur: ut. j. e. l. s. si servus.

Imperator marcus. Ex facto qd trahit originē testatore viuente no cōputatur in quartā. h. d. cum. s. sequenti.

Si servus testamento. Istud perem ptū no estimaf qd si extaret no estimaret. h. d. In tex. ibi necaret. q post aditā hereditatē ultio supplicio subiciatur. C. Op. q. quid perit morte: pit heredi: ut. l. in rōne. in prin. j. e. Glo. huius cotrarij timore vult di cere q concordat cū illa. z. iō lege itterrogatiue istū tex. z uide istā glo. q incipit cū adif hereditas zc. Dy. repre hēdit istā glo. z dicit q istud est cotra casum. l. eris alie ni. j. e. Itē in. s. i. s. e. l. loquit qn coditio extiterit: z tūc nullo mō estimaf. sed quādo deficit coditio tūc estima tio fieret si viueret. z hoc vult tex. z iō puto uerum dice re. Dy.

Ex. s. sequenti.

An heres no cōficiēs inuētariū teneat ad solida le gata z priuē fal. ibi. Sed cotra. Et an iuentariū pupil li pfit substituto: ibi. Uenio. Et an si pupillus no fecit inuētariū substitutus sic possit strahere integrā falcidiā: ibi. Quero. Et an cū substitutus facit iuentariū dbeat i illo ponere bona q erāt tēpore mortis defuncti uel pu pilli: ibi. Quero qn. Et an cū institutus i primo gradu fecit inuētariū postea p restitutionē abstinuit uel repu diauit an iuētariū pfiat substituto vulgariter: ibi. Al terius. Et an cū institus sub coditioe pēdēte coditioe petit fm tabulas z facit inuētariū si postea extat condi tio pfit iuentariū: ibi. Quero. Et an cū tutor facit iuē tariū pro pupillo illud sufficiat: ibi. Quero tutor. Et an iuentariū heredis pfit si deicommissario: ibi. Quero si heres. Et an fideicommissari? possit ex psona sua facef inuentarium: ibi. Quero.

Quod vulgo dicitur itab.

Iste. s. ex difficilis z iuuenib? horribilis z sequēs uide tur horribilior: z breuiter. h. d. In testamēto patris et filij una falcidia locū hz z legatorū z bonoz fit cōtribu tio z in detrahēda falcidia tēpus mortis patris ispicif z bonorū augmētū uel diminutio post cōtingēs no p/ dest nec nocet legatarijs. h. d. Diuidif i qttuor partes s; Dy. pmo ponitur vulgaris regula usq; ibi: quāuis. Ibi ponit pms effectus regule usq; ibi: fm q. Ibi po nit secū dus effectus regule z eius exēpluz usq; ibi: nec adire. Ibi rñdef tacite obiectioi usq; ad. s. si filio. Ibi i tex. pstat noie legati ibi: patrimoi: ga illud habz locū ipecto tpe pnti no augmēto uel diminutioe post cō tingēte. Itē ibi sub cōditioe si casus pupillaris substiti tiois euenerit. Itē ibi intelligūtur. z iō cū uideant vno testō relicta tēpus mortis patris ispicif no augmētum uel diminutio postea cōtingēs. C. Nota q iste substiti tus dz legata q a pupillo ceperūt deberi: ut es alienuz. Itē nota q ispicif tps mortis patris no augmētū con

tingēs uel diminutio. C. Op. ad pma partē: ga patris z filij diuerse sunt hereditates: ut insti. de vul. substi. s. igif. z. s. s. vul. z pup. l. ij. s. si prius. s; si plures sunt be reditates. ergo plures falcidie: ut. l. i. i. singulis. j. e. Glo. rñdet i positioe casus: quia hz plures sint hereditates. vñ ē testamētū: ut. l. pns z filij. s. de vul. z pup. S; in/ stat ga istud no uidef bñ dictū cū debem? ispicere ma gis hratē hereditatis q unū testm: ut. d. l. in singulis. Rñdeo ideo hec ratio pluralitatis hereditatis no ispi cif: ga testator oēs istos mixtim in unū testm cōsidera/ uit cū mixtio fit secuta hz locū ptributio. S; si qd istoz deficeret ga mixtim no cōsiderauit uel ga non fit facta mixtio: tūc ispicitūtur plures hereditates: ut i sequēti cō trario uidebitis. C. Op. s. l. pri. ubi no fit contributio bonorū pns z filij. Rñdeo ibi testator substituit exbe redato. hic filio istituto. uide rōne: ga quādo filio exbe redato substituit no vult q misceatur bona filij cū bo nis pns. iō sunt due hereditates cū hic pater no confi derauit q mixtio fieret. S; cotra istud uidebit. j. e. l. in fi. Rñdeo z dico q hac. l. s. si. testator voluit relinquēf legata ab istituto z substituto. z iō appet q cōsidera/ uit d cōtributioe z respexit istud quo erit heres filij sui. sed. s. l. pri. no relinquit legata i secūdis tabulis. z iō te stator no habuit respectū ad tps quo bona cōmiscenf. i duobus ergo casibus testator cōsiderauit. Primus casus ē qn istituit filiu. secū dus ē qn no istituit: s; i sub/ stitutiōe reliqt legata: ut hac. l. i. fi. C. Op. de. l. si filij q patri. s. de vul. z pup. So. ibi no adiuu filius pns be reditātē. Rō ga no ē facta cōtributio: ga bona no sunt mixta seu vnita. iō ibi sunt due hereditates. hic hō fili? extitit heres pfi z adiuu z bona sunt cōmixta. C. Uēio ad sam ptē z op. glo. q tex. sibimet cotradicat. dic lex q est ut es alienū z postea fit cōtributio. Contra ga es alienū ante oia deducif: ut. l. irritū. z. l. i. iponedā. C. e. ti. z. s. e. l. i. i. fi. So. glo. dupliciter z uide istā glo. q inci pit. S; uidef heclra. z pma so. glo. ē. z dicit q tūc ha/ bet loco eris alieni qn legata oia possunt solui. bōa so. est. s; uidef modici effectus: ga fm hoc ē idē qd i oibus alijs legatis ga legata respectu ipsius heredis debent ut es alienū: ut. l. i. C. de bo. auc. iudi. pos. Dy. uidetur aliter sol. z fatef q ab ipō istituto debet ut es alienū. s; a filio debet ut legatū. S; ga ex psona filij detrahif fal cidia. iō fit cōtributio z ex eo detrahif falcidia. S; hoc no est uerū: ga si ex psona filij straheret falcidia detine ret: ut ipē filius. qd no ē uerū: ut hic. itē filius no cōtr/ bueret cū legatis substituti z sic nec substitutus qd ē fal sum: ut h. d. C. Op. j. pri. s. videbitis. j. in h. itaq; h; tas. z q substitutus ex psona sua strahit: aduerte z dic q Dy. bñ dicit q ex psona pupilli d? heres detrahere fal. ga pupillo erat cōditionalis. q si veniret dditio pu pillaris substitutiōis deberet posse diminui: ut. l. i. s. l. terdū. s. de vul. z pup. z h; ista dditio posset in pupillo existere. tū ē ex psona pupilli. sic dicimus i. l. heredita/ tis. j. qui. ex cau. in pos. ea. z. l. i. C. ut ac. ab here. Nota tex. q ē. j. s. pri. q dicit q ex psona sua detrahif ē uerū nisi i legatis relictis a pupillo: ga tūc ex psona pupilli. z sic mixtim: ut ibi dicā statim. C. Op. de. l. s; i perator. s. de le. i. ubi dicit q qn sunt relicta alia legata a substi tuto ea q sūt relicta ab istituto no uideatur dberi a substi tuto. hic aut d? cotrariū. So. Dy. duobus modis z qli bet ē hā. ibi loquit qn relingtur eidem. hic qn diuersis psonis. Uel aliter ibi i vulgari substitutiōe loqtur i quo casu no ceperūt dberi ab istituto. h; hō loqtur i pupilla ri substitutiōe quo casu ceperūt dberi ab istituto. ideo substitutus dz. C. Op. de. l. si fundus sub cōditioe. s. si pater. s. de le. i. ubi no icipiūt deberi a substituto. So. Dy. q no iceperūt dberi a substituto pupillariter post quā ceperūt ab istituto. So. Dy. intelligif q no cepe rūt deberi a substituto tāquā a se. s; tāquā a psona isti tuti sic. C. Op. j. proxi. s. vbi no fit cōtributio. So. ibi etāt plures substituti hic vn?. z ibi uidebitis. C. Op. j.

tt ij

XI

commissariū facta restitutiōe p trebel. s; ē opus noua ces-
 sione: ut. l. si heres pecuniā. j. ad trebel. l. heres a debito
 re. in prin. j. de fideicō. & sic bñficiū iuentarij nō trāsit i
 fideicōmissarij nisi cedat ab herede fideicōmissario.
 Hoc ēt ponit i Spe. de instru. edi. §. dicto. n. qd si he-
 res. Sz dices tu ad qd pdest istud si cedat. Dico qd si
 cedat istud ius pdest sibi ppter creditores ne isolidū
 creditorib⁹ teneat. & ēt ppter fal. i qbus casib⁹ pōt de-
 trahi: ut. l. lex falcidia. §. nūquā. j. e. ti. ¶ Quero si he-
 res nō fecit inuētariū an vniuersalis fideicōmissari⁹ pof-
 sit ex sua psona facef. Hoc dicit qd sic ex egrate qd ha-
 bet loco heredis: ut. l. fili⁹. §. i. s. qd cuz eo. & j. ti. ij. l. si
 postulare. h. d. Ja. de bel. i corpo. e. §. sancim⁹. & tūgit
 Spe. in. d. ti. de instru. edi. §. dicto. n. qd si heres nō fe-
 cit. Sed ego dico sic qd hereditatis restitutiō pōt fieri
 incōtinēti: & tūc fateor qd fideicōmissari⁹ pōt facefere i-
 uētariū: qd heres poterat iure hereditario facefere. ergo
 i fideicōmissariū p trebel. trāsbibit: ut. l. i. post pri. ad trebel.
 Si nō hereditas nō est restituta incōtinēti: s; tps facien-
 di inuētariū trāsbibat: & tūc ex psona heredis nō pōt.
 Sz puto qd ex psona sua possit facefere fideicōmissari⁹ p
 rōnē datā p alios doc. & p aliā rōnē qd inuētariū ē idu-
 ctū: ut fiat ne heres habeat neceffe petere tps deliberā-
 di: ut. l. sancim⁹. §. sinaut dubi⁹. C. de iur. deli. sed ista
 dliberatio ita cadit i fideicōmissariū put i heredes: qd
 pōt pati dānū: ut. l. i. §. i. d. iur. deli. cū sua glo. ergo ap-
 paret qd istud bñficiū p̄sult fideicōmissario: ut heredi.
 & est expressum. insti. d. fideicō. li. §. si qd una. & nō. j. ad
 trebel. l. i. §. si is in glo. i nbo puenit. secus i herede. lega-
 tari⁹ aut hz neceffe facefere qd sentit cōmodū. Sz unū
 fateor qd hz fideicōmissari⁹ nō teneat isolidū qd inuē-
 tariū fecit heres q nō fecit isolidū teneat ppter debi-
 tū suū: ut hic & dicimus i corpo. d. here. & fal. ¶ Altiō
 moueo unū dubiū. dī in isto. §. qd bona patris & filij q
 erāt tpe mortis cōtribuunt. Sz quō ē possibile qd iste fi-
 lius haberet aliqua bona cū qdquid hz pfi querit. Bre-
 uiter potes itelligere qd iste tex. pōt itelligi qd hic filius
 erat miles & pupillus qd esse pōt: ut. l. vlti. C. d. test. mi.
 & l. sed & si milites. §. sinaut. s. d. ex cu. tu. & iō pōt habef
 peculia castrētia. hodie cōstat qd pōt hfe aduētita.

Si filio suo. Ad euidētiā scias qd in toto
 isto libro nec forte i toto cor-
 pore iuris est difficilior tex. & iō legā tex. huius. §. p pti-
 culas apofillādo. & breuiter. h. d. p pte institutus i se-
 cūdis tab. solus grauaf ex sua psona dūtaxat. coheres
 nō qd cōtributiōe facta repif eē grauatus ex sua ac pu-
 pilli psona fal. psequit. h. d. Diuidit i duas ptes. Pri-
 mo loquit de eo q est grauatus ex sua psona tū. Se-
 cūdo loquit de eo q est grauatus mixtū ex psona sua
 & psona pupilli. fa ibi: qd tū dicimus. Itē subdiuidit
 pma i qtuor: qd pmo ponit qd. hō allegatio p una par-
 te. tertio solutio qōnis. q̄rto rō solutionis. fa ibi: & faci-
 le. tertia ibi: sed verior. q̄rta ibi: ut enī. Itē fa p subdi-
 uidit in qnz p̄tulas. Primo ponit qd. hō allegatio
 cōtra substitutū. tertio allegatio p substituto. q̄rto solu-
 tio qōnis. q̄nto determinat unā q̄stionē circa p̄dicta.
 secūda ibi: at quin. tertia ibi: rursus. q̄rta ibi: itaqz. qn-
 ta ibi: huic cōsequēs. Et continuaf iste. §. ad supiorē:
 qd. §. loquit qn unus est institutus & vnus substitutus.
 hic qn pupillus est institutus & plures sunt substituti.
 In tex. ibi onerauerit ultra dodrātē portiois sibi cōtin-
 gētis. By. & ibi: & facile allegatio pro una pte. In tex.
 ibi. fal. locus: qd cōtributiōe facta legata nō excedunt
 q̄drātē totius assis. Itē ibi aliter substitutū. f. grauātū
 ibi: s; uerior solutio qōnis. Itē ibi p̄ris extitisset ab ini-
 tū & iure directo: ibi ut enī rō solutiōis. Itē ibi uim ca-
 piūt. dic quo ad solēnitatē. Itē ibi & formā quo ad or-
 dinē. Itē ibi & origine quo ad hba uel quo ad substitu-
 tū. Itē ibi oneratus & cōsideratis relictis legatis a se in
 tab. pupillaribus. Itē ibi oibus. f. legatis relictis a pu-
 pillō & substituto & mixtis. Itē ibi at gn allegatio con-

tra substitutū. Itē rursus allegatio p substituto. Item
 ibi: itaqz solutio q̄stionis. Itē ibi oneratus: ut i primo
 casu. Itē ibi q̄rtā ex sua psona. Itē ibi non ē oneratus:
 ut i secūdo casu. Itē si substitutus ut d̄sideret quartā.
 Itē ibi p̄fusiōe. i. ppter cōtributiōe legatoz relicto
 rū a pupillo & a se & sic ex vtraqz psona simul iūcta fal.
 retinebit. Dicit hic qd hz in psona instituti nō habeat lo-
 cū falcidia: tū hz locū i psona substituti. cōtra. §. e. l. §.
 qd vulgo. So. ibi fuit vnus substitutus. hic duo. Sz cō-
 tra hoc facit. j. co. l. pater filiaz. §. fi. Sol. ibi qn plures
 substituunt. iura cōtraria loquunt qn vnus pluribus
 substituit. Dicit hic ut enī opes zc. Cōp. & uidet qd
 pupillaris substitutiō possit hfe effectū iur̄ paterno: ut
 l. & si cōtra. §. de vul. & pup. So. ibi nō tollit paterna d̄
 iure ciuili. sed de iure p̄torio. iō pōt tū pupillaris rema-
 nere. Cōp. qd uarietas euitet: ut. l. ticie si nupserit. §.
 ti. i. So. ibi. ex uarietate resultat cōtrarietas se ipediēs.
 hic nō se ipedit: qd circa diuersas psonas. p hoc. l. pa-
 pi. §. sed nec ipuberis. §. de inoffi. te. de hac materia p
 By. in. c. mutare. eē de reg. iur. li. vi. Cōp. ad finē de
 l. stipulatio ista. §. fi. j. de h̄b. obli. So. hic nō ē c̄ncus
 sed heres eius. ¶ Altiō op. qd nō ut heres pupilli:
 s; vt substitutus: ut in pmo casu. & sic uidet qd ista stipu-
 latio p̄fit alteri q̄ heredi. So. tā i pmo q̄ in hō casu. §.
 iste: ut heres pupilli d̄strabit fal. alias ad eū nō trāfret
 ista stipulatio. Sz qd ē in pmo casu d̄ detrabere ex sua
 psona. hoc est qd cōditio seu grauamen est iniunctū ex
 psona qd in psona pupilli non fuit nec potuit cōmitti:
 tū spe. respiciebat pupillū put substitutū: ut dicimus i
 stipulatiōe q̄ incipit ab herede: ut. l. hereditariū. j. ex q.
 cau. i. possel. ca. & l. i. C. ut acti. ab hered. & l. repif. j. co.

Questum est si quis. Legata a
 pupillo in
 p̄mis tabulis & a coherede sibi substituto i secūdis de-
 bet cōtribui. secus si ab vtraqz in p̄mis tabulis sint re-
 licta & eadē i diuersis partibus instituto p̄tributio semp
 fiet. h. d. diuidit i q̄tuor. pmo ponit. q. hō vna determi-
 natio in q̄ d̄z fieri cōtributio. tertio alia in q̄ cessat cōtri-
 butio. q̄rto ponit unū casum qd p̄dictis videbat filis nō
 tū ē. fa ibi dixi. tertia ibi: sed legata. q̄rta ibi: & aliā. Ad
 euidētiā tu habes duas regulas vulgares. una ē qd i ta-
 bulis p̄ris & filij una falcidia hz locū: vt. l. i. singulis. j. e.
 ¶ Hoc p̄misso uenias ad tex. ibi vulgo. j. e. l. in singu-
 lis. & §. proxī. Itē ibi a substituto i secūdis tabulis.
 Itē ibi ad cōtributiōe & hoc p regulā positā in. §. qd
 vulgo. Itē ibi extero. a pupillo relictis. s; i p̄mis tab.
 Itē ibi habeat. subaudi integrā. Itē ibi legatoz ab eo-
 dē relictoz. & sic cessat cōtrariū. Cōp. hic d̄ vulgaris
 regula dic̄ legatoz rōnē sepandā. Contra. §. e. l. §. qd
 vulgo. So. h̄ loqtur de vulgari regula qd ponit in. l. in
 singulis. j. e. Cōp. d. l. qui fundū. j. e. So. ibi legata in
 secūdis tabu. nō fuerūt relicta de p̄tributiōe merito nō
 tractaf. ¶ Altiō d̄ hic i tertia pte qd nō d̄z fieri cō-
 tributio. cōtra. §. e. l. §. qd vulgo. So. gl. duob⁹ modis.
 vno nō fm̄ Bug. & illa est n̄a qd relicta ab instituto i pri-
 mis & ab eodē in secūdis nō cōtribuunt: vt hic. Io. alit̄
 ter sol. sed so. Io. tollit p. l. coheredi. §. coheres. §. de
 vul. & pu. Cōp. de. d. l. q fundū. §. q filii. j. e. ubi dici-
 tur qd fiat cōtributio ēt i casu istius tercie p̄ticle. Bre-
 uiter iste. §. d̄z itelligi fm̄ distinctionē illius. §. aut por-
 tio grauata accedit nō grauate & ita loquit hic. aut ecō-
 uerso nō grauata grauate & fit cōtributio: vt i cōtrario.
 Cōp. de. l. coheredi. §. coheres. §. d̄ vul. & pup. Glo.
 sol. & bñ. dico qd ibi fit cōtributio bonoz: ut p hec lega-
 tā secūdis ta. possint augeri ppter bona q substitutus
 habuit ex pma institutiōe seu ex psona instituti. & legata
 data i p̄mis tab. ppter bona aduētita ex substitutione
 similiter possunt augeri nō minui: & iō dicit gl. no. tres
 casus. p̄m⁹ ē legata relicta a pupillo zc. vt i gl. Cōp.
 fm̄ By. oīs substitutus ē cōditionaliter institutus: ut. §.
 e. l. §. qd vulgo. & clarius i. §. si filius. & l. coheredi. §.

a Domina. qñ maritus uel uxor sit dñs uel dña rei dotalis. vide pau. de ca. confilio. cccclij.
b Non ualet. ADDE iquãtū alex. tangit an valet pactū dñs pbãdo solutionez nisi p instrumētū qd si sit statutu & creditor uelur pbare debitu p cōfessionē dñi. toris p testē an possit vidē. de anch. cōf. ceccl. et iquãtū et refert. q. Ray. d. berede ius so non mole stare uxores uide pau. de ca. cōf. cxi.
c Induco. ADDE inquantū alex. tangit an pecunator datus ad emologãdū laudū pos sit emologare iniquū bal. ph. vi. iij. li.

coheres. s. de vul. & pu. Sz qñ idē est institutus pure & p parte sub cōditōe idistincte sit cōtributio: ut hic. ergo & c. Rūdeo dicit Bp. qd hoc ē uerū qd sit cōtributio legatorū relictorū a se. sed legatorū relictorū ab alio nō fit cōtributio. & materiã cōtributiōis dabo plene in. l. q fundum. §. qui filium. j. eo.

Si quis exheredato. Relicta ab istitu to ex p̄mis tabulis & ab eodē in secūdis facta filio exhe redato debet contribui. h. d. C. Op. s. l. pri. Breuiter rūdeo ego dixi in. §. qd vulgo: ibi loquit qñ i secundis tab. legata nō fuerunt relicta. hic sic.

Debitor. Pōt heres grauari ut falciã sibi cōp̄set in debito. h. d. C. Op. j. e. l. qd de bonis. §. i. & §. fi. So. dico qd fallit i casu huius. l. qñ d̄bitor grauatur cre ditore. & rō p̄t ee qd hic fallit qa p̄ additionē debitū est extinctū. iō de facili p̄t prohiberi: ut hic d̄ductio fiat. Sed cōtra hoc op. de. l. cū pater. §. ticia. s. de le. ij. ubi dicit qd resultat iniquitas. Sz vitas est ista qd ibi resultat iniquitas inspecto iure cōi nō inspecta uolūtate d̄functi q̄ seruat: ut p̄bat in. l. lucius. §. maritus. j. eo. C. Alteri op. j. e. l. pater filiã in prin. Breuiter ibi glo. tangit & sol ue: ut ibi uidebitis. C. Op. de. l. qd d̄ bonis. §. fideicō missum. s̄m unã lect. j. e. So. ibi loquit i filiis. hic in ex̄neis. C. Alterius op. j. e. l. qd d̄ bonis. §. qd auus. So. qd dixi loquit i filiis p̄mi gradus. §. §. qd auus. loquit i filiis secūdi gradus: ut est in nepotibus.

Si tacitum. Qui est i potestate alteri ex̄cusat si ab eo tacitū fideicō missum suscepit. h. d.

Pater filiam. Ista est pulcherri ma lex & subtilis. h. d. Que ex̄ casz testam̄ti capiunt i trebellianicã uel falciã nō iputatur. h. d. In tex. ibi in fal. l. i. i. treb. Itē ibi nō reperisset: qa i nullo reperit qd dos nō ē i bo nis patris. Nota qd dixi i summario. Antequã ueniam ad cōtraria istud prin. legit̄ duobz modis. uno modo qd pater nō petijt nec exegit dotē cōsentiente filia sz exe git ea nō cōsentiente. & ista ponit i prin. glo. & istã appro bat glo. in. l. si cū dotē. §. si pater. s̄. so. ma. s̄. istã rep̄bē dit glo. hic & bñ qa si pater exegit tenet cōditōe idēbi ti. & p̄ cōsequēs filia tenet qa est heres patri. ergo ut ea alienū eēt deducēdū: ut. l. irritū. & l. i. i. ponenda. C. eo. ponit̄ secūdo mō casus & illã positionē tene. C. Op. d̄. l. qm̄ nouella. C. de inoffi. testa. So. ibi cōputat i debi ta iure nature. hic cōputat in fal. & vide glo. q̄ incipit lo quif̄ hic de q̄rra. & Bp. dicit glo. in se esse uerã. Sz non quãtū ad istã. l. qa hic nō loquit̄ d̄ fal. iure istī. sz d̄ trebel lianica qa rogata fuit de restitutione vniuersitatis & in trebellianicã uenit qd capif̄ ex testō uel iur̄ hereditario uel alio titulo: ut. l. a filio. i. prin. j. ad treb. & qd ueniat i treb. & qd i fal. dicã in. l. in q̄rtã. j. e. C. Op. de. l. si debi tor. s̄. e. So. glo. dupliciter uno mō qd sp̄ale ē in filia ne oneret in fal. ut. j. l. pri. §. cū fideicōmissus. & ibi exami nabo. Sz quantū est i p̄posito glo. dat aliã sol. quã te ne p̄ hã quo ad cōtrariū: qa ibi loquit̄ in d̄bito heredi ab alio q̄ a defuncto. & rō est quã dixi uobis in. l. si d̄bi tor: qa ibi p̄ cōfusionē extinguit. iō de facili p̄mittit̄ sz hic nō cōfundit̄ cū ab alio debeat. C. Querit glo. po ne qd pater petijt dotē q̄ro qd iuris. Glo. q̄ est hic disti guit. aut petijt litē cōtestãdo: & tūc s̄m iura antiqua est effecta actio p̄pria patris: & tūc i bonis patris repitur & c. ut glo. quã uide ibi. quid ergo si petijt sz non exegit & c. & sic t̄z glo. qd p̄ solã cōtestationē fiat actio trãstoria ad heredes: & istud d̄z intelligi de actiōe q̄ erat s̄m anti q̄ssima t̄pa nō sz t̄pa digestoz: qa secūdū istã t̄pa actio ex stipulatu p̄ lit. cōtes. nō fiebat trãstoria: ut. l. si mari to. §. si uolūtate. s̄. so. ma. C. Querit glo. qd si filia con sentiēte. Et dic ut i glo. & adde ibi petijt. s̄. & exegit. se cus si nō exegit qa nō facit actionē suã p̄pria: ut. l. si ma

rito. §. si uolūtate. s̄. so. ma Sz qñ non exegit secus: ut .l. si. C. cōia utriusqz iudi. & intellige ut ibi. & de ea feci magnū festū i. l. post dotē. C. Quero an mulier sit dña rei dotalis. Dic ut. l. in rebus. C. de iur. do. C. Quero an mulier possit institui in dotem. Dic ut. l. deniqz. §. sed utrū in si. s̄. de mino.

Auia nepotibus. Unus nō deducē de falciã ex̄ alio testō debite cū alijs legatis & alijs oneribz cōm̄scel. b. .d. C. Nota qd ex testō suo testator detrahi falciã nō p̄t prohibere. no. j. l. prox. §. i. sed in testamento alte rius sic ut hic.

Duobus. Iste §. est difficilis i uenibus. et .h. d. Si unz pluribus substitut̄ utriqz directo succedit cōtributio h̄z locū. secus si vni directo alteri p̄ cōsequentiã. h. d. Diuidit̄ i duas p̄tes. p̄mo qñ utriqz directo succedit. so qñ vni directo alijs p̄sequentiã. secūda ibi qd si. C. Mo. qd qñ pater substituit duobz ipuberibz intelligit̄ qd debet̄ abo ipuberes dece dere: ut hic i fi. C. Op. s̄. e. l. in rōne. §. filio. So. ibi fue rūt substituti plures vni. hic unz pluribus. C. Op. de. l. in rōne. §. q̄sitū. s̄. e. Rūdeo hic fuit cōmixtio oium bo norū i p̄sona unius & eodē iure. & iō fit contributio. ibi nō secus. C. Dicit̄ hic qd utriqz heres extitit. Cōtra qa ultio decedēti ē heres: ut hoc. §. in fi. Rūdeo pri. istud p̄t intelligi duobz modis. vno mō qd in prin. facta fuit substitutio separatim: ut. l. pe. s̄. de inius test. Alio modo p̄t intelligi qd coniunctim fuit facta substitutio: & tunc oportet te ponere qd ambo simul decederent. C. Pro cedo & op. ad finē. dicit̄ hic qd ultimo rātuz successerit. Cōtra. l. pe. s̄. de inius test. So. ibi sunt separatim substi tuti. hic cōiunctim. C. Op. de. l. cū heres. §. cū ita. j. ad treb. So. glo. qd ibi i stipulatiōe fideicōmissaria. hic i di recta. & signa bñ istã glo. maxie in fi. & incipit glo. si p̄oas separatim. & qd dicit̄ ista glo. in fi. nōne tora die fit testm̄ si decesserint filij mei substituo talē: qa tūc si vnus de fi lijs decedit prius fideicōmissarius admittit̄ qd alius co heres. Dixi plene in. l. pe. C. de ipu. & alijs substi. dicas plene in. l. heredes. §. cū ita. ad treb. & istaz glo. tenent Bp. & Ly. C. de ipu. & alijs substi. l. pe.

Uod de bonis. Cōtra debi torē cā mor tis liberatū opposita replica. qd falciã cōse quitur. h. d. C. Quero qd si p̄ acceptilationē fuerit libe ratus. Dic ut i glo. & bene.

Si partes p̄mittūt parere laudo & q̄ actio ex eo nascatur & nō sit emologatur an possit fieri ut nō reduca tur ad arbitrium boni uiri.

Frater cum herede. Pactū fa ctū in uita defuncti d̄ falciã nō repetēda nō ualet. h. d. C. Op. de. l. stipulatio ista §. alteri. de p̄bo. obl. So. glo. distin guit: ut hic dicit̄ in ea. C. Op. de auē. sz cū testator. C. eo. So. ista. l. ē bodie correcta. C. Op. j. eo. l. si i testō. So. ut ibi. Induco ad. q. uos scitis qd ex compromisso emologato orit̄ actio. q̄ro qd si p̄tes p̄mittūt parere et qd actio ex eo nascat̄ & nō sit emologatū an possit fieri ut nō reducat̄ ad arbitriū boni uiri hoc mō. & Bp. con sultit qd nō p̄ rōnes q̄s ponit in. c. sciēti. eē de reg. iur. li. vi. & est alia glo. q̄ dicit̄ in. l. cū antea. circa prin. C. de arbi. & illã allegat Bp. casus est hic qd i uita nō ualet pa ctū post sic. & sic in. q. nostra.

Non iccirco. Licet unū legatū quis sol uerit itegrū nō phibet̄ de alijs legatis falciã detrahere. h. d. C. Op. de. l. ul. C. .e. Rūdeo hic intellige qd p̄ errorē soluit. & hoc est ueruz de his q̄ sciēter soluit nō p̄t detrahere. sz de alijs sol uēdis p̄t: ut hic & l. irritū. C. e. C. Sz cōtra hoc op. de auē. sed cū testator. C. eo. Rūdeo p̄ illã ista corrigitur .h. d. ista glo. ordinaria. de ista correctione dicas in. l.

loquitur quoniam fit computatio rationis inter heredem et ipsum legatarium cui est annuum relictum: hoc quoniam cum ceteris et ista est ratio. et ibi glo. tenet et **By.** et **Ol.** et **Rai.** **Opp.** de. l. iij. in fi. s. e. ubi fit computatio alio modo. **So.** ibi quoniam relinquitur civitati aliquod annuum quod estimat perpetuum: ac si relinquatur ecclesie vel monasterio. **Ho.** loquitur quoniam privato relinquitur: quia est incertum quoniam tempore vivat. **Opp.** de. l. penalis. s. annua. s. e. **Ho.** non soluit. sed in. l. lex falcidia si interueniat. videtur solvere in glo. quoniam loquitur hoc quoniam propter ceteros fit computatio vel quoniam cum eo cui est relictum. Sed quoniam tum ad illum. s. annua. ista ratio non est bona. et vide. s. annua. nam hoc loquitur quoniam legatum est incertum: quia pro primo anno purum pro sequenti conditionale. in. s. annua. est incertum quoniam duret et transit ad heredem: ut. l. si cuius predefinitione. j. quoniam di. le. ce. et ideo debet fieri estimatio ut de legato in diem finem. l. in lege fal. non habet. s. e. **Opp.** de. l. hereditatum. j. e. **Ho.** sol. in. l. lex fal. si interueniat. dicit ibi quo ad ipsum legatarium hoc quo ad ceteros. **Ista** ratio non est ratio et contra illam glo. in. l. hereditatum. **So.** glo. aliter hoc quoniam ibi ut scias per quot annos fiat estimatio: hoc ut scias quoniam valeat. Et ista ratio sequitur dicitur **Rai.** et dicitur **Ol.** ista ratio non placet mihi: quia textus dicit hoc in incerto posito quod diu nicturus sit et cetera. **Sed** finem istam ratio ponemus pro certo quod est contra textum. **Dat** glo. aliam ratio quoniam ibi in legato usufructus vel alimentorum. hoc in alio annuo. **Ista** ratio teneo. probo per rationem. lex nostra dicit quod debet estimari quoniam venire in legatum potest. **Iste** modus non cadit in legato alimentorum et in legato usufructus non potest in alium vendendo transferri: ut. l. usufructus. de iure do. **Neque** alimentorum potest vendi cuius cohereat persone et alia sunt alimentum in persona unius et alia in persona alterius. et sic intelligo istam ratio. **Ex** his ergo quod colligitur. **Dic** quoniam quod loquimur de legato sub conditione. et dicitur. s. e. l. in lege fal. non habetur. et. l. i. s. interdum. et. j. e. l. in quietate. s. sed si legatum. **Et** reprobata distinctio **Du.** que fit. s. e. l. si perpetua. **Si** non loquimur in legatis annuis. et tunc aut relinquitur civitati vel alteri publico loco. et dicitur. l. iij. in fi. s. e. **Aut** relinquitur singulari persone. et tunc aut legatum annuum limitatum est certo tempore et fit estimatio sicut de alio legato in diem: ut. s. e. l. penales. s. annua. et. l. in lege fal. non habetur coniuncta. l. si cuius predefinitione. j. quoniam di. le. ce. si vero annuum legatum est simpliciter. et tunc aut fit computatio quo ad alios legatarios et statim huic legi. aut quo ad ipsum legatarium. et recurrimus ad. l. lex fal. si interueniat. s. e. et. l. i. s. cum in annos. s. e. cum similibus. **Et** hec faciunt ad. q. factum est statutum quod de qualibet re que fuerit alicui relicta solidae gabella. contingit quod alicui fuit relictum aliquod annuum. **Dic** quod pro primo anno tamen debet solui gabella non pro alijs annis. sed pro eis soluetur in futurum prout dies cesserit: ut. d. l. lex fal. si interueniat: quia hoc non fuit computatio respectu aliorum: sed tamen respectu ipsius legatarii. sed si esset relictum in diem. tunc dicitur ut dixi in. l. in lege fal. non habetur. s. eo. **Quero** que est ratio quoniam fit computatio ipsius respectu vel respectu aliorum. **Et** ratio est: quia quoniam fit computatio circa totum debet prestari cautio solida: quia de alijs prestationibus poterit fal. retineri. si ab alijs legatarijs quod non ultra debet. tunc fit estimatio. **Si** vero loquimur de legato usufructus. dicitur. j. e. l. hereditatum.

Am quo. **Augmentum** facultatum hereditarij debitoris quicunque contingens. prodest legatarijs in falcidia detrahenda. **h. d.** vides quod augmentum quicunque contingens prodest legatarijs. **Opp.** s. e. l. in ratione in p. **Breviter** debet inspicere tempus mortis circa augmentum et diminutionem rei hereditarie. hoc circa bona debitoris hereditarij. **Contra** in. d. l. in ratione in prin. ubi loquitur in debitoribus hereditarijs. ubi dicitur debitorum facta priora nota. **Rursum.** in augmento inspicimus augmentum quicunque contingens ut hic. sed in diminutione inspicimus tempus mortis ut ibi. **Sed** unde hoc quod glo. dicit. **Et** adverte quoniam estimat res. et tunc semper inspicimus tempus mortis: ut. l. in ratione in prin. sed quoniam non res estimat. sed est dubius eventus. et tunc isto casu pedere

estimat quoniam valet dubium dubio finito estimat quoniam est: ut. s. l. p. **Quando** debitor est solvendo estimat ipsa res. et ideo quicquid postea contingit non curat: ut. d. l. in ratione in prin. sed quoniam debitor non est solvendo quid estimatur. **Certe** dubius eventus: ut. l. nesciens. s. fi. s. e. et videbitis in. l. querebas. j. e. modo cum estimat dubius eventus si iste eventus contingat antequam ponatur ratio. l. fal. estimet. **Sed** op. j. e. l. querebas. et. s. e. l. i. s. si debitori. ubi non debet curari an sit solvendo. **So.** ibi loquitur quoniam heres est debitor vel ille cui est liberatio legata: quia quo ad se semper est dives et solvendo. **Opp.** de. l. eo tpe. s. i. s. de pecu. **So.** intelligo illam finem istam.

Is qui in bonis. **Ibi** reliquisset. nam in quolibet istorum casuum de comodo medij temporis detrahitur fal. **By.** et de hoc dixi in. l. sed et si non servus. s. fi. et. l. se. s. eo.

Stichum. **Iste** est bene bonus. s. et. h. d. **Silv.** gatum domini non fit defalcabile de legato servi detrahitur falcidia pro utroque. et idem e contra. **h. d.** pro hac. l. fact. l. plane. et. l. sed et si non servus. s. eo. **Opp.** s. eo. l. si pupillus. s. finali finem unam lec. **By.** sol. ibi: et ibi ego dixi.

Sepius. **Iste** est bonus casus. et. h. d. **Quarta** in herede testatore vivo collata facit cessare falcidiam. **h. d.** **Opp.** de. l. si quoniam. s. i. C. de inoff. testa. **So.** ut ibi. **Sed** op. de. l. is autem. et. l. quod autem. j. e. et. s. eo. l. pater filiam in prin. **So.** hic loquitur quando testator hac mente dedit ut in falcidia imputaretur: alio secus. **Quero** quid in dubio. **Credo** quod videtur dedisse ut in falcidiaz imputetur. **Casus** est hic: ibi: quia minus videtur et cetera. tangam de hoc in. l. in quarta. j. e. et nota que dixi.

Am dotem. **Non** debet inspicere persona fideicommissi. in que legatum debet ultimo residere. **h. d.** **In** textu ibi interpositi. l. legatarij primi de restituendo grauati. ibi capientis. s. fideicommissarij.

Egis falcidie. **Opp.** et ut quod omne ius tollat saltim spacio. xl. annorum: ut. l. cum notissimi. et. l. oes. C. de prescrip. xxx. an. **So.** beneficium. l. fal. quoniam potest intendi tari ex capiendo. et tunc quoniam perpetuo potest ut hic. et ar. l. pure. j. de doli except. **Quandoque** potest intendi fal. per actionem vel per interdictionem: ut. l. linea margaritarum. s. e. et tunc finitur tempore in contrario comprehenso. **Ex. l.** sequenti.

An obmittens ponere unam rem in inventario proest beneficium totius. **Et** an cum sint alij nobiles imunes a collectis: ita quod non habeant beneficium in civitate et si acceptet tunc puenit in civitate. et fit aliud statutum quod aduocatus positus ad condemnationes habeat. xij. denarios pro libra. an si ille aduocatus sit de illis debeat privari in civitate.

Beneficio. **Qui** agit ut legatum iterum detur pual fal. **Idem** in eo quod tacitam si se fidei assumpsit de prestando non capaci. **h. d.** **Quero** circa. l. nam quomodo hoc egit. **Et** glo. ponit delendo vel cancellando testam. vel aliter. s. subtrahendo rem hereditariam: ut. j. e. l. hereditatum. **Quero** an prius falcidia in illa re tamen. **Et** glo. in. s. sancimus in corpe. e. ut dicitur quod non tota falcidia puaabit finem ista tpe: ut. l. paulus. s. e. et. l. fi. s. illo. C. de iur. deli. et. l. rescriptum. s. s. his quod ut indig. et. j. e. l. hereditatum. **hodie** tota puaabit: ut. d. s. sancimus in corpe. au. et. ti. l. qd a dicant contra ut dixi in. l. paulus. s. e. **Allegabam** istam. l. ad. q. pisis dum ibi legebam: quia ibi erat quod a nobiles imunes a collectis. et quod non debet habere aliquod beneficium in civitate et si acceptet: tunc puenit in civitate. erat aliud statutum quod aduocatus qui ad condemnationem erat positus debet habere. xij. den. pro libra modo quod a aduocatus de illis nobilibus acceptavit illud officium an prius illa in civitate. **Et** dicebam quod sic: quia istud quod detrahit. s. xij. den. pro libra est beneficium: ut hic dum dicitur falcidiaz beneficium detrahit. et hoc p istam. l. facit. c. i. p. col.

que su it causa amit. benefi. z. l. beneficiū. s. de pti. prin.
Am pater. Legata relicta ipube-
ri non impurant in fal-
ci. pupillariter substituto. h. d.

Legato petito. Quod heres plus sol-
uit legatariis in penaz
ptumace non nocet. hoc dicit. C. oppo. z. videtur qd in
actione ex testamento nō iuretur in lites: vt. l. alias. s. de
in li. iurā. So. glo. qd hic fuit iuratum super actione in rē
que est arbitraria z ista est vera. uel solue vt in glo. z non
est vera: quia ver. plane. non loquit de iuramento in litē
sed de iuramento veritatis quod est affectionis. C. op.
s. e. l. i. s. item si ita. Solutio ibi non est ratio vera: quia
illud fit propter moram heredis non est veruz quod est
contra istam. l. dic vt ibi dixi.

Lienus fundus. Si heres p-
pter suam
stultitiam plus soluit legatariis non nocet. hoc
dicit z est notabilis.

Ex. l. sequenti.

**Creditor an teneatur cedere contra alium reum quā
do vnus soluit totum.**

A. l. falcidia hoc eē ser

uandum. Ista est bona. l. de qua feci magnum
festum in materia de duobus reis. z. h. d. In duobus reis
socijs debitorz vtriqz pro parte videtur actiue z passiue.
z in non socijs eius videtur debitum qui debitum occu-
pauerit. h. d. per istam. l. tolluntur ptractates. l. si vnus
in prin. de pac. z. l. in rem. s. si duo. j. de noua. ga si sunt
duo rei socij factum vnus nō nocet alteri: quia perinde
est ac si singuli stipulati essent. z ideo factum vnus non
nocet alijs. sed si non sunt socij: tunc vnus factū potest
alijs nocere: quia vnus potest totū occupare vt hic. Itē
aliud in. l. i. C. de duo. re. vbi dicit qd si vnus ex duobus
reis exigit solidum debet alteri reddere. als potest alter
partem suā ab executore petere. est ne istud verū. Certe
per istā. l. debet distingui qd si sunt socij vel ex causa one-
rosa sunt duo rei. sed si non sunt socij z ex causa liberali.
tunc totum est eius qui occupat vt hic. Et per istā. l. de-
terminabit illud quod dixi de cessione. an si vnus soluit
insolidum an teneat. s. creditor cedere actionem contra
alium. est ne verum qd debet cedere quādo sunt socij vel
duo rei ex causa onerosa. secus si ex causa lucratiua. pmi-
serunt: quia tunc pro se solum qd ei insoliduz soluit ei ce-
di non debet actio vt hic.

Recia rerū. Ista ē clara lex z de-
beret tota scribi au-
reis litteris. z hoc dicit. Res debet estimari cō-
muni estimatione non ex affectione. Item qui habet ius
adeundi hereditatem non dicitur locupletior. hoc dicit
z ista est bona lex.

Ex. s. sequenti.

**Calor rei qualiter probetur. Et qualiter probet estimatio
frumenti preteriti.**

Nonnullam. Iste est nota. s. z. h. d. Ex loco
z tempore reruz precia variant
z caristia que modico tempore fuerit non inspiciat. h. d.
Tu vis pbare valorez rei. qualiter probabis. Elide glo.
z glo. melior est in. l. ij. C. de rescin. ven. ista glo. nō bene
tex. declarat. tamē ex illa glo. sumpta occasione debetis
scire qd quādoqz tractatur de estimatione vnus fundi z
rei immobilis. z tunc debet fieri positio ex tali fundo cō-
muniter tot fructus recolligunt. Itē qd in dicta cōtrata
fundus tanti redditus tāti valoris est. Istud pbatur in
. l. si fundus per fideicō. in prin. s. de le. i. z. l. pe. s. de re.
eo. Potes etiā facere articulum magis generalem qd ta-
lis fundus cōmuni estimatione tm valet z tm cōmuniter
venderet. quandoqz tractat de estimanda re ex qua fru-
ctus non percipiunt: vt de aliqua specie: vt de libro vel
cypbo. z de istis non est dubium qd d3 fieri positio z esti-

matio hoc modo qd tm valet quātum vendi potest z tm
vendi potuisset in tali loco dicto tpe. z hoc dico per istū
tex. quia ex tpe z loco precia reruz variant. Debes ergo
limitare dictū tuū in tali loco z tali tpe per istam. l. z per
. l. si seruus. s. de p di. fur. Hoc est veruz qd res tm valet qd
tum vendi potest homini scienti qualitatē rei: vt. l. mor-
tis cā capimus in fi. j. de donati. cau. mor. facit. l. si quos
. C. de rescin. vē. Et ideo tu aduocate alterius ptis quan-
do sunt positiones qd talis res valet tm: facias positio-
nes de qlitatibus latētibz in ipsa re: vt qd est sterilis vel
emphiteotica: ga si sciret minus emeret. vel debes te re-
ferre ad tps. z sic dices tali die valuit tm z ante z post p
multos annos: ga si tm poneret tali die tūc esset parū
tps cuius estimatio non attendit. C. Quero qualiter p-
babif estimatio frumēti preteriti. Et glo. in. l. ij. C. de re-
scin. ven. dicit qd est clarum qd potest vendi illo tē-
pore z ante z post non restringas te ad modicum tps. s.
ad vnum diem. sed dic ante z post. C. Procedo z que-
ro de loco in foro publico non potest vendi nisi duabus
libris corbis. in domibus pprijs quilibet potest vēdere
q̄tum vult. tu facias positioē qd in ciuitate perusij po-
terat tantum vendi z constat q̄tum domi z q̄tum in fo-
ro publico: vt. C. de ero. mi. an. l. vij. diebus. z. l. specieb.
de coharta. li. xij. Et ideo do tibi p̄silium qd in spēbus fa-
cias mentionem qd tm vendi poterat in foro publico.

In testō. Quod per falci. diminiui-
tur debet legatario presta-
ri si testator hoc voluit. hoc dicit. z sic. l. seius z
augerius. que dicit qd non potest prohiberi falci. est ve-
rum si expresse prohibet. secus si permittit. z illud quod
detrahif non remanet penes heredem ex voluntate te-
statoris. C. op. s. e. l. quod de bonis in pnc. z. s. i. Glo.
sol. pmo z non bene. z simile no. in. l. ex asse. s. eo. z ibi re-
probauit uobis so. glo. Secō soluit gl. z bene z illā tene.
z illud qd glo. dicit in fi. z intellige qd oneraret alios pro
contributione facta nō insolidum: ut. l. in singulis. j. eo.

Fundus. Pōt esse ratio: ga in sū-
do cadit affectio: ut. l. s3
z si equo. s. de le. i. sed in nūmis non cadit affe-
ctio: ut. l. nūmis. s. de in li. iur. Dicit h3 qd iste patif falci-
diam. ptra de. l. nēsenius in pn. s. e. Rñ. qd h3 dicit si here-
di dedisset pōt intelligi aliter. s. heredi nō ei a quo lega-
tus est fundus. uel aliter dico qd patif fal. ipso iure. sed
tuel se exceptione doli: ut. d. l. nēsenius. s. e.

Lotiens. Iste est no. casus induco
ad. q. vos scitis qd de iure
cōmuni donatio que ascēdit ultra qngētos au-
reos nō valet sine insinuatione. s3 usqz ad qngētos aureos
ualet: ut. l. sancimus. C. de do. mō tu donas mibi ultra
qngētos aureos. s3 detracta gabella nō restant qngenti
aurei. qro an ualeat donatio sine insinuatione. Dic est ar.
q sic: quia debet detrabi z uideri illud quod remanet.

Creditatū. Ista est singularis lex
z nō habet sibi parez.
C. op. pmo de seipsa ad seipsam. de pn. ad. s.
. e. So. aliud in alimētis z aliud in usufru. z rōnē diuersi-
tatis ponit glo. C. op. ulterius de eo qd habuistis in. l.
cū ticio. s. e. So. dicit qd ibi loquit in cōputatione hē-
da quo ad ceteros legatarios h3 quo ad ipsuz legatariuz
cui sunt alimenta relicta uel usufructus. z hāc tenet glo.
in. l. lex fal. s. si interueniat. s. eo. Glo. h3 tenet p̄trarium
z uide glo. que incipit si querat q̄tum zc. z idem tenet
hic alia glo. super uerbo vulpi. ait. z incipit male. z ibi z
fm hoc sibi z alijs zc. z istā puto ueraz. Ad. l. cum ticio.
rñ ideo qd hic in legato alimentoruz ibi in usufru. qui co-
beret psone. z ideo non potest fieri illa estimatio que ibi
requirit: licet cōmoditas possit uēdi. Recurra ergo ad
distinctionē huius. l. C. op. de. l. in lege fal. non habet
. s. eo. So. glo. ibi in legato simplici z bene. C. oppo.
. s. eo. l. iij. in fi. So. ibi in legato annuo facto reipublice
hic in legato usufructus. z quando requiritur usufructus

4

pro pte uterqz nidef capere liberationē qđ puto ueruz.
Cultimo glo. i. huius. l. voluit istā. l. diuidere z nō pfe-
cit. z vide eā que incipit duos casus ibi: soli debitori. im-
mo psequit tres casus: vt ibi dixi vobis in diuisione.

I creditorī filiū. C. p. s. eo. l. cum quo.

Solu. ista fm illam debet intelligi qđ inspicitur
tempus adite hereditatis: si plus tunc fuit in peculio vt
ibi nota.

Eperitur. Concordat cuz. l. si per
imprudenciam. s. mirū

s. de euic. z. C. si vt se ab here. l. i. z. s. e. l. penales in pn.
z. l. hereditarium. j. de bo. auc. iudi. pos.

I dos socero. Si filius est be-
res insolidum to-
tam dotem vxoris sue vt es alienum deducit. si

pro parte est heres pro parte deducit. si pro toto est he-
res pro toto deducit. h. d. In tex. ibi coheres eius pro
sua parte deducit. querit glo. vtrum eo casu quo filius p-
cipit dotem totam a coherede an sit coheres ipso iure li-
beratus. Et glo. videtur dicere qđ sic. By. dicit qđ vide-
tur liberatus ipso iure a filio non ab vxore. ideo est loc-
cautioni: vt. l. si filia. s. hoc amplius. s. famil. heres. z. l.
ij. s. i. s. de do. prelega.

I cia testō. Ista est singularis lex et
non habet parē nec con-
cordantiam. z. h. d. Prelegata non veniunt in

fideicom. quando quis primo rogat. secundo prelegat.
Item qui quartā detrahit de voluntate defuncti quartāz
hereditatis sibi cōputat. als totam hereditariā partem.
hoc dicit. C. p. z. videt qđ prelegatū veniat in fideicō-
missio: vt. l. marcellus. s. quidā. j. ti. ij. So. glo. h. facit mē-
tionem hereditatis. ideo prelegata non veniunt in fidei-
cōmissio. z. ista so. est s. in se. sed ad hanc. l. non est neces-
saria: qa ibi primo prelegauit postea rogauit de restituē-
do vel econtra. C. Alterius op. de. l. fideicōmissaria. s.
fi. j. titu. ij. So. dicit glo. satis restituit eo qđ sibi in quar-
tam cōputat. sic soluit glo. Sed nihil est. dic qđ hic quan-
do primo rogauit z postea plegauit: ibi ecōtra. C. p.
. C. de fideicom. l. cū virū. So. ibi per verba generalia h
simpliciter. z. distigue plene vt per doc. in dicta. l. cū vi-
rum. dicā in. l. marcellus. s. cum quidam. vbi glo. distin-
guit. Dicit hic qđ computat in quartā duodecimā ptez.
Contra. j. e. l. in quartā primo responso. Sol. glo. istud
est verū quando detrahit sal. vel trebellianica preter vel
contra voluntatez defuncti quod est eoipso qđ non pre-
cipit detrahi vt hic in fi. sed hic loquitur quando fm volū-
tatem detrahit. z. ratio est quia debemus fauere: vt. l. in
testamentis. j. de regu. iur. ista est ratio significatio s. bo-
rū quādo dixit retenta quarta. s. hereditatis. ergo quar-
tam hereditarie portionis debet sibi cōputare. C. p.
de. l. iij. s. de le. i. So. vt ibi dixi.

U fundū. Quod precij nomine ca-
pitur non videt legatus
sed iure hereditario capit. hoc dicit istud prin.

C. ppo. de. l. in quartaz in fi. j. eo. So. glo. que est hic
dat duas so. Una aliud est quando capitur vt precium
aliud est causa cōditionis implende: vt. l. si dignū. s. eo.
z. l. si fundus. z. l. in ratione. s. vendere. z. s. tā z. fi. z. ista
est vera. Dat glo. aliam so. qđ computatur in falcidiāz ei
a quo capit. z. vide glo. que incipit immo totā z. c. ibi: vel
ei a quo z. c. Sed in dato causa conditionis implende: li-
cet possit procedere quod examinabo in. l. in quartā. j.
. e. tamen id quod precij nomine datur in quartam com-
putatur quo ad omnes vt dicitis. ll.

S i tu ex parte. Iste ē bonus. s. z. hoc
dicit. Cōditio cui' euē-

tus vel defectus legata z libertates non vitiat eorum pe-
titionem non differt. Itēz omnes ptes vnus. l. falcidie
ratione contribuunt. h. d. fm By. C. Quero a quo pe-
tentur interim ista legata. Et glo. respōdet valde singu-

lariter. z. dicit qđ si fuit species hereditaria legata pro illo
fundo competat rei vindicatio z sic ipsam insolidū pos-
sum intentare non expressa parte. z. vide glo. que incipit
de libertatibus planū est z. c. z. sic duo dicit qđ rei vendi-
catione agat non expressa parte. z. sic nota quādo incer-
titudo causat ex parte aduersarij admittit libellus incer-
tus: vt. no. in. l. i. s. quot aut. j. quorū le. z. quod no. in. l.
quod in heredem. s. eligere. s. de tributoria. sed in ppo-
sito quādo agit rei vindicatione hoc non est necesse: qđ
rei vindicatio dat contra possidentē pro parte quā pos-
sident: vt. l. ij. in fi. j. de preto. stipu. sed in actione ex testa-
mento nota quod dicit glo. C. Alterius dicit hic in glo.
qđ agit actione ex testamento prout qđqz tenet ibi. z. idē
si agit actione personali ex testamento z. c. est ne verum
istud. Elidit qđ nō: quia actio personalis cōpetit psonē
heredis in vna portione nō prout quisqz possidet: vt. l.
si tibi homo. s. si fundū. s. de lega. i. So. By. hic loquitur
quādo fuit legata species hereditaria pro qua potest cō-
petere actio ex testamento z rei vendicatio. z. ideo ppter
cōcomitantia quā habet cū rei vindicatione dat contra
possidentē prout qđqz possidet. z. pbat By. z. ar. l. si plu-
res. j. de vi z. vi ar. z. l. iij. s. si heres. s. cōmo. z. l. si duo. s.
deposi. Dñs Ly. in. l. pro hereditarijs. C. de here. ac. ali-
ter dicit quod plene examinavi in repetitione quam feci
de. s. cato. z. ibi plene nō. z. tamē istud dictū By. h. habe-
bat hoc psupposito qđ dicit By. qđ teneo ibi non est ne-
cesse qđ in actione psonali proponat petitio incerta: sed
petis euz cōdemnari pro parte quā possidet. C. Quero
qd si qritas fuit legata. Glo. dicit qđ cōuenit pro ea pte
pro qua est heres nō in plus existente pditione z. c. vt in
glo. z. vide eā ibi si aut est qritas z. c. z. glo. dicit quilibet
pro ea pte qua est heres institutus pditionatir pro ea est
heres. z. hēs casum in. l. liber homo. s. si ita scriptū. s. de
here. insti. z. glo. que aliter dicit qđ hic dicitur intelligi fm istā
glo. z. fm istā glo. quādo qritas est relicta ab vno petaz
medietatem. l. ab eo qui est sub cōditione institutus ab
alio quartā. C. Sed quero qualiter mihi de residuo suc-
curretur. Rñ. qđ ab eo qui erit datus curator illi portio-
ni iacenti vel ab eo qui est sub pditione institutus si agno-
uit bonorum posses. fm tabu. vt. l. si quis instituat in
princi. s. de heredi. insti.

Qui filiū. Si coheres partez coheredis hēat
ex substitutiōe vulgari locus est cō-
tributioni. sed si ex pupillari si portio grauata accrescit
nō grauate nō est locus cōtributioni. als secus. h. d. usqz
ad. s. qui filios. C. p. ad uer. si nō prius. ubi dicit qđ
substitutus pupillariter z. cōtra. l. in ratione. s. questū
. s. e. So. By. ibi qđ h. testator ab isto coherede substitu-
to nulla legata reliquit. ideo non curat de ptributione.
C. p. z. videt indistincte debere fieri cōtributionē: ut
. j. e. l. s. fi. So. ut ibi uidebitis no.

Qui filios. Si exheredat' succedit fratri ex
substitutiōe. z. sic ex uoluntate ex
presse ualent legata ab exheredati substituto. sed si suc-
cedit ex pte legis nō ualeat. h. d. Diuidit in tres ptes.
primo ponit unā qōnem z eius determinationē usqz ibi
nec huic cōtrarium. ibi rñdet uni obiectioni que possit
fieri in ptrariū usqz ibi: dicit aliqs. ibi format unā aliam
qōnem z eius rñsionem z rñsionis rōnez usqz ad fi. No-
ta quādo potest a substituto exheredati legari uel non.
C. p. z. incipio ab ultima glo. ab exheredato cui est le-
gatū relictu potest legari: ut. l. heredi. s. cuz filie in fi. s.
. s. de vulg. z. pupil. si potest ab ipso exheredato ergo ea-
dem rōne a substituto eius: ut hoc. s. in fi. Dicit glo. cer-
te hoc fallit: qa habet minus iuris in substituto qđ in in-
stituto: ut hic. z. l. cū quidā. C. de lega. z. uide glo. que in-
cipit imo nō tm z. c. uide h. qđ ab extraneo cui legauit pos-
sum legare a substituto nō. Et dñs Ly. in. l. cū quidam.
dicit qđ fm Be. non potest reddi certa ratio. sed ratio-
nez puto istā a legatario potest legari: ut. l. i. C. cōmunia
de lega. z. l. ab eo. C. de fideicōmiss. sed exheredatus est

legatarius merito potest ab eo legari. sed substitutus ex heredati non est legatarius defuncti. sed heres exheredati. Bices tu ista ratio non concludit: quia ab herede heredis vel ab herede legatarij possum legare: vt. l. si fuerit. §. finali. §. de lega. iij. et est in precedenti glo. ista oppositio. Soluta illa regula fallit hic. vel verius hic legatur ab herede legatarij nominatim quod fieri non potest vt. l. si secus si vniuersaliter ab herede legatarij legaretur non nominatim quod nota.

Ex §. sequenti.

Quando testator vnum solum fecit heredem an sit locus contributioni: ibi. Et primo. Et quid quando sunt plures in eodem gradu instituti et quilibet partem suam retinet: ibi. Secundo. Et an cum portio vnius ex coheredibus deueniat ad alium ex. l. dispositione non ex substitutione fiat contributio: ibi. Tertio. Et quid cum testator fecit duos gradus scilicet institutum et substitutum ad quem veniunt bona ex substitutione vulgari an fiet contributio: ibi. Quarto. Et quid cum substituit filio exheredato: ibi. Quinto. Et quid cum substituit pupillariter filio instituto: ibi. Sexto. Et quid cum substitutio est exemplaria vel copulata: ibi. Septimo. Et quid in substitutione fideicommissaria: ibi. Nono. Et si sit statutum quod quicunque alibratus in quingentis libris et abinde supra teneatur mutare communi centum florenos. an si aliquis succedat suo consanguineo et in libro reperiantur summe diuise que non ascendunt quelibet per se dictam summam an debeat fieri commixtio. Et cum plures filij succedunt patri cuius libra ascendit dictam summam nec est facta diuisio libra. an debeat dicta libra in singulis pro rata an tanquam vna: ibi. Ultimo.

Coheres pupillo. Iste est not. §. et sim vna opi. h. d.

Si portio minus grauata accrescit portioni magis grauata ex substitutione pupillari locus est contributioni: si cur si accederet ex vulgari. hoc dicit. C. de op. quando portio grauata accrescit alteri portioni non est locus contributioni: vt. l. q. si alterutro. et. l. i. §. si coheredis. §. eo. Respondet Azo quod illa opi. que ibi ponit est vera et est verissima illa distinctio et ibi accrescit per modum iuris accrescendi hoc est iure substitutionis pupillaris. Sed tunc instituitur. §. e. l. §. qui filius. Rñ. quod iste est verus intellectus. ibi loquitur quando vna portio erat grauata et alia non. Et loquitur quando vtraque erat grauata vna minus alia vero plus: tunc fit contributio sicut quando portio non grauata accedit grauata. et vide istam glo. que incipit non adeo ut seruus et. vsq. ibi vel sim. Du. et. Hug. recedit a lec. do mini Azo. et legit istam. l. notabiliter si vera esset et dicit intelligo quod hic coheres succedit pupillo ex vulgari tacita: quia decessit pupillus ante aditam hereditatem. Ad contraria dicit quod loquitur quando accrescit per ius accrescendi vel ex pupillari. vide glo. ibi vel sim. Du. C. Sed op. ex substitutione vulgari succedit defuncto non pupillo: vt insti. de pup. substi. §. i. et. C. de insti. et substi. l. si. et hic dicit quod pupillo extitit heres et. et sic non ex substitutione vulgari. Dy. dicit fateor: quod ex substitutione vulgari expressa simpliciter succedit ipsi defuncto. sed ex substitutione vulgari tacita que in expressa pupillari continetur trahit ad bona impuberis: et sic succedit pupillo. casus est h. Et an hoc sit verum examinavi in materia vulgaris substitutionis. §. de vul. substi. et quia ista lec. fuit visa contra tex. ipsi Du. dicit ipse dico quod succedit ex substitutione pupillari et fit contributio et. vt glo. ibi. vel dic quod mortuus est et ista lectu. est contra tex. istum qui tex. loquitur de legatis relictis ab ipso coherede in institutione. Tene ergo primam opi. Azo. tanquam vera. esset videre hic materiam contributionis dabo eam in scriptis. Induco ad. q. statutum est in ciuitate perusij quod quicunque est alibratus a quingentis libris supra teneatur communi mutare quingentis florenos. insurgit dubium. quidam habet minorem libram: sed succedit cuidam suo consanguineo non est facta immisio an teneatur mutare:

quia multum vidimus de contributione in hoc. ideo placuit materiam contributionis summare per plures. q. et distinctiones. Et primo quero circa primum gradum tamen. pone testator vnum fecit heredem solum vtrumque hic sit locus contributioni. Rñ. siue eum instituit semel tamen siue ex diuersis partibus siue vna parte pure alia sub conditione. Item siue dedit legata eodem testamento siue in testamento et codicillis regulariter fit contributio legatorum et bonorum: vt. l. in ratione. §. questum in fi. §. §. eo. Fallit in. l. si post missionem. et. l. si miles. et. l. si. §. eo. Item fallit. §. si quis omnia. cau. te. l. qui autem in principio. et in qualibet apparet ratio. Item fallit. §. e. l. nescimus. §. i. et ibi nota. Secundo quero quod in eodem gradu plures sunt instituti et quilibet partem suam retinet. Rñ. in quolibet herede parte separatim ponetur ratio. l. fal. sicut supra dixi in vno. et. §. e. l. in singulis. et insti. e. §. i. Tertio quero quid si portio vnius ex coheredibus deueniat ad alium non ex substitutione. sed alia ex legis dispositione vel ex sua propria. Rñ. aut deuenit ad alium ex sua dispositione propria. aut ex dispositione coheredis. aut ex iure accrescendi. aut ex iure non decrescendi. aut iure patris et dominij. Primo et secundo casu non fit contributio bonorum nec legatorum: vt. §. e. l. i. §. si coheredis. Tertio casu quod ex iure accrescendi aut accrescit non grauata grauata et fit contributio bonorum et legatorum. aut e contra et non fit contributio: vt. §. e. l. i. §. si coheredis. et. l. q. si alterutro. aut accrescit grauata grauata. forte quia vtraque grauata erat. et tunc accrescit minus grauata ei que est magis grauata et fit contributio. alia secus. arg. huius. §. aut vtraque erat equaliter grauata et frustra queritur de contributione: quia siue fiat siue non: nullus est effectus. Vbi cumque autem dixi contributione legatorum fieri intelligi quod portio deficiens accrescat cum onere. alia fieret contributio bonorum non legatorum sicut ea que dixi vobis in. l. que conditio. §. ti. i. Quarto casu quod per ius non decrescendi: tunc fit contributio bonorum: vt. §. non legatorum: quia non debent cum non transeant: vt. C. de cadu. tol. §. finaliter a deficiente. §. ti. i. l. si separatim. Quinto casu quod iure potestatis vel dominij distinguere eodem modo quo supra. aut accrescit grauata grauata aut e contra: vt. §. e. l. pupillus. §. i. et. l. maritum in principio. Quarto quero quod quando testator fecit duos gradus. l. institutum et substitutum vulgariter ad quem veniunt bona ex substitutione vulgari. Et dic quod si erat substitutus in potestate instituti. et tunc si vnus institutus omisit voluntarie ut deueniret ad substitutum non est locus contributio. nisi alia secus: vt colligitur. §. si quis omnia. cau. te. l. iul. et. §. e. l. nescimus. §. i. Si vero esset vnus tamen extraneus substitutus: et tunc sine dubio fit contributio: quia ab vnus persona incipit: vt. §. e. l. §. qui filius. si vero coheres fuit substitutus coheredi. tunc dicitur. §. e. l. i. §. id quod ex substitutione. et. §. e. l. §. qui filius. Predicta haec siue sit vulgaris expressa siue tacita vt hoc. §. sim vnam lec. Si vero vni sint substituti plures: tunc in singulis ponetur ratio. l. falci. vt. §. e. l. in singulis. et ar. §. e. l. in ratione. §. si filio. Quinto quero quid si aliquis substituit pupillariter filio exheredato. Rñ. aut substituit filio illi quem sibi instituerat. aut extraneum. primo casu aut relinquit in institutione legata ab instituto et substituto et fit contributio bonorum et legatorum: vt. §. e. l. in ratione. §. si. aut relinquit ab instituto tamen. et tunc non fit contributio bonorum: vt. §. e. l. quod si extranei. aut substituit extraneum et eo casu quo legata valent fit contributio: vt. §. proxi. §. Sexto quero quod si substituit pupillariter filio instituto. Rñ. aut substituit coheredem aut extraneum. Primo casu aut a persona substituti nulla fuerit relicta legata. et tunc non fit contributio bonorum nec legatorum: quia testator non videtur de contributione cogitasse: vt. §. e. l. §. qui filius. et nota per Dy. in. l. in ratione. §. questum. §. eo. aut ab illo substituto reliquit legata et tunc aut hereditatem patris non adiuit: sed pupillarem et non fit contributio: vt. l. filius in fi. §. de vulga. et pupill. Et hereditatem patris adiuit. et tunc aut queris de legatis relictis a pupillo in institutione et a substituto in substitutione et fit contributio: vt in. §. questum. aut queris de relictis ab

utroque; tunc aut accedit portio non grauata grauata et fit contributio: ut in §. quefitu. aut grauata grauata et fit contributio: ut in l. coheredi. §. si coheres. §. de uulgo. et pu. substi. qd intelligo quantum ad hoc opus ut altera legata p adiectione aliorum bonorum augeantur et non minuantur: ut no. in §. quefitu. Secundo casu qui substituit extraneus aut substituit unum unum. aut unum pluribus. aut plures unum. aut plures pluribus. Primo casu locus est contributio bonorum et legatorum: ut in §. qd uulgo. et l. in duplicibus. §. e. Bices tu certe non uidetur quod fiat contributio bonorum sed inspiciant sola bona que pater ipse reliquit non que habuit pupillus: ut d. l. in duplicibus. et §. in §. qd filii. in §. certe imo dico quod bonorum filii fit contributio: ut d. l. si filii in §. de uulgo. et pu. et l. in ratione. §. qd uulgo. Et illas. l. que dicunt de bonis que pater reliquit tempore mortis intelligo reliquit. §. de bonis suis uel pupilli. Secundo casu qui substituit unum pluribus: tunc aut separatim. aut simul. si separatim et tunc aut succedit unum unum: et tunc hoc locum. §. qd uulgo. sicut qui substituit unum unum. aut succedit ambobus et fit contributio: ut l. pater filii. §. si. i. ratio. s. m. unum intellectum. si substituit simul aut omnes simul decesserunt: et sic ambobus succederet iure directo et fit contributio: ut d. §. si. i. ratio. s. m. alium intellectum. aut decesserunt separatim: et sic uni succedit directo alteri per indirectum et non fit contributio: ut d. §. si. ii. ratio. Tertio casu qui substituit plures unum tunc in cuiuslibet persona habet per se ratio. l. fal. uel ex persona sua ut facta contributio relictoz a se et relictoz a pupillo putantur eum: et §. e. l. in ratione. §. si filio. et l. si is qui quadringenta. in prin. Quarto casu qui substituit plures pluribus: et tunc singulis habet rationem. l. fal. ut §. e. l. in singulis. et l. i. ratione. §. si filio. Quinto casu qui substituit plures extraneos. Rursum. idem quod in pupillari: quia modicum differt ab ea: ut l. humanitatis. C. de i. pu. et ali. substi. Sexto quero quod de breuiloqua et copediosa. Breuiter siue euenit casus pupillaris siue vulgaris. rationem habes ex predictis: ut p. baf. §. e. l. qd filii. circa §. si. Nono quo quod de substitutioe fideicommissaria ubi legata sunt relicta ab instituto. Item a fideicommissario an sit locus contributio. Certe fideicommissarii ex sua persona falcidia non detrahatur: ut §. e. l. lex fal. §. nunquam. et non est locus contributio. casus est §. ad treb. l. facta. §. sed cum suspecta. Fiet ergo hoc modo quia plus soluunt legata relicta ab instituto: tunc de residuo quod puenit ad fideicommissarium fiet solutio aliorum legatorum put poterit. ar. §. e. l. neseuius. §. i. Ultio hec materia potest induci in ar. ad q. factum est statutum nup h. qd quod est alibratus in quingentis libris uel abide supra teneat mutare corum florenos p. enedo frumeta. Ex hoc insurgunt duo dubia. primum est aliquis succedit cuius suo sanguine in libro corum reperunt libre diuise nec ascendunt separatim dicta summa. sed si simul miscantur ascendunt. quo an debeat fieri contributio siue commixtio. Secundo dubium est plures filii succedunt unum patri cuius libra ascendit dicta summa nec est facta diuisio libere an debeat dicta libra considerari in singulis per rata. an in omnibus simul. Ad primum uel quod separatim debeat considerari: ut §. e. l. i. §. si coherede. facit §. de iuris. om. iudi. l. si idem cum eodem. ad idem. §. q. mo. pig. uel h. fo. l. si. In primum facit §. de pac. l. si ples. et omnes leges supra alle. que dicunt contributioe fideicommissaria. So. dico quod si quod ordinamentum fuit factum ante quod ille suo sanguine decesserit et sic onus cepit eo uiuo et sic cessant duo patrimonialia: ut d. §. si coherede. et d. l. si. §. q. mo. pig. uel h. fo. sol. aut fuit secundum ordinamentum post quod ille successerit: et tunc totum dicatur una libra. ita enim patrimonialia ceperat esse iuncta: ut l. §. et si ples. §. si filio. §. de uulgo. et pu. et totum onus cepit in persona heredis succedentis ergo et cetera. ut §. e. l. §. qd filii. ubi pbatur hec distinctio. Non ob. l. si idem cum eodem: quia ibi quilibet causa facit separatim iudicium. §. h. quilibet libra non facit separatim patrimonium sed unum patrimonium cepit esse. Ad secundum ratio deo et uideatur quod omnes dicantur habere unam libram: ut §. de ex. tu. l. tria onera. In primum uideatur quod in singulis ponatur ratio per se:

ut §. e. l. i. singulis. et quia hoc dicitur sicut cetera alia onera diuidit per l. xij. tab. et istud uel: ut l. si. §. pe. de bo. da. ubi uideatur casus et ibi de. tagit. Non ob. l. tria onera: quia ibi consideratur labor ex parte tutoris: quia non multiplicat ex pluralitate personarum et patrimonio existente in diuiso. H. uero inspicitur onus respectu ipsorum filiorum succedentium et quilibet tantum potest patrimonio existente in diuiso sicut diuiso et cetera.

Ex. l. sequenti.

Quid operentur uerba testatoris hoc legatum uolo prestari integrum sine diminutione.

Qui quadringenta. Si perplexitas contingat ex accidente propter testatoris propositum secundum mentem testatoris dirimatur. h. d. C. de p. pmo de pn. ad §. qd dicem. So. hoc contingit ex presumpta uoluntate defuncti. C. de l. si ticius. §. de qd. isti. So. h. perplexitas contingit propter uoluntatem defuncti. in l. tria. testator uoluit perplexitate facere id non ualeat. C. de p. §. ti. l. si. Sol. qd uoluntate regulari non potest diuidi. fallit quicquid ut ibi dixi et in l. cui fundus. et plene l. i. pe. C. de qd. i. ser. Ultio scias quod per hanc l. dixi quod cum testator in uno legato adiecit sic uidelicet hoc aut legatum uolo prestari integrum sine diminutione in aliis hoc non adiecit. quod ista uerba hoc importent quod illud quod deberet minui de dicto legato heres superpleat de legatis alijs ut h. p. quo casu ratio iuncta erit per eum modum qui non in l. si ex testamento. §. e. et hoc intelligo siue legatum minuat per falcidiam siue propter facultatum defectum: ut l. in quantitate. §. si. quia est eadem ratio. Et non. h. ex hac l. quod si falcidia cessat in uno legato ex dispositione defuncti non oneratur heres sed ceteri legatarij. dixi l. ex asse. §. e.

Qui duceta. Iste est de difficilibus. §. infortiati et est clarus in tex. sed glo. facit eum difficilem recitatio operi. et h. d. Utere que pedetate de ditione percipiunt de quantitate legata in l. fal. i. putant. et quod deest omnibus legatarijs per rata supplet. h. d. Diuidit in tres partes secundum uerba intellectum. Primo ponit thema et quod usque ibi: legis fal. ratio ibi. secunda recitat operi. quorundam usque ibi: quod minime. Tertiia ubi ponit de reprehendendo opinionem illorum et so. q. Bone casus secundum de. in tex. ibi recipit subaudi quod quilibet ponenda sit ratio. l. fal. C. In §. l. falcidie ratio. Hera lec. huius §. e. lec. §. 30. et illa tenet de. in §. q. minime. h. tenet de. q. e. ha. opi. Johannis. C. dicit h. qd fructus pcepti et iste usu re computantur in quarta. §. e. l. in ratione. i. pn. Qui propter timorem quodam recedunt ab operi. quam tenui et uide glo. que incipit in cuiuslibet ibi dic ergo. et sic antiq. fatent. Primum. et quod tenet de. ab utroque. i. ab utroque. sed ista est de. istum ibi abobus et ibi. xxxv. proferre debeam. et ibi ab utroque. et hoc de. collectivie accepit non ergo a quolibet. Legit ergo aliter Jo. uide §. Jo. et ibi tunc hoc corrigi et cetera. est opi. iuriscosulti et quod supra dixi Jo. non uideatur huius di cere iquantum recitat operi. antiquorum quia non dicitur tex. quod per sit unum unum: imo abobus et quod ambo debent proferre in secunda. Tunc hoc tunc corrigi. est de dicta. l. in quantitate. §. magna. et l. in ratione. in pn. et sic remanet Primum. Ideo uide operi. §. 30. et glo. que incipit quod ego ibi. tu dic secundum §. 30. ibi quod falsum est usque h. de. §. et huius in alijs non. Et lec. §. 30. est uera dum recitat primam operi. antiquorum. sed operi. sua in secunda recitatioe non est uera: quia tenet per rata et non equaliter. et sic in hoc secundo corrigi primam. In tex. non in alio in ultimo ergo est uera operi. Jo. Ad Primum ratio de ut ad l. in quantitate. et ad l. in ratione: quia aliud in fructibus ut ibi. aliud in usuris: ut h. uide i glo. ista ibi. Item non alio et cetera. §. 30. Jo. non est uera licet operi. sic. Solue ergo quod fructus et usure pcepte ex re ut quantitate legata iudicio testatoris pedetate de ditione in fal. i. putat. Uel dic in usuris h. et l. in quantitate. §. e. et in fructibus: ut l. quod de bonis. §. fructus. et l. paulus. §. i. §. e. L. o. traria ergo loquunt de fructibus pceptis alium de quod ex re legata. Idem est alia glo. super h. bo. partibus que incipit. Jo. dicit. et ista non fuit opi.

Jo. an. q̄ h̄ in glo. ponit ut p̄ ex p̄ma glo. magna. z iō ista sunt erronee scripta: vel dic q̄ Jo. legit utroq̄z mō. Tu tene opi. quā dixi i positioe casus. C̄ Op. z uidef q̄ nō cōputef in falcidiā istud qd̄ ex sua p̄uifioe heres p̄sequit: ut. l. iij. s. e. So. hoc intellige de his q̄ a quolibet fuissent p̄cepta. secus si ex industria heredis t̄m̄ fuissent p̄cepta. C̄ Querit glo. qd̄ si heres nō p̄cepit. Lerte dicit glo. z b̄n̄ q̄ nō cōputant in fal. sed estimat minus legatū: vt. l. in lege fal. nō habetur. s. e. C̄ Sed qd̄ hodie ubi usure nō percipiuntur: qd̄ de cōmodo medij tēporis. In. l. prox. dicam.

Ius seuerus. Notabilis. l. e. ista z hoc dicit.

Legatū alimentoz defalcet hereditatez. h. d. C̄ Op. C. e. auē. si mulier. So. aliud in relictis ad p̄ias cās z aliud in alimētis. z sic habes q̄ legatū alimentoz r̄ū factū certe p̄sone nō uidef factuz ad p̄ias cās. sed si esset relictū paupibus eēt factū ad p̄ias cās: ut. l. si q̄ ad declinandā. C. de epi. z de. C̄ Quero q̄liter fiet hodie cū nō sint licite usure. Breuiter credo q̄ ōbet dari apud mercatores z interim p̄cipiat ille q̄stus q̄ hōeste posset p̄cipi: vt i fili eē de dōa. iter vi. z vxo. c. p̄ v̄ias. z idē dicerē ubiq̄z ponit de pecunia q̄ d̄z intelligi de cōmodo qd̄ honeste posset p̄cipi s̄m̄ dictum. c. p̄ vestras.

Hereditas cui. Qui repudiat id qd̄ quartaz minuit quartam non deducet. hoc dicit.

Ex. l. sequenti. Que iputant in falcidiā: ibi. Ad oīum. Et q̄ in trebellianicā: ibi. Et ergo. Et q̄ sit rō q̄ in falcidiā iputat solū q̄ iure hereditario capif z aliud in trebellianicā: ibi. Primo. Et qd̄ si ab eodē herede sunt p̄standa legata particularia p̄ fideicō. uniuersale: ibi. Scōo. Et q̄ sit ratio differētie inter corp̄ hereditariū et pecuniā vel corpus nō hereditariū: ibi. Tertio. Et an falcidiā vel trebellianica possit detrabi in una re: ibi. Quarto. Et q̄ iputent in legitima: ibi. Venio. Et q̄ sit rō q̄ id qd̄ ex testm̄ capif in quartā trebellianicaz nō iputat z i legitima sic: ibi. Juxta. Et qd̄ si pater dat filio emācipato ut cōputer in quartā z filius decessit anteq̄ pater relictis filiis an cōputer in legitima nepotuz. Et an dos data filie imputez nepotibus in legitima p̄ auum: ibi. Quero. Et cū filiis relinquit min⁹ legitima p̄ quos d̄z suppleri: ibi. Quero. Et an qd̄ uenit ex substitutioe filio cōputer in legitima: ibi. Sz q̄ro. Et an qd̄ uenit ab itestato sit imputandum in legitima. vide in fine.

Ad quartā. Primo loquit de q̄rta iure institutiois usq̄z ibi: sed in fideicōmif. ibi de q̄rta trebellianica usq̄z ibi: si qd̄ vero: ibi redit ad primū z determinat quādā q̄stionē z loquit de q̄rta instōnis iure. z breuiter. d. d. In fal. iputat q̄ iure hereditario capif. sz in trebellianica iputat q̄qd̄ quocūq̄z iure iudicio defuncti inforter capif. id vero qd̄ deformiter hoc est partim iure hereditario prim alio capif p̄ parte hereditaria t̄m̄ iputat. h. d. C̄ Primo op. ad fal. debitā iure instōnis. C̄ Et p̄mo op. sic h̄ uidef dici q̄ ea q̄ nō capiunt iure legati vel fideicōmissi iputant in falcidiā. Sed s̄. s. e. l. pater filii. i. p̄n. So. vbi nō capif aliquo p̄dictoz iuriū. sed nec iure hereditario qd̄ hec lex regit. nec ex testō. ideo nō iputat in fal. C̄ Scōo op. s̄. e. l. cum quo. s. fi. So. sz ibi non capif ex testō t̄m̄ disposuit testator inter uiuos hac mēte ut iputef in quartā z hoc fuit actū t̄cite vel exp̄sse ut ibi p̄z. z. j. de bo. li. l. etiā. s. sed si non mortis. C̄ Tertio op. s̄. e. l. nēfenius. in p̄n. z. j. e. l. si filio. ubi p̄legata cōputant in falci. So. q̄n̄ q̄s accepit a coherede p̄legatū sz s̄m̄ rigore iuris sibi nō iputef i falcidiā t̄m̄ de egtate doli exceptioe seu replicatioe repellitur: z ei a quo accipit legatū p̄dest ad falcidiā minuedā ut i p̄trarijs. C̄ Quarto op. z uidef q̄ et alijs p̄sit: ut. d. l. nēfenius. s̄. plane. So. nō p̄dest alijs p̄legatuz

ut minuat q̄rta ab eis detrahendā: sz in hoc p̄dest: q̄a uidef quartā detraxisse de legato coheredis. C̄ Quinto op. z uidef q̄ etiā alijs p̄sit saltē p̄ ea p̄te quā h̄z iure hereditario: ut. j. ti. ij. l. deducta. s̄. nūmis. z. s̄. e. l. id aut. ij. r̄iso. So. fateor q̄ q̄n̄ p̄legat corpus hereditariū q̄ hereditaria portio cōputaf oibus in fal. ut in p̄rijs alie portioes nō. C̄ Sexto op. z uidef q̄ nō portio hereditaria sz q̄rta h̄f dicitur: ut. s̄. e. l. ticia. So. ibi loquitur de trebellianica. t̄m̄ idē credo debere dici in fal. q̄a aut eā detrahāt de uolūtate testatoris: z tūc q̄rta hereditarie. Aut p̄tra vel p̄ter uolūtate: z tūc hereditariaz torā. hoc tenet glo. s̄. e. l. nēfenius. in p̄n. z. By. C̄ Se primo op. z uidef q̄ totū cōputef: ut. l. cū pater. i. p̄n. s̄. de leg. ij. z. d. l. deducta. s̄. nūmis. So. glo. i hoc uariāt nā. s̄. e. l. id autē. dicit q̄ hoc est uey q̄n̄ capif pecunia a coherede: q̄a tota pecunia uidef capi iure hereditario. Ad aut qd̄ supra dixi loquit q̄n̄ corp̄ hereditariū. sz h̄ dicit p̄riū q̄ etiā pecunia nō cōputef i fal. nisi p̄ p̄te h̄f dicitur. Tu dic s̄m̄ By. q̄ aut hereditale p̄legat pecunia a coherede uel a substituto: z tūc t̄m̄ p̄ capif iure h̄f dicitur. z ista pars iputat in falcidiā ut h̄ i tex. z glo. z hoc cū daf pecunia hereditaria. als̄ sec⁹: ut. s̄. e. l. lege fal. s̄. si interueniat. Aut ipsemet heres ē iustus pecuniā sibi deducere vel detrahere: z tūc tota capif iure hereditario. z tota cadit in fal. ut in. ll. p̄rijs. z ita loq̄. l. qd̄ aut. C̄ Octauo op. s̄. e. l. si a me. ubi de fundo hereditario nil iputat i fal. So. ibi nil ex illo fundo tenebat iure hereditario. ideo zc. ut ibi p̄z. C̄ Nono op. s̄. e. l. qd̄ aut. in fi. So. ibi testator hoc expressit. C̄ Decimo op. ad finē legis de. l. q̄ funduz. in p̄n. s̄. e. z. l. si dignū. So. reiectis alijs solutionib⁹ q̄s glo. ponit in. d. l. q̄ fundū. dic h̄ daf in vi p̄ditiois: z ideo non cōputaf i fal. i p̄rijs daf noie p̄cij z ideo succedit loco rei merito uidef h̄f iure hereditario. id iputat i falcidiā. Sz p̄tra hoc istaf q̄a uidef q̄ saltē ei q̄ dat cā p̄ditiois iplēde p̄ditio debeat. p̄ficere: ut. d. l. nēfenius. z. l. si filio. So. glo. h̄ fatef p̄trariū q̄ illi q̄ dat p̄ficiat alijs nō. Idē uidef tenere qd̄ā in. l. q̄ fundū. in p̄n. in scōa so. s̄. eo. Sz hoc uidef p̄tra. l. si fund⁹ legatus. s̄. e. So. glo. q̄ ibi debebat dari alteri h̄f dicitur. istud est diuinare. Quare dicit alij q̄ etiā dāt p̄dest. Nec ob. l. nēfenius. q̄a loquit in legato uel fideicōmissio z hoc tenet Ly. C. e. l. pe. ubi glo. hoc tāgit. tu potes utraq̄z opi. sustinere. nā p̄legata p̄sunt dātī ope exceptiois doli nō ipso iure: ut. j. e. l. si filio. z. d. l. nēfenius. aut ergo legatarius tā h̄z legatū z p̄uenit ab herede p̄pter fal. vel interdico quoz legatoy uel p̄ditioe indebiti z repellit exceptioe doli. sz illud qd̄ ē datū cā p̄ditiois iplēde supplet falcidiā z ita loquit glo. hic posita z alie sites. Aut heres ipse possidet z p̄uenit: z tūc pōt detrahere falcidiā: ut. d. l. si fundus. ita loquit alia glo. C̄ Undecimo op. de. l. in rōne. s̄. tā etfi. s̄. e. So. ibi in eo qd̄ daf i vi modi qd̄ succedit loco rei sicut id qd̄ daf cā p̄cij: ut ibi dixi facit qd̄ nō. in. l. si q̄ seruū. s̄. ti. i. Ad oīum ergo declarationē sic distingue aut heres capif de bonis defuncti eē cām testamēti. aut ex ipso testō. p̄mo casu aut p̄pter hoc cepit exp̄sse ut sibi iputef in falcidiā z iputat: ut. s̄. e. l. cū quo in fi. Aut cepit p̄pter aliā cām: z tunc sec⁹: ut. l. pater filii. in p̄n. s̄. e. Scōo casu q̄n̄ capif ex testamēto tūc aut iure hereditario. aut iure legati vel p̄legati. aut cā p̄ditionis iplēde uel ex vi modi. aut ex cā p̄cij ex iussu testatoris. Primo casu iputat i falci. ut h̄. in p̄n. Scōo casu aut legat sibi a legatario z nil computat i fal. q̄n̄ nil h̄z iure hereditario: ut. s̄. e. l. si a me. nisi quo ad ipm̄ q̄ dat. ar. l. nēfenius. s̄. e. Si uero legatur a coherede: z tūc aut q̄ris quo ad ipsum heredes z totū iputatur: ut. d. l. nēfeni⁹. z. j. e. l. si filio. Aut quo ad alios: z tūc aut legata fuit pecunia uel corpus non hereditariū z nil iputatur: q̄a nil hereditario iure capif. Aut fuit p̄legata pecunia hereditaria: z tunc aut ipse iustus fuit sibi retinere vel detrahere z totuz cōputat:

ut s. de le. ij. l. c. pater. in pn. r. d. §. nūmis. Aut cohe-
res sibi iussus dare pecuniā hereditariā: tūc sibi
p hereditaria parte cōputat vel quartā hereditarie: vt
statz dicā. r. s. e. l. id aut. r. hic no. Si sō corpus here-
ditariū: r tūc aut detrahāt falciā de volūtatē defun-
cti r cōputat quarta hereditarie portiois. aut s̄ uel p̄-
ter volūtatē: r tūc cōputat tota hereditaria portio: ut
.s. e. l. ticia. r no. in. d. l. nēsenius. Tertio casu qñ capif
causa p̄ditionis iplende: r tūc si quidē legatarius possi-
det ita q̄ ab herede puenif r iputat in quartā quo ad
dantē nō quo ad alios. ar. s. e. l. nēsenius. r h no. Si ve-
ro heres possidet r ipse puenif: r tūc aut fuit datū a sta-
tutibero. r dic ut. s. e. l. id aut. aut ab exneo: r tūc nul-
lo mō iputat in falc. nec quo ad dātē nec quo ad alios
ut h̄ i. h. r. l. id aut. s. e. l. si fundus legatus. r qd̄ no.
.C. e. l. pe. Quarto casu qñ capif in vi modi r iputat in
quartā: ut. s. e. l. in rōne. §. tārti. Quinto casu qñ capi-
tur loco precij tūc iputat in fal. ut. s. e. l. q fund. r ibi
no. r. l. si dignū. r no. in. l. ad ueterani. §. i. r hoc circa
falciā. C. Venio ad scōam partē que tractat d̄ trebel-
lianica. Et primo op. q̄ idē fit in treb. qd̄ in fal. ut h̄ r
supra dixi. So. fateor q̄ qñ corpus hereditariū p̄legat
s̄ coherede est idē. sed qñ corpus nō hereditariū vel
aliqud aliud ab extraneo tūc secus. nā in falciā nil im-
putat: in treb. totū. r rationē infra videbitis. C. Scōo
op. dicat hīc q̄ fidei cōmissum dat causa p̄ditionis iplē-
de. p̄tra: id qd̄ dat cā p̄ditionis iplende nō est legatus:
ut. l. si q̄ sub p̄ditionē. s. si q̄ omif. cau. tes. So. expone
sm̄ Ia. de are. fidei cōmiss. heredi. dat. i. heredi iniungi
tur ab ipso prestandū causa. i. cū cā iplende p̄ditōis. i.
s̄ fidei cōmissario. C. Tertio op. de. l. debitor. §. si. j.
ad treb. r. d. l. pater filii. i. pn. So. ibi nō capit ex testō.
r ideo nō iputat nisi ob hoc fuisse datū: ut. l. cuz quo.
.§. h̄. s. eo. C. Quarto op. j. e. l. accepti. So. ibi qd̄ dat
causa p̄ditōis nō erat remansurū penes heredes ideo
nō iputat. C. Quinto op. r uidet q̄ nō tota heredita-
ria: ut. s. e. l. ticia. So. hoc d̄ intelligi sm̄ distinctionē
illius legis. C. Sexto op. r uidet q̄ legata data causa
p̄ditōis iplende nō cōputant in treb. cū debeat detra-
hi de ipfis rebus hereditariis: ut. l. iubemus. in princi.
.C. ad treb. So. glo. que est in. l. filii quē habentes. C.
fami. her. in fi. glo. mag. r fatef p̄trariū r dicit hanc. l. r
fites in hoc hodie esse correctas quo ad liberos primi
gradus cū talia nō iputent in treb. Ia. de are. dicit cō-
trariū: q̄ illa. l. solū fructū phibet iputari in quartā nō
alia legata vel data causa p̄ditionis iplende r hoc pu-
to verius p̄ finē illius. l. que uult q̄ statuta in illa. l. non
trabantur ad alios casus. C. Et ergo ista materia circa
trebellianicā liqueat distingue eodē mō quo i falci. aut
capif ex testm̄ r idē qd̄ supra dixi distinguedo casus r
modos q̄bus fal. capif extra testm̄: aut ex testō: r tunc
aut iure institutiōis r idē: aut iure legati: r tunc aut ab
extraneo vel legatario r indistincte iputat: ut h̄. l. j. sec.
in fal. aut a coherede: r tunc aut pecunia: r tūc totum
iputat: ut in. §. nūmis. aut corpus nō hereditariū r v̄
putat lz secus in fal. aut corpus hereditariū: r tūc idēz
qd̄ in fal. q̄ aut querit de iputatiōe quo ad ipsuz cohe-
redē r iputer totū: aut quo ad alios fidei cōmissarios:
r tūc aut detrahāt de uolūtatē aut p̄tra voluntatē: vt. l.
ticia. s. e. Si sō capit causa cōditionis iplende: r tunc
aut est remansurū penes eū r iputat ut hīc. als secus:
ut. l. accepti. Si vero capif in precijz r tunc iputat: ut
.s. p. easdē. ll. si sō in vi modi: r tūc idē p̄ easdē leges.
C. Primo q̄ro q̄ est ratio q̄ i fal. iputat solū q̄ iure he-
reditario capif r aliud in trebellianica. Dicit h̄ glo. rō
est: q̄ i falci. grauat plus heres: q̄ onera hereditaria
manēt apud eū insolidū. ideo releuat vt solū q̄ iure he-
reditario capif iputer in falci. sed in trebellianica nō su-
stinet onera nisi p parte: ut. j. ti. ij. l. i. §. si. h̄. ideo pl^o gra-
uat. idē tenet Ly. in. l. filii quē habentē. Tu clar^o dic
q̄ rō colligit ex s̄bis. l. fal. dicit eniz. s. e. l. i. §. i. q̄ quar

ta ps hereditatis d̄ remanere penes heredem. Nota
q̄ dicit hereditatis ex quo colligit q̄ d̄ h̄e iure here-
ditario. sed isti. de fidei cō. heredi. §. s̄ q̄: ubi referunt
tur ista s̄ba senatuscōsultri uespasiani. dicat q̄ heres d̄z
quartā partē retinere nō tñ dicit hereditatis. r ideo ēē
si nō capiat iure hereditario iputatur i quartā. Dices
tu iste tex. facit p̄tra: q̄ dicit p̄inde rē. l. fal. Rñ. illō p̄-
inde denotat similitudinē s̄ nō p̄ oia: q̄ quarta ubiqz
detrahatur sed nō eodē mō. s̄se. j. de accepti. l. i. Et si
q̄ris quare in. l. fal. fuit positū uerbū hereditatis in se-
natuscōsulro nō: tunc p̄cedit rō glo. C. Scōo q̄ro qd̄ si
ab eodē herede sunt p̄standa legata p̄ticularia p̄ fidei
cōmiss. uniuersale qd̄ pōt esse: ut. j. ti. ij. l. marcellus. §.
idē pōpo. qualiter fiet ista cōputatio in quartā. Breui-
ter quantum ad fidei cōmissuz oia iputabuntur nec hoc
p̄derit legatariis: ut minor quarta detrahaf: s̄ p̄derit
ut a fidei cōmissario quarta detracta videaf: sicut dici-
mus in filii. s. e. l. nēsenius. §. i. C. Tertio q̄ro q̄ est ratio
differētie inter corp^o hereditariū r pecuniā uel corp^o
nō hereditariū. Rñ. pecunia tota pōt dici p̄cepta de
p̄te hereditaria qd̄ nō est ex corpore hereditario: ut in
.§. nūmis. uel inter corpus hereditariū r nō h̄ d̄itariū
est ratio ne in eadē re diuerso iure h̄eat quartā: ut. l. eū
q̄ edes. de usuca. ita dicit glo. r h̄o in sūma. C. e. r est
hec ratio lz sit satis debilis tñ nō uideo mō meliorem.
C. Quarto q̄ro utrū falciā vel trebellianica possit de-
trahi in una re. Glo. r doc. q̄ nō. C. e. l. ij. Tu dic cla-
rius aut q̄ris an possit deduci in una re a uolentibus r
pōt: ut. s. de leg. i. l. pōt. r. s. depofi. l. i. §. si p̄uenit. r
ita itelligit quidā. l. filii quē h̄ntē. C. fami. herci. r ita
no. ibi in glo. q̄ incipit. f. destinationē. ibi alij dicunt sol-
uif a uolentibus r uolenti rē. aut q̄ris de necessitate: r
tūc aut queris in qua re debet quarta. aut in q̄ re d̄tra-
haf tpe diuisiōis. Primo casu regla est q̄ deducit d̄ q̄
libet re p̄ diuisiō: ut in. l. plauti. r. l. linea margaritarz.
.s. e. r. l. ij. C. e. Scōo casu aut testator aliquid legauit vt
alio mō p̄cessit qd̄ debeat iputari in quartā r illud pri-^o
iputat: ut. s. e. l. id aut. r. l. cū quo. §. h̄. r. l. q̄rebat. §. si.
hoc put de trebellianica loquit. Si uero nil reliquit
tūc aut heres p̄cepit fructus iudicio testatoris r illos
pus iputare i q̄rtā cogit: ut. s. e. l. qd̄ d̄ bonis. §. fruct.
R̄ec. ob. j. ti. ij. l. ita tñ. §. ex affe. ut ibi dixi. aut nullos
fruct^o p̄cepit: r tūc aut heres aliquid de hereditate alie-
nauit r illud pus sibi cōputat in q̄rtā: ut. C. cōia de le.
auē. res. r. j. ti. i. l. marcell. §. res. r ibi no. qd̄ tenz h̄o
in sūma. C. ad treb. r ēē h̄y. aut nil uēdidit: r tunc aut
testator uiu^o p̄cesserit aliqua rē h̄e in peculiū r illā po-
test sibi retinere aduersario iuito: ut. l. filii quē h̄ntem
sm̄ lec. atiquoz q̄ in hoc uera est ut officio iudicis i di-
uisiōe illa res assignat filio ut quē testator p̄dilexit in il-
la re in uita p̄sūptio est q̄ p̄dilexit i morte. ar. l. pe. s. de
ali. r. l. e. ne fiat separatio eius possessiōis quā coluit
r meliorauit. ar. l. ij. de allu. r palu. Aut nihil p̄cessit in
uira nec in morte: r tūc si res sūt idiuisibiles pōt in vna
re deduci: ut. s. e. l. lz si nō seru. r. l. lege fal. §. si iter. et
.l. si fundū mihi cū sitibus. Aut oēs sūt idiuisibiles:
et tūc deducet in una vel duab^o reb^o ne patrimoniūz
cōmunicet. et hoc iudicis officio: ut. l. pōt. s. de leg. i.
r. C. qñ et q. quar. ps de. l. ij. C. Venio ad quartā partē
debitā iure nature r breuiter aut aliquid capif extra pa-
trimoniū defuncti et nullo modo i illa quarta iputat:
ut. l. sancim. §. repletionē. C. de inoffi. testa. Aut capif
ex defuncti patrimonio: r tūc aut iudicio testatoris: r
cōputatur in quartā quocūqz iure habeat siue iure he-
reditario siue iure legati vel in vi modi vel alio mō ca-
piatur cōputatur: ut. l. qñ nouella. C. de inoffi. testa. r
pro hoc qd̄ habuistis in. l. etiā. §. pe. in fi. j. de bo. li. dū
modo aliquid iure instōnis h̄eat: ut in auē. ut cuz de ap.
cog. §. aliud quoz capitulū. r in auē. de triē. r se. §. i.
Aut capitur inter uiuos: r tūc aut est datio ob cām: ut
dos r donatio p̄pter nuptias vel datū cā militie: r tūc
uu ij

C Quarto
ADDE an
trebelliani-
ca possit in
vna re dedu-
ci ultra alex.
Bal. cōsilio
cxxxvij. iij.
lib. r ibi qd̄
de legitima
r qd̄ si bona
sunt aliena-
ta an in alie-
natis cōpu-
tari debeat
r an legitia
in una re de-
duci possit
vide Bald.
p̄sili. lxxxvi.
p̄mo lib. r
p̄s. cccxxvi.
iij. lib. r cō
silio. cxxxij. iij.
lib. ubi fir-
mat q̄ hīc di-
cit Alex. q̄
silio nō de-
bet legitima
in bonis le-
gatis.
C Venio
ADDE vi-
tra Alex. q̄
cōputent fil-
io in legit-
mā Bal. cō
silio. cclxvij.
p̄mo libro.
Ang. p̄silio
ci. r. cxxx.
r lxxv. r per
h̄y. d̄ ca.
p̄s. cccxxij.
r an dōatio
facta per pa-
trē filio im-
putet in le-
gitimā vide
h̄y. d̄ ca.
consilio. eel.
Abb. consi-
lio. cxyi. r
h̄y. d̄ ca.
p̄silio. cccx.

quod iudicatur in quartā: ut. l. qm̄ nouella. C. de inoffi. te
sta. z. l. oimō. §. si. e. ti. Si uero est donatio simplex tūc
aduerte: si quidē tpe facte donatiōis: z pfecte ualuit i
uita tūc nō cōputat i quartā nisi sit dictū ut si daf filio
emācipationis cā: ut. l. si quādo. §. si. C. de inoffi. testa.
z ita fecit do. Accursius qm̄ dñm franciscuz emancipa
uit: qā fuit dictū expresse ut in fal. i putaret. z pro hoc
habes tex. in. l. etiā. ver. s. z si nō mortis. j. de bo. libe.
Idē dicerē si esset facta donatio filio i p̄tate ppter me
rita p̄cedētia. nā tūc statiz ualeret donatio z istud p̄ce
pit tanq̄ aduenticiū ut glo. no. in auē. vnde si parens.
C. de inof. pbo p rationez illud qz filius q̄rit ex p̄sona
sua est aduenticiū ut. l. cū oportet. §. i. C. de bo. q̄ lib. s. z
istud qz daf filio ob merita p̄cedētia hz ex opis suis: z
si est aduenticiū z aduenticia i quarta nō i putant: ut. l.
fi. C. de coll. z. l. sancimus. §. repletionē. C. de inoffi. te
sta. licet sit qdā glo. que est in. l. si donationē. C. de col.
que uult qz nō ualeat incōtinēti: tñ nō dicit uer. ut ibi di
xi. Si uero donatio non tenuit ab initio sed fuit morte
p̄firmata tūc in quartā i putat. hic est casus no. in. l. si
liū quē hñtē. C. fa. her. fm̄ lec. §. 30. z. p̄bas in. d. l. etiā
in uer. sed z si mortis. Idē puto si in peculio esset p̄ces
sum: ut. d. l. filiū quē hñtē. fm̄ aliā lec. z. d. l. si donatio
ne. C. de col. ¶ Juxta p̄dicta formo. q. z p̄mo uideam
rationē que est ratio qz id qd eē testm̄ capis in tre. quar
ta nō i putat: ut. l. pater filiā. i p̄n. s. e. z in d̄bita iure
nature sic: ut no. z dixi. s. z rō est qā falcidia z reb. de
trahit occasiōe testamēti ideo in ea nō i putat nisi qd
uenit ex testō: debita iure nature uenit extrinsecus. iō i
ea i putat qd extrinsecus uenit. z hoc habes in alijs q̄r
tis q̄ debent ex alijs dispositionibus uel iure uel statu
to ut mulieri ul viro ex forma statutoz aliqd debeat: z
cōputat sibi q̄cqd extrinsecus uenit ut in auē. p̄trea.
C. unde uir z vx. Ego dixi supra qz donatio facta filio
emācipato nō i putat nisi sit dictū. q̄ro qd si fuit dictū
dedit z donauit filio emācipato in premiū emācipatio
nis z p parte sua: nō tñ dixit qz in quartā i putet. Dicā
in. l. peto. in p̄n. s. de leg. ij. ¶ Quero de vna. q. que me
multrū facit dubitare non habui de facto sed hac nocte
fui imaginatus: fuit datū filio emācipato ut cōputaret
in quartā sed filiū decessit atēqz pater relictis filijs suis
heredibus z nepotibus patris sui: an ipsi nepotibus
cōputet in quartā: qd dices. Formo aliā. q. z dicaz de
ista: z istā quā dicā bis uidi de facto z p̄sului. Filia de
cedit atēqz pater relictis filijs an dos data filie: filijs ei
cōputet in quartā put filie deberet i putari. In uerita
te multi aduocati z aliqui doctores p̄sulerūt qz nō et
mouebant p rationē cōem: ut. l. sancimus. §. repletio
nē. C. de inof. tes. cū falcidia iure nature nō dz deduci
nisi de subst̄tia patris ut ibi: s. isti filij nō hñt istā dotē
ab auo eoz sed hñt a matre. z iō nō dz cōputari: quia
exiuit patrimoniū patris ipso iure: ut. l. pater filiū. i p̄n.
s. e. Breuiter p̄sului s̄riū z hodie p̄sulerē. istud p̄bas
p. l. illā. C. de col. §. si. ubi dicit exp̄sse in tex. qz dos da
ta matri dz a filijs p̄ferri: sed ad illā. l. rñdebat qz nō se
quit: qz q̄cqd p̄feri in quartā i putet. Ego dixi qz p̄fer
tur: ut. l. illā. z in quartā i putat p. l. qm̄ nouella. C. de i
offi. test. ubi dicit eodē mō quo p̄feri eodē mō in q̄rtaz
i putat: nec reperies. l. q̄ dicat p̄trariū in. l. qm̄. dicit tex.
dos data filie uel nepoti in q̄rtā i putet nō dicit cui uel
sibi uel filijs suis. Preterea bec p̄bas p. l. oino. in. fi.
C. de inoffi. tes. ubi nō requirit tex. qz hēat a patre s. z oc
casiōe eius qd pater fecit lucrez. Preterea qz istud sit
p̄fecticiū z de bonis patris p̄fectuz pbo aduētia nō
p̄ferunt: ut. l. illā. §. si. C. de col. sed talis dos a nepoti
bus p̄feri: ut. l. illā. ergo nō ē aduētia. Preterea ad
uertatis ad rationē difficilē cui nō pōt rñderi z p̄ hanc
me sūdauit. aduersarius dicit qz illi nepotes hñt illā do
tē iure hereditario tanqz heredes filie z a p̄sona m̄ris
nō ab auo. pbo qz istud est falsum fm̄ tpa hodierna: si
liusa. in p̄fecticij nō hz herede: ut. l. i. z. ij. j. de castre.

pecu. z in dote exp̄sse notat in. l. nupta. s. sol. ma. z. l. fi
lie mee. e. ti. z §. 30 in sūma. sol. ma. circa fi. z no. in cor
pore de here. q̄ ab itef. §. i. z qm̄ filia decedit i matrimo
nio cū liberis dz reuerti dos ad patrē: ut. l. dos a patre
. C. sol. ma. de p̄suetudine. tñ remanet apud uirū. Cō
suetudo ergo nō facit illos filios heredis matris: qā il
la dos nō erat matris nec matris esse debebat. S. qd
facit consuetudo. Lerte aufert ab auo imēdiate z illis
nepotibz dat. Apparet ergo qz isti nepotes nō hñt ex
p̄sona filie sed ab auo ex p̄sona ipsius aug: merito dz i
putari in q̄rtā: ut. l. qm̄ nouella. etiā tetigi in. l. post do
tē. z ibi dixi. Sed si ponerem nos qz pater fuerat sibi
stipulatus in unū casum tñ ita qz in alio casu existētuz
liberoz mulier posset h̄re herede fm̄ qd no. in. l. p̄ do
tē. z ibi dixi. Sumus in. q. p̄cedēti uirū onus i putandi
in quartā ipi d̄sancto datū trāseat ad filios cū suo one
re dubito als dicā. ¶ Quero si aliqd ē relictū filio mī
nus quarta dz suppleri ista quarta. ¶ Quero per quos
dz suppleri ista q̄rtā uel p herede uel p legatarios qui
possidēt res hereditarias p rata uidet uelle tex. qz istō
supplementū fiat tā ab heredibus qz a legatarijs: ut. l.
si ex patronis. z. l. si libertis. §. libertis. j. de bo. libe. z
istud iplēdi ius erat in portōe patroni prout in debita
iure nature est hodie: ut. l. si ex patronis. in p̄n. e. ti. sed
s̄riū uidet in auē. ut cū de ap. cog. §. cetēz. col. viij. ubi
dicit ipleri ab heredibus: s. aduertendū est qz ibi dicit
ab heredibus ipleri fm̄ alias nostras. ll. sed. l. C. nō ex
primit qz hoc fiat ab heredibus solū s. simpliciter sup
pletionē fieri: imo magis uidet innuere a quolibet le
gatario p rata. nā. l. sancimus. §. repletionez. dicit hoc
debere fieri ex ipsis rebz ex subst̄tia d̄functi z sic uidet
qz sit onus reale. Illud ergo qd tex. in. d. §. cetēz. dicit
h̄ fm̄ nostras leges itelligit fm̄. d. l. si libtis. §. libertis.
¶ S. q̄ro an istō qd ex substitutione ad reliū puenit sibi
cōputet i legitimā. Tex. uidet qz nō in. d. l. sancim̄. §.
repletionē. S. dic qz si qdē substitut⁹ est qz legatario
tūc illud qd hz ex illa substitutionē nō cōputat in legiti
mā ut ibi sentit glo. aut ē substitut⁹ heredi directo ul p
fideicommissuz: z tūc illud i putat qā ab ipso initio d̄ eo
qd relinquit ab herede deducit oē grauamē z ois p̄di
tio: ut. l. qm̄ in p̄oribus. C. de inoffi. test. ¶ S. qd d̄ eo
qd ei q p̄t petere supplementū obuenerit ab itestato:
utputa succedit legatario uel h̄ di. Rñ. id nō cōputat
in legitimā nisi eaten q̄temus ille cui succedit tenebat
supplere cū aduēticio iure capiat: ut. d. §. repletionez.
ar. s. de le. iij. l. si fuerit. §. i. z. s. e. l. q fundū. §. q filios.

Acceptis. Si heres nō grauat ut he
res sed ut alius cōmoduz
sentitēs falcidia nō d̄ducef. h. d. In tex. ibi mor
tē suā. l. legatarij. ¶ No. qz datū cā p̄ditiōis iplē de ita
demū minuit reb. si interim apud h̄des remaneret.
Itē si ille q rogat⁹ ē de restituēdo ita demū retinet fal
cidia si ut h̄des rogaf. ut h. z. j. ti. ij. l. mulier. §. si. ¶ Itē
nota qz acceptis intelligit de herede ut hic in. fi. z. l. si
seruuz. §. q margaritā. s. de leg. i.

In filio z filia. Prelegata nō ipu
tant in falcidiā nisi
quo ad eū a quo p̄cipiunt. h. d. z nota hanc legēz bñ.
Ex. l. sequenti.

**Quādo maritus teneat ad restitutionez fructuum
perceptorum ex rebus que sunt extra dotem.**

Aritus uxori. Istud est no. p̄n.
z. h. d. Qd heres
hz a d̄functo cōputat i bōis. h. d. i materia. l. re
p̄iūcti. ¶ Quero an p̄iūctio aduersatiua iducat p̄iū
ctionē p̄balē. z h uidet poni in tex. ibi duas autē z c. v̄
hic qz maritus teneat ad restitutionē fructuū z bono
rū q̄ obuenerūt ex dotē. ¶ Op. C. de pac. quē. l. ulti.
Glo. ibi soluit. h̄ etiā soluit qz hic in sorte ibi in usuris.
Aliter itelligit qz h̄ de naturalibz ibi de industrialibus.
dñs Martin⁹ syl. als de fano disputauit unaz. q. z in.

¶ Quero.
de vna. q.
ADDE vl
tra Alex. an
dos data fi
lie cōputet i
legitimā ne
potibz pau
de ca. p̄silio
cxliij. Bal.
p̄silio. lxxij.
z. ccij. i. lib.
p̄e. de an
cha. consilio
ccxvi.
¶ Supple
ri. **ADDE**
p quos de
bet suppleri
legitima vl
tra Alexan.
Bar. cōsilio
pxliij. Inci
piēte factuz
tale z ibi qd
cōputet i le
gitima pau
de ca. p̄silio
cclvi. Ang.
p̄silio. cxxi.
¶ Castri.
Restitutōez
an maritus
teneat ad re
stitutiōez bo
noz p̄asre
naliuz z fru
ctuū bonoz
q̄ extra dotē
obuenerunt
uxori vid la
te Pau. de
cast. consilio
cclxxvi. In
cipiēte super
p̄mo. repe
rio diuersas
opi. z vide
Ro. cōsilio
ccxciiij. ubi
ponit an stā
te statuto qz
mulier non
possit se ob
ligare nisi s̄
uata certa
solemnitate
possit uiruz
liberare de
fructibz bo
noz obue
niētū extra
dotez.

prario semp recitauit: z dicit aut fructus pcepti extant z debet heredi mulieris restituere: ut. l. si stipulata. s. de dona. inter vi. z ux. aut sunt psumpti z tunc aut pcepti ptra uoluntate defuncte z maritus dz restituere: ut. l. s. bis. C. de dona. inter uir. z ux. aut pcepti uoluntate defuncte: z tunc aut sunt fructus industriales z maritus lucrat: ut. d. l. vlti. cu glo. C. de pac. quen. Mo. ob. ista. l. ga tenet reddere ratione licet fructus sint psumpti. si uero sunt fructus naturales magni: z tunc tenet maritus restituere inquantu est locupletior: ut. l. si stipulata. s. i. s. de dona. inter uir. z ux. aut sunt parui z no tenet restituere: ut. l. si id qd. s. i. z. l. utru. s. de dona. inter uir. z ux. z. l. oibus. s. de ipensis. C. habui consulere hic utru oleum sit fructus naturalis vel industrialis. Et habes casum q̄ est industrialis. s. de rei ue di. l. antepe.

Post adita. Reus tenet edere actionem actori ad replicationem fundanda. h. d. Et glo. allegat istu tex. ad illud qd summa tibi in. l. si. C. de eden. z Guil. de cu. in. l. i. s. edenda sunt oia. Ja. bu. rident q̄ hic no edif ut instrumentu sz ut in corpus hereditariu ipse pot dicere q̄quid uult. Nota qm sit bonorum discussio pot cogi notarius ut exhibeat instrumentu ex quo pbat debitu illud de quo fit exculsio plene in. l. si. C. de eden.

Si cui plus q̄ per legem falci. Rubrica.

I cui plus. Tu dicit tene bene meti glo. que incipit sic. C. dicam alias ad quid sit menti tenenda.

Hec uerba. Verbus amplius quadoqz totum p̄inet. h. d. Nota de dictioe aplius de quo habetis. C. de here. insti. l. ij. C. op. de de au. sed cu restator. C. ad. l. fal. So. ibi fm iura noua ubi inuentario no facto tenet ad totu. hic fm iura uetera fm que non tenet ultra vires hereditarias.

Ex. s. sequenti.

An fili de restituendo grauat detrahatur duas q̄rtas.

Interdu. Iste est notabilis. s. z menti tenendus: z. h. d. ubi in alio iure heres quartam detrahit cessat falcidia: vel aliter. Mo debet detrahi due quarte. Glo. inducit in ar. ad. q. q̄ filius institutus z de restituendo grauatus no detrahatur duas q̄rtas. z uide glo. que incipit pretore z t. ibi idē ergo z t. istum passum nunq̄ examinaui uobis nec modo examinauo: quia est decisu per decretalem. Glo. nostre tangit in. l. in ratione. s. qd uulgo. s. ti. i. z. l. pap. s. si ipubes. s. de inoffi. testa. z. l. q̄ q̄. ad. l. fal. z glo. uidet tenere q̄ institutus z rogatus de restituendo pure no detrahatur duas quartas. sed rogatus de restituendo sub conditione detrahatur duas. z hoc est canonizatus extra de testa. c. raynutius. z. c. raynaldus. Glo. in. s. si quis aut no iplens. in corpore de here. z fal. dicit aut est institutus pure z non detrahatur duas. Doctores tractant in. d. l. q̄ q̄. z Ja. de bel. in. s. quobrem. in corpore de resti. Comuniten tenent ille decretales licet fm puncta iuris nostri non possit nisi unam detrahere.

Si si quartu. Op. debitor generis no liberaf iteru: ut. l. incendiū. C. si cer. pe. z. l. in ratione. s. i. s. ti. i. Sol. Dy. q̄ hic tenetur ad genus respectu speciei. id no liberaf iteru: ut. l. si qs ad libertate. s. i. s. de nox. z. l. tice. s. fi. s. de le. i. z. l. qdā. s. si tibi. C. e.

Si dolo.

Quotiens futurum. In tex.

ibi dies superest. z conditio extitit eo casu quo fuit relictum sub conditione. z in diem dicemus si facta est ma. illa appareat locum esse falcidie.

Ex. s. sequenti.

Que dicantur legata minuta z an cum interponit cautio de qua in. l. debeat poni pena.

Quauis. In legatis minutis causa alimentorum no prestat hec cautio. hoc dicit.

Pro declaratione reuoco in dubiu an pro legatis minutis debeat prestari satisfactio. Quidam dicunt q̄ no: ueritas est q̄ iste. s. loquit in legatis minutis causa alimentorum z istud oēs tenent. C. quero que dicatur legata minuta. Dicit quida illa que sunt usqz ad. x. aureos. sed iste. s. no dicit hoc. Alij dicunt usqz ad duos: ut. l. si oleum. in fi. cu. l. se. s. de dolo. Alij dicunt aliter: ut in au. nisi. C. de sen. ex peri. re. Ja. de are. dicit sup ista glo. q̄ in illa au. nisi. standus est consuetudini. in alijs stat arbitrio iudicantis cu no reperiat determinatum: ut. l. i. in fi. s. de iure deli. z. j. ex qui. cau. i. pos. ea. l. in uenditione. z. l. certo generi. coia predi. Que e ratio quare no prestat in alimentis. Dicit i glo. C. que rit glo. h. dicit q̄ no debet satisfactio sed an cauere. dicit q̄ sic: ut. l. ij. s. sed si dubites. s. de iudi. habes tex. in. l. in rebus. de usufru. ca. re. que usu psu. habes in. l. filium: ut. le. no. ca. z qd no. p. Dy. j. iudi. sol. super rubrica. C. quero quado interponit ista cautio an cum pena vel sine pena. z glo. dicit forte sub pena cu no sit difficile. z tene menti ista glo. Contrariu uidet sentire glo. in. l. ij. in fi. C. qui satisfactio. cog. z. l. fi. j. de preto. sti. Possumus saluare ista glo. q̄ hic loquit eo casu quo remittitur sibi satisfactio fideiussorum. ille glo. loquit qm fideiussores tenentur dare. Habes alia glo. de hoc in. l. ij. i. fi. s. de ali. iudi. mu. cau. fac. ubi est glo. q̄ sub pena tenetur promittere. glo. signat ptra. z non soluit uide tam que incipit in fi. Sol. hic speciale fauore alimitorum.

Si legatarius. ver. Idem superest.

Op. de. l. si uendiderat. de euic. ubi dicit q̄ si aliquis euincit sibi met no committit stipulatio. h. dicit p̄trarius. z glo. assignat pro p̄trario z est ptra. z uide glo. que incipit ipsemet. Sol. q̄ ibi loquit in stipulatione duple q̄ est penalit z odio fa. ideo no committitur nisi uere euincatur. hic committit quia continet simplum tantu.

Questum. Op. de. l. si duo. s. fi. s. de ar. So. ut in glo. z dicit dixi i. l. si sic. j. de uerbo. obliga.

Ec aut satisfactio. Ista. l. prestat ar. q̄ ppter minas factas ab uno no debet prestari cautio. z determinat p istu tex. quia aut sunt mine illusorie aut no. z statur arbitrio iudicis. glo. est. C. qd me. causa. l. metum per Guil. de cu. l. illicitas. s. ne potentiores. s. de offi. pre.

Si duo ex testō. Op. de. l. qui cu herede. j. de excep. rei iudi. So. glo. hic q̄ ibi erat p̄tentio inter institutus z substitutu. h. inter duos institutos z t. uide glo. que incipit. i. se esse z t. usqz ibi. l. enim z t. z ista so. no uidet esse uera: nec ista cautio dz habere locuz: qa olim iudicia filebat ppter petitione hereditatis: ergo legatum no poterat peti. z sic cautio no dz interponi. Breuiter credo q̄ istud dz declarari p. l. si testm. cu glo. de peti. here. Et soluat legatum heres uel opponat exceptio nez z t. ut ibi. Et sic est intellectus uerus z absolutus. Contra dic q̄ optime possunt peti legata ut h. si uult heres exceptione opponere pot ut ibi. si uult soluere z petere cautione pot ut hic. hodie tu istud corrigitur p. l. si. C. de peti. heredi.

Hec cautio. Ista cautio debet prestari qm recipietis interest. hoc dicit. u u iij

Si cui plus q̄ per legem falci. Rubrica.

I cui plus. s. hec uerba. uide Bar. i. l. si seruus legatus. s. si ita scriptum de leg. i.

Interdu. nunq̄ examinaui. per Bal. in au. res que i vl. col. C. coia de leg.

ADDE que posui in. l. q̄ vulgo z ro. p̄filio. ce. vi.

Si do n lo. s. q̄uis. quero. adde Bar. z qd ibi dicit i. d. l. si. de preto. stipu.

Ec at satisfactio. Et uide qd per hanc. l. pulchra. q. decit Bar. in. l. inter stip. s. sacra. de vbo. obli. in vl. brocar. do. vtru aut mine inducant iustum metuz. uide in. d. l. metuz. z Bar. in. l. famosi. ad. l. iul. ma. esta. z etia Jmo. i. l. ij. s. q̄ si i pa. so. ma.

Uzno facile. remittitur satisfactio. An pauperi q si pot remittat satisfactio vid plene p glo. Bar. 7 bal. i. l. usufruc. C. d. usufr. Jus d. pius. Op. et vide Bal. 7 Imol. ibi. Cogit ca uere. vide p Jo. an. i. ti. d. istru. edi. s. nuc aliqua i spec. quez in hoc seqt pe. d. ach. i. cle. i. d. testa. 7 po nit Jo. an. i. addi. q. inci pit albertus galeotti. i. v. itez no. q. eo casu 7c. si he res soluit exe cutori an sit liberat. add Jo. an. i. ti. d. istru. edi. s. nuc vero ali qua ver. sed an debitor. C. Staf iu rameto. Et vide fin. bal. i. l. i. vi. col. C. de ede. 7 qualiter pro bat qd se sic expedisse. vi de p. bal. i. l. restituenda. C. d. pe. he. 7 Bar. i. l. q. sub pditoe d pdi. isti. 7 qli ter qd pbet se tm uedidit se dic per fa cramentu fm Bal. i. l. i. fa milie. C. fa ber. p. d. l. fi qd p redp. 7 istis adde qd in tutori b 7 comif sarijs redp. ptib 7 rones no. Bal. in rub. de fi. in stru. in. xvij. col. in ver. se quis videre de scriptura quorundaz officialiuz. 7 Bar. in. l. i. s. officiu. d. tutel. 7 ro. di strab. 7 no. i. fi. de act. s. actionuz. in. xxij. q. per moder. per Jo. an. in. d. s. nuc vero aliqua. in ad di. q. incipit. p. huc. s. 7c. 7 vid ad ma teriaz quali.

In tex. ibi tradidit. 7 certe non ratione que sequitur.

Ideamus. Legatarius dz cauere heredi 7 fideicommissari us legatario: vel fideicommissarius heredi causa euitandi circuitus. b. d. In tex. ibi sufficeret h. Ruder ibi esse. i. legatarium heredi cauere debere achi no esset fideicommissarius grauatus. C. Venio ad ver. sed 7 legatario: ut intelligatis istuz ver. habetis recordari de eo quod habuistis in. l. penales. in fi. s. ti. i. ibi de ali. le. Breuiter glo. sol. 7 bene.

Im non facile. Et qui no pot satisfare remittit satisfactio. b. d. C. Op. 7 videt q paupertas sit ca dan de satisfactio: ut. l. de creationibus. s. fin. aut e. C. de epi. audi. Glo. non soluit. Rn. qnqz ppter paupertate remittit satisfactio. qnqz exigitur 7 h exigitur timore future paupertatis. 7 si esset certu legatariu semper esse diuitē no prestaret: ut. s. e. l. nisi. s. ite scie du. sed eo casu quo no potest prestare an sit repellendus: 7 tunc aut tractat de administratione rei aliene 7 repellit propter paupertate: ut in. l. de creationibus. aut de administratione pprii debiti tractat: 7 tunc no repellitur ut hic. C. Op. q paupertas no pfit: ut. l. pe dius. de incen. rui. nau. Bic plene i. l. fi qd ad dedina da. C. de epi. 7 de. C. Quero qd si bona fide no postu lat. Bic ut in glo. 7 bene.

Ex. l. sequenti. C. Quā cautionem teneant prestare legatarius vel nudus minister. Et an executores habeant aliquā actioez.

Juus pius. Ista e bona lex 7 glo. legit uno modo. ego legā alio modo 7 erit sine tot ppariis 7 lec. po no per. l. pecunie. s. de ali. le. ubi debet remanere pe nes istum ministruz. 7 ideo no debet cauere 7 fm hoc loquit in legatario no in nudo ministro 7 glo. legit aliter 7. h. d. Aliter executor no tenetur heredi cauere. hoc dicit. C. Op. de. l. iij. s. debeat. s. de ali. le. Glo. responder ibi loquit in executore dato ab herede ut a iudice. h in testamentario. sed certe etiā executor testamētarius no tenetur cauere: ut. l. nulli. C. de epi. 7 de. tene menti istud. C. Contra istud op. s. l. liberto. s. lar gius. in fi. s. de an. le. Ille est tex. qui bene declarat istā legē. So. merus executor no tenet cauere nisi post te stamentū factū ceperit esse no soluendo: ut in contra rio. C. Op. de. l. fi a pluribus. in prin. s. de leg. i. z. l. q dam. s. pe. e. ti. ubi isti executores debet satisfare. By. in. d. l. fi a pluribus. soluit q ibi loquit in executore qui a defuncto sensit comodum ideo tenet cauere. h a de functo comodū no sensit. C. Et pro declaratione ma terie plene distigue q triplex est cautio. quedā est cautio cessantiū partes reddi. quedā de pseruando indē nem. quedam est cautio de implendo onere iniuncto. C. Circa primā cautionē dic aut est legatarius 7 no te netur satisfare: ut. l. pecunie. in prin. s. de ad. le. 7 hoc fm primā lec. quā posui. Aut est minister no tm nudus 7 cogitur cauere: ut. d. l. pecunie. ij. rñso. no tm satisfare cum eius fides sit electa a testatore: ut. l. firmio. s. i. quādo di. le. ce. Aut est executor merus 7 no cogit ca uere nec satisfare: ut h. C. Circa secundā 7 tertiā cau tionē dic aut est legatarius 7 cogitur satisfare: ut. l. fi ti bi. s. de lega. iij. z. l. qbus diebus. s. fi. de condi. 7 de mon. Aut est minister: 7 tunc si non est nudus cogitur cauere no satisfare: ut. s. de leg. i. l. fi a pluribus. 7. d. l. firmio. s. i. Nec ob. s. de le. i. l. quidā. s. pe. quia ibi lo quit de satisfatione que prestat ex illo titulo: ut le. no. caue. no de ea que prestat ex executor. Predicta vera nisi sit effectus minus soluendo: ut. j. proxi. dicam. Si uero est nudus minister tunc aut post factum testm est effectus minus idoneus 7 satisfat. als no satisfat nec cauet sed potest ei simpliciter solui: ut. l. liberto. s. lar gius. de an. le. Predicta uera de executore testamen

tario. de legitimo 7 datiuo dic ut. s. dixi. Item si dubi tas qualiter cognoscat legatarius ab executore: 7 exe cutor merus a no mero. Et de qd dixi in. l. pecunie. de ali. le. 7 plenius in. l. si quis ticio. s. de leg. ij. Item nota q eo casu quo executor dz cauere vel satisfare si he res sibi soluit no exacta cautione uel satisfatione ad huc tenet legatarius: ut. d. l. firmio. s. i. C. Quero an isti executores habeant aliquā actionē. Itē an portio deficiēs 7c. Bic glo. in. d. l. fi qd ticio. s. de leg. ij. 7 ibi dicā. C. Quero qd si est dubiu an bene distribuatur uel no: 7 glo. dicit q stat iuramento. 7 facit qd no. i. l. san cimus. s. in cōputatiōe. C. de iur. deli. dñs Ly. in. l. id qd pauperibus. in. viij. q. determinauit fm Pe. 7 dicit q istud dz intelligi vey in legatis minutis. sed in bis q bene possunt pbari per testes ut sunt magna facta: tūc per testes debent probari.

Non. Cautio usufructu finito remre stitui debet interponi ei ad quez ptinet pprietas no heredi tantumō. hoc dicit.

Ad senatusconsultum trebel. Rubrica.

Hec rubrica no eget p̄tinatione quia tex. p̄tinauit. Sed op. cū in nigro etiā dicat de senatuscōsulto pegasiano debuit addi i rubrica de senatuscōsulto pegasiano. Ruder glo. q oia remedia pegasiani sunt attribu ta treb. 7 que sunt propria remedia vtriusqz vide insti. de fideicomis. heredi. per totum.

Ex. l. sequenti. C. Quot sint remedia trebelliani. 7 an cū pater restitu it filio habeat locum trebellianum. Et qualiter fiat translatio instantie de uno in alium.

Explicito. Hec lex primo conti nuat titulū. secūdo po nit tēpus p̄fectionis huius senatuscōsul ti. tertio ponit uerba. secūda ibi: factis est. tertia ibi: cuius uerba. 7. h. d. Facta restitu tione transeūt actioez 7 iura in fideicommissariū 7 heredi paraf exceptio. C. Op. q alia sunt remedia treb. s. de coact. heredis 7 de detractioe quarte: ut. j. e. l. quia poterat. 7. j. e. l. s. si heres. cū. s. se. So. fateor q reme dia treb. sunt qnqz: vt no. in. l. in testamēto. C. ad. l. fal. Primū q heres cogat adire 7 restituere: vt. j. e. l. ga poterat. Scdm ut facta restitutioe trāseant actiones in fideicommissariū ut h. Tertiu q heredi def exceptio si pueniat ut hic. Quartū q p̄tra euz def exceptio si agit ut hic. Quintū e de detractioe q̄rte: ut. s. e. l. s. si he res. 7. s. sequētibz. Et de his remedijs aliq sunt attri buta trebelliano que fuerūt inuēta p pegasianuz sena tuscōsultum: ut insti. de fideicomis. here. p totū. Item p̄tra dicat hic q iudicia idest instātie trāseūt in fideicō mis. Cōtra. j. e. l. cū h̄ditas. Rñ. ibi instātie cepta cum defuncto q trāsit in fideicōmis. ut h. q: erat ius h̄dita riū. Sz instātie cepta cū herede no trāsit in fideicōmis sariū: ut ibi: quia no est h̄ditaria. C. Itē p̄tra qn pater restituit filio no restituit ut heres. ergo treb. non h̄z lo cū: ut. l. cū filio. s. de leg. i. Rñ. dicat i ver. sed idē. Rñ. qnqz pater instituit 7 rogat restituere filio: tūc h̄z locuz treb. quo ad oia remedia ut hic. qnqz ipse filius instituit 7 pater rogat ei restituere: tūc etiā h̄z locū treb. ad oia remedia preterq̄ quo ad deductionē quarte: ut hic. 7. s. si filio. j. e. z. s. de leg. i. l. cū filio. C. Itē op. q deduc tio q̄rte no fit de remedijs treb. ut insti. e. s. restituta. So. fateor p̄trariū: sed attribuit ei. Fuit enim inuentū p pegasianū. C. Ultimo nota duo ex isto tex. p̄mo q il le in quē trāseūt utiles: 7 sic in quē transit effectus sine noie appellat usufructuarius largo mō: ut ibi: ius usu fructuzqz transferre: tm no e usufructuarius de quo lo quit titulus de usufructu. C. Secūdo nota q fit trāsla tio instātie de uno ad aliū q translatio fit multis mōis fm Ja. de are. Transfert enī qnqz legis auctoritate: